د رحمه الله دکومانجی الحاج مصطفی و لغت لری و بجایس [illegible] ١٢٠

هیم افندیلرینه عفی عنهما [illegible]

اشبو دعا قبل النوم یوز کره قرائت اولنسه حضرت سلطان انبیا
صلی الله علیه وسلم افندمز ایله آشنالغه وسیلهٔ عظمی اوله

اللهم یا نور النور یا مدبر الامور بلّغ عنّی روح محمد
وارواح اهل بیته تحیةً وسلاماً

١٥٢

بسم الله الرحمن الرحيم

اجناس سپاس خورشید اقتباس وکردون اساس
وانجم قیاس که مقیاس عقول وحواس حق وناسدن
خارجدر شول خلاق عالم ورزاق بنی ادم که درّ درج خاك
کثیف خمرت طینة ادم بیدی اربعین صباحا مقتضای سخه
عین عنایتله نظر قلوب قطب دوران ومدار عالم ایلدی
بیت جون رقم صورت عالم زداو بسکه بنام
او را دم زداو وقطرهٔ ماء ضعیف ثم انشاه خلقا اخر
مقتضاسنجه صدف ارحامده تربیت ایدوب زبدهٔ
کون ومکان وبنی ادم ایلدی از صدف رحم بیك اب قطره

کندوزنه ولی عهد وقایم مقام ومرجع کافهٔ انام اوملغی عرض ایلدی لمؤلفه
جهان اچره فخر وشرفدر تمام کشینك اولا اوغلی قایم مقام
واتیدی ای جهانك کزینلری ودورانك پسندیده لری سلطنت
بنیانك بنیادی ودین ودولت ایوانك عمادی سزلرسز جهانبانلق
کشورینك رونقی سزك رای منیر کوزله در وصاحب قرانلق ظفرینك
آب رونقی سزك دار وکیر کوزله در سعادت هماسی سزك قنادکزله پرواز
ایدربلورسز که پیرلکدن الف قامتم داله وبدر طلعتم هلاله دونمشدر
لمؤلفه بیلم دوراز بوکب ماننده پرکار عصا ایله قدمده لام الف وار
ایدربو لا بقانقین چو یا لنات بو فانیده کیم ایلر میل لذات
قچنکم قامت اولسه حلقه کردار درخلوت سرای عیش اولور طار
بحمد الله که اوغلم نوجواندر خردمند وکریم وپهلواندر
نه کیم وار در امور پادشاهی انك ذاتنده کون کبی کماهی
اکر بنی خدمت سلطنتدن معذور وانی قبول شهریار ایله مسرور
طوته سز شك یوقدر که خاطر ویرانمی معمور ودل غمکینمی مسرور
پر نور ایدرسز غایت تمنام ونهایت رجام اولدر
انك اولسه مسلم پادشاهلق خلایق استنه کشورکشالق
شب وروز ایلیوب شهلقده قوللق بکا ایده اتالق هم اوغللق

نه پیرك كما اولا اوغلی جوان سال   اوتورسن حجره سنده فارغ البال

وقتی که شاه جهان ما فی الضمیرینی بیان ایلدی سر جمله ارکان و اعیان سمعًا

وطاعةً دیوب رای عالم ارای خداوندہ آفرین و فکر مشکل کشای شهریاره

تحسین ایلیوب بنده فرمان بر و کمینه چاکر ز دیلر زیرا سیامك

شاهی بین الخلایق لطف و انصافله موصوف و داد و دهشله معروف ایدی

چونکه شهریارلك سیامك شاهه مقرر اولدی ناچار اتاسنك فرمانه

اطاعت کوستروب جهانداراق خدمتنده مضطر اولدی

چو فرزند اولا مقبل و بختیار   نه دیلسه پدر ایدر انکله کار

پس والد عزیزنك سیرتنی اجرا و سنتنی احیا ایدوب همیشه مملکتده

عدل و دادی پیشه و روز و شب رعایانك احوالنی اندیشه ایدر ایدی

کسی حسبه آسوده در زیر گل   که حسبه از و مردم آسوده دل

سیامك شاه داخی پدری کبی محب خلوت و عاشق عزلت ایدی که من اشبه

آباه فما ظلم و من اعرض عن الحق ندم فلا جرم ایام فرصت و هنکام رخصت

دوشدکجه بر زاویه غاری و کهف کهساری بولوب بر نیچه کون انده

اقامت و طاعت و عبادته مداومت ایدردی کندوزلر صایم و کیجه لر

قایم اولوب لیل و نهاری دعا و زاری ایله کچوردی   یا ربنا ان

ابرو چه محرابست کرسودای آن   در زوایای فلك پیوسته یا رب یا ربست

3

چهانده شو کیم عز و نازا اهلیدر   بودر که هده ارتق نیازا اهلیدر

اکا دکین کیم جان کوسنه سی کادریاستدن تمام سیر و جذبهٔ محبت حق

کریبان کیر اولدی اتفاق بر کیجه بو تقلب احوال و فکر ترك آمال

برله بر کنج غارتاره بی یار و غمکسار زار و بی قرار خسته و دلفکار

اوتورمشدی و دیدهٔ اشکبار و چهرهٔ خاکسارینه سر فرو ایدوب دست

نیاز و افتقاری اول دادار آمرزکاره دن نیکا کوترمشدی حضرت

ملك علامدن قلبنه الهام و بو یوزدن اعلام اولدیکه در رحمت

کشاده و خوان عنایت آماده در هر نه مراد ایدنسك مقبول و نشانه

حصوله موصولدر   دو بر در دل بنشین کان دلبر کاهی

یا وقت سحر آید یا نیم شبی باشد   پس سینهٔ بی کینه سندن بر آه آتش تاب

چکوب فلکلری کاهی سوزان و دیدهٔ غم دیده سندن سیلاب خوناب

دوکوب خاك سجده کاهنی غرقهٔ طوفان ایلدی   هماندم تراب مذلته

عبودیت چهره سن سوروب و باب مسکنت خدمت جبهه سنی اوروب درد و

نیاز و سوز و کداز ایله ایتدی   یا رب دل پاك و جان آکاهم ده

آه شب و نالهٔ سحرکاهم ده   در راه خود اول ز خودم بیخود کن و انکه

بیخود ز خود بخود راهم ده   الهی الهی خلصنا عن الاشتغال بالملاهی

وکن معینا لنا و قنا لذ واهی و ارنا حقایق الاشیاء کما هی کریما و رحیما

کـ

محنت وهیمان بادیه سی دبسته لرینك آب دیده سی عزتنه ومحنت وهجران
هاویه سی دلخسته لرینك تاب سینه سی حرمتنه وسکر فنا میخانه سنك
دُرد نوشلری ذوقنه وشوق وصفا پیمانه سنك مست ومدهوشلری
عشقنه بو نفس وهوا صحراسنده سرکشتهٔ محنته هدایت ایدبا حسان
نجات ایله واشبو شهوت وعنا بیمارخانه سنده دلخستهٔ حیرته عنایت
قلوب عطای شربت حیات ایله فضل کارسا نکله دیدهٔ دلدن پردهٔ
غفلت وپنداری رفع ایت ولطف وبنده نوازکله جان ناتواندن
نشوهٔ سکر وخماری دفع ایت بو یولده ایاقدن دوشنلرك دست کیری
سن سن ومبتلای جرم وعصیان اولنلرك عذر پذیری سن سن رباعی

یا رب ز ردکون بی نیازم کردان   وز افسر فقر سرفرازم کردان
در راه طلب محرم رازم کردان   زان ره که نه سوی تست بازم کردان

اشبو شهرستان فنا ودار الملك دنیا که هر کوچه سنده بیك دیو و
شیطان خفیه در وهر کوشه سنده یوز غول وثعبان خفته در
غناسی عَنا فضاسی قضا محبتی محنت راحتی جراحت دیمیشم
نعمی غم مالی مار دینار نار لمؤلفه دیوار غم اساسی بلا عرشی وفرشی درد
محنت سرای دنیی عجب کارخانه در انده اقامتدن کوکلمه ابا اَیت
واکا مقارنتدن جانه مجانبت دوشدی اَبنت عمّا عملت وتُبت

عمّا فعلت یتر قیود وسلاسل سوزایله واغلال وحبایل غوغا ایله
مقید ایله کرم بی علتکدن متضرع وجود بی منتکدن متوقع درکه
بلبل جانمی محبس بدندن ازاد ایدوب کلستان عدن انسك فضالرنده
طیران اتدورسن وطوطی روانمی حبس قفس تندن خلاص ایلیوب
شکرستان حضرت قدسك هوالرنده سیران قلدورسن والحاصل اول
زار ودلفکار نیاز وتضرعن واهتزاز وتفجعن هنوز تمام اتمشدی که
نفحات الطاف سبحانی بر مقتضای اِنّی اُجیبُ دعوةَ الداعِ اِذا دعانِ
هبوب ایدب تیر دعاسی هدف اجابته ومرغ رجاسی اوج رغبته
ایرشدی بیت هر ناوك دعا که کشایند اهل راز   از بازوی
نیاز همه بر هدف رسد لمؤلفه اخلاصدن اول مرغ دعانك که پری وار
پروازنه کوز ایرمزانك اوچسه پری وار شهید کشته ز سیامك شاه
در دست دیو ازکمراه ارباب درایت واصحاب حکایت بو یله
روایت اتدلر که اول زمانکه ابناء آدم مسارح عالمی وزوارح خرمی
طوتدی وروز بروز آمداد نصرت ونمان روای مزاید واقوا دحشمت
جهان کشای متاکد اولدی صولت قهرمانی یعنی دولت انسانی اطراف
جهانی واکناف کون ومکانی قاپلدی کشو چو یوز طوتر اقبال وجاه
ملك چاکر اولور فلك خاك راه چو طالع بلند اوله اختر سعید

کشینك شبی قدر اولور روزی عید   پس جانورلر وادیلرده و بیشه‌لرده
وجبلیلر غارلرده کوشه‌لره قاچدیلر طایفهٔ جن آنجی بو هوی و هایه و
غوغای جهان فرسایه تحمل ایتیوب عمایری قویوب جزایره فرار ایتدیلر
ومغاور ومحاجردن قاچوب مشاجر ومقابرده قرار ایتدیلر مغاوز وبراریده
مسکن وبوادی وصحاریده وطن ایدندیلر وبعضی حجب وسحبده
اختفا ایدوب مرجوم شهاب اولدی وبعضی ثقاب صعابه التجا ایلیوب
شکار ذیاب اولدی لاجرم بو ایشلردن وبو محنت انکیز جنبشلردن
نهاد پر عنادلرنده حسد آدمی زاد زیاده ظهور ایتدی   وسینهٔ
پر کینه‌لرنده عداوت دیرینه تازه لندی   بمیر تا برهی ای حسود
کین رنجیست   که از مشقت او جز بمرگ نتوان رست

جهان ایچره شو کمر اهل حسد در   اوده دشمن نیاز جانسز جسد در
طولاشب بوینینه صقمش بوغازن   حسد بوینینده حبل من مسد در

مکر زمرهٔ طغات طواغیتدن وفرقهٔ بغات عفاریتدن
مختلفة الاکوان ومتخالفة الاشکال والالوان بر طایفه
ناخایفه که طبیعتلرنده بغی وعداوت مرکوز وجبلتلرنده غرور و
شقاوت محرو زایدی روز وشب دللرندن رحم وشفقت دور
وجانلرندن رفق ولینت مهجور بل لجوا فی عتو ونفور اول شهریار

دین

دین ووردلك و اول تاجدار ملك و ممالك هر زمانده دربیچه
اولوب هنکام فرصتی نکاه ودر صدد کاه کوه ودشتی نیاه ایدوب
مترقب ومترصد اولدیلر پس من قرع بابا ولج ولج ومن طلب شیئا وجد
وجد مقتضاسنجه اول تیر دعا هدف اجابته ایردوکی کیجه اول کلاب
ذی الانیاب بیدیندن بر جمهور شیاطین لعین سیامك ملك
خصال وصاحب جمالك سروقته کیروب باصدیلر همان دم
طاعون وبا کبی ازرینه قویولب اول شاه مظلومی و پادشاه معصومی
غریزنی محابا کبی تیقاسندن وسوت مفاجا کبی بوغازندن طوتوب
فی الحال مبارك باشن کسدیلر لمؤلفه روزکارك عجب در اطواری

کلشنینك درونی پر زاری   کیمی بسلر سه ناز ونعمتله
خون ادر بغرن آه ومحنتله   یوسفه کوکی که حواله ایدر
یونسی حوته که نواله ایدر   آه الندن بو چرخ بد مهرك
داد الندن بو دور پر قهرك   القصه اول جان جهانك

ومردمك دیدهٔ دورانك نه آه سحاب آیینندن حیا قلدیلر ونه اشك
مهراق خونینندن ابا ایتدیلر نه سوز درونندن افسرده جانلری
یاندی ونه پرتو صبح طلعتندن دللری اویاندی جلاد
بیدین وزبانی یرکین کبی همان لحظه امرین تمام ایتدیلر وتن

تابناك وبدن پاكن اول غارتارده خون خاك آلوده قویب كیتدلر

بزور درستی مپسند كه این زال شنیدن ستی كه بادستان چه كرداست

به زیر پا نظر كن تا ببینی كه دوران بازبردستان چه كرداست

وقتی كه بو فسادك ازرنه برنیچه لیل ونهار مرور وبرهفته

مقداری روزكار عبور ایلدی سیامكدن خیر وشر خبر واثر

بلنمدی خدمتكارلری هر نه قدر كه طلبكارلق اتدلر بولنمدی

كیومرث بو احوالی پرملالی استماع ایدجك مضطرب الحال

ومنقلب البال اولوب امر ایلدی سراسر لشكر انجم شرف طرف

طرف اول ماهی طلبده پیك وار پویان واول كنج نهانی زوایای

كوهسارده وبطون هر وادی غارده جویان اولدلر

كه معتكف دیرم وكه ساكن مسجد یعنی كه ترا می طلبم خانه بخانه

اخر الامر سیامك شهیدك سر بریده سن وتن افسرده سن صخرا ضمننده

كوهر تابدار رود دریا قولتوغنده درشاهوار كبی بر غارتارده

ایچنده غرقه انوار اولمش بولدیلر

كوربغاراچره مستغرق اوماهی یراهلینك كوكه ایرشدی آهی

سحاب آیینه دوتنلر چرخه آغدی سیوك اشك خون استداتدی داهی

بو حالت پرملالتك اقشعرارندن بدنلرنده هر برینك موئی خاره

كیومرث ملوك پیشدادیانك اولی اولوب وزره حضرت نوح صلی الله علیه وسلم افندمزك اولادندن [illegible]

دوبن كل كبی جامه لرین چاك بلبل كبی آه دردناك اتدلر وبو مصیبت

با هیبتك استنفارندن دیده لرندن سیلاب خونابا قدوب جویبار

كبی باشلرین طاشلره اوردلر ویاشلرن قانلره بودلر بیت

آتشی در زد چنانم در كشی كه مردم راسوخته جز لبانم دیدها شانه هیچ خشك وتر نماند

بلی بو منهل بلاده بر زلال شافی كه شوایب كدردن صافی اولایكه

میسر اولدی وبو روضه عنادده بر نهال تعالی قچن نشونما بولدی كه

درد بركه دل خاكه برابر اولمدی بیت درد جز وجود هما نا نیامده است

آن شیشه كه خدنك مصایب فكار نست صحبتنك نهایتی بث دولتنك

نهایتی آفت مصراع نقشی بناخت چرخ كه اخر وغانكرد پس كیومرثه

آدم صالوب بو واقعه الیمی وبو حادثه عظیمی اعلام اتدلر همانذم

جانا توب اول معركه كیرودار واول غارتنك وتاره ایردی

نه كوره اولكه سینه نی كینه سنده جكر كوشه سی ایدی وعمرینك

توشه سی ایدی ودیده عالم دیده سنده نور بینایی وكهر روشنایی ایدی

لعل پرتاب وكل سیراب كبی برخاره ضمننده غرق خون ناپاك وهمدم

خار وخاشاك اولوب یاتور همین تنور جكردن بردخان آتش شرر

سقف دماغه چقوب بر شك مصیبتدن عالمی طوفان اتدی

وآه حیرتدن صحن آسمانی تیره جان ایلدی نظم

شرایب كوره قنشرب

آسمان از جبهه اکلیل مرصع بر کرفت   ترك کردون اندرین ماتم کلاه از سر کرفت
زهره همچون چنك کیرهای مشکین باز کرد   پس بناخن چهره بخراشد و زاری بر کرفت
چون کوردکم کوکل دارنی وجان دیارنی شام ماتم و ظلام غم قاپلدی پس
خورشید انورکبی افسرن سرندن خاکه صالدی و شب تیره دل کبی روندن
چقن دود سودایله و آه دخان آسایله سیاهلر کردی و یقین بلدیکه
بوروز بر سوز و ساز و بوشب آتش انداز و جان کداز دور و ود راز
اولسر درهماندم مانند صبح دریده کفن کبی شاهلق خلعتنی از جیب
تا بدامن چکوب چاك اتدی و شاه خونین چهره کبی بغرنی تیغ هلاکله
قان قانلر یوب یب جان و دلدن آه آتشناك ایلدی لمؤلفه
ماتم فرزندم بکرد ماتم اولمز چو بلور   سلطنت چرخندهٔ مهر آیین حصو صباح شاه اولا
سیل غمدن یرده غرق آتشه هم اول پدرکه   باغ امیدی چو قهر آدیله خاك راه اولا
پس باقی رعایا و لشکر و انده حاضر اولان اهل کشور شاهلرندن چون
بو حال پر تباهی و پادشاهلرندن بو آه و واهی کوردلر شب مظلم
کبی سیاه چلار کیوب و انجم کبی اودلره یانوب و شفق مثال قانلره
بویانوب کندولرین یرلردن یره اوردلر دلر نظم
ز سوز درونهای پر اضطراب   جکر سوخته ماهیان از در آب
ز بیرم و دو آه از دل آتشین   در افتاده مرغ از هوا بر زمین

والحاصل

7

والحاصل بو واقعهٔ حیرت انکیز و بو حادثهٔ قهر آمیز اخیار اشرارك وکبار
وصغارك دیده لرین خوناب و سینه لرین کباب اتدی بیت
نه اندیشهٔ خواب ماند و نه خور   نه ماند بر حالت خود نه خور
آخر کار چون بو واقعهٔ هایلك و حادثهٔ جان کسلك چاره سی رضادن
غیری و مغفرت خدای رجادن تمیزی بولمادلر زیرا صبر و تحمل پشت و پناه
اهل مصایب و صف شکن لشکر نوایب در اجر و مثوباتی نه عقدا نامله
معقود و نه میزان مقاوله معدود و نه مکیال دسایله محدود اولور
کما قال الله تعالی انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب چونکم هر طلوعك
افولی و هر صعودك نزولی مقرردر و هر شرفك وبالی و هر دولتك
انتقالی مقدر در بیت الا کل شیء ما خلا الله باطل فکل نعیم لا محاله زایل
پس انا لله و انا الیه راجعون   له الحکم و الیه ترجعون
دیو با اول شهید سعیدی تجهیز و تکفین و آتش سینه لرین آب اصطبار له
تسکین اتدلر بیت آسمانش تختهٔ تابوت از مینا ساخت   آفتابش
پایهٔ صندوق در کوهر کرفت   و نعش عرین هزار تعظیم و ترتیب
و تقدیم و ترغیبله بر دوش ایلیوب سرندیبه ایلتدلر و مرقد آدم
صفی یه و اول نور مختفی یه قریب یرده مشهد منورین و مرقد
مطهرین خاك و سنکله استوار ایدوب کتدلر

که دیده ودوست که جوز آصف شدند   کایام همچو نعش زهم شان جدا نکرد
وکنا کالثریا فی اجتماع   فصیرنا الزمان بنا نعش اما چون نایرهٔ
انتقام وکینه کانون سینه پرخام ایدی   ونار غیظ وغضب پوتهٔ
قلب پرشعبد کالتهاب ایدی فلابد صمصام انتقام مله وشمشیر آتش ضراب له
دماء خصمانی اراقت وصحن دنیانی اعدایه اضافت ایچون بحیز لشکر
وترتیب عسکر اتدی لمؤلفه   اشتدم خلقه بر کوینکلو جانی
اقودی بونی دلدن یانه یانه   صو وتمو سینه مظلومی بر فآب   عدو
قانن قواچسون قانه قانه لشکر کشیدن کیومرث فرشته آیین بر طایفهٔ
عفاریت ملاعین بروقت سحر که عالم منور وسعادت یاور وظفر رهبر و
فلکلر صفا کستر ادی سلطان کشور سپهر یعنی مهر مشتری مهر مانند ه
منوچهر تابنده چهر جهان کرلك قصد نه رخش آتش کرد وفلك
نورد نه سوار الوب مردانه میدانه عزیمت اتدی وعدودن سر انداز لق
نیتنه همای همای پرواز کبی لواسنی اوج هواده سرافراز ایدوب عنقای
دستم مصاف کبی قلعهٔ قاف کردون مطافك ازرند رکدی پس کیومرث
کیتی ستان مثال رستم داستان مصراع بساعتی که سعادت تا بر داختی
دولت رخشنه نوب لشکر ابنوه نی کران وعسکر پرشکوه نی پایان برله
جکر کوشهٔ دلبند نك وفرزند سعادتمند نك قانن الماغی ایچون

نه بو ساعت قرار ونه بر آن اصطبار مصراع بطالعی که تولا بدو کند تقدیم
کچه نی کندزه قاتوب یر وکوك کوترمی سپاه له یورودی غبار مشار پای
مراکبدن وکرد جهان کرد هوی وهای موکبدن فلکلر چهره سن بوردی نظم
سپاهی چو مور وملخ بی شمار   دلیران جنکی ومردان کار
یلان دلاور که در رزمکاه   به نیزه سقانند از چرخ ماه
نبوك سنان بی خبر در نبرد   سیاهی ربایند از چشم مرد
مرور روزکار وعبور لیل ونهار دله واول خیل چون سیلله برکوه
فلك شکوهك ذیلنه ایردی که قلال بلند نر وتلال آسمان پیوند نه
طایر فکرت سالها پرواز اتسه ایرمزدی استکبار له سمکدن سماکه وخاکدن
افلاکه سر کشیده قلوب کمسیه بو یون ویرمزدی لمؤلفه
دیدهٔ اندیشه کبی راهی تنك   پای وهم اولور کذرکاهنده لنك
اژدها کردار چکمش چرخه سر   دیوه بکزر چهره سی بی نور وفر
صنکه رأس الغول دهر قلهٔ سنك   کلبا کبر له قلوردی کوکده جنك
سواد ظلمت نهاد چهره سنه   قطران وقیر له عبوس قمطریر یزلمش
وغاردر تارنك جهار سنه تیغ قضا وقدر له ذو قوامش سقی قازلمش
بیت بادش دم سرد دردمندان   بارانش سرشك مستمندان
کیومرث خورشید رای چون اول جبل آسمان سیمانی کوردی عنان

کشین قلوب برزمان تفکر کنان طوردی الهام ربانی وسروش یزدانی
ضمیر پاکنه وخاطر عاطر تابناکنه قلوب الملوک خزاین الله فی ارضه
موجبنجه بویله القا ایلدکه سیامک بختیارک قاتللری بو دانش کهسارده
فلان پیشه زارده در اگر سوار در واگر پیاده در جمله فارغ وآزاده موارد
طرایقی ومصاعد شواهقی بغلیوب عیش وعشرته وبزم وصحبته مشغول
اولوب اوتورمشلردر که نهیب لرندن دد ودام وهوام وسوام اول جانبه
گذر ایدمز وشکوه لرندن طیور شکاری ومرغان کوهساری
اول طرفدن پر آچمزلر مجرّبان روزگار ومترصدان ملک ودیار
نه خوش دیمشلردر

چو تیر انداختی بر روی دشمن / حذر کن کاندر آماجش نشستی
چو کردی با کلوخ انداز پیکار / سر خود را بنادانی شکستی

پس کیومرث دلیرک شول آتش غیظ وکینه که کانون سینه سنده
اشتعال اتمشدی نسیم بشارت سبحانی وهوای اشارت یزدانی برله
التهاب وهیجان کوستردی همان دم دفع اغتمام وقصد انتقام ایچون
جان ودلدن حقه اعتصام وتجهیز جیوش دریا جوشن همت تمام
وترتیب صفوف آتشین سیوفده تمام اهتمام ایدوب عسکر نصرت
شعارنه ولشکر غیرت دثارنه انا جند الله الغالب فی المشارق
والمغارب دیو بامر ایلدیکه اول پیشه زاره آتش محنت گذار کبی

هجوم

6

هجوم ایدوب اول شیاطین ملاعین واول عفاریت نیرینی شهاب
سهام ایله وآتش حسام ایله طرفة العین ایچنده رجوم ایدلر نظم

بفرمود شاه سپهر احتشام / که لشکر بجنبش درآید تمام
بجنبید لشکر سراسر ز جای / بفرمان سلطان کشور کشای

وقتی کم های وهوی خشم حشمت مآب وگفت وگوی حدم همت نصاب
وصیت وصدای خیول شیول کردار ودمدمهٔ صدمهٔ صرنا وکوس
قیامت آثار اول طغات شیطنت پیشه نک وبغات مفسدت اندیشه نک ناگاه
سمع جمعنه وگوش هوشنه طوقندی صور اسرافیل اوریلوب قیامت قوپدی
وکوکلر یقیلوب طاغلر بربرنه مصادمه وملاطمه ایتدی واهل زمین و
آسمان واقوام کون ومکان سرجمله ایاغ اوزرنه کلوب بربریله مقاتله و
مخاصمه ایلدی صاندیلر نظم

سراسیمه گشتند از ترس وبیم / دل جمله از خوف شد دو نیم
چنان آتش رعب بالا گرفت / کز آن شعلها در ثریا گرفت

شول بخار کبر وغرور که اول
دیولرک دماغلرنده متراکم ایدی سبب صرع ودوار وسرسام اولدی
واول دخان بغی وشرور که اول عفریتلرک جنانلرنده متراجم ایدی
علت غش وخفقان وآلام اولدی پس کأنهم حمر مستنفرة فرّت
من قسورة اوکأنهم جراد منتشر دللری خوف وهراس ایله طولوب

اول وهلەدە مغلوب ومهروب اولوب هماندم اطراف پیشه زاردن طاغلوب
زهره لری چاك وسر جمله هلاكه وملعنه قریب اولدی مصراع
چرا کاری کند عاقل که باز آرد پشیمانی • ناچار هر بری من نجا برأسه فقد ربح
دیوب خاسر ونادم وحایر وهایم فراره یوز طوتدی هر بریکه کریزاندلر
هدف تیر وطعمهٔ شمشیر اولدیلر وهر کوشه یکه التجا ایلدیلر کرفتار
قید وبند واسیر اولدیلر چون نامهٔ بختلری فقد خسر خسرانا مبینا برله
معنون ایدی فلا بد وبدا لهم سیئات ما عملوا وحاق بهم ما کانوا
به یستهزؤن موجبنجه اول جسارتلری سراسر خسارته مبدل اولدی وچون
جامهٔ قدر وشوکتلری فقد ضل ضلالا بعیدا برله معلم ایدی فلا جرم
اعد الله لهم عذابا الیما معناسنجه شول فساد وعناد اوزرنه اولان
اصرارلری کندو وجودلرینك اضرارینه باعث اولدی بیت
دوحهٔ زقوم چون بار آورد
برك زهر وشوك ادبار آورد
عساکر کردون جناب اول مناججی برك وبارك اطرافنی شویله قوشتمشلر
ایدی که هوادن قوش وچوره‌مزلردی وسپاه انجم حساب اول
پیشه زار پر خار ومارك اکنافنی ماننده سور استوار اویله بند اتمشلردیکه
اولارادن مار ومور کچوره‌مزلردی
زهر کوشه او بزشیر سخت بود
سر کار یا کردش بخت بود
بالضروره اول طائفهٔ طغیان وعناد

واول شرذمهٔ خذلان وفسادکه چهره‌نی نوردلری ختام لعنتله مختوم
وجبههٔ پر فتورلری داغ شقاوتله موسوم ایدی کریزه مجال بولمیجق
وخلاصه احتمالی اولمیجق اول کرازلو جنك وستیزه وبیهوده محنت انکیزه
اقدام اتدیلر
وجملهٔ بر یره کلوب غلوی عام اتدیلر
وقت ضرورت چو نماند کریز
دست بکیرد سر شمشیر تیز
کمی صورت فیل وخوزیزده خرطوم کمند کردارله وکمی شکل پلنك و
شیرده انیاب خوابطوارله وکمی هیکل عقاب وغرابده چنکل
اظفارله عسکر شهریارك اوزرنه یوروده یلر بر وجهله که غبار قدمدن
وبخار دمدن چهرهٔ آسمانی مانند سحاب ظلمانی بوردیلر صدمهٔ
صفوفدنکه وزلزلوا زلزالا شدیدا حکمی ظاهر اولمشدی زمینك
برقاپی سمایه انتقال ایلدی وضربهٔ سیوفدنکه وانزلنا الحدید فیه
بأس شدید نکته سی باهر اولمشدی جوهوا آتش کبی اشتعال اتدی
اولوب کوکلر سکز یرا التی قلدی
عدو یه یر همین یرا التی قلدی
پس جو دیو سعود مثال اسوداژدر صعود اول طایفهٔ کنود و
عنودك باشنه صیحهٔ عاد وثمود قوپوب کمان وتیره وکرز وشمشیره
ال اوردیلر شعر صنکه دشدی پیشه زار ایچینه اود اهرمنلردن ایرشکچو خه دود
دیولردن سینه‌لر اولدقچه چاك
آچلوردی ضان جهنمدن مغاك

تیغلرله ایکی نیم اولدقچه سر شکل جوزا کستردی نیزه لر
یری یارب تونزایردی سیل خون قافدن کردونه ایردی سیل خون

القصه تنور کارزارك تف وتابندن آفتاب عالمتاب آتشین طاسه
دوندی ودماء مهراقك سیلانندن چهرهٔ آسمان قانه بویندی

تیغ چون وسوسهٔ عشقده افتاد بکل تیر چون شعشعهٔ نور در آمد به بصر
کرز خایسك شده در تارك دیوان شده کوه آورده شده کار کنا هنکر

پس نصر من الله وفتح قریب وبشر المؤمنین پرده سندن وان جندنا لهم
الغالبون وانك انت الاعلی بشارتی ظاهر اولوب اول دیو دولت
واهرمن بی عددك سجل بخت نکونساری فویل للکافرین من عذاب
شدید آیتی چکلدی فکانوا کهشیم المحتضر چار ونا چار اول مردهٔ مردار
قرع باب استیثاق واستیماندن غیری بو قضاء مبرمه چاره ودرمان بولمدلر
واول عندهٔ خونخوار تشبث اذیال استغفار واستعفادن ارتق
خلاص سر وجان بلمدلر خواه ناخواه عصیانه وکناه شفیع اولسون چون
انلرکه سیامك نامدارك قاتللری وبو فتنه وفسادك عامللری ایدی
سراسر قید وبند وکرفتار کمند اید وب هر برینك علی ساقه قید وفی
جیده غل یعنی اغلال آهنین وانکال اژدر آیین برله اوکلرنجه
منادیلر افمن یمشی مکبا علی وجهه اهدی امن یمشی سویا علی صراط

مستقیم

مستقیم دیو ب حضور شهریار کامکاره ونظر بختیار جهاندار کتورب
عرضه قلدلر خاکه مذلته چهرلر سوروب وپای پادشاه معدلت شعاره
باشلر اوردلر واتیدلر که انلرکه ایقاظ فساد وفتن واغلاظ عناد ومحن
اتدلر دولت قاهرهٔ سلطانی وصولت باهرهٔ خاقانی یه استظهار ایدوب
تفتیش وتفحص اولنوب بلندی اوشن سر جمله دست وکردن بسته
وسر وپا شکسته عز حضور موفور السرور وفایض النوره آلوب
کلندی پادشاه جهان پناهك دولتنده هر بری یدی بشلو اژدر
آهنین دمار ایکن حالیا نیجه مرده سوراخ مار کرمش سوسمار زبی مقدار
دونمشدر وشاه معدلت دستکاهك همتنده هر بری خلقتده جبل
وصورتده جمل ایکن سم الخیاطدن کچمش تار دونمشدر بویندن
بویله ینه هر نه کیم جزالرید راولسون واولکم سزالرید رقلنسون
فرمان قضا جریان سلطانی برله کرکسه میدان سیاستده هر بری دار
وملقای نار اولسون کرکسه عرصهٔ عقوبتده سر جمله سنکسار و
مار صفت سر کوفته وزار اولسون بحمد الله والمنه که شهریار مؤید
یرك عهدنده قواعد عدل وداد مشید ومبانی صلاح وسداد مؤکدر
ودرکاه کردون پناه وسدهٔ حضرت ظل الله مدار فضل ومکرمت
وملجاء ارباب معذرتدن ولا تزر وازرة وزر اخری موجبنجه

كناه عمرو ايچون بكره عقوبت ومعصيت آخر ايچون برغيره سياست
امر اولنمز حضرت حق تعالى دانا وبينادركه بو بابده بزبيچاره دردمند و
بى كناهز وزير پاى حكومت سلطانده خاك راهز **نظم**

همه بنده كانيم خسرو پرست · اكر پيشوا ييم ور زير دست
بدين آستان همچو خاك رهيم · كمر بسته حكم شاهنشهيم
كر سياست امر ايدرسك اوشته تيغ اوشده سر
كر عنايت اوله فضل شاهده يوقدر اشتباه · فمن عفا واصلح واجره على الله

صاحبقران زمان وقهرمان انس وجان كيومرث خان دخى بو فتح و
نصرتدن جاندن شادمان واشبو حصول منيته مسرور وخندان اولب
جناب حقه واول وهاب مطلقه شكر فراوان وحمد وثنا بى پايان ايدوب
امر اتدى كه اول جهنمى اهرمنلرى جزاء عملكا نوا يعملون آتش سوزانله
جكرلرين قان وبغرلرين بريان اتدلر القصه انواع عذاب
اليم واصناف عقاب عظيمله سر جمله سن هلاك وكرد فتنه وفساددن
صحن عالمى پاك ايلدلر بعد الاحراق وجود آتش نهادلرينك
رمادينى تندباد انتقامله دريالره صالدلر ساير اهرمنلر اول سياست
عظمايى كوروب عبرت آلدلر · ايدب طالع عنايت
بخت يارى عدودن انتقام المق نه خوشدر · ايچوب مى كبى قانن قانن

جهاندن يعنى كام المق نه خوشدر · وقتى كه اول ملاعين بى دينك
وشياطين پركينك قانلريله كيومرث كزينك سوزدل بريانته برمقدار
تسكين واضطراب جان حزينه فى الجمله تمكين حاصل اولدى ايسه برمقتضاى
عدل وداد ساير اهرمنلرى آزاد ايدوب خوش فرشاهى وكر پادشاهى برله
كلوب تختكاهنده قرار ودار السلطنه مسندنده اوتوروب صبر وسكونى اختيار
اتدى ومحنت روزكار ستمكاره البليه عمت طابت مقتضاسنجه ومصيبت
چرخ غداره الخير فيما اختار الله مبتغاسنجه رضا كوستروب بنه عباد
الله رعايتنه وبلاد الله حمايتنه مشغول اولدى **جمعيت
ومشورت كردن قبايل حيوان وخواستن عزيمت ديو از بنجا عليه صلوات
الرحمن** بنياد حكايت وتبيان روايت بويله دركه چونكم كيومرث شاه
فريدون فرسنكندر درعون بارى يارى ايدوب وبخت ودولت مددكارى
ايليوب منصور ومظفر اولدى وصيت وصداى صاحبقرانى وهوى و
هاى قهرمانى وشوكت وصدمت انسانى برله عرصه كون ومكان وصحن
زمين وآسمان طولدى قبايل ديو وپرى دخى اقاصى جهانه وجزاير عمانه
وبرارى خاليه وشواهق عاليه واماكن وحشت آباده ومساكن عزلت نهاده
فرار ايدوب بنى آدمدن كمال احتراز واجتناب ومزيد انقطاع واحتجاب
اوزره اولدى اما ذريات بشر دشت وقاعده واطراف بقاعده وجود آم

وهوام وسوام وقرد وقوش یعنی طیور و وحوشدن هر قنغسنکه بولدلر
یلمان حسام وپیکان سهام برله علی الدوام انتقام کوستروب ضرب وحربه
اقدام ایلدلر شول سببدنکه لشکر کیومرثله مقابله ومقاتله ایدن
عفاریت کیمی صورت فیل وخنزیرده وکیمی پیکر ببر وشیرده وکیمی هیکل
شهباز وعقابده وکیمی شکل زاغ وغرابده ایدی الحاصل سر جمله اول
دیولر صورت حیوانات ذوات الاظفار والانیاب وشکل صواحب
الخراطیم والاذنابده ایدی   ندانستی که کاو درعلف زار
بیالاید همه کاوان ده را   چاروناچار حیوانات بو اذیت وبلادیا سطیادر
واشبو زحمت وعنایه تحمل واختیار ایدوب درد ومحنتله لیل ونهار
روزکارلرن کچوردلردی زیرا هیچ بردیارده وصحرا وکوهسارده امکان
استغاثه اولوردیار یوغدی وعرض شکایت واعلام نکایت ایدیجک
انساندن غیری برشهریار صاحب اقتدار یوغدی پس قبایل حیوانات
اللیلة حبلی دیوب بو دردده آخر بر درمان والامر اذا جاوز حده انعکس ضده
فکرن ایدوب بو عقوبته عاقبت پایان اولمیامی دیرلردی اکادك کم
نوبت ملك ودولت ودورهٔ حکم وحکومت بودوده حضرت ملك الودود
جناب نبوت مآب شریعت آیاب سلیمان بن داوده تحویل ایلدی علیهما
الصلوة والسلام الی قیام الساعة وساعة القیام ومملکت عالمده

وطو

وطوایف آدمده اولان فسق وفساد صلاح وسداده وغی وعناد فلاح ور
شاده تبدیل اولدی منشور سلطنتی طغرای غرای وآتیناه الملك برله
محلی ولوای قدر ورتبتی نرفع درجات من نشاء برله معلا اولوب ذات مکارم
آیاتی الطاف نامتناهی الٰهیه وصفات روشن بیناتی محض خیرونیك
خواهی برله قدر عالی وعنوان جلی بولدی   دراحکام هفت
اختر آمد بدید   که دنیا بدو داد خواهد کلید   ودیوان قضا جریاننده
رب هب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی کوسی اورلدی وجناب عرفان
نهادنه علمنا منطق الطیر انعامی ایله شرف ویرلدی بروجهله که
انس وجن وصاحب هوش وطیور وبهایم و وحوش سر جمله فرمانته
رام ومنقاد اولدی ربع مسکون وهفت اقلیم سراسر آثار معدلتی ایله
وانوار عاطفتی ایله معمور وآباد اولدی وظیفهٔ انعامی ورابتهٔ
اکرامی خاص وعامه وهوام وسوامه وطوایف دانه ودامه روز وشب
ایرشدی   هرخوش دلی کز اهل جهان قوت کشته بود
آن رابیك لطیفه قضا کرد روزکار   محتاج بود ملك بر پیرایهٔ چنین
امر مراد ملك روا کرد روزکار   جماعت حیواناتك که محنت جاننه
وبچاق استخوانه ایرشمش ایدی وجور واذیت بنی آدمدن اکثری
اطراف عالمه فرار اتمشدی وملاذ منیع وقلال رفیع ده ولجهٔ صحرای

وصخرهٔ صماقولنوغندن قرار ایلمشدی چون حضرت سلیمان نبی نك

دم نفحات معدلتندن وفوحات مکرمتندن نسیم انس وسلوت ورایحهٔ

روح وراحت دماغلرینه ایردی بلکه افراد معدن ونباته وعناصر ومجرداتنه

حکمنك جریانینی وامرنك سریانینی بلدردی وآوازهٔ عدل واحسان ودادنی

وصیت وصدای رشاد وسدادنی کوش اتدلر هر طرفدن انهار متفرقه کبی

آقوب کلوب دریالین جوش اتدلر | بغی وطغیان نشوهٔ ابلیسدر
عدل واحسان خلقه مقناطیسدر | اکرچه حکم سلف انبیاده ومتقدمین

اصفیاده بطریق الوحی والالهام احکام نظم وانتظام وفرط شفقت و

رحمت وکمال عنایت وهمت مشاهده اتمشلردی امّا وسعت ملك وسلطنت

وَسِعَتِ حکم وحکومت وسیاست فهم اتمشلردی وملوك ماضیه وامراء

سالفه ده برقانون فراست وکیاست قوّت سیاست وقدرت ریاست

اکلمشلردی لکن مرتبهٔ نبوّتدن ودبدبهٔ رسالتدن خالیلردی ضروری

فصبر جمیل والله المستعان دیوب لعلّ الله یحدث بعد ذلك امرا رجا

سیله روزکارلرن کچوررلردی **لمؤلفه** اکرچه تلخ اولور صبرك اغاجی

یمیشی لیك شیرینده ندرآجی | هر ایشده خوبدر صبر وتأنی
که اولور هر کساده بررواجی | التأنی من الرحمن والعجلة من الشیطان

وقتی که آفتاب عالمتاب دولت سلیمانی مطلع فلك نبوتدن سرعالیان

طالع اولدیسه وانوار ازهار شوکت صاحب قرانی سدرهٔ روضهٔ رسالتدن

ثمرات بخش اهل مطالع اولدیسه وسیه سولود وچهار اماهاتده حکم وحکومتی

نفوذ اتدیسه وهفت اقلیم وشش جهاتده پنج نوبت کوس وعزّ ودولتی

اورلدیسه وبوقدر کوکبه ودبدبه وجیوش پرخروش بی شمار وسپاه و

فیل مصلحت کذاردن که اعدادی اوراق اشجاردن وقطرات امطاردن

زیاده ایدی برکمسیه بغیر استحقاق لی معمورة الآفاق برذره شدّ وذلت

وبرقطره کلفت ومشقت ایرمدوکین کوردلرسه **بیت**

نه خاکی بچون کس آغشته شد | نه یك مرد زیر پای کشته شد

پس حیوانات بریه جمع اولوب اتیدلر که عجز وحیرتمزی وانسانلندن

خیف وزجر تمزی حضور سلیمانی ده وجناب معدلت مآب صاحب قرانی ده

عرضه ایدوز مأمول ومسؤلدر که عین عاطفت شامله سی ایله ملحوظ

وحسن مرحمت کامله سندن سرجمله محظوظ اولاوز وبوظلم و

اذیتدن وجور وبلیتدن خلاص کلّی بولاوز ومن بعد ذمام اختیار و

عنان اقتدار کندو دستمزده اولا نه اسباب معاشمزه اختلال ونه اطوار

اوضاعمزه اعتلال یول بوله **بیت** شه چو عادل بود زجور منال

عدل سلطان به از فراخی سال | من اتاه الله مالا وجمالا وشرفا

وسلطانا فواسا من ماله وعف فی جماله وتواضع فی شرفه وعدل

فی سلطانه کتب الله تعالی فی خالص دیوان الابرار پس بو نیت و عزیمت ازره
اول کیجه قرار و صبحه‌دك سکون و اصطبار کوستردیلر **آمدن شترمرغ از**
طرف بیابان و متمع کردن حیوانات را از عزیمت سلیمان چون سحر

ویردی جهان باغینه فر   خوابکاهندن کنش قالدردی سر
عزفکی کردن لباس ماتمه   نوردن کوکلك کیوردی عالمه
انجمك قانی یاشنی سلدی روان   کل کبی آچلدی روی آسمان
انو کیچون کلدی بکز روی دهر   کاو تلدی شب سنبلی آهوی مهر
قاپلشدی بیضه چرخی غراب   طوغدی اندن بر هما عنقاجناب
آشیان زاغکن صحن جهان   اولدی شهباز سفیلك آشیان

پس قبایل وحوش و طیوردن و طوایف مار و موردن بر جم غفیر و بر جمع
کثیر مجتمع اولوب قصد ایتدلر که دیوان سلیمانی و محضر معدلت
ستانی یه واروب عرض احوال پرملال و اعلام ما فی البال ایدوب
ذریات آدمدن شکوی و حقلرنده دعوا ایدلر ناکاه بر شترمرغ
صاحب سلوك دل غمکین و جان آتشین برله لنك و لول بادیه طرفندن
چقا کلدی چونکم بونلارك قصد و نیتنه و فکر و رؤیتنه نظر
قلدی ایتدی ای یاران وفا و ای همکاران صفا هر امرده تقدیم
تأنی و تأمل و استخاره و تفأل شرط لازمدر و شاورهم فی الامر

موجبنجه اولو الابصار پیرلر یله مشاوره و ذوی الافکار روشن
ضمیرلر یله محاوره ایلمك سنت انبیا و سیرت اولیادر **نظم**

شاور صدیقك فی الخفی المشکل   واقبل نصیحة ناصح متفضل
والله قد اوصی بذلك نبیه   فی قوله شاورهم و توکل

که دوحهٔ استعجالك باری خار ندامت و بیضهٔ استقلالك نتیجه‌سی
مار غرامتدر **نظم** هر که جهل خود آشکار نکرد   جز بتدبیر پیر کار نکرد
کار خود رأی پرخلل باشد   زانکه بنیادش استوار نکرد
خود مرادی دلیل نادانیست   عاقل این مذهب اختیار نکرد

هیچ ایچکرده بر پیر روشن ضمیر و آزاکورده بر مرد صاحب تدبیر
کورنمز که انوك کفتار صوابنه اعتماد و التجا اولنه و خطاب مستطابی ایله
عمل ایلیوب جناب حقدن فوز و سعادت رجا قلنه **بیت**

جز رای اهل فضل و سعادت کمان مبر   آینهٔ چهره نماید در و ظفر

وقتی که حیوانات شترمرغك خلقت غریب و هیئات عجیبنی سیر ایتدلر
نه کوره‌لر که بر جانور در که بنیه‌سی باشدن ایاغه اشتره بکزر
و حلیه‌سی طایر صما کبی سراسر بال و پر **مصراع** کوه پیکر ناقه پا و اسب ستر

کردنی قوس عزنی کبی قورلمش   قد روشرفدن سهم اعلاسی وار

بدنی طلسم معزنی کبی اورلمش فتوح عرفاندن خط منتهاسی وار دینه حکمت

دیره سی یاقوت احمره وتابنده اختره وفرزنده اخکره بکزر وچهرهٔ سعادت
بهره سی آیینهٔ اسکندره وصفحهٔ مهرخاوره وبدر انوره بکزرکویاکه
تناول آتشدن خاطری کنش وانك انواری عکسندن جمالی مه وش اولمشدر
پس اول حیوانات جملة شترمرغه اقبال ایدوب سمع رضا ایله نصیحتن اصغا
ایلدلر وکوش هوش ایله تلقین پرحکمتن دکلدلر هماناکه هاتف غیب و
سروش بی عیب اول طائفه نك قلوب پراضطرابنه بو بیتی اوقدی بیت
اطرق کری اطرق کری ان النعامة فی القری بغاثکم فی ارضنا ما استنسری
ما استنسری همان دم ایلروکلوب انقیاد واطاعت واتباع ومطاوعت شتر
نعامه نك قدمنه قودلر وانك نصح وپندنه جان ودلدن پسند ایدوب
تقصیر وغفلتلرینه اعتراف ولجّه اعتذاردن اغتراف ایلیوب ایتدلر ای
شیخ صاحب وقار وای پیر نامدار شکسته بال وخسته حالك رای
پرقصوری معذور بویورکه تحمل تکلیفات بنی آدمدن سراسیمه ومشقّت
اذیات ذریات بشردن ادراك وخرد خکمندن نیمه اولمشوز درکار رمزده
تعجیلمز ضرورتمزدن ایدی وحالمزده تحویلمز ضجرت وحیرتمزدن ایدی
که رای العلیل علیل شمدی بحمدالله والمنه نعمت صحبتکله مغتنم واشارت
پربشارتکله شاد وخرم اولدق الامر الیك فانظر ماذا تری نظم
پیش ما را طاقت این غم نماند نیم جانی داشتیم آن هم نماند

باکه کوییم آنچه با ما می بود زانکه در عالم یکی همدم نماند
از وجود ما دمی بی درد وغم بر نمی آید که یك محرم نماند
نثر شترمرغ ایتدی قولکم حق وکلامکم صدق هر نه کم دیرسز حسب حالکدر
وهر نکم سویلرسز دردمافی البالدر بندخی بو قضیهٔ غیر مرضیه ده سزکله
ابنازم وبو قصهٔ پرغصه ده پرسوز وسازم بنم داخی جکرم انساندن
پرخوندر ومحنتلرندن تن وجانم زبوندر اما اصحاب سداد یاننده باب
پندی بند اتمك مقبول دکلدر وارباب رشاد قاتنده مجوی نصیحتی سد
ایلمك معقول دکلدر وما علینا الا البلاغ خصوصا که کندونك
عشایر وقبایلنه وقوم ومنازلنه اولا خزینهٔ سینهٔ اهل دلکه
جواهر زواهر حکمتله مملودر وهمیان جان قوم خرکه درر غرر
معرفتله طولدر هر نه زمانده محتاجینه ایثارده ومضطرینه نثارده
اولمق کرکدر نظم نصیحت کوش کن جاناکه از جان دوستتر دارند
جوانان سعادتمند پند پیر دانا را زیرا انلرکه حیرتله آشفته دلدر
وددرد ومحنتله مست لایعقلدر هر نه کیم رای اوررلر سقیم در وهر نه
تدبیر کم ایدرلر عقیم در چو حالی که دا از کوهر خزینه بیا و بی نشیند
آبکینه نثر هر شجاعت که بی تدبیر ورای در صاحبنه درد ومحنت و
وایدر نظم الرای قبل شجاعة الشجعان هو اول وهی المحل الثان

فاذا ما اجتمعتا لنفس مرة بلغت من العليا بكل مكان براتی لشکری را
بشکنی پشت بشمشیری یکی تا صد توان کشت هر زماندن کم شمع
منیر شمشیر و تیر انارت واضاءتی پرتو آفتاب عالمتاب تدبیردن آلور
و هر روزکارده اشجار پربرك و بار روضهٔ ملك و دیار نظاوت
وطراوتی نشوهٔ آب حیات مآب وافکاردن بولور **بیت**

بهنکام آشوب یك رای نیك به از صد سپاه چو دریا و ریك

سر لشکر بهارانو کچون شکوفهٔ منیردر که معنی ده جوان خرم دل
و صورتده پیر روشن ضمیردر پس اندن حاضر اولان حیوانات
سن جمله دعادها ناچوب جزاك الله خیرا اوقوب رای صحیح و حکم
صریح هنر ایسه بو یوزدیلر شتر مرغ ایتدی اگر پندیمی کزندمی کوش
ایدرسکوز سزی بر ناصح امین و صالح کزینك رای رزینه و فکر
متینه ارشاد ایدیم و حالمزکوزی بند غمدن و قیدالمدن آزاد و شاد
ایلیم آگاه اولك که کوه دماونده بر کلاغ صاحب فراغ واردر که
دل پر انتباهی شب سیاه ایچنده صان روشن چراغ درغایتده پیر
معمّر و اهل تدبیر منوردر اسرار اطوار عالمدن و اغوار آثار بنی
آدمدن زیاده باخبردر شربت شدایدامی بیحد چشیده و ضربت مکاید
ایامی بی عدکشیده در اگرچه قوم ماتم و اهل فناء پر غم کبی سیاهلره

کرمشدر

کرمشدر و سایه صفت چهره سن خاکسار و سینه سن پر غبار ایتمشدر
اما النور فی السواد حکمیخه و علیکم بالسواد الاعظم و فقیحه کالبدر المنیر
غایتده روشن ضمیر و کالنجم الکبیر تابنده و مستنیردر و ظاهری رنك زنکله
مغبر بر آیینهٔ منوردر و پیکری کرد کدر له مکدر بر چشمهٔ مطهردر اگرچه
صورتا بی حد غمی وار • ولی باطنده ازکه عالمی وار • ایدوب عنقا کبی
عزلت جهاندن • نه غمخوار و نه یار و همدمی وار • قناعت کشورینك شهریاری
دل مسرور و جان خرمی وار • هوا ایچنده قالمش دور بکور • که اغزنا چسه آتشدن غمی وار
زمان قابلدن بر و مقبول جهان و معلوم انس و جان اولمشدر فبعث الله
غرابا یبحث فی الارض برله شرف بولمشدر و روزکارمز قابللری انك
دانندهٔ کار و مدبر دیار اولدوغنه کوربهر بری اعجزت ان اکون مثل
هذا الغراب آیتن اوقودلر و ریاضت و قناعتله و عزلت و رهبانیت
برله چوق نورانیت تحصیل ایتمشدر و طوفاندن بر و طواف شهر و
دیار و صراف نقد روزکار اولوب شبچراغ دیده سی نجم تابنده کبی
شب تار ایچنده شعله داردر و خزینهٔ سینه سی پر در و شاهواردر
و حضرت حضر له ظلماته کیروب چشمهٔ حیاتدن بهره دار و کامکار اولمشدر
بو سببدن خاطر خرم برله عمر درازدن برخوردار اولمشدر حکیم
ذوفنون و علیم رهنموندر هر زماندن ورد زبانی و هر یرده فکر نهانی

سوره قران درحقیقتده سیمرغ قاف قربت وعنقای کوه عزلت در
همای لامکان وشهباز عرش آشیاندر زهاد ریاضت پیشه وعباد عبادت
اندیشه کبی کیجه لر قایم وکندزلر صایمدر لمؤلفه

زاهدی درکسوت اهل قبا | عابدی درخدمت آل عبا
همچو دریا سینه او پرخروش | ز آتش دلجان او هردم بجوش
بسته دل برشهپر افلاکیان | خسته جان از سیر وطیر خاکیان

سوره واللیل اذا یغشی یه کیجه لر نی خورد وخوابه اولوب شمع شب
افروز کبی تفسیر منور یازمشدر وآیه لیلة القدر خیر من الف
شهرده سندلرسنه غفلتی کندویه حرام ایدوب معراج الدرایه کبی
بر کتاب پرعبر تحریر ایتمشدر دنیا وما فیها حقا نظرنده بر جیفه در صحرای
فناده ملقا لمؤلفه

همایون بالدر تابنده کردار | مبارك فالدر فرخنده دیدار
که مشك چیندن ایتمش اقتباس اول | انوکچون اولدی عباسی لباس اول
اولبدر اهل حال ایچنده مسکین | بولب فقر حقیقی برله تمکین
وجودی دود اهندن بویانمش | بلا ودرد وغم اودینه یانمش
نهادی باغ جنت کبی کلشن | سواد دیده کبی حالی روشن

القصه شتر مرغك اشارتیله
بشارتی موجنجه طائفه حیواناتدن انلرده که پای قدرت ویارای

همت واردی کوه دماونده عزیمت ایتدیلر کل طیر یطیر بجناحیه والعافل
بهمته بیت

همت تراکنکره کبریا کشد | این سقفکاه را بنزدبان مخواه

چونکم زمانله کوه دماونده کلدیلر واول جبل بلندی ایردیلر نه کورسه لر که اهرمن
صفت وعفریت صورت بر طاغ درکویا درون کردونده قبقه یانمش داغدر
فرق فرقدسایندن ابر سیاه مانند شب کلاه وذیل هامون اساسنده عرصه
قیامت مثال غبار راه شیخ صاحب تمکین کبی پای ثباتی دامن فراغته طولامش
وزاهد عزلت کزین کبی صحرالری کوزیشلری برله صولامش لمؤلفه

نه کوه ایرمش زحل بامینه باشی | شکست ایتمش مهك جامینی طاشی
اقرهر کوشه دن بیك چشمه رخشان | بری اول چشمه ناره مهر درخشان

القصه
اول کوه فلك شکوهی سراسر کشت ایلیوب کلاغ صاحب فراغی بر دوحه سدره
قیام وطوبی خرامك بوداغنده بولورلر لمؤلفه

هوا اوجنده طوکمش دوده بکزر | دم مادن قورمش اوده بکزر

پس اول دوحه بی نخل حرم کبی یدی کون
طواف ایدوب دللو دلنجه نیاز وزاری وطلب عنایت ویاری قلوب زمین
خدمته بوسه ویردیلر وصورت حال پرملاللرین تقریر ودرما فی البال لرین
تقریر وقطمیر تصویر ایلدیلر کلاغ مسکین داخی بوداغله موسوم وبو دردو
محنتله مغموم ومهموم ایدیکه بنی آدم الندن کرناتله هدف تیر بلا و
مراتله کرفتار دام عنا اولمشدی وهزاران حیله وتزویر ومکر و

تدبیرله اللرندن خلاص اولمشدی وقید وبندلرندن ودام وکمندلرندن
نجات بولمشدی کاه چمائی کمان کبهره دن جانی قیا کلوب شکسته بالدی
وکاه سنك فلاخندن تنی مجروح اولوب خسته حالدی وقتی که بونلرك
شکایتی کلدی درون دلدن دونبه نی کبی ایکلدی تا بسینه یله
بیانه ولب دیدی یله زبانه کلوب ایتدی ای فرزندان دلبند وای
دردمندان مستمند اول دمدن بروکه آدم خلافت تختنه اوتردی
بر طایفه ایچون حضور وراحتی عالمدن کوتردی   روزکارزنی
شماردرکه ذریات آدم دست ظلمی بزه درازاتمشدر   وجور وعناد و
شور وفساد طریقنه کتمشدر حالیا اظهار شکایت وحکایت
استمداد عنایت وحمایت وقتی دکلدر برمدت دخی مصابرتی پیشه
ومصادرتی اندیشه ایدب دست رضانی دامن تسلیمه اورمق ومدارا
ومداوا اسلوبنی مرعی طوتب توکل وتحمل مقامنده ثابت قدم اولوب
طورمق کرکدر   وبو راز سربسته نی لی حیث مایشاء کمسیه افشا اتمك
یکرکدر **بیت**   کل سر جاوز الاثنین شاع
کل امر شاع فی الآفاق ضاع   کون کبی روشن وفلك کبی معین
درکه هر کل خندان که الدن اله دوشه تیز پژمرده اولور وهر شمع
فروزانکه همدم انفاس باد اولا فی الحال مرده اولور الحق سخن کفته

نیرجسته دروراز شکفته تارکسته در اخکر که خاکستر ایچنده خفیه اولا
سالم وخفته اولور چون اشتغال ایدوب میقادندن تجاوز ایلیه
پرآشوب وآشفته اولور چوق دانا ولورکه چون شمع پرسوز وکداز
اورتایه کله نخت ساز وسرافراز ودرلو بلالرله ابتلا اولوروز خوش
دیمشلردر قلوب الاحرار قبور الاسرار اکثر احتمال اولدرکه شکوی کوز
مسموع اولمیه ودعواکز مطبوع دوشمیه همان بنی آدمله عداوتکز
مشتد وخصومتکز ممتد اولانه کمه دیمشلردر **بیت**

درهمه حال صبر باید کرد   که مبادا که بد بتر کردد

زیرا ذریات انسان بری برینه ظهیر ومعین ونصیردرکه الجنس الی الجنس
یمیل وسلیمان بن داود دخی علیهما الصلوة والسلام اکرچه جماهیر
انبیانك مشاهرندن در حالیا حل وعقد مملکت وقبض وبسط حکم وحکومت
سر جمله اکا مفوضدر وجهانك امری جان کبی بدننده سایردر وکون
مکاننده حکمی قان کبی تنده جاریدر **نظم**

جهانك قلماغه جانن اکه تسلیم   یدی صف لشکر اولمش یدی اقلیم
قپوسنده ملازمدر شب وروز   بولور برکز نوبت یلده نوروز
انك وصلینه قربان اتمکه جان   کلور هر یلده بر کز عید قربان

وزماننده افعال خدوع   وبدع خلق جهاندن مرفوع ودوراننده

اقوال مخترع ومبتدع انس وجاندن مدفوع عدر نظم لمؤلفه

بوكون دورنده يوقدر بند زندان ... مكر خوبانده زلفيله زنخدان

بويانمز كوكه بر مظلومك آهى ... مكر كم عاشقك دود سياهى

دراز اتمز كمسنه جنكچون دست ... مكر كم غمزهٔ ساقئ سرمست

ظاهر بودركه آنك حضرت شريفنه مراجعت وجناب منيفنه مرافعت
سزك ثقل احمال عنا يكزه سبب تخفيف ودردكزه درد نهادكزه مايهٔ تلطيف اولور
اما صحف آسمانى وكتب سبحانيده بولوب دردم كه خيل انبيادن خيلى صاحب
وجود واهل شهود كمسه مبعوث اولسه كركدر وهر نبينك اوازه سيله
كون ومكان وكتب آسمان طولسه كركدر وسليمان نبيدن صكره عليه
السلام امت مابيننده بى حد اختلاف وملتا چنين چوق قدرلو اعتساف
ظهور ايدر وهر طائفه بر مذهبه وهر قبيله بر محربه يوز طوتسه در
وزمان جاهليت اولوب هر كشى رأينده استبداد وهر شخص فكرنه اعتماد
ايليوب عالم هرج ومرج وشور وشر بر بريله بجنده درج واولماز عملرده
دنيا لرخرج اولسه در واحكام واحوال تغير وتبديل واوضاع واطوار تقليب و
تحويل بولسه در شك دكلدر كه سزك داخى اول زمانلرده حكم وقانونكز
منسوخ وباطل واسلوب وآيينكز مطروح وعاطل اولور پس نيچه دم سنى
انتقام قصدن ايدوب دخى بدتر خوار وذليل وحقير وعليل اولاسن

همين بو دردك دواسى صبر وتوكلدر واشبو بلانك شفاسى فرغ وتحملدر
فاصبر حتى يحكم الله بيننا ... علاج واقعه پيش از وقوع بايد كرد بيت

بچشم خويش ديدم در بيابان ... كه مرد آهسته بكذشت از شتابان

اكنجى خصوص بودركه هنوز بز بوم طالعمزده نحوست وادبار وطائفه
انسانك دماغنده دعوت واستكبار واردر وبزم دولتمز كوندن كونه
تنزل وتدنيده وانلرك شوكتى يوما فيوما ترفع وترقيده شمدى چارهٔ كار
هماز مدارا ايله معامله درنه معارضه ومقابل شولهتر لطائف خفيه كه
تقديرات الهى ضمننده مضمردر عقول عاليان انك حكمتى فهمندن
قاصر وبيخبردر حاليا ميدان فرصت چوكان قدرت انلرك النه ويرلشدر
هرجانكه حافظ عنايت ربانى اولا اسيب روزكاردن اكا كزند ايرمز •
وهر طايركه پروازى آسمانى اولا اكا دام مكر وحيله پاى بند اولماز بيت

اكر كوه آهن بجنبد زجاى ... نبرد ركى تا نخواهد خداى

اما اذا تم امر دنا نقصه ... موجبنجه هر كمالك بر زوالى وهر دولتك
بر انتقالى وهر طالعك بر افولى وهر ناصرك بر ذبولى اولور فراز اوج
تؤتى الملك من تشاء نك نيده وى نشيب حضيض وتنزع الملك ممن تشاء
در كلزار لطف دلفروزك بر خاد مهرد لدوزى اولور مصراع

كنج ومار وكل وخار وغم وشادى بهمند بو دخى على اليقين مقرردر

وحكمت الهی بو اسلوبله مقدردر كه عنایت بی علت هر كیمه كم دولت و غنیمت
عطا ایلیه مبادی احوالندن انواع بلا واصناف عنا كوستررکه بعد
عسر یسرا در والجنة حفت بالمكاره چون دولت انسانی بام ربانی مضطرب
اولا واحوال بشر بحكم قضا و قدر منقلبا ولا كه ان الارض لله یورثها
من یشاء من عباده یردخی اول وقت وار قوتی بازویه وبوراز سربسته
رویه ومقدار رمزی ترازویه ودعوا و شكوا امری كفت و كویه كتوره وز **بیت**

باش تا دستش بجنبد روزكار   پس بكام دوستان مغزش برآر

حضرت حق تعالی عسی ان تكرهوا شیئا وهو خیر لكم موجبنجه حلاوت
شغلی مرارت دواده واسایش دنیانی صورت بلاده قودی تا كم عاقل و كامل
وهر عالم عامل تمسك وسایط اسبابدن وتعلق روابط احباب وانسابدن
بالكلیة الجكوب دامن فضل كردكار وذیل عنایت پروردكار محكم یاپشه

خدای عز وجل بضمن هر چه كند

لطیفه ایست كه كس را از ان خبر نبود   اوچنجی اولدر كه بز بو خصوصیچون
حكم وقاضی نه زمره انساندن ونه طائفه حیواندن كوكدر تا كیم بی میل و
محابا فصل قضایا ایلیه اكر ذریات آدمدن اولورسه آخر الزمان پیغمبری
محمد المصطفی زماننده كوكدر صلی الله علیه وسلم كه سرخیل انبیا و
سپهسالار اصفیا و دردریای اصطفا و دری سپهر اجتبادر نتیجه

مقد

مقدمات كون ومكان وخلاصه محصول زمین وآسمان وناسخ ملل و
ادیان وقامع جمیع كفر وطغیاندر عامه خلایقه كوندرلمشدر لئلا یكون
للناس علی الله حجة بعد الرسل   اوست مفتاح كنج خانه جود
اوست مصباح آسمان وجود   نجانا بعد یأس وفترة   من الدین
والاوثان فی بعید   وجود شریفی رحمة للعالمین   ولقب منیفی هادی و
سراج وامیندر   بر طوطی سخن سرای حكم الهیدر كه عنوان بیانی وما
ینطق عن الهوی در و بر بلبل بستان سرای اسرار نامتناهیدر كه
وصف ونعت شانی سبحان الذی اسری **نظم**

سبب آفرینش عالم عالم   منبع جود ومعدن الطاف   شرف دودمان القصا
نافه سز بهر عبد مناف   نرد بانش فلك شب معراج   دیده بانش ملك روز مصاف
وسر جمله آل واصحابی مقتدای دین ودولتدر وجمیع اتباع واحبابی
پادشای ملك وملتدر رضوان الله علیهم اجمعین الی یوم الدین یا لیتنی
كنت معهم فافوز فوزا عظیما حالیا هر بر یكوز مراجعت ایدوب مكانلو
مكانلرن قرار واشیانلو اشیانلره اصطبار ایلیوب فانتظروا انی معكم
من المنتظرین   وقتی كه كلاغ صاحب فراغ بر مقتضای وما علی الرسول
الا البلاغ   وعظ ونصیحتی تمام ایلدی وشفقت ومرحمت سوزلرینی
سویلدی حیوانات جوش وخروشی زمیندن آسمانه پیوسته

وتیغ یاسله جکرلرن عرق اقدام واهتمام کسسته اولدی ربنا ولا تحملنا
ما لا طاقة لنا بردیوب مأیوس ومحروم ومغموم ومهموم اولوب بدرود
اتدلر داغ درون وسینۀ پرخونله دونب کتدلر برقرار سابق بنی آدمك
جور وجفاسنه ومحنت وبلاسنه بنه صبر وتحمل والطاف خفیاتحقه توکل
وتوسل کوستردلر **سخن گفتن حیوانات شکسته خواطر وجز یافتن**

از مالك جنبانر ذی المعافر   کل بروای نای دمکش قیل فغان
که دمکدن دللرا آلور بوی جان   یا نجکردن عود مشکین دم کبی
اکله دلدن بلبل پرغم کبی   کیم هوای عشق ادبدر جانك اود
دود آهکدن فلکلر در کبود   هر نفس نیدللرك دمسازی سن
دمبدم عشق اهلنك همرازی سن   تیغ محنتدن دلنشدر دلك
سینه‌لر شرحه قلور بلبل دلك   سوزلرك هردم دم سوز عشقدر
آه ونالك جمله سوز عشقدر   پرده‌لر چاك اتدرر پردك سنك
نیجه آتش اولدی پروردك سنك   عرش طاووسن صفیرك دام ایدر
چرخ ققنوسن نفیرك رام ایدر   هجرالندن هر نفس کوینکلو سن
محنت اوندن دمادم بوکلوسن   سیر ایدرسن اون سکز بیك عالمی
تیمش ایکی دلدن اورر سن دمی   منطق الطیر سلیمانسن سن در
نقطۀ اسرار قرآنسن سن در   نغمه‌کك تقاضی دردون کوز فلك

ناله

ناله‌کك مشتاقدر حور وملك   انس وجانك ترجمانی سن بوکون
سیرادوار حقایقدر دمك   از که در عشقیله دونکوز عالمك
آتشکدن سینه‌لر بریان اولور   دیدلر کریا نجکرلر قان اولور
عشقدن پردردلك غمدن تهی   جانك اسرار جهانك آکهی
بندبند اولمشدر جانکده عشق   آسماندن یوجه دریانکده عشق
مرشد راه طریقتدر آوازك   منشد سر حقیقتدر سوزك
لب بلب پایدیله همدم سن مدام   شیفتك در نطقه کلسدن خاص وعام

وقتی که حیوانات مضطرب الحال ومنقلب البال کلاغ پرداغك نصیحتیله
مقاملو مقاملرنه عزیمت وقصد فراغت اتدلرسه هر بری اولاد واتباعنه
واحفاد واشباعنه کلاغك قصۀ پرغصه‌سن تقریر ایلدلر وبو ماجرایی
تذکرۀ وقت وحال اولسون نچون خون دل ودیده ایله طومار زلرده تحریر
ایلدلر القصه برنیچه‌سی **مصراع** درین امید بسر شد دریغ عمر عزیز
دیو بانتظار ومحنت وامید حسرتله هلاك اولدلر وبرنیچه‌سی نتربص بر
ریب المنون مقتضاسنجه مترصد امر موعود ومترقب حکم معهود اولوب
خرم خاطر وخوشدل کچندلر اکادك که رسول آخر الزمان سلطان دار الملك
امن وامان آفتاب عالمتاب سپهر رسالت ماهتاب خرم جاب فلك دین وملت
صدر جرین اصفیا سر حلقۀ قلادۀ انبیا محمد المصطفی علیه من التسلیمات

اوقاها ومن التحيات اصفاها آيات نبوت وبينات رسالتله مبعوث

اولدی

سلطان رسل سراج ملت　　هادئ سبل شفیع امت

بابای شفیق هردو عالم　　فرزند خلف ترین آدم

برهان خدا امام کونین　　خورشید سپهر قاب قوسین

شد در رو لامکان مکانش　　معراج ملائك آستانش

خاتم خاتمیتله شرع مبینی احکام دینه الی یوم القیامة خلود ودوام مهرین

اوردی　و مهر نبوتدن نکین زمین واسمان وشمهٔ دل وجان پذیرای

نقش تابید تابیدا ولدی .

درخاك ارادت او كين كشت　　وز كاخ نبوت آخرين خشت

این کاخ زهیچ آفریده　　یك خشت چو قالب نه دیده

باوی زدکر کسان چه حاصل .　　او خشت زدست و دیگران کل

اقاصی ربع مسکونده نغوذ احکام قضا نموندن نکتهٔ ان الارض لله یورثها عبادی الصالحون

کون کبی ظهور اتدی لطف عمیم وخلق عظیمندن واثار عدل وداد واطوار

صلاح ورشادندن خلایق جهان حضور ایلدی چون شرع سعادت

کردارنی بر خلود ودوام ودعوت شرافت اثارنی جملهٔ مخلوقاته عام

ایلدیلر لاجرم هر طرفدن اکر قبایل انس وجاندر و کر طوایف سایر

حیواندر خدمت شریفنه مسارعت ودعوت منیفنه اطاعت ایلدیلر

ودیار بعیده دن احرار وعبید وجوه عالم پناهنی طوافا ایچون حرم

محترمنه احرام حرمت شعارله متوجه اولدیلر فرقهٔ انعامدن وزمرهٔ

هوام وسوامدن اول انعام عامه واحسان تامه حاضر اولوب پنجه سی

شرف ایمانله وغنایم احسانله مشرف اولدیلر وشول حیواناتکه آباء کرام

واجداد عظامندن کلاغك وصیتنی استماع ایدوب قدوم خاتم الانبیایه

انتظار واذیت بنی آدمه اصطبار کوسترمشلردی چونکه اول سلطان انبیا

وبرهان اصفیانك شش جهات وهفت اقلیم وپنج وقت نوبت سلطنتی

وچهار اصل وسیه مولوده شمول دعوتن اشتدیلر براکی دیمیوب ماننده

پیك پویان لبیك زنان بادرد ونیاز دورود دراز یوللر دوشب

خدمت سعادت بخشنه عزیمت ایتدیلر تاکیم تشریف ایمان وتکریم

احسانله مغتنم اولدقلرندن صکره دست انساندن ایرن بیدادلرنی

وقصهٔ پر غصهٔ نهادلرنی عرض ایلیه لر الامر بید الله هنوز بونه

بر حادثه واقع اولوب وبر علت مانع اولمیا اول سعادت مساعدت

اتمدی لعل دعسی وامید صبح ومسایله کچندلر شرف صحبت سید

المرسلین علیه الصلوة والسلام الی یوم الدین وزمان معدلت

خلفاء راشدین رضوان الله علیهم اجمعین فوت اولدی هر طرفدن

فتنه وفساد وممالکده جور وعنادینه اشتداد بولدی ولابد طوایف

حیوانه کیرو درونلری ظلم بیداد انساندن طولدی انلرده که پای

قدرت و یارای عزیمت واردی مذلت بیچاره کی و محنت آواره کی
برله هر بری جانه کلدی و شونلر که بی دست و پای و آشفته
رای ایدلر مقام حیرتده و مسکن هجرتده متحیر قالدی زیرا صیت و
صدای اشراء عالمدن وهوی و های جنود آدمدن صفحهٔ جهانده
اذا زلزلت الارض زلزالها سورسی مرقوم اولمشدی بکزرکه بو طوفان
بلانک بردی کا و زمینک جاننه اودکبی سرایت ایلمشدی و برق
حسامدن و لمیع سناندن و سهامدن دیدهٔ دورانده یکاد البرق یخطف
ابصارهم صورتی مرسوم اولمش ایدی مکر که بو طغیان عنانک
کردی شیر چرخ برینک چهرهٔ سنی دودکبی قاپلمشدی والحاصل آشوب
و نبرد فتنهٔ کرد آدمدن صحن عالم طولمشدی مصرع

آری باتفاق جمع می توان کرفت شول شرارت که کانون
اندرون نفس انسانیدن افروخته ایدی اژدها کردار روزنه
دهانلرندن زبانه اورماغه بشلادی و نفوس شریرهٔ اراذل و ادانی
مشغول شرب شراب اولوب دریا وار سیول خیول شر و شور عالمده
روانه اولمغه اغاز ایلدی الراح کالریح ان مرت علی عطر
طابت و نحشت ان مرت علی الجیف لاجرم حیواناتدن آسوده حال
و فارغ البال اولانلرینه کرفتار بلا و اسیر درد و عنا اولدلر بیت

سپهر

24

سپهر تندرا هست اینچنین کیش غماید راحت و رنج آورد پیش
اتفاق بو اشاده طایفهٔ جندن بر نفر که ارض تهامه ده استماع قران
ایدوب فامنا به ولن نشرك بربنا احدا دیوب ایمان کتورمشلردی
و انه تعالی جد ربنا ما اتخذ صاحبة ولا ولدا دیوب متابعت شرع و سنت
المشلردی جزائر بحر محیطدن بر جزیرهٔ خرم نهادی ملاذ و ملجا و بر خطهٔ
بهشت آبادی مسکن و ماوا ایلمشلردی که سپهر مینا رنک انک
سبزه سی سیرنده حیران و دونك ایدی ارباب نظر سیرانده حیران و
تماشاسنده سرکردان اولوب دیرلردی که

جنت عدنه بلدر بو مقام صوینی کوثر آغجی سدره قیام
یللری در نفس رحمانی که ویرر تنلره جانجانه قوام
ای در حقدر نا و ما نجانه فتوح ادخلوها بسرور و سلام
لامع و شی یوری مستادل اول که بوددر زمرهٔ عشاقه مقام

زیب و زینده و طراوت و لطافتده کویا نسخهٔ ارژنک ایدی
یا مثال طاوس هزار رنک ایدی کثرت اشجار و عذوبت انهارله
معروف و فرت اثمارله و زهرت ازهارله موصوف ایدی

صولری دلجو هواسی معتدل قلسه یللر سیر طوبی جان ودل
اوتلری سر جمله داروی حیات خاك پایی آب روی کاینات

قوشلری بلبل صفت دمساز جان   کوردمی کیمش نو بهاری مهرجان

خضره الوان انواع خضرای نبات   چشمه جان بخشلری آب حیات

میوه لر هر نوعه دردیچون شفا   کوهری وادیلرینک پر صفا

بر شهریار ملکی الصفات   وبر جهاندار فلکی السمات

مقبول خاص وعام ملك داد بخش نام اول طائفه یه پادشاه اولمش ایدیکه حسن آدابله آراسته وشرف انسانله پیراسته ایدی فنون علم وحکمتده کامل وصنوف رعایایه وعامه برایایه لطفی شامل ایدی

منبع احساندی دریای جود   لطف وخلقیدی مصور اولوجود

مملکت دورندن خوش خالیدی هب   ذاتی ایدی مجمع الطاف رب

ومردملردن بر طائفه اول شاه کردون پناهك رعایت رابطه سیله خوزه حکومتنده آرام وخطهٔ معدلتنده مقام ایلمش ایدی واول جزیره نك بر طرفنده کنار دریاده بر خرم آراده بر حصار رنا مدار وبر حصن زمین مدار وفلك وقار واردی که طوفان نوحدن صکره عم اوغلی سام بنیاد اتمش ایدی آدندن جم آباد ایدرلردی حصانت ومتانتی سببندن انده خلق انبوه جمع اولوب هر زمانده جنت العلیا بکی خرم نهاد وآباد ایدی زیرا سور استواری ودر ودیواری دوران مداری قلعهٔ سماء آهنین بنیاد ایدی کویا ارم ذات العماد التی

لم یخلق

لم یخلق مثلها فی البلاد انك شاننده منزل ایدی خوش الحان قمریلر اول قلعه نك اطرافنده بویوزدن ترنم ایدرلردی وشکر بیان طوطیلر اول حصارك اکنافنده بو رسمه تکلم قلورلردی

رسمه کاه ملائك دربو بارو   کم اورمش پایکاه عرشه خوش رو

یاپلمش قلعهٔ چرخیله همسر   نشیمن قلسه طکید ملکلر

دوشوب پایینه صحرانك ومدخوش   کچوب قرشوسینه دریا ایدرجوش

بندر عالم ومجمع بنی آدم   اولدی خواجکان هفت اقلیم احمال و

اثقالنی انده حل ایلرلردی وتاجران ربع مسکون متاع وبارنی انده نقلردی واعتدال شمال وصباسنده وطیب نسیم خوش هواسنده اول دیارك نیچه یاریلرنده خیلی جانوردن نفوس وطن طوتمشدی وکوهستانك شعاب وتلالنده ومعاب قلاعلنده وخوش وطیوردن ومار وموردن چوق کمسنه مسکن اتمشدی اما بحکم عادت قدیم بر موجب بلیهٔ عمیم بنی آدمك قتل وصیدندن وحبس وقیدندن هر بری نیه سقیم ایدی بر نیچه سنك خوف وخشیتندن بجارتن ومنافذ عروقنده خون روانی یخ کبی بسته ومعقود اولمش ایدی وبر نیچه سنك هیبت ومهابتندن تجاویف عظام ومحازن دماغنده مغز سمین وسخ کبی خشك کبود اولمش ایدی کیمنك

الف كبی قامتی ایكی بوكلوب داله دونمش ایدی كیمنك آی كبی طلعتی زرد و
زار اولیخیاله بكزمش ایدی تن پر استخوانلری خشك اغاجدن چاتلمش
خانه ایدی وبدن ناتوانلری خار وخسدن یاپلمش لانه ایدی پهلولری
ابرولری كبی طاشمدن بر بوصایلوردی براكی قدم رفتار اتسه اوخیره سركلدن
كوزلری قاندب بایلوردی اولوب هر برینك محنتله لاغر تمام
اولمشدی نور وطاقت وفو عقاب جان ستان صاب ذیابی قمو
ترك اتمشیدی خورد وخوابی المدن شویله قالمشلردی تاب كه یار
محنت ایدی نور مهتاب كورنلر هر بینك خسته جسمن صنوردی
رنج ودرد وغم طلسمن مع القصه قدرت رب العالمین با هزار
درد وآنین بر وقت سحر بر یوز كردن بسته وبركاو قرزشكسته
وبرماهی نیم جان وبرمار خسته جان خسته لكدن ناتوان وشكسته لكدن
بی درمان الوب الجنسیة علة الضم مقتضاسنجه بر حوض دلجو كنارنده
اول پادشاه عادلك دیارنده ملاقات اتدلو هر بری آدم النـدن
چكدوكی درد ومحنتی وبلا وشدتی مجلس اول در شكایت كاو ی
عمل كاو ایتدی لمؤلفه

دریغا محنت آباد جهانده ابد راحت یوزنی كورمدم بن
كوزمده قلدی اوتلقلر صفاسی بو چوق ساعت صفاسن سورمدم بن

عجب

عجب قالدیمی بر محنت جهانده كه دون كون اكه بو نیم اورمدم بن
كهی كردونله چكدم بار محنت بو راهی غایته ایركورمدم بن
كهی سركشته ایدب چرخ دولاب بو دوراناچرخ دوندم طورمدم بن
هر كون زبانی صورتی وجلاد سیرت بر شخص بی شفقت وبر حریف بی مرحمت
بر مستمند بیچاره ودردمند آوارنك بوینینه مانند كمند بر ریسمان
سلسله پیوند طقوب بندایلر وجان ناتوانمه بیك دركو كزندایدوب
بن زار ودلفكاری اندوهبند ایلر این طرفه كلی نكر كه مارا شكفت
بی دنك توان نوده نی بوی تمت اكر بر لحظه كردن كشلك ایلیوب
اطاعتدن سر چكم چوب محنتله تنمی خسته ودست وپایمی شكسته قلور انكله
داخی قومیوب بن مسكین بلا ومشقتاودنده شنشلو چورد وسینی محنتله
بردنمی دلوب بر آهنین خلقه كچوردر والحاصل جهاندن سبن زاردن یدوكم
نعمتلری سراسر بور نمدن كتورب بكا دنیانك اذا لرین وعالمك جزالرن
ایدروبر سنان جان ستانله وبرنیزۀ محنت پیكانله هر زمانده اردمه
دوشب هابن دیوب بكایرلو یرتدرب سراپا وجودمی زخمدار وجانمی
زار ودلفكار ایلر كمان ایدب فلك شاخ سرمدن
بنی غم تیرنه اتدی نشانه بلا اوقی اولباردمجه دون كون
تنم دوندی هلال آیین كمانه تنها بنم دكل سورمده سرجمله

سرو مانند داس وخلخال ایكن بونلرك جور وقهری الندن خاك صفت
پایمال اولدی كاه بو درد له یوزن دوشب زار اولوردوز و كاه هفته لر
بی زاد وعلف قالوب عاجز وبیمار اولوردز

ویربادبار طالع بار محنت ... دم الوركوندن بیك ارتق بز زلت

هیچ دهقان چرخ غدار داس ماه نو له بو عیش وعشرت مزرعن بیچه
صانمزمشم و كیال روزكار بو حضور وسرور خرمن كیل حوادث له
اولچه دیمزمشم وطحان لیل ونهار عمرم حاصلن آسیاب محنت لر یله دانه
دانه اوكوده اكلمزمشم آه كیم بهار مرسبزه زاری حصار غم زرد و زار
اتدی وحیاتم كشت زاری جوجو باده كتدی بو كون بر فرصتله اول ظالملك
الندن خلاص اولدم وقید وبندندن نجات بولدم انما اشكو بثی وحزنی
الی الله دیوب بر كوشه نی توشیده بر زمان یاتدم اخر الامر وافوض امری
الی الله دیورك وبو مقامه دك جان اتدم **لمؤلفه**

بلمزمشمدن كروبو روز زوركار ... جسم وجانم این محی درد یله داغی زرد و زار
یخسه اول ظالم بولبن ناتوانی خسته دل ... باشمی تندن جدا ایدوب قلامی خاكسار

مجلس ثانی در شكایت یوزسیه روز

وقتی كه كاو پرسوز شكایتن آخر ایلدی یوزسیه روز كفتاره كلوب
حال تباهن بو یوزدن سویلدی

دریغا نه یوزدن ایدم جانه جبر ... نه گفتاره طاقت نه كتمانه صبر
كیم ایلر بو كردون پر كبر وكین ... كه بر قهر ایچون كوستر ربیك كمین
پلنكك قولندز بو درد پنجه سن ... قلور شیر دنیانك اشكنجه سن
بو قهری بكا ایلدی حرص واز ... بكا چوق دكلدر بو محنتلر آز
یرید را بدست وپایمده بند ... كه سركشلك اتمك دكلدر سودمند

اوایلده بن بیچاره وكرفتار اوان دلفكار كاه اول كوهسار كردون مداره
وكاه شول بیشه زار پر برك وبارده فارغ وازاده كدورت درد والمدن
صاف وساده یاران همكار وغمخواران محبت شعار له كندوكاروده مده
روز وشب شكار وعالمده ایدم ناكاه بر ستمكار روزكارك الندده
كرفتار ودرد وبلالر له یار اولدم وجودمی قید وبند چكوب نجخانه لرنه
التدلر وجان ناتوانمه دنیانك محنت وعذابن تدلر سیاست ریاضتله
جانمی زبون وشربت ضربتله بغرمی خون ایلدلر شدت مجاهده دن كه
جانمه كار اتدی قریب اولدی كه حیاتم چشمه سارندن ال یویم وحدت
مناهده دن كه مسكین دلفكار اتدی آز قالدی كه اجل شهر یارینك پاینه باش
قویم شول طاقت جبلی وقوت كلی كه بدر تابان كبی وجودمده كماله
ایرمشدی هلال آیین كون كوندن نقصان پذیر اولدی واول حركات
سكنات ذاتی كه نهادمده قوت طوتمشدی سكون ووقاره تبدل بولدی

القصه بن مستمندی بو حال پر ملال له داخی قوما یوب کاه اول آهوی پری
رفتارك وكاه شول كوزن طيارك اردنجه صالدلر بن زار و ناتوان بو ضعف
تن و جان له هر نه كيم شكار ايلدم ينه الدن الدلر

قنغی برده دم دیم بن مستمند و بی نوا حسرتا دریا اگر بوردده بولمنسم دوا

والحاصل بخت کران خوابم بن آشفته دماغی شتمه دوشردی و انکسار
دست و پایم بن خسته جانك باشنه ذیالبرن اوشوردی

بودم بیچاره و زار و اسیرم بجاعت محنتدن جانه سیرم
سراسر صید عالمدن نچکو بالـ بودم دلخسته بوی پنیرم

اتفاق بر کون نیه اول ستمکار بی دین و جفاکار و ظلم آیین آرزوی
نواله قلدی پس عادت قدیمی و اذیت عظیمی بلدم بکا اندن نصیب لقمه
و بهره طعمه یو قدر همان باشمه الوب کریا یچون ایاق کتردم و جان
شیرینی بیك جد و جهدله خلاص ایدوب تن ناتوانی بو مقامه یتردم لمؤلفه

بلمزم چرخك بنمله داخی وار می کینه سی یخسه قانم اچمینجه صوومزدی سینه سی
کوردم عالمده بر کون چهرهٔ مقصودنی دود آهدن مکر طوتلدی چرخ آینه سی

مجلس ثالث در شکایت طوطی

چونکم سرانجام پر سوز با یانه ایردی و مستمع لرك دود آه پر شراری زمینـدن
آسمانه ایردی مکر کم بر طوطی خضر لقا اول چشمه سار پر صفایه حواله بر درخت

سبزك ازرنده بر شاخسار پر برك و بارك سرنده اوتورمشدی بونلرك قصهٔ
پر غصه سن و حکایت با شکایتن قولاغ اوروب دکلردی نای دمساز کبی
دروننده طوتب اکلردی وقتی که بونلری کندونك دردنه انباز و ناله سنه
دمساز بولدی فی الحال سر شاخساردن پرواز اوروب یانلرینه کلدی و سوز و سازله
درون دلدن آواز و بنی آدم النده شکایتا غاز ایلیوب ایتدی

بلمزم کیمدن قلم بن سر و سامانکله اوغردم فارغ یوررکن بر دواسز مشکله
شهد کفتارم بنی ایدوب اسیر مرد و زن دوشدم ایکی ایغمدن طوتلوبالدن اله
سبزه لرده بن هما ایدیم بالعیش احضر دیردم سبز اندر سبز دی نغمم قچن کلسم دله
پسته و بادامی کوردم غافل اولدم دامدن حرص و غفلت کوزینا شلراشلدی بزی دله
قمری و کسون کوزیشن بلبل چون اکلشو باکه دیر کرچه بو کون یارن که دیر کیم بله

ای یاران عزیز وای غمخواران صاحب تمیز بن مستمند بیچاره و دردمند و
آواره دخی بر مرغ ایدم هما پرواز و امنیت خلاصدن بی نیاز ریاض مینوا
و حیاض دلجو کارلرنده عیش و عشرت و بزم و صحبت ایدردم منابر اشجارده
خطیب خوش بیان و منارهٔ شاخسارده صاحب اذانیدم صوامع هفت آسمانه ایچنده
جاری سبعه خوان ایدم و جوامع دور زمانده قاری قرآندم سن پریشان ملك زنك
بر نیر نکه مشیفته ایدی و خضرای مزرع فلك طراوت و نظافتمه فریفته ایدی
هر بستانده که نغمه ور لك ایلسم و هر کلستانده که نوحه کرلك کوسترسم نهالـ

سرو و یاسمن و شاخسار گل نسرین شیرین بیان و شهد نبا تنی آلا ز دنده
طوتر لردی بلکه هنگام نواده هر طرفدن نالمه هوا دارا ولب تاج دولت و
افسر عزت کبی باشلری ازدن کوتور ور لردی هر زماندن مقالم ایچون
دودان نبی شهد و شکر و پسته و بادام تر له بسلردی دلکش ترانمله مسلم
نغمه وران ایدم و شکر بیانمله مقبول اهل الحان ایدم فن ادوارك
مصنفلری نی کبی بر حرفمه بر مق بصه نزلردی و علم اشعارك
مؤلفلری کلام موزونمرا زن ضعت لصدنرلردی دیدارم خضرو مسرت
باغشلردی کفتارم دم عیسی ایشنز اشلردی هر نفس هم زبان و هم حال
یاران سبز پوش و خرم بالله فارغ البال شراب شوق وذوق قله کوز قزردب
اوج هواده طیران و کوه و صحراده سیران ایدردم سپهر سیه کاسه نك
مکر وآلندن و چرخ بدمهر و کبود پوشك خیالندن عاقبت زرد و
زار و اسیر و گرفتار اولاجغم ضمنیدم فکر ایلمزدم که نعمت دنیای
دون ظل زایل و فرصت کردون بوقلمون ضیف راحل ایمش الا کل
شیء ما خلا الله باطل و کل نعیم لا محالة زایل برکون ینه غفلت
و غرور و سلوت و سرور له و شوق هوای لقمه وذوق و صفای طعمه یله
سر کوه و دشت و بر چمنده گل گشت ایدردم

بغفلت در چمن کردم خرامی مگر در زیر پایم بود دامی

بناگاه از قضا گشتم گرفتار بناکامی طپیدم گرچه بسیار
ولی بندگر قفا دی بتر شد مرا حاصل ازان خون جگر شد
المدن نه گلور
فریاد بسی کردم و فریاد رسی نیست گویا که درین گنبد فیروزه کسی نیست
اولمدن کیمدر که خلاص اولور
ناچار جناب حقه یوز آوردم و چهره مه طپراغه سوردم انی کوردم که
بر حریف کهنه پوش و بی قدر و بر شخص کم هوش و غدر کمیندن صیچرایوب
طاشره گلدی همینجان آتوب کندوزنی از رمه صالدی بن گرفتار
بیکسه اول مرد پر هوسی فریاد رس اوله ظن اتدم اول خود مانند عسس
بر شخص عبس و بر مظلم دل و بی قبس ایمش مثال چرس فریاد و سسم هر کز
قولاغنه کیرمدی و بر نفس کفتاره مجال ویرمدی جلاد و عسس کبی همین
بن بیچاره بی طوتب اسیر محبس قفس ایلدی خانه دلگیرنه و کلبه وحشت
آبادو پر تشویرینه ایلدوب ریاضت مجاعتله و سیاست قناعتله دیدمدن
خوابمی و سینه مدن تابمی الدی هر وجهله گرفتار محنت و زحمت و یاران
یوزنه حسرت اولدم دوی همدمی خوابدن و طلعت محرمی آیینه پرتابده
کوردم اشتیاق یاران محرمدن و فراق غمخواران همدمدن درون
سینه ده جگرم طاغلندی و نای گلومدن نفسم باغلندی بلی

این جهان کوهست و فعل ما ندا سوی ما آید نداها را صدا

بندخی ترانه محی اولا افسانه دوندر بکاه شکرآمیز زمزمه لرله تقلید
کویالق ایدردم وکاه اول حبس خانه جانه کلوب ماتم انکیز دمدمه لرله
خلاصم ایچون چویالق قلوردم
وه که دهرك سودی غمدر قندی زهر
کوندم بیك یوز کوستر مرات دهر
چهره سن مهرك بو غمدر کرد ایدن
بوکدر دمه دلن پر کرد ایدن
بو بلادر اکلدن بلبللری
بو هوادر صولدرن سنبللری
عصر الندن خون ایدر بغرن عنب
دمبدم قازاغلسه اولمز عجب
بی قرار ایدن دل ابی بو در
اوده یاقن جانه تابی بو در
آخر بن مستمندی طوطی کویا و
مطرب خوش نوا در دیوب بازاره التدلر شهرك صغار و کباری
و دهرك عیار و طرارى باشمه اوشب بنی سو یلیدلر یادر ه دیوب بهام
ایچون صن لر عرض اتدلر والحاصل الدن اله دوشدم شمع صفت
زبانمدن طوتشدم اللسان صغیر جرمه کبیر جرمه موجبنجه زبانم
بکا زیان ایدوکن بلدم پس بر نیچه زمان من صمت نجا ومن سکت سلم حدیثی
ایله عمل قلدم کوردم که اللرندن انکله داخی خلاص اولمزم و محبسلرندن
بو بندله داخی نجات بولمزم عاقبت لطف سبحانی و فضل رحمانی
حال شکسته مه بونی الهام والقا و درون دلخسته مه بو خصوصی اعلام و انها
ایلدی که موتوا قبل ان تموتوا مقتضاسنجه اولم تا کم اول قید

عنادن وبند بلادن خلاص اولم
هر کس که زخویشتن تا بمرد
هرکز نشود ز محنت آزاد
وقتی کم بن مسکین بو افسونی وقودم همین
افسرده لر و مرده لر کبی یوز یر قودم بر زماندن خواجم اولان کلوب بنی
حیاتدن ال یومش کوردی کوزیاشلرین دوکبالن سقالینه اوردی
دیش برمی کذی کفت ای دریغ
آفتاب نعمتم شد زیر میغ
ای دریغا مرغ خوش آواز من
ای دریغا همدم و همراز من
پس بنی مجس قفسدن چقاروب طام استنه اتدی خواجه صاحب کرم که
بنده دینار و درم ایدی فرط مروتندن و مزید فتوتندن اولمش
مبادکه آزاد اندی بن خسته نیمه جان دخی افتان و خیزان انسان الندن
کریزان اولوب سینه سوزان غمله و دیده کریان غمله اوشده بو ارایه واشبو
مقام دلارایه ایردم
بلمزم من بعد بهره م زهر مخدر یا شکر
کیم تنم محنت غمك سودا یلشدر سر بسر
صنمکز پروازه بن بی دلده قلدی اوربوکون
زخم جسمدن نمکس دامندر بو بال و پر

مجلس رابع در شکایت شهباز

مکر کم بر باز و سر باز که بودرد و محنته ابنا زایدی وانسان الندن
پر سوز و ساز ایدی اول حوضك بر کنارنده خسته حال و شکسته بال
اوتورمشدی و بونلرك سرکذشتنه قولاغ اورمشدی وقتی کم طوطی
خوش بیان قصه سن تمام اتدی باز دلخسته دخی انلرك یاننه کلوب

آه وانین ودردله وحنینله ایتدی

مدد بو دردنی درمان آلندن | که غایت خسته یم انسان الندن
عجب بد مهرمش دور زمانه | زبونم چرخ سرکردان الندن
ایاغمدن طوتلدم رقص اورکن | کیمه قان اغلیم اندان الندن
شهیکن بو بنی بغلو بنده اولدم | فغان بو بخت بی سامان الندن
جهاندن کیم مراد المشدر ای جان | که عالم خلقیدر حیران الندن

بند خی بر طایر ایدم فلك پرواز وبر شهباز ایدم شکار باز صحرا وکوهسار صیدکاهم ایدی وحصار چرخ استوار بناهم ایدی عالمده کندو کمینمله وعرق جبینمله دیرلوردم ببرو پلنك کبی سر پنجمله واژدر ونهنك کبی زور واسکنجمله لا فا وروردم قصد شکار ایلسم عقاب ذبابه المزدم وسرد با راستم مار وموره صیغمزدم چرخ برین کبی قناد اچسم کون یوزین بورردم شیر غرین کبی آهولره پنجه اورردم شعراء دوران وظرفاء زمان خال لدار غمزه کار دلبرلری وصف ایدیجك بنم بو یوزدن اولن احوالمه حسن تعبیر ولطف تحریر ایدوب دیرلردی که

چشم مست یار وزن نبال چشمش حال او | هست آهوئی که باشد چرغ در دنبال او
چشم یادود رمیان هر دوابرو بال او | همچو چرغی بر آهو وهر سو بال او

طیور ذوات المخلب اچنده کیم ابو شجاع ایدی نته کیم شیردلیرك ذوات

الاناب اراسنده یعنی سید السباع ایدی نیه بو جمله یله قبایل بنی آدمدن وطوایف خلق عالمدن احتراز واجتناب ایدوب متعلقات وعشیراتمله کهوف ومغاراتده وصدوع جبال شامخاتده مسکن اتمشدم لخلوف فم الصایم اطیب عند الله من رایحة المسك حدیثی قولاغمه طوقنمشدی اول سببدن نیجه کونلری یمیوب ایچمیوب زاهدلر کبی روزکارده قناعتله وزوایای غارده بجاعتله کچوررردم شویله که دود آتش درونم بورنمدن دوتردی ونکهت دهانم غارلرا چین طوتردی برکون نیه عادت مألوفم ورسم معروفم اوزره افطار لقمه وشکار طعمه امیدنه قصد ایلدم که اول ملاذ وملجام اولن غاردن مانند مار واژدها دمار ومسکن ومأوام اولان شکاف پرتاردن مثال عقاب عنقا شکار طاشره چقم مکر کم بر خریف طرار عنکبوت کردار اول غار پرتارك اغزنه بر دام شکار قورمش ایمش چارو ناچار مکسن بی هوش وار پر وبالمدن طوتلدم اکرچه چابك باز ایدم اما خطا ایدب اوتلدم اذا جاء القضا عمی البصر هر انکو بر دیٔ خود را نهاد زنانکه غرورش دهد سر بباد القصه اول خریف عنیف بن اسیر مستمندی ویرانه سنه ایلتوب چشم جهان بینمی سوزن آهنین ورشتهٔ رنکینله دکدی بر وجهله که کارمده

پرحیرت ودنیا یوزینه حسرت اولدم وایکی پایمه دوالدن عقال ایدوب
جانبازوارینی بر رسن تابدار ازرینه سوار ایلدی بر رسمه که نه بردم رفتاره
مجال ونه بر لحظه خواب قراره احتمال پس بو حالتله خوابی ویدمدن
وریاضتله تابی سینمدن الوب روز وشبنی قرار ودو لفکار ایلدی
ضروری انك هر امرینه منقاد وهر عذرینه معتدا اولب لیل ونهار
نارود لفکار رعمرم کچدی هر نه خدمته که صالدی خوف وخشیتمدن
کیروکلدم وهر نه شکار که الدم وهم وحیرتمدن اکا عرض قلدم
چونکم بنی حلیة الطاعتله اراسته وآداب انقیاد وطاعتله پیراسته
کوروب شهریارلری حضورینه ایلتوب هنر وکمالمی تعریف وحسن
خصالمی توصیف اتدی لاجرم مقبول خدمت وبندهٔ حضرت اولدم

مقرّ اتدم اکرچه دست شاهی | کنش کبی اوردم زرکلاهی
ولی سربند چشم اولدی افسی | نجه سربند درد ومحنت سی

هر زمانده مترقب رخصت ومترصد فرصت ایدم برکون عنایت باری
یاری ایدوب وبخت وطالع مددکاری ایلیوب اولطا المدرنیه سیر
دیارو قصد شکار ایدوب قیود حجابلمی آلدلر وبن دلخستهٔ بومظلومی
شکار اتمکه صالدلر دامن کهساری واطراف دشت جنکلستان وخار
زاری همان شکار ایچون پرواز صورتن کوستروب اللرندن خلاص

اولدم

اولدم وقید بندلرندن وکمند کوندلرندن قورتلدم

بلمز بردانجی اولمی اسیر دام چرخ | کیم کورنمز بر نفس صبر نجوم آرام چرخ
چون هلاك اتمك دکلدر نه غریبی کارم چرخ | باکه نیچون زهر ویرر جام مراك آشام چرخ

له الحکم والیه ترجعون

مجلس خامس در شکایت ماهی

وقتی که شاهباز شکسته دل شکایتن تمام اتدی ماهی خسته جان دخی دریا لین
جوش وشور سینه دن خروش ایلیوب ایتدی

دریغا تا باوزوکز آب ایچنده | یانوب دلتشنه قالدم تاب ایچنده
طقوز افلاککی صیمز کز حسابه | عجب درشدی دل وجان پیچ وتابه
جکر صدپاره نولکو آه ووادن | یوز اوررسم خاکه طکمی بو هوادن
دلمدن نوله دریغا قاندیرنسه | غمدن طاشله الوب دوکشه
که غرق آبکن جانم کوییندی | حیاتم شمعی بر تبدن سوینیدی

روزکار ایدی که مه کبی خاطر روشنایله ومهر اساپر جماعت اشنایله
رقاص صحن ما وغواص قعر دریا ایدم لمؤلفه

ایدردم ایلیوب ابیله برلك | جهان تلخ ایچنده طتلو درلك

روز وشب آینهٔ روشن نهاد آبن وجام جهان نمای حبابن مرور عمی
کذا نك وعبور دورانك سیر وسرعتن تماشا ایدوب بو بیتی ورد
زبان اتمیشدم بیت برلب جوی نشین وکذر عمر بینی • این اشارت

زجهان کذرانمه رایس هنکام بزمده مصباح سیمین بدن ایام ...

رزمده تمساح رویین تن ایدم روی دریادن ذره پوش وسینه ماغمدن پرجوش ایدی اکرچه که مسکنم زجاج کلشن سرای وآینه کون قصر دلکشای ایدی اما حصاردم صخرهٔ صما وقلعم سنک خارادن ایدی شام دیجور روشب نی نورده **لمؤلفه** دم اوریب صبح سیدم صحن مادن

شهاب آتلدی یرلودی سمادن صبح وتابا نده وروز رخشا نده

لمؤلفه قلن روشن نظر مرآت آبه وجودم بکزردی آفتابه

پرتو ماه وخورکبی دون کون دریا قوینده وکوهر تابنده منظر کبی روز وشب سنک خارا قولتوغنده یاتوردم

جمالم عالمک سیرانی ایدی | تننک آهنکمک خیرانی ایدی
دم اوربا ولسم آب افشان دریا | کواکبدن پر اولوردی سما وا

غرور وسروردن بونی خیال اتمزدم که صیاد روزکار پر افسون شبکهٔ بلا ودرد دام عنا کبی هزاران دیو ایله اردمجه جست وجو ده ایمش وجلاد کردون سرنکون شست محنت وقلاب آفت کبی قامت خمیده یله

یا نجه تک وپوده ایمش | کوک صاند وغم براو نمش جانم نشانکم
یردیو کم جهانی بوتمجا اژدها ایمش | مکر کم بر عدارو خیله ساز

وبرمکار قهرماندن لب دریاده بر صخرهٔ ضمننده سایه وار اختفا

ایدوب پرتو آفتاب کردار برشست تابداری بحره القا اتمش ایمش دانه صفت اول شستک چنکالنه بر لقمهٔ رنکین وبر طعمهٔ شیرین وضع ایدوب نکتهٔ باریک کبی اول بیکانه جانستانی نقطهٔ پیازنا لتنده پنهان ایلمش بزدخی ینه عادت کاردم ورسم شکارم از دیز سحردن طالب قوت اولب سبحان ذی الملک والملکوت سبحان الذی لایموت ولا یفوت دیوب کلکشت دریا وجولان صحن ما ایلردم قضا یله اول کمینکاه محنت پناهه واول دامکاه پر اشتباهه طوش اولدم چونکه اهل سودا کبی صفرای مجاعتدن پرصداع واشفتهٔ دماغ ایدم ودم دام مکر وحیلتدن آسوده خاطر وپرفراغ ایدم اول نازک لقمه نی کورب مدهوش اولدم القصه اول طعمهٔ دلفروز بکادیو دوزاولوب تسبیح وتمجیدمی وتهلیل وتحمیدمی اونتدم همان سینهٔ پرسوزله از رنه جان اتدم غایت حرصدن شویله ملاحظه اتدم که جانه جان قاتدم اول حودمرک مفا وغریم محابا کبی کلوکیر وجان ستان و سهم الموت نی اماغش

بوفلک شش جهتده کوکلی چارسیخ اولب | صالدی محیط حیرته ملاح امی کن
موج حوادثیله هلاک اتدی عاقبت | بحر پرخطرده که یوقا که قعروین
دریا دل اولجهانده که بو روزکارده | جری الریاح لیس کما تشتهی السفین
بلی هرکم بو دریای پربلاده چوب | خشک کبی پرلنکر دریا زورق مرغ پیکر کبی پربال وپردر دیاح تقدیر

مخالف کاروجوش خروش روزکارده انی طاشدن طاشه چالوب تاروماره
ایدر وکاه دریادن کناره صالوب خاکسار ایلر

دمبدم بو بحر شورک قهر ایچونه جنبشی — وار میدر کرداب غمدن جان خلاص ایتمش کشی

القصه چون کرفتار دام بلا واسیر قید عنا اولدم انی کوردم که ناکاه
بر مقتضای لا راد لقضاء الله اول صیاد کرانجان وسبک دست ماننده
جلاد سرمست اول شستی صنعتله سریپ بن بیچاره نی قعر دریادن کناره پرتاب
ایلدی وجود نازکم مزاجی یردن یره چالوب بغرمی خوناب ایلدی خرم دل
وشادکام سکردب بنی النه الدی صفای خاطر برله دونب ینه دریا
کنارنه کلدی قدرت رب العالمین اول ظالمک الندن صیچرایوب
اول دستخایی اولب لب دریاده قالدی زار — بن دل شکسته باشمی الوب ایلدم فرار
اول ایدی که دهانم خون الوده وجان پردوده روزکار روزکار
سورب بنم لفکاردوی قراری بوآرایه وبو حوض لا دایه کتوردی **لمؤلفه**

بلمزم شمدن کیرو بوزحمه پاداش اولمی — یخسه بغرم تیغ غم یار یغمک پاش اولمی
نار غمدن تابه سینم بریان اولدی دل — بغرمی بو کردون بی مهرک قرطاش اولمی

مجلس سادس در شکایت مار مقهور خاکسار

وقتی که ماهی دلخسته خاطر شکسته یله حکایتن آخر اتدی مار بریده وم
دخی خاکدن باشن قالدوروب جان حزین ودل پر انینله ایتدی

آه کم کردون بکا قات قات ستملر ایلدی — دست دوران قدمی درد یله چنبر ایلدی
دکمکیچون باشمی دون کون بو غم دارنده آه — چرخ بنی دست و پایی خلقه زر ایلدی
انکیچون دوزشب برپیچ وتابم موکبی — باشمی غم سیل ایدوب بغرمی پرواز ایلدی
بو بلا شرحی ایچون کرچه زبانمدر قلم — لیک غم بازوسی دل لوحن مکدر ایلدی
نقش بشیتم ایلر یکن نسخه ارژنکی نسخ — تیغ محنت عمرمک طومارن ابتر ایلدی

ای یاران محنت کشیده وای غمخوران ضربت چشیده اکر کوش هوشی بر لحظه بن
مدهوش ستم دیده والم کزیده دن یکا طوته سز بنم احوال پر ملالمدن سزه
عبرت عظیم وحیرت الیم حاصل اولا که افسون ودم بنی آدمدن بن
پر درد وغم نه چکیدوردم وشور وشرنسل بشردن بن زار ومضطر
نه لر کوریدوردم القصه هر کرمکاید بنی آدمدن غیر امین در
مقبول رب العالمین درکه بونلرک حیله وتلبیسنه نهایت ومکر و
تدلیسنه غایت یوقدر عجبدر که هر بری بو حدیثی ورد زبان وهم
خوابه جان ایلمشدر که المسلم من سلم المسلمون من یده ولسانه والمؤمنون
هینون لینون وبو آیتی مقتدای اعمال وپیشوای احوال ایدنمشدر الذین
امنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر غیر ممنون بویله ایکن ینه هر زمانده
بی سر وسامانلره وعاجز وحیرانلره دست ظلمی دراز ایدرلر ودیوله
دیوی رام وافسونله عنقانی دام ایدرلر بنم دخی دردم قصه فرج

بعد الشده دن اوزون وسفرهند وجتن دن فروند رجملة ایدلو سویله
دکلیلم ویوحه ماتمکله هم آهنك اولبا کلیه لم ماراتیدی اشبو کهسار کردون
وقارك ذیلنده بر صخرهٔ تابدارو زمین فرا دوار درکه کیجه لری الغول
کبی وکندز سیف مسلول کبی کورینور

ماه یللر دونسه کورمز غورنی   مهر آیلر دونسه بولمز ورنی

وانك دیبنده چاه جهنم کردار بر غار بر نار وار درکه مالك الملك
جیجه اندن راه وماروسوسمار پناه المشدر هر زماندن اول قره طاغ
واول غار پر داغ بن ستم دیده یه قشلاغ ومقام فراغ در واشبو ساحل
دریا که صورتده جنت علیاد ر ییلاغم ومرعی وباغمدر بیر وبیان زو
شیر ژیان کبی هر زمان هنکام پاییز وشتاء پر جفاده اول کهسار وغار
پناهم ایدی وایام صیف وبهار پر صفاده بو سبزه زار رود دیا بادکاه
صیدکاهم ایدی وجودم طلسم دفینهٔ سیم وزر ومهر کنجینهٔ لعل و
کهر ادی برکون بنه بر منازل پر مناهلده یعنی سبزه زار ساحلده کبر و
غرور ونخوت وحرص وهوا وشهوتله کلکشت دیا رو سیر هر کنار
ایدردم کوردم که صحن چمنده میان کل ونسترن پیالهٔ لعلین لالهٔ
پرژاله کبی بر کاسهٔ رنکین شراب نابله مملو وبر بادیه بازنین می صافله
طولو ظن ایلدم که اصحاب صحبت اونتمش وارباب عشرت قویب کتمش

اولا اول خود دام مکر وتزویر ودانه کلوکیر ایمش نیم که دماغمده جنت
شرابلرینك هواسی وشور وسوداسی قالمشدر وقتی که اول می عنبر سرشتی
واول بادهٔ بهشتی کوردم درونمده دریا لین جوش وخم صهبا لین
خروش ایتدم پس بی ترس وباك طوتبا اول شراب زهرناکی نوش ایتدم
وبو پند سودمند که یادمده ایدی کلیا فراموش ایتدم

یا ندك ابخوردی خوش مشو انجا که کرد نورا   اکرچه هست نه دریا کند در کور انسانش

چونکم آتش شرابك دود بخاری   تنوردلدن سقف دماغه ایردی
طوفان بلا طاشب عقل وهوشم   متاعین سر جمله سیله ویردی

اول صحراده لب دریاده مست ولا یعقل مانندهٔ مرغ نیم بسمله کاه
مضطرب البال وکاه منقلب الحال دوشب قالمشم بر زماندنکه دیدهٔ می
کشاده ایدوب حال عالمدن جردار اولدم تن دلخسته می بر محبس وتنك و
تار ایچنده کرفتار بولدم نته کم دیمشلردر

توسر مستی ندانی کرچه جا افتاده الحق   اکر مستی ز بام افتد جز فردا بود ز آتش

نذکوریمه راه ونه رستیمه دستکاه ناچار خاطر دژم ودل پر غم برله خاصر
الوقت طوردم وفتاح بی منت خلاصم ایچون رحمت بابنی فتح ایتمك
امیدنه طاشردن نه آواز که دیو خلقه کردار قولاغ اوردم برادنی
ساعت وجزؤ مهلت کچوب اول محبس دل سیاهك بابی اجلدی واستمه انوار

آفتاب عالمتابدن نثار رحمت صاچلدی مسرور وخندان ومحبور وشادان اولدم
اولدم صاندم که بو تنکنای غمدن واشبو تیره جای پرالمدن نجاتی کلی بولدم
انی کوردم بر شخص دیو صورت وجادو شمایل وبر حریف زبانی سیرت وبد
خصایل ازرده حواله اولب بنمله مجامله یوزندن قصد معامله ایلدی
دعا وثنا زبانن دیردب لطف ولینتله ورفق ومنتله برقاچ کلمه
سویلدی اول رعونت وحدت که دماغمده وشول خشونت وشدت که
جان پر داغمده وار ایدی بر مقدار سکون بولدی وناز کانه بورنمه
برنسنه قوقودب بنی بندن آلدی وجان حزین ودل غمکینمی بر عالمه
دخی صالدی بنکیا نسبن خاطر کبی آرام ومقام خدمتده سرو شاطر
کبی قیام اتدم آن زمان سرمست شدم این زمان بنکی شدم خواجه
اقلیم بودم بنده رانکی شدم والحاصل افسانهٔ افسون انکیز وپیمانه
افیون آمیزله قلب حزینمه تفریح وجان غمکینمه ترویح ویرمك استیوب
بنمله عهد مصافات وعقد موالات قصدین کوستردی بن بیچاره دخی
بلدم که خصم غایتده قوی وعدوم نهایتده غوی در اذا لم تستطع
امرا فدعه مقتضاسنجه مدارایه وموافقتا رایه باشلادم
با زبردستان بکین بیکار کردن ز ابلهیت چون قوی باشد عدو با او مدارا بهترست
بلی من تفکر فی العواقب لم یشجع پس محبت کویانه محبت جویانه تیدم که

ای عجب حالدر وطرفه خیالدر مابینمزده جنسیت ومناسبت مفقود ایکن
عهد الفت ومصاحبت نه رسمه معقود اولور که الجنسیة علة الضم اولحریف
اتیدی اکرچه ظاهرده نسبت مغیردر لکن معنیده صحبت مقرردر ازال
ازالده یار وهمکار وجفت وصالك غمخوار وهوادار ایدك میانمزده
تفرقه صورتدن اولدی ومابینمزده انقطاع ضرورتدن اولدی
ترا با ما چنانه در عهد انسی   دروغست انکه طول العهد ینسی
اتدم سن بنم وثاقمه قایل دکلسن بن سنك میثاقکه قابل دکلم **مصراع**
آیا تو کجا وما کجاییم لاجرم بو کار غایتده دشوار وبو مصلحت نهایتده
نی هنجار کورنور چونکه بن احوالمه اعتراف ونهر اعتذاردن اغتراف
اتدم اول حریف پرکوی واول شخص حیله جوی غلاظ وشداد قسم
بنیاد ایدب حضرت حقك بیك بر آدن یاد ایلدی ودرت مصحفه ویوز
اون درت صحیفه سوکند اتدی که مادام که مدت حیات باقیدر ودست
دوران آب زندکادن ساقیدر سکا بندن زیان والم ومحنت وغم
اولمایسردر ومحبت وارتباطم ونبسنا اختلاطم فنا بولمایسردر
این اساس نیست که کردد خلل پذیر لو ذکن الجبال ولو نبت السماء
للحق چونکه سن بنمله یار ومعامل ودرکار اوله سن هم بیداد سنك و
چوب نا اهلاندن ازاد اولورسن هم ضرب وحرب جاهلاندن نجات

بولرسن مفازهٔ وخشتدن وخرابهٔ دهشتدن خلاص اولب دیار سرورو
دار حضورده مسکن طوترسن وهر زماندہ سنی الازدنہ طوتب طوق کردن
وسر خلقهٔ انجمن ایلرم   از عهدهٔ عهد اگر بیرون آیدمرد
از هرچه کمان بری فزون آیدمرد   وقتی که اول طرار ومکار بو افسون‌له
دمساز وبو افیون‌له حقه پرداز اولدی پس بن مستمند وغافل وپرکزند
ولا یعقل صفای خاطر وفراغ باطن برله من یستمع یخل حکمنجه انک
کبر ومکرندن امین اولوب کفتارنا اعتماد وجان ودلدن انقیاد
کوستردم   درعین کوشه کیری عشقم زره بنداخت   اکنون شده‌ام
جو مستان در ابروی تومایل   همین بنمله مرجا صودتن کوستروب بر قدم ایلرو
کلدی فی الحال صونب بوغازم النه الدی وبرزمان مهر ومحبت ومیل و
مرحمتا تیوب دندانلرومی ضرب وحربا یچون تیغ سرتیز وقلاب زهر
آمیز وچنکال قهرانکیز ایدی طوتب بر برچکدی بن حقیز بی دست وپا
وفقیر زار ومبتلا نیه اوغرادوغم بلدم ضروری صبر وتحملی پیشه وفضل
حقه توسلی اندیشه قلدم   چه کند کز پی دوران نرود چون پرکار
هرکه در دایرهٔ کردش اوهام افتاد   چونکه اول ظالم بنم شربت زهر ملك
وضربت قهرمدن امین اولدی بنی بر خریطه نك ایچنده حبس ایدوب عزم شهر
ایلدی ومحلات واسواقی طولانب وجودمی عبرت نمای دهر ایلدی وجود
در

پرجودم طلسم دفینهٔ سیم وزر ومهرهٔ شهرم کنجینهٔ لعل وکهر ایکن دریغا
ملعبهٔ اطفال وپایمال اراذل اولدی   آه کم بازار غمدن روزکار
نقد عمرم خرجه سورمك استدی   القصه بنی لفکاری آلت هنکامه و
پای بند عامه قلوب خلایقدن بیك درلو قیل وقال ودروغ ومکر وا لمه
تحصیل مال ومنال اتدی اژدها لرتریاکی دردیوب معجون صتماغیچون
هزار حیله وحیال اتدی   طوتب بوربومه که حقیله تریاك
یا توردی ارقم ازدرجست وچالاك   چو قالدم برزمان بورسمه مضطر
بنی سرمست ظن اتدی کورنلر   که ادن اکبر ایدیب کاه فاروق
دیدی عالمده تریاکم کبی یوق   بیوب بر پاره صوقدردی زبانن
دیدی وارمی کورك زهرك زبانن   .نی هر زمانه زبون ودلخسته وزار
اول کرم بازار اولب درکاه بن مدارا یوزندن انکله ملایمتده اولازکه
سودا ایدوب خلقله معامله‌نده   بسا شمع روشن که دودی نداشت
نمودم مدارا وسودی نداشت   اتفاق برکون ما یفتح الله
للناس من رحمة فلا ممسك لها موجبنجه اول مجلس دربسته‌دن واول
خریطهٔ سربسته‌دن مقدار سوراخ موش بریول واولحرنفی بر عمله
مشغول بولب نصیب برحمتنا من نشاء روزنه سندن کوزمه نور نجات
طوقندی والله مفتح الابواب ومسبب الاسباب مخزنه سندن کوکله آیت

خلاص اوقندی همان‌دم افتان وخیزان حسب الامکان جان سوزانله
کریزان اولدم که من هرب نجاه الله مقتضاسنجه اذا اراد الله شیئا
هیا اسبابه مقتضاسنجه اول ارایه قریب یرده بر سرای ویرانه و بر خراب و یباب
اولمش کاشانه وارمیش همین کادك جان اتدم بعد زمان اول ظالم فرارسه
واقف اولوب اردمجه افسوس وافسونله افسانه کویان روان ودوان اولدی
چون بنم باشم قورتاردغم واقف اولدی اردمجه بر طاش اتوب قویروغم
شکسته قلدی بنی بیچاره اول زحمت جراحتله نیجه کونلر بر دهلیزانجنده
زار ودلخسته وبیمار وشکسته یاتوب قالدم عاقبت یوز خوف وخشیتله و
بیك حسرت ودهشتله بر نفس استراحت ایچون بو مقامه کلدم لمؤلفه

بلمزم حالم نولور طورمزلر قرباشم بنم ‖ قورتلامی سنك محتدن قورو باشم بنم
نحسه بو کردون سنکین کاسه و نظلم نهاد ‖ کیجه کندز این می قهریله زهر آشم بنم

مجلس سابع در شکایت نحل

وقتی که مار زخمدار نکبات روزکاردن وضربات چرخ غداردن سر انجام
وحال نافرجامن پایانه ایرکوردی واول یاران همدرد اوکنده انین وحنینله
یعنی زنبور یعنی بال اریسی
یوزن حاکه سوردی مکر کم جماعت نحلدن بر آوارهٔ مهجور وزجر وقهرله
مقهور اول مقامدن کذر اتدی کوشنه بو شکسته باللرك وخسته
حاللرك زمزمه‌سی وشکایت وحکایتلرینك دمدمه‌سی طوقندی اول

دخی قهر بنی آدمدن زخمدار ودلفکار اولوب ترك دیار وباشن آلوب قرار
اتمشدی همان‌دم زبانه ودرد نهانندن بیانه کلوب ایتدی

قهر اوندن نا که سیمین تابم قالمدی ‖ باده ویردم خاکمی دیمن ابم قالمدی
نوش جانایدی بیانم شمعی حیفا کیم بودم ‖ حالمی تقریر اغزمده لعابم قالمدی
کیجه کوندز بی قرارم چرخ سر کردان کبی ‖ تنده طاقت نیجه اولسون خورد وخوابم قالمدی
کاه باد وکاه باران قهر انسان بریکا ‖ واله وسر کشته یم رای صوابم قالمدی
یا قدی قهر اودی بوینیدی درد محتدن دلم ‖ سوزمی عرض اتمکه جانمده تابم قالدی

بن فرومانده وآواره ومستمند وبیچاره دخی حضرت معدلت پناه ومکرمت
دستکاه یعسوب شاهك خیل وخدم وقوم وخشمندنم یاران وفادار و
غمخواران هوادارله لطیف یایلاقلرده ولطیف اوتلاقلرده عسلی
جامه‌لرله وبرکی عمامه‌لرله شاد وخندان کارمز کل کشت وسیر کوه و
دشت واوحی ربك الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا ومن الشجر
ومما یعرشون موجبنجه کاه شکاف احجار سامباتده وکاه اجواف
اشجار نامیاتده نی مسطر وهنجار ونی جدول وپرکار مانند سپهر
معرنس طبقات ومثال زمین مسدس جهات جنت آباد کلشن سرایلر وخرم
نهاد بنالر بنیاد ایدردك که معمار فلك دوار وسنتار روزکارانك
وضع وترسیمنده وطرح وتقسیمنده سرکردان وحیران قالوردی المؤمن حلو

مقتضاسنجه صحن حجراتمزی حلویات ثمراتدن شهد و شربتله که لذة للشاربین

درملوایدردك و قاب و قچاغمزی نعم و باغ و راغدن عسل مصفا ایله

که فیه شفاء للناس ده رطبطلو ایلردك و کلوا من طیبات ما رزقناکم

فحواسنجه روز و شب صحایف ازهار معطردن که هر بری برکاشه منوردر

تناول قلوردق و صفایح اثمار مختمردن که هر بریکونه شهد و شکردر

نقل ایدردك   عیش و نوش ایدیدی مادام ایشمز   جنت اهلن

دنك ایدردی عیشمز   طتلودرلك دیر لوب عالمده بز   عشرتیدی

یازمزله قیشمز   هر قچنکه پادشاهمز برله بر کلزاردن بر کلزاره

ویردیاردن بردیاره عزم ایلسك سپاه انجم کبی دمنی فلك وار بر بر

کلوب طوپ اولوردی و شاخسار سدرده قیام لرده و نهال طوبی خرام

لرده مقام ایدنوب طاق سما واده قندیل ثریا کبی مصلوب اولوردی

چون قلندران خوش نوا و کروه مقربان دلکشا کبی بر یره کلوب

زمزمه لرو دمدمه لر کوسترسه لر تسبیح دلاویزمزه و تهلیل صفا انکیزمزه

مستمعان ملاء اعلا و طیاران کلشن سراجران قالوردی

دف طوتب شمس و قمر اهنکچون   نغمه مزدن رقص اوروردی فلك

ویریرده که اقامت ایدوب بنیاد عمارت ایلسك مهندسلر و مز

مقرنس رسملر و مسدس کسملرله طرح بنا و ترتیب سرا ایلیوب یاپوجیلرمز

رضوان

39

رضوان جنانی کبی روز و شب رصدداردر و دیار اولوردی مانند چرخ

معلق و همتای قصر خورنق بر مقتضای طبقاً عن طبق اول دکلو

بلوری و زجاجی قصور مطبق و بیوت مطوق ظهوره کلوردی که اهل

طبقایه تماشای حیرت ویردی   رسم ایدردك انده نقش عالمی

جنت و طاووس و مار و آدمی   رسم و نقشی هر نه کم عالمده وار

اولوریدی انده سرتاسر نکار   هلالك زورق سیمینی

کهکشانك زنجیر زرینی برله انده صورت بسته اولوردی و فلك

پردود بادبان خورشید اتشاندودله انداغی نمونه لردن شکسته اولوردی

بزمارالقا تدکچه صقالرومز سلسبیل جنت کبی شربتلرله ساقیلغ ایدرلردی

و حاجبلرومز کمکشته لرومزه هدایتچون فرسخ فرسخ یکدرلردی

مه و خورشید و نجم و چرخ غدار   اولرده روز و شب اولاشده درکار

طاق رواق کردون نطاقمز قرصه مهر و ماه کبی زرین و سیمین

کومجلرله زینت بولوردی و در و دیوار سرای بهشت کردارمز چرخ پرانجم

کبی زنبوری سراپرده لرله زین اولوردیکه هزار مکس فکر و خیال

اول پرده عنکبوتیده زار و دلفکار اولوب حیران و دمبسته قالوردی

و یوز بیك ماهی اندیشه عبرت پیشه اول شبکه دام کرداردده کرفتار

اولوب سرکردان و دلخسته قالوردی والحاصل کوه و وادیده

وصحاری وبوادیده وتنحتون من الجبال بیوتا برله روزشب درکار
ایدك وتتخذون من اقطار الدنیا قوتا موجبنجه یازوقیش عیش
کنار وعشرت دا دایدك شویله که لطیف ییلاقلرده ونظیف وتلاقلرده
کسب وربخیرلك ایدن عامّهٔ خدامنز وخاصّهٔ اقوامنز نزل نعمت و
ورك ومکنت برله خانه لرنه سماوت کوسترلر دربانلرمز وحاجب
پاسبانلرمز استقبال ایدوب مقدما انلرك سراپا تاجیم دامنلرن
بربارا دلر ودست ودهنلرین نقیر وقطمیر جمله کوردلر اکر تلوث و
نجاستدن ذرّه اثر کورملروار یحه جناثتدن شمه قدر بخر اکلایه لر
انلاری بلکلردی له ردوعنف وخشونت کوستروب باب ملاطفتی سد.
ادرلر وکر خطا وغفلتله بریسی دخوله یول بولسه واقدام ابرامی در
بانلر یانینده حصوله موصول اولسه پادشاهمز اولان عزیز صاحب
تمیزانی احسان قوت شامه یله طویراقلا اول دربانلره سیاست هولناك
وثانیا اوکستاخ چالاکی واول دزدنی باکی هلاك ایلرشول جهاندار
روزکار جمشید کامکار که عالمده شهرت جام جم برله نامدارو
افتاب عالمتاب کبی جمال باکمالی منفرد دارودیار وشهریار صاحب
اقتداردی آیین سلطنتی ورسم حکم وحکومتی وترتیب دیوانی
وتعیین پاسبان ودربانی وتزیین حجاب ونوابی وعرض سپاه انجم

حسابی

حسابی بردن اوکورنشدر   آه کیم تنور کردون پردخان میقادیمش
خاکی نار وآبی خاکستر صفاسی بادایمش   اول عیش وعشرتمز وبزم و
صحبتمزه وترتیب سلطنتمز وتزیین شهرتمز العین حق موجبنجه
زخم چشم بددن کوندایروب جان مستمندمز نار غمده سپند اولدی
قضای آسمانی وبلای ناکهانی براخشامانی کوردك که بر حریف تندخوی
ونحس روی شول وقتده که بوقبهٔ آتشین دخانی چادرله بورنشدی
وشمع اختر ماننده اخکر بورمادی توده ایچنده بر بر کورنشدی
اول سرای حرم نهاد اولمأوای جنّت آبادمزه اوداوردی چارو
ناچار کوشه لرمز فرار وکوچه لرمز استظهار ایدوب بر زمان صبوری
پیشه وخلاصی اندیشه اتدك سودمند اولمدی کوردك که
دخان نیلکون ایچنده بوغولورز وتاب اتش سوزانله هلاك
اولورز ناچار چقوب پروانه وار کندومزی اول نارمز اوردق
وسمندر کبی اتش ایچنده اول حیله جنکه طوردق القصّه
اکو پسر دراکو دختر وکو پندروکو مادر اول آزرده نربال وپر
قالدی نه پا وسرزار ومضطر سراسر بریان اولوب کونیدك اولکه
خانمانمز ایدی سرجمله غارت کندی وشول که اسباب ومتاعمز
ادی سرتاسر خسارته منجر اولدی نعمامز یغما اولوب فاینز وخزاینمز

نهب وتاراج قلندی بلی هر کیم بو عشرتسرای فاینده ومحنت اباد هیولانی ده
روز وشب ایشی عیشه قوییه وسرور سرود ایله وترانهٔ رباب وعود ایله نفسانی
هوالره اویه عاقبت انك اقبالی ادبار و مرجعی نار اولسه کرك و هر کیم اوراد غازنی
وادعیه نیازنی ملاهی لر کبی اغانی ترانه سرور کویان اوقیه ومدام شرب
شراب نابله مست وخراب اولوب روزه سن حلوای عید کبی بیه راه هواده
خاکسار وبزم فناده پرخمار اولسه کرك

دریغا کل دهر خارینه دکمز جهان خمی خماری خمارینه دکمز

والحاصل بن نرکس کبی کوزی نغلو ولاله لین جکری طغلو خرقه سی پاره پاره
مهجور وآواره جانی عود صفتا ودلره یانمش ودلی مجمر وار دخانلری بو یانمش
صد جهد وبلا وهزار جد وعنا ایله اول آتشدن خلاص اولدم وبو
ظلمت آباد ومحنت بنیاد دیارده شب پره کبی کاه شول تار غارده کزلنوب
وکاه اول شکاف بامر ودارده صقلنوب وپروانه کردارده روزخارلرده
وجوف مغارلرده نهان اولب ریاضت وقناعتله وصبر ومجاعتله

کچندم درین چمن کل بی خار کس نچیدآری چراغ
مصطوی باشرار بولهبیست برقاج کوندن صکره بن آزرده
جان ومرده تن ورمیده دل ودریده کفن هزار درد ومحن ایله اولو
دیرلو بو محشرآباده وفریاد ایردم اشتدم که هر بر یکوز عقده

جاند

41

جاندن ودردنهاندن سوزاچوب زاری قلوز بنم دخی رشته جانم
بو آتشله شمع وار طوتشمش ایدی وکانون سینم مجمره کردار جسمی
محتله طولوب دخانم سقف دماغمی طوتمشدی بی اختیار حالمی یانمغ ایچون زبانه
وسوز جانمی عرض ایچون بیانه کلدم

بن نجه شرح ایلیم دلده دردنی یاره کیم شمع کبی طوتشن اولدی بامغدر بنم

بوقدر شکایتم دخی سنی حیرتمدر وبو دکلو قصهٔ پرغصیم دخی زیاده
زجرتمندر زین آتش نهفته که در سینهٔ منست خورشید
شعله ایست که در آسمان کرفت اما حقیقتده انغا آشکوبتی وحزنی
شعله ایست زیرا سنی شکایتدن فائده وحکایتدن عائده یوقدر
وذریات بشرك شور وشرندن خلاصه مجال میسر نجاته احتمال
متصور دکلدر بر سرما قهرشان از حق قضای مبرم است
پس اول شرزمه مجروح وطائفهٔ مطروح آه واینله وزاری
حنینله ایتدیلر یا بو خصوصده بن شکسته بال وخسته حاله نه
یوزدن نصیحت ایدرسن ونه طریقله تدبیر ومصلحت قلورسن
چون حضرتکه نصیب کامل وحظ شامل عرش اعلادن وفلك
واوحیادن منزلدر پس بزم بو دردیبی پایانمزه درمان ودوا واستغاثه
وفریاد اتمکه بر ملاذ وملجا بلمزمی سن که روی تضرع واستکانتی

انك آستانهٔ عنایتنه سورن و نزو دست نیاز و عبودیتی دامن شفاعتنه
اورن و نحل ایتدی حالیا ذوات آدمدن بزوم مهما تمزه کفایت
و مقدماتمزه سعایت ایدر عدل وداد له معروف و انصاف وسداد له
موصوف کمسنه یوقدر اکرچه کم تخت امارتن و صدر وزارتده
و مسند فؤاده و محکمهٔ قضاده ارباب ریاست و اصحاب کیاستدن
وقار و قرار کوسترمش چوقدرلکن بو جریده جنی لردن بر شاه
معدلت پناه و بر پادشاه مکرمت دستکاه وار در که بساط سلطنتده
عالمینه بسط امن و امان و ضبط اهل زمین و زمان ایدوب فلك کبی
سعادت آتنی زیر ران ایلیوب همت بلند و رتبت ارجمند د و فرزین
کبی عرصهٔ استقامتدن کج رو لره فیل بند و پرکنده در

عدو استینه صلسه زمچو زآت　　　فلك شطرنجنك شاهن قلور مات

سوار و پیادسی عداده کملکدن زیاده روز و شب دولت قاهرسی
و شوکت باهرسی ارتفاده احکام کردون مطاعنك عنوان بیانی
طغرای غرای وکان حقا علینا نصر المؤمنین برله مرفع درا علام
اعلام خورشید ارتفاعنك ماهچه زرنشانی جواهر زواهر نر فع
درجات من نشاء برله مرصع در خطهٔ دیار اسلامده خطبه و سکه
انك نام و القاب و همایونی ایله قدر و بها بولمشدر و اقالیم سبع

ربع مسکوندن عرصهٔ ملك و دینی انك مکارم اخلاقی ایله معمور اولمشدر
بر سلیماندر که بولمش عقل و دانش برله قدر　　اولمدی دورزینده اولمقدانجی یوق بر مور غدر
ایتدلو بزمر دخی انك ملسم مکارمندن و شمایل و خصایلندن سمع چهره و کوش
هوشمزه بر مقدار طوقنمشدر و مجالس و محافلمزه ایات بینات اخلاق و
اشفاقدن برنچه ایت او قنمشدر اما انك پای تخت عزتنه عبودیت سپرتناورمغه
و سدهٔ سنیهٔ سلطنته خدمت چهره سن سورمکه کندومزده لیاقت و نهادمزده
قدرت و طاقت کورمدك وصف جمیلی و منقبت نی عدیلی ذکر اولدقچه هر
بر مز بو بیتی او قردی　　　من کیم تا دولت وصلش هوس باشد مرا
این که از دورش همی بینم نه بس باشد مرا　　　و قریب و بعیددن و احرار و عبیددن
انك حضور شریفنده و مجلس منیفندن عرض شکوی و اظهار دعوی اتمکه
بزم طاکمسیه رخصت فهم اتمدك　　　ماخاك رهیم واو فلك قدر
ما در صف نعلیم او ملك صدر　　　او سلیمان وقت و بز مورز　　　دلدن انجق
دعایه مأمورز نحل ایتدی بلی اول شهریار سعادت ایاب و جهاندار
سیادت مآب اکرچه کیم ماننده آفتاب عالمتاب شرف نصاب و عالی جناب در اما
پرتو اقبالندن و شعلهٔ افضالندن هر ذرهٔ خاکسار روشن دل و کامیاب در
حرم شریفنه احرام حرمتله متوجه اولور مقصود دل و جان حاصل ایدوب
قدر و سعادت بولور　　　دهراه رو که ره بحریم درش نبود

مسکین برید وآدی وره درحوم نداشت همین جمله من مناسب بلکه فرض
واجب اولدرکه بو کیجه مسکن لو مسکنمزده قرار وطلوع صبحه دك انتظار
کوستره وز دیا بن هرکیمك کیم پای قدرت ویارای غیرت وارد رمتوجه درکاه
شهریار فلك اقتدار وعازم بارکاه سپهسالار ملك افتخار اولسون القصه
اول جماعت آزرده دل وقومزی حاصل نخلك بیان تقریری ورای وتدبیری
موجبنجه مکانلرنه کتدلر واول کیجه صبحه دك هزار قیل وقال الله وفکرو
خیال الله قرار اتدلر منع کردن خارپشت حیوانات را از نفیر عام وتدبیر
فرستادن رسول از طرف قبایل انعام وقتی فالق الاصباح مصباح
صباحی یاندردی ورواخك نیلی پیراهننه آلتونه باندردی ودریای
محیط کردونی امواج انوارله چالقنوب ماهك سیمین زورقن کناره
زنجیر کهکشانله بسته ایکن وانجمك زرین صندللری لجهٔ ماده نوردن
یلکنلرله پیوسته ایکن تلاطم بحر مواجدن کسته اولدی کمی قرایه اتدی
وتراکم امواجدن شکسته اولوب کمی دریایه باتدی کویا که نهنك
آفتاب ذرنشان دم زنان وآتش افشان ایریب جمله سن یوتدی شب
دیجوردن اثر قالمیوب روز روشن نهادك انواری عالمی طوتدی

چون فلك جیب کوه ودامن دشت	از ترازوی صبح پر زر کشت
خلق عالم بسان یغمایی	شور در سینه با تمنایی

ذریات بشردن اول محنت دیده وکربت کشیده اولن جانورلر خوابکاهلرندن
قیام ایدوب نیه برینه کلدلر هر بری بر رای سقیم وبر فکر عقیم ایلیوب
بونی تدبیر قلدلر که قبایل حیواناته سراسر بو حالی اعلام ونفیر عام ایدوب
غلبه وازدحام وجمعیت تام برله ملك داد بخشك حضور موفور السرورینه
برنچه جمهور اولوب وارهلر انسان الندن شکایتلرن ایلیه لر وددل و
جانلرندکی داغ درد ومحنت حکایتلرن سویلیه لر قطار قطار اولوب
بوبوتلرنه رسن لر طقه لر وکلاهلرن یرلره چالوب باشلرنه حصیرلر
یقه لر مکرکم بر خارپشت اول مجلسده کاف کوفی ومراقب صوفی کبی
سر فرو ایدوب کلزار مشاهده سیرانده حیران اولوب بر کوشه ده نهان
اولمشدی کویا نمراقبه دن وخرقهٔ محاسبه دن باش چیقاروب طائفه
بهایم واول قوم هایمدن یکا توجه ایدوب ایتدیکه ای یاران بی دل
وای غمخوران لا یعقل نچون کار کرده مستعجل اولورسز بلورسز که
التانی سنة الرحمن والعجله من عمل الشیطان سزك بو بیهوده تدبیر کردن
وناستوده تقریر کوزدن تمنده هر مویم بر خارم بلکه آهنین مسماره
دوندی بنکه سیداز عناده وصحن بلاده ودست دوراندن کاه کوی و
کاه چوکان اولب بونچه محنتلر وکربتلر چکوب سرکردان اولمشدر
وانسان جورندن نعزم کباب واشکم شراب اولوب عاجزونی درمان

قالمشم دراوشده وجودم هدف سهام بلا اولدوغی وقدم کسانی دردوعنا
اولدوغی سنن خالمدن نشان وددردنهانمدن بیان یتر

قرردی دوداهمدن وجودم بو یادی کوکه مهروماهی دودم

پس مناسب بلکه واجب اولدرکه مقدما ایچکوزدن بو صاحب فنهنك
وبرلبیب خوش بینك اختیار اید بآستانهٔ سعادت اشیانهٔ شهریاری وسدهٔ
سنیهٔ پادشاه کردون اقتداره طریق رسالتله کوندرهسز واول حضرتك
اعیان دولتنه وارکان سلطنتنه احوال پرملالکزی عرضه ایدوب
کندوکزه دوندرهسزکه پادشاهلرك خاطر عاطری که بحر زاخردر وطبع
روشن جنابی که آفتاب عالمتابدر لی مع الله وقت لایسعنی فیه ملك
مقرب ولا نبی مرسل موجبنجه کاه توجه مباشرت عزم رزمله وکاه
تفنج معاشرت خرم بزمله اضطراب وانقلابدن خالی دکلدر کهی کارشان
صحبتست وشکار کهی فکرشان روز وشب کارزار کاه تدبیر
رسوم وآیین کاه فکر نظام ملك ودین لاجرم هر زمانده مزاحمهٔ
اغیاره ومراجعت اهل دیاره متحمل اولمزلر بو سببدن دیمشلردر که
از تلون طبع پادشاهان واز تغیر خاطر شاهان همیشه برحذر باید
بودن که کاه بسلامی بر نجند وکاه بدشنامی خلعتی بخشند
محك خرد آزمایش بود که معیار ذم وستایش بود خردزان

محك کزینی غبار بداند نقود سخن را عیار زیرا بنی آدم طوایف حیوانات
عالمده ایچنده سزلر خصوصا کوزده غیریلردن آرتقدر وسزا اولان تکلیفات
وتحمیلات شاقه حق بودرکه آخرلرده یوقدر وخطاب ربانی وکتاب
سبحانی حکمنجه سزك ازروکوزه مالکیت دعواسن دخی ایدرلر وسزی
کندولره اطاعت وخدمت وطاعت ایچون مخلوق اولدی دیرلر پس دیوان
سلطانی ومحکمهٔ خاقانی ده تقدیم شکایت سزدن کرکدر وابتدای عرض نکایت
سزك طرفکزدن یکرکدرا اکر مقصودکز حصوله موصول اولا سایر طوایف
حیواناته دخی شکایته یول اولا پس جمله حیوانات خارشتك تدبیرنی
معقول وارشادنی مقبول طوتب فرسدن یکا متوجه اولدلرکه جناب
سعادت مآبی مرجع مآدب ومطالب ادی اول سببدن کنیت شریفی اصحاب
همت وارباب نهمت ایچنده ابو طالب ایدی ومبارزان میدان شجاعت
ومحارزان ارکان اطاعت ابو المضار وابو المدرك دیرلردی خلق کریم
ولطف عظیم اسی ادی علو همتله موصوف وسمو جبلتله معروف ادی
اصل سلبلی ونسل اجبلی پروردهٔ اسماعیل بن خلیل ادی علیهما السلام
الی ساعة القیام وجمال جمیلی نزهتکاه اولو الابصار ادی وصهیل
نجیبلی دلیل کمکشتکان اسفار ادی ابرادی یوقده واندشده
سیل دهشت ایدردی صهیلندن سهیل پر عرق اولسیدی

برقادی باران ایچندن اشکار آسمان سم هیزبان دم طیرادی
وقت میدانه مهر کردون سیرادی وقبیلهٔ بهایمك سرداری وقوم
میدان انعامك رئیس وسرداری وسپهسالاری ادی پس جملهٔ دعاده انن
اچوب اتیدلر جنابجا وندمکرمت مآبدن شهریار بخش معدلت
نصابه بر رسول سخندان وخوش بیان ارسال اولنوب بوستم دیده لرك
والم کشیده لرك احوالی نقیر وقطمیر عرض اولنسون دیدلر **تفرس نمودن**
فرس در امر رسالت واحالت ابن حالت بر کرده اشر صاحب عدالت
فرس داخی اول تدبیره مطاوعت ومتابعت اتدی وبو امره مباشرت
کوستروب منزلنه مراجعت ایلدی وزیر اشتره بویوردیکه قبایل ذوات
الخافر وطوایف بنی الفرنی دعوت ایدوب ترتیب دیوان شاهی
وتزیین بارکاه پادشاهی قلاشتر دخی امر سلطانی وفرمان خاقانی
هر نه ایسه یرینه کتوردی وجمیع میر وسپاهی ورعایای شهریاره
عرض ایلیوب کندوسی کچوب صدر وزارته اوتوردی فرس اتیدی
ای اشتر سلیم القلب وصاحب وقار رسالت امرندن کمی تعیین واختیار
اتدك وبو خدمته ارسالده نه نك ازرنه قرار اتدك که رسالت امر خطیر
ومصلحت پر توفیر فرط دیانت وحفظ امانت برله موصوف وفصاحت
لسان وملاحت بیانله معروف وحسن وجاهت ولطف بلاهتله مکرم

وفضل

فضل وکمال وفقاهتله مسلم کرکدر صدف
وش اوله پر در معانی لبی سربسته ومحکم دهانی دمنده
ایدجك سر فنین فاش اولا نیسان دریا وش کهر پاش
شر اتیدی حضرت شهریار جملهدن دانا واعلم ورأی منیری وفکر
ضمیری حبط وخطادن اسلم در بهایم وحشی واهلی وانعام فرعی و
اصلی سر جمله خاك پای سلطانی یه وسترهٔ سعادت بخش خاقانی یه یوزلر
سوریو کلمشلردر اوشدم ذوات الحافردن استر وخرکوش وطوایف
بنی القرندن کاو وجاموس ومیش وبز واهو وزرافه حاضرلردر وامر
پادشاهی یه واشارت شاهی یه ناظرلردر ومنتظرلردر رهبری
ازشاه یك اشارت وزمن بسر رویدن دیوب طوردیلر فرس ایتدی
استر اکرچه کم اهل اختیاریانده کیشتی ابو المختاردر ومرکب اصحاب ذوی
الافتخاردر صحرای نجابده باد صرصردر وبیدای پرتابده مرغ سمندردر
ونشیب مختنده آب رواندر وفراز شدیدنده ماردواندر جاز وشمایل و
پری پیکردر ودوربین وتیز نظردر صبر وتحملده بی بدل وغیرت وهمتده
بی مثلدر قدر سرعت قضا روچرخ سیران طرید فدن طور
یعفور ماه دوران زمین پیما فلك سم کهکشان دم نشان نعلی
ماه نو وسیخی انجم اتا تبار ضایع اتمشدر کهردر ومتلون طبع وسرکش وجبن

سردر اول سببدن اصحاب حكمت و ارباب تجربت كاكاه ابو قضاعه و كاه
ابو الاخطل و كاه ابو الملعون ديرلر رسالته لايق و خبر برلكه مستحق دكلدر
خر دخى اكرچه كه حمول و باربردار و صاحب تمكين و وقاردر مركب صلحا و
خدمتكار فقرادر لاجرم ارباب قدم و اصحاب خدم ايچنده اول سببدن
مكرم و محترمدر مسكين خر اكرچه بى تميزاست چون بار همى كشد عزيزاست
واكا بروجيا ديانده كنيتى ابو صابر و ابو زياددر لكن زياده بلادتله معروف
و حمق و بلاهتله موصوفدر كوكلى اولمايجق يوزبيك ابرام و اقدام اتسك
قولق كوكشه اوررو خاطرى استمايجك برادنى منزل كتمدين اياغ طاشه اورر
كاه اودنرم وكاه صوده درا ولــ دون و كون قهرله قسوده در اول
نهايتده بدخصايل و منكر الصوت و كريه الشمايلدر كما قال الله تعالى ان انكر
الاصوات لصوت الحمير و قال رسول الله صلى الله عليه و سلم اذا سمعتم نباح
الكلاب و نهيق الحمار من الليل فتعوذوا بالله من الشيطان الرجيم فانها رات
شيطانا پس بو معقول شخصى رسالنده ادخال معقول و پادشاهلره ارسالـ
مقبول دكلدر خركوش دخى اكرچه كه سليم طبع و حليم نهاد و صاحب
هوشدر و مقبول طوايف وحوشدر لكن خوف و هراسى غالبدر مغلوب
وحشى جانوردر خصوصا اهل فرس ايچنده آدى خركوشدر بو سببدن
حوادث عالمه كوز قولاغ اولب هر زمانده صاحب كميندر و غم والمدن

غير

غير امين درا ويوسه خشيتله اويور اويانسه دهشتله طورر و خاتونلر
كبى حيض كورر والحاصل طبعدن انوثت و مزاجدن خنوثت واردر رسالته

صفت كاو

قوى لمردر فاضل و هنرمند كامل كركدر واول كه بنى القرن در كاودر اكرچه
كيم شديد القوة و كثير المنفعة در و هر برنك جمالى ماه تابانه و قرونى اهله
صفت كمانه بكزر و بعض سنك حقنده صفراء فاقع لونها تسر الناظرين
بويورلمشدر و آدم نبى عليه السلام خدمت اتمشدر و باب زراعتده
و روى رضى عنها رتده قوى همت اتمشدر قال موسى لقومه ان الله يأمركم
ان تذبحوا بقرة برله شرف بولمشدر و حضور موسى ده عم لحمنك برپاره سيله
قتيلى ضرب ايلمك سبب حيات اولمشدر اما لطف طبعله معروف و حسن خلقله
موصوف دكلدر و جال همين خورد و خوابه مصروفدر و كل نهمتى اكل و شربه
مشعوقدر بو سببدن عبد البطن اولمشدر و بين الخلايق حرص و خسامت
ست و شر و بلاهتله شهرت بولمشدر و اول كه جاموسدر اكرچه اهل وقاردر
و اهل ناموسدر لكن زياده كران جان پهلوسدر و قبيح اللقا و منحوسدر
بودكلو عظم جسامت و كبر ضخامتله نه كيميا نهادنده طاقت و نه سرمايه
جاننده قدرت واردر هر زمانده اسير آب و كل برحيران لايعقل و برشخص

صفت كوسفند

باطلدر كوسفندك دخى اكرچه كيم نفسنده تسليم و سلامت غالبدر و احوال و
اطوارى سر جمله بى مسالبدر و طينتى پاك و طلعتى تابناك فرخنده خوى و

تابنده روی دد نهادی نظافت وبنیادی لطافتا زره دراما ذریات آدم
انك تناول لحم وشحمنه زیاده حریص ومعتاددر اول جهتدن طبعنده خوف و
خشیت ورمی ودهشت غالبا ولوب غایتده مغلوب نهاددر ادنی نسنه دن
اورکر وجزئی قضیّه دن بلکلر حتی ثریانك طلوعن کورسه طاقت کتورمز
نهایتده ترطیع ونازك مزاجدر شدت سرمانی وحدّت کرمانی کوتورمز بر دخی
اکرچه کوسفنده نسبت دلیردر اما غایتده شریردر بی نوا سیرت ولوند
سیرتدر سودائی مشرب وهرجائی مذهبدر جانباز طبیعت ورقاص صفت
درکوینده تار وخواننده بد آوازدر آهو دخی اکرچه که ممدوح ظرفا
ومقبول عرفادر کحل حکمتدن مقله دیده سی شب معبر کبی سرمه لنمشدر ونور
قدرتدن صفحهٔ ناصیه سی صبح منور کبی وسمه لنمشدر **لمؤلفه**

مدام افعی عیکدن هر برینك — صدف کبی اچی پر مهرهٔ مار
همیشه سنبل تراوتلمقدن — قمونك نافه سی پر مشك تاتار

کاسهٔ دیده لری بحار سموم افاعی برله باز هر حیوانی دن حقهٔ تریاکدر
کیسهٔ نافه لری مختوم ختامه مسك برله مهر سلیمان کبی فرحناکدر **لمؤلفه**

ثریا منزلت جمع پریشان — تسرّ الناظرین از رنك ایشان — بملك چین
هریك تاجداریست — خرامان با قبای زرنکاریست — کردنی چون
تیغ شاه افراخته — غمزه چون ناوکی انداخته — میدانك

ویو

وپوینده وهنکام های وهوینده هر بری مانندهٔ باد صرصر ومرغ تیز پردر
صعود فرازده دعای مظلومدن سریع هبوط نشیبده قضاء محتوم کبی
بدیع **بیت** فکالاجل المقدور فی کل مهبط — وکالعمل المبرور فی کل معرج **نظم**

شتابد سوی پستی چون قضای آسمان — کراید سوی بالا چون دعای مستجاب

اما دعا طبع وکردن کش — وهرجائی صفت وپری وشدر خیر از صفت
ومجذوب سیرتدر بو سببدن رجال الغیب له مصاحبتی واهل ریاضتله
مناسبتی واردر وعرق ناسدن اژدرلرلاتی دیمکله مشهوردر پس بونك کبی
خدمتلردن اول معذوردر زرافه دخی اکرچه کیم کریم الخلق حسن المنظر در
وفرخنده خصال وپری پیکردر رفعتده سرینی آسمانه فراز وسخاوتده دستن
احسانه دراز ایتمشدر طبیعتده تانس وتوددو تفرس وتعبد واردر اما
نهادنده تجلد وتفرد یوقدر وخاطرنده تحیر وتردد چوقدر اطواری
مؤتلف واخلاقی مختلفدر شول سببدنکه انسانی کمی درنده وکمی چرنده
درجدی ضبع حبشی در وجدّسی ناقهٔ وحشی در واقمی بقرهٔ اخفشی در
بو جهتدن لسان عربده کنیتی ام عیسی در وزبان فرسده نامی اشترکاو پلنکدر
راه رسالتك چوق فراز ونشیبی ونی حدا مور عجیبی اولور زرافه ده اول
اولامر پای دراز وورای نیازی یوقدر مقتضای عقل ومبتغای نقل
اودرکه بو مصلحته سندن معتمد وقابلمز ایجنده خدمتکدن معتقد

کمسنه کورنمز که نهادك سلیم وفؤادك حلیم در حشمت ووقار وسکون و
اصطبار اتسی سن مسافر حجاز وشام ورهبر حج اسلام سن امورده
وکار آزموده سن هر یرده حزم وعزمك پر همت در وکفتار وکردارك
مایهٔ حکمتدر اولولر دیمشلردر که ارسل حکیما ولا توصیه **نظم**

زانفاس نسیم تو بهر باب — انفاس مسیح زنده کی یاب

نثر فلا بد جواهر معانی وفواید لآلی سبع المثانی سنك کوش وکردنکده
زواهر انجم کبی تابنده وبسته در وزیور وکهر قدر وفضایلدر
غرر لطف وشمایل برله سراتا پا وجود پر جودك مشاکل هیاکل کردون
کبی آراسته وپیراسته در حضرت حق سبحانه جملهٔ حیوانات ایچنده
سنی افراد بالذکر له تکریم ایتمشدر وغیر عالمیانی عدانده وکی محلده
سما وارض ازره سنی تقدیم ایلمشدر حیث قال أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ
كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ وَإِلَى الْأَرْضِ
كَيْفَ سُطِحَتْ والحاصل بین الخلایق مقلده وبا اهتمام مقید سن
بو خصوصده حبلك علی غاربك دیوب زمام اختیاری رای جهان پیماله
الله ویردك که جنیلر پادشاهنك مجلس شریفنه وموقف منیفنه وارب
بر بولك ستم دیده لر والم کشیده لر طرفندن نی امداد خامهٔ زبان
آوروی اعداد نامهٔ سحر کستر اولکه شکایت حال پر ملالدر وحکایت

درد

دردمافی البلاد صورتا اجمل ومعنا اکمل ازدها راسی عهدن سندن کله سن **نظم**

اکرچه هر برایشه آرکی کدر — ایشی باشرمغه سرورکی کدر
یوزك دزمك کلور هر برهنردن — خمیر ومومدن یوق لعل وزردن

وقتی کم فرس جواد اشتر سلیم نهادی روغن ملاعقله یاغلادی وحبل
ملایمتله باغلدی اشتر دخی سمعا وطاعة دیوب عبودیت مقامنده
یوزین یره سوردی هماندم خدمت کمرنی اکیردن بغلاینب یولیراغن کوردی

رسیدن اشتر بطریق رسالت از طرف بهایم هایم صفت بدیوان وزیر نصفت نصاب وتعرض نمودن حجاب وعذر جواب وی بحسن الخطاب

بر صبحدم که ظلمات لیل قیرکون غضنفر کرونك وهمندن
اشتران کسسته مهار وشکسته قطار کبی اطراف کوه وهامونه طاغلمشدی
وشکاف کاف کوه فلك شکوهندن انوار سحر ظهور ایدوب شول کوهانی در
پیکر شتر سرمست کبی کف افشان اولوب عزم میدان سپهر قلمشدی **لمؤلفه**

کورنلر صبح لامع کوماجندن — صانورلر تیغ هندی چقدی قیندن
یری شمس مصفرا من خلال بروقه — کما لاح جمر من خلال رماد

اشتر سرمست شهر جرا باده کلوب بدیوان آصف نصفت نهاده اوغرادی
هماندم لاؤبالی وار روستایی کردارنه پرسش ونه دستور حضرت دستورك
حضور موفور السرورنه متوجه اولدی اطرافدن حجاب ونواب

یوکروشوب ایتدلرهای کستاخ بی ادب وسرمست پرشور وشغب بنده
رای مشورتونه طلب اجازت دیوانه می سن وآیین ودانشدن بیگانه می سن
اشبو صحن سرا المحکمهٔ چون وچرا درنه محل علف وچرا دیوانخانهٔ آصفت
دوران ودار السلام دستور حکمرانی در پس بونی دوه اخوری می صاندك
یخسه بریابان خالی می کمان اتدك آخر بو طورنلر صنوبر طاشی وبو اوتورنلر
اشك باشی دکلدر اما طول قامتکدن وجسامت وضخامتکدن بومقوله
امر جزا مستبعد دکلدر که کل طویل احمق کلامی درمحقق وامر درمصدق
الحق سنك قامتچونکدنه حالت جنونك معلوم وهیئات ناموزونکدن
نقصان عقل رهنمونك مفهوم در درخت بی بار کبی یابانی اولمش سن
وجانور وحشی کبی طاغدن کلمش سن نظم

تکیه برجای بزرکان نتوان زد بکزاف | مکر اسباب بزرکی همه آماده کنی

اشترایتدی ای نواب کامکار وای حجاب نامدار بن مستمند بیدل و
حیران لایعقلی معذور دبیورك العذر عند کرام الناس مقبول که
قهر ادم ذاد دن واول طایفهٔ بیدادن عقلم نیمه وجانم سراسیمه اولمشدر نظم

شب وروز در محنت اندهم | زهر نوع خود را دلی میدهم
ملامتم بسفاهت مکن که محنت ودرد | بدا دجل زمامم بدست جز آنم

نثر مثل مشهور ونکتهٔ معذور در که می کبی ایتمشلرنه عجب تند وتیز رهوار و

سبلو

سبك خیز اولمش سن ایتمشکه برلنکجم بلور بلی تازیانهٔ درد وغم که زبانهء
آتش المدر هر افسرده نهادی باد سبك رفتار کبی پیك وبویان وما رو
دوان ایلر بلکه ایام وداع ده وهنکام مساعده بو بیتی استماع اتمش سن در نظم

شتررا چو شور وشغب درسراست | اکر آدمی را نباشد خراست

بن دردمند آواره وپرکنده بیچاره نك روزکار جفاکار وسپهر محنت
مدار انسان الندن جانه نه اودلر بصوب جکر بن طغلمشدر دیده مزی
کریان وسینه مزی بریان ایدوب بغرمزی خون ایلمشدر الحق ذریات
بشر کثرت اسباب اقتدار وانتصار له وعدد عدد افتخار واستکبار له
شویله مغرور ومکورلردر که قطعا بزی کوزلرنه کوسترمزلر نظم

باسباب شوکت چنان غره اند | که افلاك در چشم شان ذره اند

اجماله مجالمز بو قدر تفصیل حاله قاندن نظم

شکایت غم ومحنت نه آن حدیث درازست | که شمهٔ زبیانش بصد رساله برآید

لکن مالا یدرك کله لا یترك کله موجبنجه قدرت ال ویردکچه حالمزی
اغلایوب بغرمز طغلادیو بو آستانیه کلدك لا یحب الله الجهر
بالسوء من القول الا من ظلم زیرا بز ستم دیده لر تواقرار اثار وتواتر
اخبار له یقینا معلوم ومفهوم اولدیکه وزیر مکرمت شعارك
واصف نصفت دثارك باب سیادت مآبی کمسنه نك یوزنه سد واستانه

سعادت آشیانه‌سندن بر فقیر دردا اولمازمش لاجرم جانمزه درمان
وستۀ مراد بخشندن احسان اومه کلدك مقتضای فتوت ومبتغای
مروت اولدر که سزلردن دخی یاقدن دوشمشلری دستگیر وراه خدمت
آصفی‌یه دلیل ومشیر اولوب حالمزه مرحمت وعرض مقصودمزه همت ایدرسز که
النَّارُ یَرْحَمُ مَنْ فِی قَلْبِهِ نَارٌ وَالرَّاحِمُونَ یَرْحَمُهُمُ الرَّحْمٰنُ اگرچه که هر حالده کشی
دبندن راضی کرکدر اما اهل احتیاج اولان کاربندن مقتضاجی
مدعا مقام
کرکدر وبرایش مراد کن ترك عمل ابطال امل دروالزام حالدر بیت
ترجو النجاة ولم تسلك مسالکها   ان السفینة لا تجری علی الیبس
پس حاجلر شویله که رسوم وآیینلری وتعلیم وتلقینلری درشترك
اوکنه دوشوب آصف صفت نصابك بارگاه جهان پناهنه الوب کلدلر
وقتی کم اشتر برقاچ قدم ایلرو یورودی کوردیکه بر بارگاه عالی
وبر قصر جنت حوالی در که قبۀ سیمینی کمر کهکشانله بسته وکمر
زرینی هلالك آسمانه پیوسته سقف مرفوعی فلکدن اعلی فرش مطبوعی
عرصۀ بهشت علیا مانند بیت معمور درودیواری نور علی نور تحریر
لاجوزد طاقی ورقم مشکین رواقی خط عذار یار کبی حمایل کردن
آفاق وتعوید بند جان عشاق لمؤلفه
روشن اتمش مشاعل نوری   سقف مرفوع وبیت معموری

ایلمش

ایلمش ماه نو قندیلنی کمی   که اولادر کهینه حلقۀ زر
بر عالی دیوان وفراحمیۀ انس وجان ندر لمؤلفه مصراع
که کورسه اونوده دیو سلیمان نثر همان دم شتر آشفته کار مستانه وار
وزیر بختیارك اوکنده فرق عبودیتی خاك مذلته اوروب وچهرۀ خدمتی
فرش مسکنته سوردوی ومولی برله غبار وحشتی اورتادن
رفع ایدوب سخن میدانه کردی والماس زبانك دردریانی سفته قلوب
سلك الفاظ ومعانی‌یه جواهر براعت وابلاغتله نظم وانتظام
ویردی حسن عبارت ولطف استعارتله موسی وارید بیضا کوستردی
وتقریر مراد وتصویر ما فی الفؤادله عیسی کردار دم احیا عرضنه
قلدی یعنی اولا وزیره دعالر وثنالر ایلدی ثانیا قصۀ پرغصه سن
وحکایتن سویلدی ایتدی بز بندۀ قبیلۀ بهایم هایم رسالت ایچون
حضرت ملك داد بخشك آستانۀ سعادت آشیانه سنه وسدۀ
سیادت نشانه سنه کوندردی که مدت مدید وعهد بعید درکه بر آیق
زمان وطوارق حدثاتدن کنف رأفت شاهی وظل حمایت پادشاهی پناه
ایدنمشوردر بیت ستم دلذیان عدل راسوداز و   خدا راضی وخلق
خوشنود از و   روزکار فرخنده آثارنده وایام تابنده اطوارنده
هیچ بر ظالم بر مظلومك حلقه‌سنه باز دست تعدی برله قاقمغه قادر

دکلدر هیچ بر ستمکار بر فقیرك ساحت حرمندینکا چشم فسادله
بقماغه مباشر دکلدر هر زمانده ذات مکرمت صفاتی جادهٔ قویم وصراط
مستقیم اوزره ثابت قدمدر قریب وبعید واحرار وعبید مواهب بی
دریغندن غریق انواع نعم ومرهون احسان وکرمدر رای جهان
آراسته وضمیر مشکل کشاسته که مطرح انوار تاییدات الهی
ومهبط آثار عنایات نامتناهیدر حال عالم وکار بنی آدم کون کبی
ذره ذره روشندر **نظم** مشرف غیب بدیوان ضمیرت امروز
از ولایت عدم نسخهٔ فردا آورد بهترین صورت اندیشهٔ اخلاص تو بود
زان تصور که خرد در دل دانا آورد پس دور معدلت سلطانی وزمان
مکرمت خاقانی‌ده بر طائفهٔ بی سر وسامان وقبیلهٔ کم آزار وبی زیان
دست مکاید ذریاتندن وطرح عواید شور وشردن هر زمانده
پایمال محنت وغم واسیر قید وبند الم اولمق نه روادر نه بیجرم و
جنایت اولدوغندن یانلرنده بر ذره عنایت واردر ونه جانلرنده
بر شمه حمایت واردر دون وکون بر بیچاره‌لر ایله عداوت وکدورت
وقساوت اوزره اولوب تکلیفات مالایطاقه وتحمیلات پرشقا و
شقاقله عذاب ایدرلر **بیت** خاکیانی زاده زاد میبند
دوم کانی بکوهرآدمی اند والحاصل نه عداوتلرینك سببی

معینی ونه اذیتلرینك موجبی معین وطائفه مردمزانلرده که دست وپای اقتدار
واردی شول وادی هادیلره فرمان ایتدلرکه اکر فغفور فور آیینه
اسکندری برله اول یکا کیدر ایسه انك ظلماتندن جانلرین کنار خلاصه
اخراج ایتمه‌لر واولبر آدی وبو ای‌یه باشلرین الوب کیدلرکه قبایل
مقول وغول دلیل شمس خاوری ایله مراحلنده سفر قلسه انك عقابت
پربکاتندن سلامت تیماسنه چقماسیه‌لر **نظم**
نه مرغ اندرو دیده یك قطره آب نه غول اندر وبوده فرزند باب
ز دربخش بحر بهار وفریاد نه درو هیچ جنبنده جز باد نه
آتش تاب آفتابدن صحن چرخ برین وطبق سفرهٔ زمین تا بدشالك
شویله تفسیده اولورکه ثور زمین وآسمان جدی وحمل کبی
اندهٔ تابه مثال بریان اولوب قبقره یانر والحاصل بو دردو
محنتدن طائفه درندهٔ نك بر نیچه‌سی خون انسانه آش یرب
اولصحالرده صحرهٔ صما لرده دش بلرلر وقبیلهٔ چرنده لردن
بر نیچه‌سی دخی بو ارتو ایله شایه صفت انلرك اردنجه یلرله وپرنده لر
دخی بو هواده سرکردانلر دروانلرکه فرمانده لردر حضرت حقه
یوزا وروب زار وخیرانلردر تنها طائفهٔ حیواناتدکل انسانك
دست بیدادندن معدنیاتك دخی بغری خون وسینه‌سی مجروح

وجکری داغ دار دروانلرك ظلم وفسادندن نباتك کوجی قورمشدر
وعمری چوریمش ویوزلری یره دیلمش سر جمله خوار وزاردر هر
درخت بی برك وبار وشاخساری کورسلر اوراق واثماری بولوب
راس اصلعه دونددرلر **لمؤلفه نظم** نه دللرنده مروت نه یوزلرنده حیا
نه تنلرنده قوت نه جانلرنده صفا   حالیا درکاه جهان پناه
شهریاریدن وبارکاه کردون اشتباه جهانداریدن سایهٔ
عطفت ومرحمت استشاق امیدنه وشمایم حمایت وهمت استشمامی
رجاسنه یوز سوردیوکلدك **بیت** از تاب آفتاب حوادث چه غم خوریم
چون سایبان لطف تو باشد پناه ما   وزیر ایتدی شکایتکز معلوم
وحکایتکز مفهوم اولدی انشاء الله الرحمن حضرت خداوندکار
معدلت شعار وجناب شهریار مکرمت دثارده احوال پر ملالکزی بروقت
شریف وساعت لطیفده فرصتله والتفات سلطانیدن رخصتله
عرضه ایلیم **لمؤلفه** هرکه فرصت کند اقدام کار کو منج از دل
کرافتی خوار وزار مقرردرکه زحمت آب وکلدن ومحنت طی منازلدن
دست وپایك سوده وتندفرسوده اولمشدر برایکی کون برمرغزار
آب بهشت آثارده وبر سبزه زار خرم دیارده آسوده اولوب
استراحت ایله تا بدانی بو واقعه دشوارده وبو کار نی هنجارده

علی

علی ما هو المعهد جد وجهد ایلیم **عرضه کردن وزیر احوال حیوانات**
بملك داد بخش ملکی الصفات ومشاوره نمودن شاه جم منزلت
با عیان دولت وارکان ملت القصه آصف نصفت نصاب شهریار معدلت
جنابه بروقت همایون وساعت میمونده رسول بهایمك یعنی شترهایمك
استغاثه وفریادن ودست انساندن چکدکلری ظلم وبیدادن عرضه ایلدی
ولجهٔ عاطفت سلطانیدن حیواناتك طلب امداد وجمله مرادن ومقصود نهادن
بیان اتدی پادشاه ایتدی بو امر خطیر وبو کار ناکزیر محل تامل وتفکر ومقام
تمهل وتدبردر نه جای تغافل وتهوردر زیرا اکر انساندر وکر سایر حیواندر
ما بینمزده جنسیت مفقود وحکم وحکومت مسدوددر پس اعیان مملکت وارکان
دین وملت جمله جمع اولیب بو بابده مشاوره ومباحثه ومحاوره قلنسونکه
من تفکر فی العواقب امن من العواطب خصوصا هنکام حکومتده وایام حصومتده **نظم**

ان اللبیب اذا تغلق امره   رتق الامور مناظرا ومشاورا
واخو الجهالة یستبد برأیه   وتراه یعسف للامور مخاطرا

فلابد بو بابده ارباب الباب بویورمشلردرکه هرکه اساس کارنی قواعد
افکارله بسته قلدی کار مرادنی بنیاد افلاکله پیوسته قلدی اکرچه که
لا راد لقضائه موجبنجه **نظم** هر آتش که دست قضا برفروخت
همه فکر وتدبیرها را بسوخت   یعنی اذا جاء القضاء ضاق الفضا

ولمّا تشاور قوم الا هداهم الله بو سببدن دیمشلردر که بئس الاستعداد الاستبداد نظم
مکن در امور حکمت شتاب ‎ ‎ ز راه تأنی عنان بر متاب
که صد خون بیکدم توان ریختن ‎ ‎ ولی کشته نتوان برانگیختن
الحق اتخاذ آرا و اتحاد اهواء ظهیر ارباب درایت و نصیر اصحاب هدایتدر
بیتین انک اندك بهم شود بسیار ‎ ‎ دانه دانه است غله در انبار
وقطر علی قطر اذا اتفقت نهر ‎ ‎ ونهر علی نهر اذا اجتمعت بحر
پس وزیر نامدار فرمان شهریار ایله باشلاندوب اخیار وابراره وعلماء ذوی الافتخاره وحوزهٔ حکومتلرنده اولان فیلسوفلره ودایرهٔ مملکتلرنده کی اولان صاحب وقوفلره برنا وپیر امیر وفقیر سرجمله صلا ایدوب دیوان سلطانی یره وخاك پای خاقانی یه جمع ایلدی چون آیین وارکان وترتیب دیوان وتزیین ایوان وترحیب میدان هر نه ایسه یرلو یرنه کلدی شهریار معدلت شعار دخی تخت زرنگارنه کچوب اشراف وساداته واصحاب رسوم وعاداته بار عام ویردی حجاب دیوانی ونواب سلطانی انلره پیشرولك ورهبرلك کوستروب جمله سن ترتیب خاص وتعیین اختصاص ایله حضور شهریاره الوب واردیلر وبری آداب شاهی وقانون پادشاهی موجبنجه دعالر وثنالر ایدوب وزیر صاحب تدبیرك اشارت بشارت نماسی موجبنجه مقاملو مقامنده قرار اتدی جمله سی حیرت قهابت سلطانیدن ودهشت

حالت

حالت دیواندن مانند ابر سر فرو ایدوب فرمان شاه جهانه کوز قولاغ اولوب طوردیلر ارجها انقطاع وحکم واجب الاتباع نه وجه ایله صادر اولا دیوب عظماء سرجمله پای تخت شهریاریدن یکا یوز اوردیلر وحاجیلر قول قول برالدن دعا دها ناچوب وثنا کوهرلرین صاچوب ایتدیلر نظم
ای جهانگیر وجهانبخش که در حکم ازل ‎ ‎ سلطنت تا بابد بر تو مقرر شده است
مژه بر دیدهٔ بدخواه تو پیکان کشته ‎ ‎ آب در خنجر تو چو خنجر شده است
ذره از عدل تو با مهر مقابل کشته ‎ ‎ زر بید وران تو باسنك برابر شده است
صبح بهر تو دعای سحری خواند و دمید ‎ ‎ بدعای سحر این فتح میسر شده است
باد در قبضهٔ حکمت ابد ملکت خاك ‎ ‎ کاب در جان بداندیش تر اذر شده است
پس بر ساعت لطیف وبر وقت خفیفده نصکره مانند آفتاب عالمتاب شهریار عالیجناب دخی روی خندان وطلعت تابان برله باشن قالدروب حاضر اولان علماء کرامه وامراء عظامه هل عندکم من علم فتخرجوه لنا دیوب حسن خطاب ایلیوب ایتدی یا ایها الملاء افتونی فی امری ما کنت قاطعة امرا حتی تشهدون بعض رسولبها یمك ذریات آدمدن شکایت اندکلرن سویلدی بو خصوصده تدبیر معقول ورای مقبوللری بریکوزه نریوزدن طلوع ایدرسه نفیر وقطمیر تقریر اولنمق کرکدر دیدی رسول کاینات وسید موجودات علیه التسلیمات الصافیات والتحیات

الوافيات كه قلب منورى وسينهٔ مطهرى آيينهٔ انوار ذات وصفات وجام
جهان نماى اسرار مكونات ايكن هر مهرده اصحاب كرامى واحباب عزامى برلسه
رضوان الله عليهم اجمعين الى يوم الدين مشادن ايلردى وانلرك راى
جهان آراسنه قايل اولوردى واكثريا وحى حق سراج اهل الجنة يحيى الدين
والسنة عمر الفاروقك راى منيرى اذنه نازل اولوردى وحضرت سرور
بويوردكه الحق ينطق على لسان عمر رضى الله عنه ما طلع الشمس والقمر راى بردن
درحضور شهريار روى زمين وقتى كه شهريار خورشيد جناب خطاب
مستطابنى تمام ايلدى وضمير منيرنك عقد سندن سويلدى مكركم بر جوان
هوشمند خوش خصال خجسته منظر و فرخنده جمال مبارك طلعت و فرخنده فالى •
بباغ خرمى زيبا نهالى   غره مركبى نجم نجابت ناصيه سندن تابان و پرتو مهر
كبى لمعهٔ سيادت چهره سندن فروزان ادى عطاردكردار و بيرحضرت شهريار و
مشترى وار وزير كه يين خداوندكار ادى مقابلهٔ پادشاهده سر فرو ايدوب
اوتورمشدى و مقام خدمتده ال قاوشروب جوكنا ورمشدى هزار لطف و
ادب وشور و شغب برله   زمين بوسيدو كفتا جاودان باش
بتخت شهريارى كامران باش   فروزان از رخت ايوان شاهى
مطيع حكمت ازمه تا بماهى   راى جهان آراى شاهه معلوم و در ضمير
منير جهان كشاى شهنشاهه مفهوم مدركه بين الجن والانس ابتداء عالمدن

يعنى

يعنى خلقت آدمدن برو قاعدهٔ خلاف وجدال سنك عداوتله محكم
وجامهٔ اعتساف واختلاف طراز خصومتله معلم درحاليا اكر حيواناتله
اولن معاملاتك تفتيش خصومتنه وتفحص حكومتنه شروع ومباشرت
اولنه محتملدركه تعصب ومصادرت فهمزايدن لو نسبت ومغادرت
وهمزايليه لر   ديدهٔ عقلى رمدايلر غرض
چون غرضدار اولورمشتد مرض   عين تهمتله نظر برداخى در
چشم تهمتله نظر برداخى در   فعين الرضا من كل عيب كليله
وعين السخط تبدي المساويا   پس عداوت ديرينه تازلنسه
وخصومت پشينه نى ندانه قلنسه امانت عدل و بادى خيانت و ديانت
فصل وشادى جنايت اكليه لر   چشم بد انديش كه بركنده باد
عيب نمايد هنرش درنظر   خصوصا شول طايفهٔ خايفه
كه عقل ودانشدن بى بهره   وجهل و بلاغت ودناءتله شهره اولا
انلروك دعواى بى معنالرنى اصغا وكلام لا يعنى لرنى ميل ومحابا ارباب
عقل واصحاب نقل يانندة فنون وجنوندن معدود وسجون فنوندن
محسوبدر   مده راه صاحب غرض پيش خويش   بناخن مكن
سينهٔ خويش ريش   كه او جمله نيرنك و مكر و فن است   برون
دوست اروددرون دشمن است   اطرح عنك اهل النميمة فانهم يبغضون

الناس الیك ویبغضونك الی الناس مهتر عالم وسرور بنی آدم علیه
الصلوة والسلام الی ساعة القیام بویورمشدر که من حسن اسلام المرء
ترکه ما لا یعنیه وبر حدیثده دخی بیورر که الفتنة نائمة لعن الله
من ایقظها هله بو بندهٔ کمترك وذرهٔ احقرك خاطر فاطرلرینه خطور ایدن
اولدر که بونلرك خصوصنده باب حکومت مسدود وتاب خصومت
مشدود قلنه واول طائفه یه درکاه سلطانی یه وبارکاه خاقانی یه یول
ویرلمیه نره دن کلدلرسه نیه اولا رایه کیده لر والی یومنا هذا نه عمل ایده
کلدلرسه کیرو ایله ایده لر تا دامن عفت سلطنتلرینك نبرد مخاصمه
سندن کرد شامت قونمیه وچهرهٔ عصمت عز ودولته اول طائفه نك
جدال ومحادثه سندن غبار ندامت وغرامت اوتورمیه وشول حیوان و
نادان سکران که ذرّیات انساندن شکایته کلمشدر یوز ویرلمیه تا کیم
بر بی ادب دخی بو مقوله امر نامعقول وفعل نامقبوله جرأت واقدام
اتمیه وبر پرشور وشغب دخی بو یوزدن فکر نامقبوله مباشرت و
اهتمام کوسترمیه لمؤلفه کوکمز دقت اتمکنی ضرورت
بولور اغماضدن چوق کار صورت رد کردن شهریار بختیار رای
وزیرا وبر خلاف صواب دیدن آن تدبیر را پادشاه ایتدی بکا
بو رای تمام پسندیده وکلام میزان سنجیده کورندی زیرا هر کیم که
بر

بر ظلم وفسادك قلع وقمعنه قدرتی اوله وبر جور وعنادك دفع ورفعنه
استطاعتی اولا پس آنده تهاون وتکاسل واول محلده تمهل وتغافل
کوسترمك یا ضعف ایماندن ویا میل طغیاندن اولور الایمان بضع
وسبعون شعبة اعلاها کلمة لا اله الا الله وادناها اماطه الاذی
عن الطریق انلر که قوم معدلت واهل مکرمت وفضیلتدر یؤثرون
علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة هر حکومتده که فاحکم بین الناس بالحق
ولا تتبع الهوی فحواسنجه معاملت اولنور هر خصومتده که فاستقم
کما امرت موجبنجه استقامت کوسترلمز انك نتیجه سی ساتمه منجر وعاقبتی
خاتمه مفضی اولور راستی موجبنجه رضای خداست کس
ندیدم که کم شد از ره راست خصوصا که کون ومکانده آوازهٔ عدل و
داد له ندا اتمش اولاوز وصحن جهانده صدای صلاح وسداد له صدا
ایلمش اولاوز شمدی بر طائفهٔ بیچاره ودست ظلم بیداددن سرکشته
واواره درکاه معدلت پناهمزده تظلم کوسترب شفقت ومرحمت
ورافت همتا امیدزایلیه انلاری نومید ومحروم ومغموم ومهموم
کوندرمك طریق فتوتدن دور ومذهب مروتدن مهجوردر وقتی که
انوشروان عادلك واول جهانبانك کاملك دل روشن نهادنده
جزئیات ظلم وبیداده وقوف کلی حاصل اتمك امیدی کوعقده باغلادی

وسایط وزرا ایله ورواتب امرا ایله علاقه وبندی بسته ایدوب اول آتش
قهرله محترق الاکبادا اولان مجنونلره علاج ایچون تدبیر زنجیرایلدی
تا جزئی وکلی وتفصیل وجملی نبض اهل عالمه وامراض نهان حیوان وآدمه
واقف اولب دار الشفاء عدل انوشیروانیدن نوش دارولر وجلالر بجان
پرورلر ایچون پس خلعت نام سلطنتی انا ولدت بزمن انوشیروان العادل
برله مطرز اولدی وجریده آوازه معدلتی دامن آخر الزمانه دک ذکر جمیلله
مشترقالدی **بیت** کردن عقل از هنر آزادنیست هیچ هنر خوبتر از دادنیست
هر نه دکلو که سلاطین ذوی الافتخار وخواقین اولی الاقتدار سیاست و
عنف لازم ایسه یوز اولی قدر رحمت ولطف واجبدر تاکیم جمعیت لشکر و
رعایایه ورعایت عامه برایایه سبب اوله نته که حضرت عزت عز اسماوه
وعمت الاوه حبیبی سید الانبیا وسند الاصفیا محمد المصطفی حقنده علیه
من التسلیمات اوفاها ومن التحیات اصفاها بویوردکه فبما رحمة من الله
لنت لهم ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك الآیه **رای**
زدن وزیر دیگر در محضر شهریار دادگستر وقتی که پادشاه
کامیاب خطاب مستطابنی وجواب پرصوابنی آخر اتدی پس وزیر کوی
چوکان صفت پای تخت سلطانی یه باش اندرب شاهك رای عالم آراسته
آفرین اتدی وجمله ارکان واعیان واهل دیوان وارباب قلم واصحاب

علم جواب شهریاره تحسین ایلدی که کلام الملوك ملوك الکلام بعده ارکان
دولت واعیان ملتدن بر صاحب صدر وعالی قدر که جواهر زواهر معارفو ادبله
آراسته ودرر غرر شرایف نسب وحسبله پیراسته ایدی روی مسکنتی خاك
مذلته سوروب وجبهه عبودیتی تراب خدمته اوروب حقه دهاننی دعاء شاه
جهانله مانند صدف لولو ومثال نافه آهو معدن در خوشاب ودرج مشك
تابا ایلیوب ایتدی

جهان طوردقجه شاها شهریار اول
سریر سلطنتده تاجدار اول

اولیده خنش سعادت زیر رانك
مراد آتینه دولتله سوار اول

فلك دوندکچه سیر اتدکچه انجم
طپکدر قطب دوران برقرار اول

فلك دوندکچه بن بنده افکنده بی مقدارك خامه زبانی موی صفت
بر دقیقه ضعیف عقده دار وبر لطیف کره گذار ایتدیکر احسان
التفات شاهی وکرم عنایت رخصت پادشاهی دقیقه مفاد ن اولوب
واحلل عقدة من لسانی یفقهوا قولی موجبنجه اول بند برکزندن
خلاص کلی بولم عرض داشت نامه بیانده بر قاچ نکته با ریکله
وبر نیچه معنی دقیقله سخندان اولم پادشاه ایتدی ای هنرمند
نامدار هرچه بداری بیار که مجلس مشاورتنك حالی مستقبل وماضیدن
محاوره در وخیال ما فی البالدن مذاکره در اجازت کفتار ورخصت
عرض افکار اول وهله ده ویرلمشدر پس اول مرد صاحب فرهنك

ایتدی ای شهریار روی زمین وای خلاصهٔ خلق عالمین خفایای اسرار
جهان وخبایای اطوار کون ومکان سراسر معلوم حضرت سلطان دوران
ومفهوم خاطر صاحبقران زمان در پادشاه جهان پناننده بداهتله روشن
وشهریاران وجز حضور رنده حدس وتجربه ایله معین درکه بدو فطرت عالمدن
حیوانات وآدم بینلرنده خلاف جنسیت ونفاق انسیت مقرر در بونلرک
مفاسد احوالی ومکاسد افعالی صلاح پذیر اولمق وعداوت ذاتیه وخصومت
جبلیسی محبت واخلاصله تبدیل وتغییر بولمق عقلا ونقلا بعید
کورنور سواء علیهم ءانذرتهم ام لم تنذرهم لا یؤمنون بونلر بر
طایفه درکه طبیعتلری ازده مجبول وهر زمانده هوای نفسانیتلرینه
مشغولدر   خوی بد در طبیعتی نشست   نرود جز بوقت مرک از دست
هؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا
باب کوثر وزمزم سفید نتوان کرد   کلیم بخت کسی را که بافتند سیاه
مبادا که انهم عن السمع لمعزولون حکمنجه کلام پر اهتمام سلطانی کوش
هوشلرینه کیرمیه بلکه ذریات آدمی دخی حکومت صاحبقرانی یه رضا ویرمیه
نصیحتمز فضیحته وحکومتمز خصومته منجر اولا استکبار ایدوب بو جانبه
استنکار واستحقار ایله نظر ایدرلر حرمتمز مذلته واستهانته ورفعتمز عزت
واستکانته مبتذل ولا مهر عالم بویورمشدر که لا یحل للمؤمن ان یذل

نفسه **بیت** چو بو قدر ایشدر نولور دیمکدن   همین چنین قالور آمکدن
حضرت حق واول هادیٔ مطلق قرآن قدیمده رسول کریمنه بویله خطاب
اتمشدر که ما انت بهادی العمی عن ضلالتهم ان تسمع الا من یؤمن بایاتنا
فهم مسلمون اشبو رسول بهایم که متحیر وهایم در رسالته وعرض شکایته کلمشدر
تشریف احسان پادشاهی تکریم انعام شاهنشاهی برله نوازش اولنوب
نیه دیارینه کوندرلسون بر قاچ کون دخی ارشاد صبر وتوکل ودلالت فارغ و
تحمل قلنوب حسن وعدلر ویرلسون انشاء الله الرحمن فی قریب الزمان
حضرت سلطانک بو بابده قوی تدبیری واهتمامی ومحکم تدارکی تابعی
وارد در **مصراع** آخر شوید روزی ازین غم بجان رها دینلسون حتی یتوفیهن
الموت او یجعل الله لهن سبیلا **تقدیم نمودن وزیر اعظم برای**
دیکران در حضور فایض النور شاه جهان چونکم سوق کلام
بو مقامه ایردی وزرای خاص ومقربان ذوی الاحترامدن بر پیر روشن
ضمیر وار ایدی نام شریفی منصف انصاف ودیانتله متصف **بیت**
پیش طبع غیبدان درآی ملک آرای او   مشکل غیبی ورا ز آسمانی حل شد
بر وزیر خورشید معدلت ایدیکه لطف حمایتندن ولایت تمام معمور
وحسن رعایتندن رعیت علی الدوام مسرور ایدی
الدین والملک منصوران من همه   والعز والمجد معدودان من شیمه

الله سبحانه من فرط رافته على الورى جعل الارزاق فى قلمه برآصف جم منزلت ادى كه زماننده راى جهان آراسى وتدبير مشكل كشاسى واسطه سيله اصحاب سعادت واحسان دامن امن وامانه واخراب شقاوت وطغيان سر غرورى كريبان بأس وحرمانه چكمش ادى

انكه در اقليم مردى وجهان مردمى — هر كجا ملكيست دست وطبع او صاحب يدست

وانكه بر لوح دل پاكش بنا ييدا زلـــ — اولين سطرى ز تلقين سعادت ابجدست

وانكه دايم آستان دركه او قبله وار — زايران كعبهٔ مقصود دين را مقصدست

الحق عروس مملكتانك زيبا طلاقى وزينتا شفاقى برله روز شب روضه جنان كبى سرتا پا آرايشده ايدى ومردوزن احسان واكرامندن وانعام عامندن مغتنم اولوب دايما حور وغلمان كبى سر جمله اسايشده ادى لشكر و رعايا وعامهٔ برايا كمال نظم ونظام وحسن ارتباط والتيامده ايدى

بنده قلمشدى سخاسى آدمے — لطفى معمور اتمشيدى عالمى

خدمتنده هر كيم اولسه خاك در — كون كبى افلاكه اندرمزدى سـر

صيحسه فراش زمين فرشينه آب — ديردى كردون ليتنى كنت تراب

پس لبادبله پاى تخت سلطانى يير بوسه ويرب ايتدى

اى پناه ملك ودولت ناصر شرع مبين — شهريار ربع مسكون خسرو روى زمين

فتنه ياجوجنه يوق سدك كبى سد سديد — حيرتاربابينه يوق قاپك كبى حصن حصين

ابر لطف بحر نندن بحر وبر اولدى خور — مهر جودك خرمنندن ماه وانجم خوشه چين

خلقه بر بابكله قرالك طوتنلر بلديكم — قدر ايچون بو مردهٔ الوثقى در اول حبل متين

دامن چرخ وزمينى قلسه پر در كمى در — مكرمت ميزاندر شول ايكى فياض استين

اول يمينك قبضى شحى دزد ديواشوبيشا — بو كف دريا نثار كچون نقلوركه دون زمين

دوكه سهم الموت صاحب بو سهمك بر نشر چرخ — آچجوق تيرك كماننده عقاب آيين كين

آب لطفك قلسه بر دم ملح ور هر تربيت — اوله اول صافى شكر بوبيرى شافى انكبين

تاب مهرك آتشين دم اورسه اژدرها كبى — هفت دريا فى كل ايده يانه ز چرخ برين

كوش اولدن كوه ودشت اهلى ايساغ عدلنى — همدم آهوى صحرا اولدى هر شير عرين

بولسه دوراتكده رونق طكمى شرع مصطفى — تا نكى رحمت ايتدى خلقه رب العالمين

ثابت اولدقچه زمين دور ايتدكچه آسمان — اوله طايك شهريارا دولت وسلطان دين

قدم عزم اتسك اولا اقبال ودولت راهبر — انده كم بزم ايلسك عز وسعادت همنشين

الحمد لله الذى هدانا لهذا وما كنا لنهتدى لولا ان هدينا الله هدايت سبحانى دليل ومشير وعنايت يزدانى معين ونصير اولب ايام دولت سلطانى ده ودوران صولت خاقانى ده خلد الله تعالى ماثر ملكه وسلطانه بالعز والتمكين وافاض على العالمين ذوارق فضله واحسانه الى يوم الدين اراد اهواء علما وامرا واحوال اطوار غربا وفقرا ابتهاج مناهج عبوديتده وانتشار مناشر خدمتده متفرق ومختلف ايكن لطائف حسن استمالت وعواطف عن عاطفته

جادهٔ استقامتده وسجادهٔ استنامتده متفق ومؤتلف در عواصف
قهر وسیاستله درخت پرشوك غی وطغیان سرن آسمانه ایرکورمشکن
اصولندن برکنده اولمشدر وشیول خیول پرغلبت برابتیان ظلم و
عداوت کاخ افلاکه چقمش ایکن خاکه برابر افکنده قلنمشدر انحا و
احاء ولایت لطف واعتنا واستعمار له معمور اصقاع وارباع مملکت حیف
قطاع طریقدن وخوف لصوص شیطنت فریقدن امین اولب پرخضور
اولمشدر ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء

بعهد همایونت ای دادکر | بعالم نماند از تباهی اثر
امان در زمان بجدی رسید | که منسوخ شد اسم وبند کلید
نه در شهر ونخوزنه در کوه ودشت | خیانت در اندیشهٔ کس نکشت
نکوداشتی اهل دستار را | بتخصیص مفتیٔ دین دار را
همه از تو راضی درین شش جهات | بحکم حکم بخش قاضی القضاة

الحمد لله علی ترادف الالائه وتعاقب نعمائه صحایف مصاحف سلطنتکده لطائف
خزاین احسان وکرم جمیع طوایف ایچون محرر ایکن نیچون عشق نامه‌ٔ
عدلکله بعض بنده‌لرك بندغمدن وقیدالمدن ازاد اولمیه وسفرهٔ نعمت
ونهمتکده قسمت نعم لطف وشیم جملهٔ اهل رحمته مقرر ایکن ندن انعام
فضلکله بعض سایللرك زهر مسئلت وقهر مذلتندن خلاص کلی بولب

دلشاد

دلشاد اولمیه

جوانمردا هر آنکس کو درین حضرت نیاز ارد | چنان باید که موری را سر مویی نیازارد

بو آستانهٔ سعادت اشیانه اول حرمن جود وکرم دکلدر که بر مور ضعیف یا بر عصفور نحیف کلوب اندن محروم زبون انه کیده

مرغ جانی در که جینه بود | نه بجای رود که چینه بود

وبو عتبهٔ سیادت نشانه اول معدن احسان وسخا دکلدر که بر فقیر وحقیر
وبر درویش ناکزیر بوزا اوربه دل مغموم وخاطری ویرانه کیده

بروی خود در اطماع باز نتوان کرد | چو باز شد بدرشتی فراز نتوان کرد

سلسبیل عاطفت شاهی وزلال مکرمت پادشاهی نهر فرات ونیل و
بحر موهبت مسیل کبی وخوش وطیون ومار وموره مبذول وسبیل
کرکدر تا که هر تشنه فؤاد وهر محترق الاکباد اندن مراد بحه سیراب اولا
وهر خشك نهاد وهر جان بی امداد اندن استعداد بحه شاداب اولا

در مذهب عشق اکر درستی | با خلق جهان مکن درشتی

ولا تهنوا فی ابتغاء القوم اخلاف جنسیت وعدم انسیت کلامی دلیل
ناتمام درو بیان غیر تامدر زیرا دایرهٔ ابداعده جمله نك حکمی بردر
ناظر معنی اولانلرك یاننده بو صورتك ستری ظاهردر کلام حق دخی
بو حکم ازره ناطقدر وبو مدعایه شاهد صادقدر وما من دابة
فی الارض ولا طائر بجناحیه الا امم امثالکم خصوصا زمان

ظهور خاتم الانبياى و دوران خروج خاتم الاصفيا حضرت محمد المصطفاده
علیه الصلوة والسلام وعلى ساير النبيين الكرام انس وجن وحيوان و
جماد شرع محمدى و دين احمدى يه ايمان كتوروب مطيع ومنقاد واحكام
قرات وحديثه متابعت ايدوب سياست حكام اهل اسلام معتاد اولمشلردر
نسبت دينده قرنداشلر ومسلك شرع مبينده يولداشلر اولوب تسليم و
رضا ازره قرار ايلمشلردر آيه انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بين اخويكم
بو دعايه برهان يتر پس انصر اخاك ظالما او مظلوما حديثى حكمنجه
ترددى يوقدر كه معاونت اخوان ومظاهرت كائنا من كان لازمدر
اكر زمان قديمده رسوم حميت جاهليت وعموم سوء بليت مقتضاسنجه
وغلبهٔ شقاوشقاق وكثرت حيله ونفاق متغاسنجه بغض وعداوت
مشتد وجيش وقساوت ممتد اولديغيه عجبا اولمازقبايل اوس و
خزرج مابينده قرونى شما رليل ونهار مخاصمه ومجادله ومدافعه
ومقاتله اولدقدنصكره حضرت حق اول قادر مطلق جيبنه خطابنده
واكا منزل اولان كتابنده بويرمشدركه واذكروا نعمة الله عليكم اذ كنتم
اعداء فالف بين قلوبكم فاصبحتم بنعمته اخوانا
زكار بسته مينديش ودل شكسته مدار كه آب چشمهٔ حيوان درون تاريكيست
واول طايفه حيواناتك جبلتلرنده بغى وفساد غالب ومؤكددر

وطبيعتلر

وطبيعتلرنده شقوت وعناد مشيد اولب شمع قبولدن معزوللردر
واصل فطرتلرى ازره مجبوللردرديك اول دخى جادهٔ رشاددن وطريق
سداددن دوردر رسول رب العالمين يعنى حضرت محمد الامينه ايمان
كتوردكلرى واطاعت وانقياد ايتدكلرى اولبرهانه منا قضدر واولبابده
معارضدر ما من مولود الا وقد يولد على فطرة الاسلام
چوب حقير را اكرت ترتيب كنى   جانى رود كه بوسه كه خسروان شود
ابن يمين مقطعاتنده ديمشدركه   همصحبت ارباب شرف باش كه خورشيد
با پرتو صحبت كهر از سنك برآرد   صحبت اثر خود بكند كرچه خردمند
با خود درناموس بصد نيك برآيد   مع هذا اهل حقيقت وقوم طريقت
بويورمشلردركه   داد حق را قابليت شرط نيست
بلكه شرط قابليت داد اوست   ولو سلم كه قابليت شرط قبول
اولا وانلرك طبيعتلرنده قساوتدن فرط وعدول اولا ارباب
قضايله اقامت مراسم نصايح ايلمك هر زمانده لازمدر زيرا
انلر تبليغ احكامده سير انبيا ازرنه عازمدرنته كم ديمشلردر
مدار پند خود از هيچ كس دريغ وبكو   اكرچه از طرف مستمع بود تقصير
سحاب قطرهٔ باران زكوه وا نكرفت   اكرچه در دل خارا نمى كند تأثير
وشويله كه حسن وعرب يله ومداهنه ومبالغيله انلردرى دفع

ومكر وحيله وخدعه يوزندن سوز سويليك سلاطين عظامه و
خواقين كرامه بلكه عامهٔ اهل اسلامه لايق اولنلردن دكلدر
المحتال الخائن والمقدر كاين وهرنسنه كه سرمايهٔ غرور و پيرايهٔ
كذب وزور در دايرهٔ فنوندن دور وقاعدهٔ مروتدن مهجوردر
ان حسن العهد من الايمان هل جزاء الاحسان الا الاحسان هركسنه كه
تهمتدن اوزن اعراو خلايقى سخن فروش لعنله اعزا ايدوب پركفت وكوى
وصاحب افسانه وسمر در همين شجرهٔ خلاف ودوحهٔ صفصاف افسانه
كبى ثمرهٔ رولايق مصاحبت آذردر لهم في الدنيا خزي ولهم في الاخرة
عذاب اليم صبح كاذبك نى دوى كدورت وديجوردراى بساصاحب
رداء سپيد بدروغى سيه كليم شود صبح صادقك همدمى صفوت
نوردر
صبح صادق چو رايت افرازد لشكر نور هرطرف تازد
درخت صدق بلند وبرومند اولور
زهى عالى درختى كز بلندى سود كردون كردان پايهٔ او
بنازد در بهشت عدن شايد اكر طوبى بود همسايهٔ او
درخت كذب پست وحقير وپركزند اولور
شاخ كذبى ميوه بود نا خوش است مطبخيانرا آمد داتش است
زمرهٔ اوليا كرام وفرقهٔ اصفيا وعظام ايچنده مقام اعلاو

منزل

61

منزل بالا صدقيلر كد ربحمد الله والمنه كه حضرت ملك داد بخش نعمت ايما نله
منعم وخلعت اسلام مله مختر مدر نفس نفيسى مزكى وقلب شريفى مصفا وروح
پر فتوحى مجلا وسر منيفى محلا اولوب ديوان عدل وداد ده ومحكمهٔ رشاد ده
كونوا قوامين بالقسط شهداء لله موجبنجه جادهٔ مستقيم وسجادهٔ شرع قويم
ازره تفحص احوال ستمديدكان ايلرو فصل خصومتده وعدل حكومتده
ان الله يأمر بالعدل والاحسان حكمنجه تفتيش احكام الم كشيدكان
قلور مرد بايد كه بر توان برد ورنه عالم پر از نسيم صباست
روزكار سعادت آثارى روز وشب اجراء فرايض طاعاته واتمام نوافل
عباداته وتلاوت قرآنه وسيرت عفو وغفرانه ورفع ظلم وعدوانه
ودفع شر وعصيانه مصروفدر وهركز ساير امراء نامدار وسلاطين
كامكاردن شراب دولت وغرور سكرانلرى وجمال صولت وسرور
حيراتلرى كبى دامن لباس عفتى وپيراهن ملك عصمتى خبث ملاعب
وملاهى وحدث مفاسد ودواهى برله آلوده اولمامشدر
چكويد در اوصاف اين سرفراز كه هست آفتاب از صفت بى نياز
ذهن وقادى ادراك دقايق حقايقلرده مفتى يكاد زيتها يضئ
ولو لم تمسه ناردر وطبع نقادى كشف مكنونات آثارده معتبر
نور على نور يهدى الله لنوره من يشاء

ملك سيرتی صورتش آب وكل　　پر از مغز وهوش وپر از عقل ودل

بپوشد داغيا رستر قدر　　كه آرايش نكرد دارا ن باجبر

پس عقلا ونقلا صوابا ولدركه انلركه اصحاب دعوى وارباب
شكوى در بو حضرت پر موهبتك طيبه كردار عتبهٔ مكرمنه عبوديت
چهره سن سورمك ايچون وبو جناب محمدت مآبك كعبه وار حرم
محرمنه مسكنت چهره سن اورمغيچون احرام باغلنوب قوافل رجا فضل
عظيم وروا حل اميد عدل عميم برله صدق وصفاى ومهر ووفاى باد
ايليوب بيتك اللهم لبيك واللطف والفضل لديك نداسيله زمزمه
كنان وكريه زنان عازم خدمت اولالر وحضور سلطانى وديوان
خاقانيده حالپر ملالدن عرضه قلوب محاوره ومناظره ايده لى
تا دلايل ظاهره وبراهين باهره يله انلركه مقهور ومظلومدر وجور و
قهرله مغموم ومهموم در وشونلركه جابر وظالمدر واقوام
مفاسد ومظالمدر ظاهر اولوب شرع شريف الهى وقانون منيف
پادشاهى حكمنجه هر برنه سزاى وهر فرقيه جزاسى ويرله وهركم
جنبر اطاعتدن سرپيچ ايده ودايرهٔ مطاوعتدن طاشره كيده حقندن
كلنه ولايق عفو وغفران ومستحق فضل واحسان اولانلره
حمايت وعنايت قلنه　　سزاى اتشا ولور رضا اولنلر ايچراب

آب رو

آب روان كلزار اولالر والباقيات الصالحات خير عند ربك ثوابا وخير املا
وقتيكه آصف صفت نصاب كلامنى تمام ايلدى وضمير منير الهام اولانى سيلدى
تا ارزين خاقانى يه موافق وفكر متين علماء حقانى يه مطابق دوشب حضرت سلطان
تحسين وجملهٔ اركان آفرين اتدى پس شهريار كامكار بويوردى كه ماه وروز
وساعت پيروز تعيين اولنوب قبايل انسان وطوايف حيوان مخاصمه ومرافعه
ومباحثه ومدافعه ايچون انلركه غالبدر وبو خصوصه راغبدر وطالبدر
تنبيه ايدهلر تا ديوان سلطانى ومحكمهٔ جهانبانى يه حاضر اولالر آصف صاحب
راى ايتدى حاليا رسول هماى شهر همايم قبيلهٔ انعام طرفندن بو خدمتده
قايم ودركاه معدلت پناهه ملازمدر باقى سباع ووحوش وطيور ومار و
مور وحشرات وهوامه وضيع وشريف وخاص وعامه هر نه كيم وار اعلام
اولنماغيچون كندونك تحت ايالتنده . وتصرف حكومتنده اولان زبان
فصيح وبيان مليح اشتى يكانهٔ شهر وديار ونشانهٔ روزكار فاضل و
كامل برنيچه دمكش چيتيلر تعيين اولنوب كالبرق الخاطف والريح العاصف
انساندن يدى مملكت سردارلرنه وحيواندن التى طوايف سپهدارلرنه حسب
حالى تقرير ايده بارسال اولندى

رسول فرستادن ملك دادبخش بن فيروز وحاضر شدن حيوانات سيه روز

گل ای هدهد طوطی بیان برو　　سویله بلبل کبی بر نو داستان

چون سبا ملکینی سیر اتدك یقین … فأتنا منها بسلطان مبین
خط منقارك که بسم الله در … نکته سنجلر شو کمالکاهدر
منطقك پرحکمت ذات وصفات … سنده در شرح حروف عالیات
افسرك کیم تاج سلطانی درر … خاك درگاه سُلیمانی درر
نه فلك معراجده بال ویرك … مهر ومهدن کچنه طکمی افسرك
ایلیوب بو حبس خاکیدن خروج … اوج چرخ وصله جاندن قیل عروج
ایدجك جان عالمندن تا نزول … بزم پیغامیچون اولاسن رسول
یتر اولدك پیك راه آب وکل … راز غیبیدن بزی آکاه قیل
اوله چونکم نامه‌لرك عنوانی هو … بزم کشف ایلر قموا سراری او
ایر شوب شام وحجاز وطایفه … اوقسون اول نامه‌یی هر طائفه
فر اولبنیك ویدو لعل وخزف … بیله‌لر عالمده کیمکدر شرف
صورت ومعنیده فایق کم امیش … خلعت تکریمه لایق کیم ایمش
کون کبی روشن اولب تا در صاف … اوزسون هر تیره دل لاف وکزاف

لامعی کبی اولب فقر یله شاد
یوقلغی قلسون ره عقبایه زاد

بلکل ای ملك سلیمان آستین … وحش وطیری بنده فرمان آستین
سلطنت یوقلقده دراویر دلك … غفلتی ترك ایله یوآب وکلك

کیم

63

کیمه کم جام فنا ساقی اولا … حضر وش دل زنده وباقی اولا
ائمك استرسك اکر اول جامی نوش … جان ودلدن بو کلامی ایله کوش
تا دمایمدن سنی پاك ایلیه … منزلك خاك ایکن افلاك ایلیه
عشق حقدن صونه‌ری فرخنده جام … ایده سنلکدن سنی فانی تمام

چونکم حضرت ملك داد بخش بن فیروز شاه طرفندن واطراف عالمه یعنی طوایف حیوانات وقبایل آدمه ایلچیلر کوندرلدی وهر بر روز جمعیت تعیین اولنوب وعده‌لر ویرلدی پس جنیلردن هر رسول خبر داخی قنغی طایفه‌یه کیم ارسال اولندی وما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه لیبین لهم مقتضاسنجه اول طائفه‌نك صورتنه کیروب فی الحال پیك خیال کبی پران اولوب قبل ان تقوم من مقامك یعنی طرفة العین ایچنده حضورلرنده بولندی رسول اول بردرنده کوهی صورتنده دیار ذات النطاقه کلوب حضرت ابی الاشبال صاحب الشوکه والاقبال اعنی امیر کبیر سید السباع شیر دلیرك حضور شریفنه ایردی قاعده شاهانه ورسم پادشاهان موجبنجه زمین خدمته بوسه ویروب سلطنت روزافزون دعالرینی اوقیوب وشیر دلیرك اوکنده باش یره قویوب شهریار داد بخشك دعا وسلامن ومراد وپیامن عرضه قلوب احوال ماجراهر نه کم واقع اولمشدر حکایت ایلدی وتفصیل واجمال حسب حال هر نه ایسه سویلدی شیر دلیر دخی توقیر عظیم وتوقیر له

خدمتده قیام وفرمان سلطاینده اهتمام کوستردی وطایفهٔ سباعه ندا ایدوب
اول امر همایونی وحکم سعادت نمونی عرضه قلدی وایتدی یا ایها الملؤ انی
القی الی کتاب کریم پس طوایف سباع سر جمله اول توقیع رفیعله دلشاد وعتق
نامه سی النه کیرمش بنده لر کبی بند غمدن آزاد اولدلر

از غایت تعظیم نشاندند انرا　　　　بر حلقهٔ چشم چون نکین دخاتم

پس شیر جهانکیر وزیری پلنك دلیره که مردان میدان نهنك وکاردان
صاحب فرهنك ادی قدرت وقوت وهیبت وسطوت اشتی ادی قبایل عرب
ایچنده آدی عمرو سرعت سیرنده اوتروا ابو عمرو ایدی حطاب ایدوب ایتدی
مقربان درکاهدن تیز اولبر رسول صبا خیز بولکه ذوفنون وکاردان
وپرفسون واهل لسان حکیم فاضل وخردمند کامل اوله تا خدمت رسالته
قیام وبو مصلحته اهتمام ایلیه که بنی آدمله مناظره وذریات بشرله محاوره
کار هر آسان دکل امر آسان پلنك خدمت کوستروب ایتدی حضرت شهریار
حاکمدر بز جمله محکوم ورای جهان آرا یه احوال بنده کان سراسر معلوم
حالیا هنرکم واراصحاب شعور واعیان صدور حضرت شهریارك
حضور موفور السرورنده سرجمله یوزاوردشلردر وخدمت ومطاوعت
کمرین میان جانه بسته قلوب سلطانه قیام ایچون عبودیت مقامنده
طورمشلردر هر بری　　　　از شاه یك اشارت وزمن سپردویدن

دیو ببر کار روا روخامه کردار دایره خدمتده پویان وصحیفهٔ مصلحتده
فرس ران اولمغیچون جان ودلدن بر نقطه از زرنه دونرلر

کسی که شد چو قلم در زمان تو دو زبان　　　　نصیب اوست سیه کاری ونکوساری
بر شکوه ووقار تو کوه باهمه سنك　　　　رود بباد چو که از سبکساری

اولایبر نامدار نظر شهریارك مقابله سنده حاضر واشارت حضرت سلطانه ناظر و
منتظر طورمشدر اکر رای مشکل کشای پادشاهی بو خدمته انی لایق
کوررسه شك یوقدر که جان ودلدن فرمانه بویناوردشیر ایتدی اکرچه کیم
ببر دلیر شکوه وهیبت وقدر ورتبتاسنده رتته کیم دیمشلردر

دژا که ددی سهمکین پیکر است　　　　بزور تن از هر دوافزونتر است

قبیلهٔ سباعك مهتر وسپهسالاریدر　　　　وطایفهٔ ذوی الانیابك
دلبر ونامداریدر　　　　دوشنده دردست وتیغ در دندان　　　　کار ضرب و
حرب واحوالی دار وکیرده خوب بلور وشکار خصم ایلمکده تدبیر روشن
قلور اما بحث ومناظره وکلام ومحاوره اهلی دکلدر والحاصل شهسوار
میدان محاربه در نه پهلوان هنکامهٔ مقابله ومجاوبه پلنك بوز
پیروزی واول آتش طبع پرسوزی عرضه ایلدی شیر ایتدی بوز اکرچه
سبك روح وکران قدردر وصفوف دلاوراندهٔ صاحب صدر در بلند
همت وغیوردر وقوی نهمت وصبوردر رسیل روانانك رکابنجه

دوان وباد وزان وزن رفتار نجه همعنان اولنمز لکن سرهنك جوآن پیشه
ودراز دست وکوته اندیشه دریابانده نشو نما بولمشدر وحرص سبانه
مبتلا اولمشدر مرطوب الدماغ واهل فراغ درطبعنده بلاهت ومزاجنده سفاهت
وار عاشق پیشه اولور هر زمانده پرغم در وبر طعمه ایچون اسیر بنی آدم در بو
جمله یله غایتده کوکلو در وسوداسی وحرامی یوللو در

کرآن جان وبد طمع در بغایت | بلادر هر زمانده انی رعایت

رساله لایق ومحاوره ومناظره مستحق دکلدر پلنك ایتدی اکر شاه روشن
ضمیر وپادشاه خورشید نظیره مناسب کورسه بندۀ دیرینه کرك صاحب
سکینه کوندرلسون شیر ایتدی اکرچه کرك دلیر کرك ونجابت وقدر و
مهابت اسی در شب روکلکده نظیری وجاسوسلقده مشیری یوقدر
دوربین وروشن نظر وقوی قلب وزوراور در قوت شامه سی
وصفدن بیرون وحدت باصره سی بیاندن افزوندر قطع عظام عظیمه
اتمکده لسانی مصری تبردن تیزدر یعنی مانندۀ تیغ وخنجردر اما حریص
بدخوی وطماع کینه جویدر چون غنایم اغنامدن غیری پیشه
وغرایم انعامدن ایرق اندیشه سی یوقدر لاجرم کمینتی ابو جعده در
روز وشب اسیر وبطن ومعده در

اسیر بند شکم دادوشب نکیرد خواب | شبی ز معدۀ سنکی شبی ودل تنکی

هرز

هرزمان وهمیشه دن حالی وخوفدن عاری دکلدر حتی وقت استراحت ونومده اکر
لیل ده در وکر یومده بر مقله سیله اویور واول برینی شویله کشاده قوزنته کم
حمید بن نورانك وصفنده بو اکی بیتی دیمشدر

ونمت کنوم الذین فی ذی حفیظته | اکلت طعاما دونه وهو جایع
ینام باحدی مقلتیه ویتقی | بالاخری فهو یقظان جایع

پس بو مقوله کمسیه عرض رسالت موجب خجالت وسبب ملالت اولور پلنك
ایتدی حضرت شهریارسنك نامدار حقنده نه امر ایدر شیر ایتدی سك
دلیر دخی اکرچه پهلوان میدان مبارزت وپاسبان ایوان محارزت در
کردن جانی طوق وفا یله بسته وخاطر ناتوانی سنك جفادن شکسته در
جبر خطا وعتده وصبر مجاوعتده بی نظیر در بر خوان ثمین دن بر پاره
نانه وبریان سمیندن بر قور واستخوانه قانع در کیجه کرده بیدار
کنده زلوده درکارینده خدمتکاردر جبلتی امانت وخلقتی صیانت
از رنده در استعداد تام وقابلیت تمام اسی در رتبه کیم دیمشلردر

سك اصحاب کهف روزی چند | پی نیکان کرفت ومردم شد

سابقه حقوقی اونتمز هزار زجر وقهر له صاحبنی ترك اتمز صد باره
سنك وچوب له قوسك قوبیکتمز

سکی را لقمۀ هرکز فراموش | نکرده وکرزنی صد نوبتش سنك

حضرت مرتضادن کرم الله وجهه منقولدر که کلبده اون خصلت حالت
واردر اکر بنی آدمده انلرک جمله سی بولنسه ملک اولوردی ومولاسنه
کمال درجده تقرب بولوردی الفقصه خصال حمیده سی حدو شمایل
پسندیده سی عدید قدر و جلادت و صلادتی خارج الوصفدر
بهیکل هژبر قوی استخوان . بهیبت پلنکی که کین دمان . بر تندی
خدنکی که یابد کشاد . زشت تهمتی بقصد شقاد . اما بر لقمه
نان و کسئه استخوان ایچون زیاده متملقدر بو سببدن بنی آدمه غایتده
متعلقدر والحاصل ذریات بشرله چوق حقوقی و بنی نوعنه
نهایتده عقوقی واردر وقتا اولورکه حالت جوعی دنیا جیفه سیله دفع
دم اولورکه احتراق سوداسی و غلبهٔ صفراسی بر مرتبیه واردرکه
سکر و جنون دن افاقت بولماز پس بونک کبی کمسنه رسالته سزاوار
و خدمت و کالته یاراردکلدر فللرید رجال وللحروب رجال پلنک
ایتدی شحنهٔ دوران و مرد میدان خرس دلیرکوندرلسه بجدر شیر
ایتدی اکرچه که خرس بر دلیر زیرک و دانا و ذی شوکت و توانادر بطنئه
عجیب استیلا لکن بنه فطنهٔ غریبه سی واردر زاهدلر کبی اربعینه کیرور
و صوفیلر کبی خلایقه ال ویرور ازمشلره راهبر و قلمشلره یاور
یاور اولور ریاضت دملرنده دست و پاین یلامغله کچر و صیانتدن

برمکشو

برمکشوف الراس خاتون کورسه فجر قبایل عربایچنده کنیتی ابوحمیددر
فطرتی فتوتده و مروتده وحید و فریددر و مؤمن خلوی کبی انکبینله وطعمهٔ
شیرینله باشی خوشدر اما نهادنده اختلاف و طبعنده انحراف واردر
کاه تنفل طعوم انسانی ایدر و کاه تناول لحوم حیوانی قلور اوقات
غضبنده اصحاب جنون کبی کمرکمر کمره نورو هنکام تعبده ارباب فنون
کبی صمو رصمو رصمردنور غایت خرصندن لحم نظیفی و قتمانیجه یمز و فرط
شهوتندن آیلرا ولورکه اویومز تیره طبع و کران جاندر و سیه خاطر و
بدکماندر دل و جانی طلودر حرص و شهوت انکچوندر رجالی
یوقساوت للحق دا آب سلاطین عظامدن و رسوم خواقین کرامدن ے
بهره درو قباحت سیرت و قباحت صوتله شهره در بو مقوله کمسه مصلحتک
حریفی و بونک کبی شخص خدمتک الیفی دکلدر پلنک ایتدی چاکر و کمینه
و بندهٔ دیرینه پوزنر حقنده نه بیورر سز شیر ایتدی بلی پوزینه
فطنت و زکاتی بی بدل و صنایع انسانک چوغنده صاحب عملدر
جست و چابک و پران و نازکدر لسان عربیده کنیتی ابوحبیب و ابو
فالدر اما انسانه زیاده مقلددر و انلرک خدمتنه غایتده
مساعد و عیاردر و مسعددر نسناس طبیعتدر و غول طینتدر انسان
کبی اللریله تناول طعام ایدر قدمینی ازره رفتار ایدر آدمی کبی

محافظت دكان قلوب خلايقله بازار ايدر بو سببدن اهل يمن اني خدمتكارى
وخادمدارى كبى قوللنورلر جابنا زكبى تراز وسيله دستلرى يوردر وهزاردر لو
اويون اويناير بعملق لر اوردر شاطر حرامزاده در وفنون وفسونده زياده در
دزدى بالك گستاخ ناپاك درهندى لر انكله مال خلايقه ظفر بولورلر
ونقود واسبابدن چوق صامت وناطقه مالك اولورلر **بيت**

نه او از خود نى ز خود شرم بود — نه از مردمش نيز آزرم بود

والحاصل انك مفاسدى چوقدر وبولاردن تر باشى يوقدر
رسالتك انك كبى فتنه وزغلك وشوخ پرخله لك كارى دكلدر
پلنك ايتدى دله عيار يعنى سكسار دخى خيلى حريف در وكاردان
وظريفدر شير ايتدى سبحان الله بر دزد ماكياندن غيرى
بولمادكمى ومقدما مقدمات رسالتك بياننده آكاه اولمادكمى انك
نامى دله دكلدر له در عيارخانه وطرار محله در شب رو پر افسوس ونهانى
مصلحتلرده جاسوس اولورلر اكر مملكت سردارلرندن وكشورك اختيارلرندن
وارسه عرض ايله والا بيهوده كلامله اوقاتى تضييع وتطويل املا ايله بزه
تصديع اتمه پلنك ايتدى اى پادشاه ملك فرهنك واى شهريار فلك آهنك
بحر علمك محيط جزو كلدر عالمده نه نكته اولا كه ضمير منيرك اندن آكاه
دكلدر مقصود حضور شهريارده هر برين ياد اتمكدر وبو بادله انلرك

نهادن

نهادن شاد اتمكدر وخاطرلرين آباد اتمكدر نخسه دلاوران ديار وسروران
صحرا وكوهساره نهايت يوقدر هنوز گفتار گفتار اورتايه كلمشدر وفيلدمانك
وكركدن بيامانك يعنى كركدن دبنجا نورك ذكرى اولمامشدر شير ايتدى گفتارى
قوا كرچه پهلوان روى زمين وقهرمان ماه وطين در زور وقوتده ومهابت
شوكتده سوزى يوقدر اما بر نيازى اعوج وعيانى اعرج در ارنب كبى بر سل
ماده وبر پيل نزد حقيقتده خشاى مشكلدن بتر در خاتونلر كبى مبتلاى حيض و
نفاسدر وشدت وحدتى شير مردلر ايچنده نى قياسدر

اودر پهلوان كابش قولاين بله — نه اولكم قولا بينه جرأت قله

وشولكم فيلدليردر اكرچه كم زور وقوتده بى نظيردر بيتنده كوه آهنين
نهاد وهيئاتده كنبد ذات العماد در خرطوم كمندا ساسى كاه مانندهٔ
چوكان كوى افلاكى قاپمق استر وكاه مثال اژدر پيچان كون ومكان
يوتمق استر صانون ناودان اسياب چرخ برين دريا آستين جامه ديو زمين
درايناب سر تيزى حرابا بداره وسنان تابداره بكزر نته كم وصفنده
ديمشلردر كه — ابراست بيا داندرو باد دست بهامون صحرا بكوه اندرون وكوه بصحرا

چون آب بلا بكرايد سوى پستى — وزيست چو آتش بكرآيد سوى بالا
يا نعرهٔ رعد آمد و يا سوختن برق — يا رفتن ابر آمد و يا كردش نكبا

قوم حبشه ايچنده آدى محمود وكنيتى ابو العباسدر قابل تعليم وتربيت

واهل استیناسدر لکن زیاده کین دار وخفود وستیز کار وعنود در
کریه المنظر وقبیح المحضردر جنك جوی وبدخوی دسنکین دل وسخت
روی در خنزیر طبیعت ومردار طینت در زور وقوتی برکسده بوغ ایکن
برضعیف کورکسه خوف ایلیوب فرار اید رسعتادنی سفره کردار ایکن
برنحیف مکسك آوازه سندن فی قرار اولور طیور ابابیل حجاره سجیل برله
انلری هلاك اتدوکی بو خصوصه روشن دلیلدر الفقصه سوز بو مقامه
ایرمشکن وهر یوزدن مدح وذم ال ویرمشکن ناکاه قبیله بنی ثعلبدن
برحکیم ذوفنون وعلیم رهنمون روباه پرفسون ارباب دیوان اردندن
کذر ایدر کن نظر سلیمانی یه طوقندی پلنك قرینه فراست ودقیقه کیاستله
التفات نظر شافی فهم ایدوب ایتدی روباه دولتخواه هرنیك وبددن
آکاه وبنده درکاه جهان پناهدر کینتی اصحاب حکومت ایچنده ابو الحکم
وارباب کرم ایچنده ابو النوفل درکار دان خویشتن دار اولمغین ابو النجم
وابو الحصین دخی دیرلر ..... اینن در دکلو زیرك قورت عامی
کد کوزلر قورد قیردق دلکو دامی ..... بی اشتباه اول حکیم پرانتباه
رسالت خدمتنه لایق ومناظره ومحاوره مستحق در شیر ایتدی
بنم دخی میزان نظرم عبرمدن اول اندی ومعیار خاطر عاطرمه اول
طوقندی اکرچه حسن منظر ولطف مخبر والحان خوش وتقریر دلکش ایتیجك کلده

ظاهرده ایت بیقلو وقابه قویرقلو سیکار صورت ولوند سیرت برحریفدر اما
مزاج کیر ودانش هر وده وقت اندیش وباریك نظردر هنکامه دار وکیرده
برادنی لعبله کندونی ترخلاص ایدر جانورلری نه حیله لرله دام ایلرهرچن که
قصد اقتناص غالبم اولدر که بر مهمه اندن اخری وبو کاره اندن اولو کمسنه
یوقدر خدمت رسالته وستم دیده لر طرفندن وکالته اول مقرر اولسون که

اعطوا النبیل الی باریها ..... هر آن خدمت که او را در خودی نیست
زصد خادم بر از فرمان بری نیست ..... پلنك داخی فرمان کشور وحکم
شاهنشاه مامور برسر دیوب روباهه شیردلاورك امرینی تقریر
واصل حکایتی تصویر ایلدی روباه دخی سمعا وطاعة دیوب یرندن
طوردی هماندم هرنه ایسه یول یراغن کوردی داملة نه زاد ونه کمسه دن
استمداد قلدن سن شهرجبر آباد دیوب مانند سبك نهاد دوان ومثال آب
پرامداد روان اولدی رسیدن رسول ثانی برصورت ملك آسمانی
بحضرت سلطان قاف سیمرغ عالم مطاف رسول ثانی دخی بر
ملك نورانی صورتنه کیروب دیار کوه قافه واول عرصه کردون مطافه
ایرب ذو القدر الجلی وصاحب الشان العلی فرید السلاطین قهرمان الماء
والطین شهریار طیورکه ازار حضرت عنقای نامدارك حضورنه واردی
بیت ..... نام سیمرغ سلطان طیور ..... هر زمان در قرب حق از خلق دور

آداب سلاطین ذوی الاقتدار و رسوم خواقین اولی الابصار ازره
حضور شریفنده و موقف منیفنده عبودیت چهره سن مذلت خاکنه سوردی
و خدمت سرن سلطنت پایکاهنه اوردی نه کورسه که بر طایر ملک خصلت
و بر مرغ فلک صولت درکه صورتده آدم و سیرتده فرشته

وجودی نوردن اولمش سرشته ❊ جمال جمیلی محاسن بشری ایله پیراسته

و ذات بدیلی خصال ملکی ایله آراسته رسم غازیان و عادت تازیان
ازره فرق فرقد سایندہ آفتاب آسا نوردن طیلسان چتر همایون کبی
وجود شریفنه سایبان خلعت خلقتنده اول قدر الوان غریبه و نقوش
عجیبه جمع اولمش که نمونه سی نقاشان خطا و چینه بلکه رسامان روی
زمینه بیللر کارنامه و سرمایهٔ خامه اولوردی اول تشمیرات نازک و
تو شول تحریرات دلکش و خوشتر که انده درج اولمش عالم اهلنک
فکر و خیالن شیفته و عقولن فریفته ایلردی کتابارژنک و نقشهانی
آکا نسبت بر نسخهٔ منسوخ و برد فتر ابتر

کورسه رضوان اندن عجب صورتنی ❊ اونده دی حور و غلمان صورتنی
مات قلمش نقش و رسمی عالمک ❊ رنک و رونقی عقلنی آلور آدمک
دوری پرکار ندن حیران انس و جان ❊ پیکری سیری نقشلر جابجا
نقطه لر افشان اولب انجم مثال ❊ کوستریر کیبی یوزدر لو خیال

مهر و مه کا کونه سندن سیم و زر ❊ آسمانک بغرن اتمش نیلوفر
رنک مسکینی سواد چشم جان ❊ صبح وش تابان بیاضندن جهان

نته که شیخ فرید الدین العطار عطرت تربته کتاب منطق الطیرنده بیورر

ابتدای کار سیمرغ ای عجب ❊ جلوه کر بکذشت بر چین نیم شب
در میان چین فتاد ازوی پری ❊ لاجرم پر شور شد هر کشوری
هر کسی نقشی ازان پر بر کرفت ❊ هر که دید آن نقش کاری در کرفت
آن پر اکنون در نکارستان چین ❊ اطلب العلم ولو بالصین این
کر نکشتی نقش پر او عیان ❊ این همه غوغا نبودی در جهان
این همه آثار صنع از فر اوست ❊ این نمودار از نقوش پر اوست

القصه رسول شهریار داد بخش اول جمال با کمالی و اول نقش پر خیالی
چون کوردی بر زمان حیران قالوب طوردی بعد زمان دعا دهانن
اچوب دولت روز افزون ثنالرن ایلدی و شهریار داد بخشک حضور
شریفنده حیوانات قبلندن کچن ماجرانی سویلدی اکر تحت ایالت
سلطانی و تصرف عدالت جهانبانی ده اولن طوایف برایا و فرق سپاه و
رعایادن کمسه نک بنی آدمیله خصومتی وار ایسه دیوان حکومت صاحب
قرانی یه فلان کونده حاضر اولوب شکایت و تظلم و تخاصم و تکلمی
هنر یوزدن ایسه تقریر ایلسون دیدی سیمرغ دخی رسول شهریاره کمال

احترام ومزید اکرام ایلیوب اول کلام وپیامی کوش هوشله اصغا و
قومنه ندا اتدی پس وضیع شریف وقوی ونحیف قریب وبعید واحرار و
عبید بارکاه فلك اشتباه پادشاهه ودرکاه جهان پناه شهنشاهه جمع
اولدی زمزمهٔ طیور نواساز ودمدمهٔ مرغان خوش آوازله صحن دیوان
طولدی   بهر فنی هزار دل برده اند   طلب انکیز مجلسی کرده اند
پس سیمرغ عالی جناب وزیری طاووس شوکت نصابدن بیکادو بن لطف و
ملایمت وحسن مکالمتله خطاب ایلدیکه بو قبایل مرضی الشمایل واشبو
طوایف مقبول الخصایل ایچنده بزم طرفمزدن رسالته وسزك طرفکزدن
وکالته سزاوار کم وار طاوس زمین خدمتا و پوب ایتدی والطیر
محشورة کل له اواب موجبنجه حضور شهریاریده طیور بریدن اوشده
فقنوس وبلبل ودراج وطوطی وقمری وفاخته وسار وکلنك
وچرز ولقلق وابابیل وپرستو وتذرو وکبك وسمانه وهدهد
وکبوتر وکنجشك وچکاوك وبوم وکون وشب پره وامثالهم
ومرغان بحریدن حواصل وبوتیمار ومرغاب وقاز وغواصه وسقرود
وامثالهم حاضرلردر واشارت بشارت نمای سلطانی یه ناظرلردر
جان هر یك ز انتظار افروخته   چشمها بر امر شاهی دوخته
حالیا جماعت پریدن بر طایفه حضور شهریاری ومجلس جهان داریده

بزم آرالق ونغمه سرالق اتمك مراد ایدنورلر اکر حضرت خداوندکاردن
وجناب شهریاردن اشارت بیورله شك دکلدرکه هر برینك قیل و
قاللندن وجنبش وافعاللندن عیب وکمالی معلوم واد بار واقبالی مفهوم
اولور   تا مرد سخن نکفته باشد   عیب وهنرش نهفته باشد
کما المرء مخفی تحت لسانه ای فی طی لسانه لا فی طیلسانه سیمرغ ایتدی
جانیزده وهر کمده دستکردار وراست کفتار اولا فایزدر پس طاوس
دخی طیور طرب انکیز ومرغان دلاویزه صلا ایلدی اول بلبل خوش
الحانکه لقبی اهل عرفان ایچنده هزاردستان در وخوانندهٔ بزم کلستاندر
الرو کلوب شوق وذوق ایله شور وعشق ایله پرسوز وساز اولوب
بو یوز بیتی سرآغاز هم پرداز اتدی

شهریارا صولمسون حسنك کلی	مدحك اتسون باغ جنت بلبلی
کورمسون عمرك کلستانی خزان	بزم عشرتده مدام اول کامران
روز شب وردم در کفتار عشق	بنده ختم اولمشدر اسرار عشق
نالهٔ ایدوب نایه تعلیم ندا	اولدی عشقدن درونی پر هوا
نالهٔ عشاقه شید وبجوش ادر	ماه رولر عشقه می نوش ایدر
عشق کل یاقمشدر باشمده اود	دود آهمدن فلکلر در کبود
صبح وش مهر اودی کل قلدی تنم	یاقسه طکی عالمی آهم نیم

نالهٔ کوش ایلین سرمست اولور   غنچه خندانی بکا همدست اولور
کیجه کندز آه و زاریدر ایشم   عشق اوداندندر مدام جنبشم
کللرک جانینی آهم اوداییدر   لاله نک بغرین یقوب پر دردایدر
عشق دامیده صیغرم صبح و شام   جان و دلدندر نفیرم والسلام
درد دل شرحینه کرچه آه یک   بزم شهده دلیک سوز کوتاه یک
عارفه بر کل یتر دیوب نشان   داغ دل بوده کلو اولدی خونفشان

چونکه بلبل پر غلغل حالندن بر پاره سویلدی وسینهٔ صد شرحه سی دردنی بر پاره شرح ایلدی طوطی شریف بیان دخی شکر دهانن اچوب بیاننه کلدی

شها عشق ایله یار اول عالم اچره   بقای خضر بوله بو ندم اچره

بو وصله زیاده.

اولب باغ دلک سر سبزه دایم   جهان طوردقچه اول دولتله قایم
اکرچه سبز پوشم خضر کردار   دل سرکشتهٔ عشقم فلک وار
بو منقارم انکچون اولدی یاقوت   بکا خون جکردر عشقده قوت
بحمد الله بو خوندن سرخ رویم   زلال العلنی پر جستجویم
طولب نی کبی جانم شهد و شکر   طراز خلعتم العیش اخضر
سوزمدن سبز پوشان افلاک   قلورلر روز و شب رقص طربناک
شکر بادم قفجن کفتاره کلسم   جنان طاوسیم رفتاره کلسم
ملکلر بسته دلدر شهپرمدن   فلکلر خسته جان دنک و پرمدن

بوکون

بو کون عشقیله بیم جانباز عالم   دکلسم طکمی باشم ازره هر دم
بو سنکین چرخکم آهن قفسدر   بنی صید اتمکیچون پر هوسدر
چو شاهک بزمی پر برک و نوادر   نه سوز کیم سویلسم بادهوادر
اکرچه سوزلرمدر شهد له شیر   ولی شهلر شکردن تیز اولور سیر
ضیافت حضرتنده ماحضریک   حضور شهده هر سوز مختصر یک

وقتی که طوطی خرم بادل پر غم سرانجامن تمام ایلدی وکلامنی علی ما هو المرام سویلدی قمری مقری دخی همان ترنم کنان و نغمه زنان جان و دلدن بو بیتی ورد زبان اتدی

عالمده یتر عاشق غمخواره بر پوست   عرض اتمه بکا ایکی جهانی نه بیر دوست

پس عرض حالی ایچون جکردن یانه یانه شمع آتش زبان کبی بیانه کلوب ایتدی

قو پردقچه عالمده قوشلر نغم   شها سور صفا ایله عشرتده دم
کوکه ایرشوب قلقلی جامکک   طوتیدر یوزنی غلغلی یاسکک
چو نام اتدی شاهنشه دادکر   ویرم شاهه کونیکلرمدن خبر
نیم بنکه شاهله دمساز اولم   نه خاکم که چرخله همراز اولم
ولی یاردن افتراقم دیم   درونمده کی احتراقم دیم
شب محنتا رتور مغز شوقمی   سیه جلدن اتدم بو کون طوقمی
بکا صوندی چون ساقی عشق جام   کوزمدن آقر خون دلدر مدام

بیت عشق قلبادن (?)

چون اولدی عشق یکا جانا غریم   عنایت طیلکدن دیرم یا کریم
شب و روز محنتلرم اغلرم   انوکچون جهانک دلن طاغلرم
اکلدر غم فرقتمدن ملك   طوتشور دم حرقتمدن فلك
دلم تیغ محنتله پر شرحه در   ایشم روز و شب ماتم و نوحه در
چو بزم رسم نشاهد پر صفا   بودم نوحه کرلك دکلدر روا
کرك مجلس ارا بن اتمك نکاه   یتر سوز ایچون شمعه بر شعله آه

وقتی که قمری سیه روز مانند شمع پرسوز مطلع کلامدن مقطع اختتامه دك ودیباجه مرامدن خاتمهٔ انجامنه دك سینهٔ پر احتراقله وسرشك مهراقله سر انجامنی تمام ایلدی کبوتر فرخنده فال اختر اقبال کبی کندونی کوستروب کندو کندویله کفتار و بو بیتی تکرار ایدردی بنکه عشاق ایچره مطلوب اولمشم حسن یوسفله یعقوب اولمشم سحر اوجنه پرواز ومدح شاهله سر اغاز ایدوب ایتدی

کلشن اولدی غنچه منور بو نه سرا   شاها دیسون مدحکی مرغان خوش نوا
اتدکچه مهر و ماه شرف بر خیر آشیان   ارباب حاجت ایلیه قاپکه التجا
بزنیدم نوحه کر کبی کرچه حزین دلم   نغمهٔ در ولی طرب انکیز و جانفزا
ترجیع بند نظمی کهر کوش ایدرسه دیر   حقا بو سلك کوهری اولمز بو کونه بها
مهر و وفا فلاده سی حرطوق کردنم   تسبیح خوان عشقم وفی الصبح والمسا

اولدی غنچه کلزار نه سرا (margin)

القصه رسول شهریار اول فصل تابداره رونکارله سود بازردن نامدارك دیاری اولان وادئ سومه ایردی نه وادی بر ظلمت آبادی هادی دود و بخارله طولمش نهادی شب محنت و فرقتدن مظلم سوادلی صحایف اوراق اشجارنده خامهٔ قدرتله یازلمش که انها شجرة تخرج فی اصل الجحیم طلعها کانه رؤس الشیاطین • وصفایح اطباق احجارنده تیغ حکمتله قازلمش که فاتقوا النار التی وقودها الناس والحجارة اعدت للکافرین اوغرمش روز قضا حق قهرنه کچمش اطباق زمینك قعرنه دوزخ اهلینه عتاب ایچون مکر مالك الملك اندن اچمش راه در

حر احجاری قلوریو لادی موم   جنس اشجاری ایدر باد سموم
اوتلری داروی مرك وصونی سم   نیجه آدم اورمز غول انده دم
برق اور بهر یا که اودکیبی سراب   مهری تب طوتمش اول اودن حرخی تاب
روی لب خشك وزمینی سینه چاك   جمله یانمش دیك آدی نی آب وخاك
هر کیم اول وادی بیها دیرمی   اوغراسه اری قدم اراق دمی

دیر ایدی رسول شهریار والحق الجان من مارج من نار قبیله سندن اولمغین چار و ناچار بر مقدار فی سموم وحمیم وظل من یحموم اول وادیده سیر وسلوك ایدوب ناکاه قهرمان دیار و نریمان روزکار اژدر تاجدارك سر وقتنه چقا کلدی

کوهی از قیر بیچ بیچ شده   بشکار افکنی بسیچ شده

شکلنك مهابتندن و پیکرینك غرابتندن بر زمان دم بسته قالدی بر تیره غار پر دود و بخار ایچنده بر هیکل طلسم کردار سیر ایلدی که دهانندن شرارهٔ نار مشعل تابدار کبی اوینادر و دیان آتش دمارندن سحاب عذاب محنت یار کبی زهر و زقوم نثار ایدر دنك بیلی مانند سموم اجاره طوقنسه موم ایلر دخان آتش نهادنن زمیندن آسمانه هجوم ایلر

تنی کهساره بکزر اغزی غاره | قفاسی قلعه دشلرینك پاره
زبانی نار دوزخدن زبانه | بلا اهلینه آتش تازیانه
اکی کوزلر جهنمدر وجغیدر | کلرلر قیر و قطران ارمغیدر
بلنك آساتنی پولدر سراسر | صناصن حلقهٔ چرخ پر اختر
نهنك نیلوش رنکی رمادی | سمندر کیبی پر آتش نهادی
قضا تیغی کبی سرپنجه لر تیز | اجل چنکالی هر اظفار خونریز
پنجه چنکال پر سم نوك الماس | حیات عمری اکینن بچکه داس

وقتی که اژدر صفدر رسول شهریاری صورت مارده واول وادیٔ نارده بر حال پرملال ایله کوردی اهل حاجت و رسالت اتدوکن بلدی نه مصلحت ایچون کلدك دیو صوردی رسول شهریار دخی ملك داد بخشك دعاسنی ایصال و عرض ماجرا و احوال ایلدی اکرچه که اژدر دلاورك دماغنده غرور و نخوت و نهادنده کبر و قسوت اول مرتبه ده

بو کلمکز مسکنده و ... نخوت

ایدی که یانده ذریات آدمه مقدار و احوال انسانه اعتبار یوغدی اما ملك داد بخشك فرمانه امتثال و امرینه تعظیم و اجلال ایلیوب ولی عهدی و جمله الملکی ولان ثعبانه ایتدی ارکان دولتدن و اعیان مملکتدن تیز اول رسالت خدمتنه لایق و کالت مصلحتنه مستحق بر کمسنه بول ثعبان چهرهٔ خاکسار ایدوب ایتدی رای جهان آرایه که صبح روز افزای روز معضلات در و خورشید ظلمت زدای شب مشکلات در و خاطر خواطر نمایدر که مفتاح فتوح عالم کشایی و مصباح ضوح فرمان روایی در سردار و لایت و سپهسالار ایالت اولنلرك سر جمله سینك احوالی کون کبی روشن در حالیا بو وقت اولب حجاب و نوابك کیمی دربارند و کیمی شکارینه کتمش در مکر کژدم جراره و سار سام ابرص و سوسمار و جعل و خنفسا و بعض طایفهٔ جابه حاضر در اولا اژدرا ایتدی کژدم اکرچه شکوه و حشت و هیبت و عظمت اسی در حتی ضربت نیشکی و شربت زهرناکی ایله فیل و بعیری هلاك ایلر اما تا بنیای مادر زاد در و هر زمانده آساءته معتاد در رسول علیه السلام اکا لعن الله العقرب دیو بد دعا و شتم اتمشدر و مصلی اولنلره نماز ایچنده اقتلوا الاسودین و لو کنتم فی الصلوة حدیثی موجبجه انك قتلیله خشم ایلمشدر افعی زمرد زفرا ایدر کبی رایحهٔ ریحاندن فرار ایدر کبی رایحهٔ ریحاندن فرار ایلر انك دیده سنی زمرد نابینا و

بونك جاننى ريحان نى قرار ايلر افعى دخى اكرچه شجاع نامدار دومرد افكن
روزكاردر وسر حلقهٔ مردان ومبارز دوراندر وروزمند جهان وقهرمان
زماندر حدس واحساسى غايتده وفهم وادراكى نهايتده استشمام نسيم
دلكشا واستنشاق هواى جانفزا ايله عيش وعشرت ايدب تقويت مزاج
ايلر وتحت الارضده رياضت اتمكدن هر قچن كه ديده سنه سبل ونظرنه
خلل يرشسه اصول رازيانجله علاج ايلر فسبحان من قدر وهدى

ای روی تو اختر جهانتاب — شده تیره شیم زهر دریاب
هر شفا در حقهٔ غیبت آن درد تو آسست — حقه بکشای وکرامت کن شفاء غریب
جوشش دریای فضلت ینك وبدو شالست — کرچه از بد بدترم حاشا که مانم بی نصیب

والحاصل دریای الطاف حقدن انك شرب عجیبی وانعام اعطاف جواد
مطلقدن نصیب غریبی واردر اما ذو لسانین فسونساز وغدار رو
حیله باز در اهبطوا بعضکم لبعض عدو آیتی مقتضاسنجه انسان ایله
عداوت ازلیسی واردر وادم ایله خصومت جبلیسی واردر انسانك
دخی انی قتل اتمکده اختیاری وانك قصد وهلاکنده صبر وقراری
یوقدر غالبا انها رجنت صفاسی واول عیش وعشرت هواسی
دماغنده قالمشدر که غایتده مشتاق شرب خمر ولبن در بو سببدن
هر خانده که ساکن اولسه طواف سبو ودندر وافر شراب ناب النه

کیرسه

کیرسه شولدکلو ایچر که کندوسنی سکرله هلاك ایلر وقتا ولورکه نیه ایچنه
قی ایلیوب اول شرابی زهرناك ایلر ابن مسعود رضی الله عنه سرور کائنات
ومفخر موجودات علیه السلام والصلوةدن روایت ایدر که من قتل حیة
فکانما قتل رجلا مشرکا ومن ترك حیة مخافة عاقبتها فلیس منا مع هذا
بو قدر زور وقوت وقهر غلبت برله بر رجل عریان کورسه قچر **نظم**
بسا شیر درندهٔ سهمناك — که از زخم خاری درآید بخاك
سوسمار دخی اکرچه ابن عمردن رضی الله عنهما مرویدر که حضرت
رسالته علیه الصلوة والسلام زبان فصیح وبیان ملیح برله کلمات
اتمشدر واول حضرت یا ربنیشه من تعبد دیوب اندن سؤال ایدجك الذی
فی السماء عرشه وفی الارض سلطانه وفی البحر سبیله وفی الجنة رحمته
وفی النار عذابه دیوب جواب ویرمشدر فمن انا دیجك انت رسول رب
العالمین وخاتم النبیین وقد افلح من صدقك وقد خاب من کذبك دیمشدر
لکن آفتاب پرستلکله شهره داردر ومبتلای نسیان دیوانه مشرب
بر حیراندر واردر اصحاب حقوقنه عقوقی واردر اولادینی تناول
وعقاربیله تعامل ایدر جبن وبلادتله موصوفدر وغبن زیادتله
معروفدر کندو سبیل منزلن استقامت ازره وارمز وعشایرو
قبایلی ایچنده حسن معامله یله الوب ویرمز فکیف که اعیان ملت

وارکان دولت وامرا واشراف وعلما وعزات اپخده سوزسویلیوبله جعل و
خنفشا خود بدسیرت وبدشمایل بدصورت وبدخصایل قوم اراذل و
طایفهٔ خزایلدن درنته کم امثال عربده مذکور ومشهورده رکه دیرلر
الجاهل کالخنفشا اذ حرکته فضا انلرك وجودی دکل مجرد تذکری
سبب نفرت وغشیان وعقل شریفه موجب حیرت وهمانذر اصحاب
نضافت وارباب ظرافت واجاب لطافت خدمتنه بومقوله حبایثی
وبوصفتلو مخابثی وبوصنعتلو خنابثی ارسال عین وقاحت ومحض
فضاحت در والحاصل بوخدمتك اهلی عنکبوت صاحب فنون درکه
همیشه پیشه سی فکر وسکوت در روز شب اندیشه سی ذکر حی
لایموت در وقانع ذیل اهل معاش وقوت در باریك بین ونازك و
دور اندیش وچابك در نساج نی قصور روم هندس دور وقصور در
روشده دیو پای وزمین پیمای در ورزشده خوی فرسای وفلك
رای در حضرت خدا اجل وعلا شش جهاتی عین عبرتله تماشا ایچون
اکا التی دیدهٔ بینا عطا ایلمشدر فسبحان الله تعالی الذی خلق
فسوی والذی قدر فهدی اکرچه کیم نساجلر قلت فهم وکیاست و
نقصان عقل وفراستله متهم لردر اما بسیاردان واندك فضول و
سلیم القلب وحمول اولورلر بس خدمت رسالته عنکبوت مقرر اولوب

اسباب

75

سفر هر نه ایسه کورلدی وشهریار داد بخشك بارکاه اعلاسنه ودرکاه
معلاسنه کوندرلدی **رسیدن رسول سادس در صورت زنابر بجدت**
یعسوب کامیاب رسول سادس دخی تباب شهد وپرشاب نوعهد صورتنه
کیرها امیر نحل ودلیر فحل محبوب القلوب حضرت یعسوبك بارکاه
اعلا ودرکاه معلاسنه کلدی نه کورسه بر ایوان خاقانی ودیوان
سلیمانی درکه کمال انتظامنده وضید التیامنده ولطف اعتصامنده
عقول انام حیران وفهوم خاص وعام سرکردان در روز محشر کبی
اقدام علی الاقدام وهنکامهٔ مور وملخ کبی نهایتده ازدحام کمی
عامل کار وکمی حامل بار وکمی ساقی شراب دار وکمی معمار دار ودیار

چون بلیناس روم صاحب رای … هم رصدبند وهم طلسم کشای

القصه بر دیوان سیر ایتدی که نمونهٔ ادوار افلاك واعجوبهٔ
عرصهٔ خاك

یصنمش چرخ وش بر طرفه دیوان … که کورسه
اوینید ردیون سلیمان … قورلمش پرفسون بر کرم بازار
معطل کسه یوق هر کشی درکار … وارب کملك ویربالمق سراسر
ایورلر بر بر ندن پیشه ورلر … اشنده اهل خدمت شویله مشغول
که بلمزلر کلن شهی بیخود قول … سرهنك خوش آهنك لری هر یکا
پویان اولوب قاپودار اغال ونواب عالی جنابلری قاپولرده نکهبان اولب

مترصد اصحاب اقبال وضیع وشریفی کبیرینه اطاعتده قوی وضعیفی امیرینه
استطاعتده نه ایچلرنده بر سرکش ونه ایشلرنده بر کمسه نك خاطری مشوش
کمسه سنك سلوك جادهٔ عقوقه واهمال جانب حقوقه مجالی یوق کویا که
هر بری بو آکی بیتی ذکر زبان وفکر دل وجان اتمش

مکن کفران نعمت زانکه کفران   چو نیکو بنکری باشد دو کفران
درستاست این خبر کاندر قیامت   نیابند اهل کفران بوی غفران

والحاصل طایفهٔ نحل رسول شهریاری کوریجك باشنه اوشوب خبرین
الدیلر واوکنه دوشوب حضرت یعسوبك حضورینه آلوب کلدیلر رسول
شهریار دخی بر سرای عالی وبر قصر جنت حوالی سیر ایلدی سراسر خانه لری
مسدس وکاشانه لری مقرنس صحن دلکشاسی کمال نظافتدن زرینه مجلا
وعرش مروشی زیاده ظرافتدن زره معلا اشکال غریبه واوضاع
عجیبه ازره باغلنمش   کافتاد آمدی برون ز نورد   چهره چون آفتاب کرده زرد
چو ز دی ابر کاه بر خورشید   از لطافت شدی چو ابر سپید
بر طرح زیبا وبر رسم اعلادر که مانع فکر وخیال انك سیرانده حیران
وسما وچرخ دوار انك فکرنده سرکردان اکرچه کیم بدایت نظرده
اول ترتیب نامور عندی کورنور اما ارباب فکر وقیاس یاننده
علی المقیاس الهندسی کورنور پس رسول شهریار دخی ملوك وسلاطین و

امرا

امرا وخواقین ادبنی یرینه کتوروب پایکاه تخت پادشاهی اوکنده یوزیرده
باش قودی ودعا دهاندن اچوب شهد زبان وشیرین بیانله ثنالر
اوقدی وبر زمان جمال یعسوبه واول طلعت محبوبه نظر ایلیوب قالدی
کوردیکه لقمان صفت وسلیمان سیرت بر حکیم ذو فنون وبر علیم
رهنموندر که آثار نجابت چهره سنده ظاهر وانوار نقابت جبهه سنده
باهر بر سریر ذات الکرسی ده اوتورمش وپردهٔ وهم وخیا چهرهٔ دیدهٔ
جهان دیده سندن کوترمش اصطرلاب چرخ بوقلموندن وربع دایرهٔ
ربع مسکوندن فصول اربعهٔ روزکارك واحکام لیل ونهارك
واوقات ریاح وامطارك احوالنی احتیاج زیج وتقویم وزنی
استخراج اشکال سقیم وعقیم وحی والهام حق لا انیامله معلوم
وحدس وبداهت ونور فراست وکیاستله مفهوم ایدنمش طبایع
عنصریانی سو بسو اکلمش ومراتع شش جهاتی سو بسو سیر ایلمش اکر
تعیین مطاعم در وکرسنا هل وکر تبیین مغانم در وکرسنا زلجمله سنی
توفیق رب العالمین وفقنجه تحقیق وبعینه ابر کورمش

شده روشن بان جاسوس اسرار   نهانیهای این کرده اند پرکار

خاطر دربینی وضمیر باریك اندیشی احوال رعیتده واطوار
حمیتده بر دقیقه فوت اتمه مش القصه رسول شهریار حضرت

امیر النحلك خاکپاینه رسالتنی عرضه ایلدی وحکایتنی سر جمله سویلدی
باقی رأی پادشاهی که مشرق نیرات سیادت ومطلع آفتاب سعادتدر همیشه
مانند صبح صادق پیروز ومثال انوار خورشید عالم افروز اولسون دیوب
خاموش اولدی حضرت یعسوب دخی رسول شهریاره بنجه ملاطفت وعالی
ضیافت ایدوب رعایا ولشکرنه وبرایای کشورنه ملك داد بخشك
پیامنی ومظلوملره باینده اهتمامنی اعلام ایلدی بربر باشلرین
قالدوروب واللرین دعایه کتوروب پادشاهلرنه ثنالر وملك داد
بخشه دعالر ایلدی همه بوسه دادند روی زمین نهادند بر خاکپایش جبین
بجسته میان از پی چاکری　　کشاده زبان ثنا کستری
وایتدلر عرصهٔ زمانده ومیدان جهانده بز مرکبی پایمال درد و
بلا وخاکسار قهر وعنا اولمش کمسنه یوقدر هر روزکارده
وهادیارده زر تاین بشردن بزم ایرن شور وشر برکسه بلکه
خار وخسه ایرمشدر دمی درکه کرفتار قهر ومذلتا ولمقدن
خلاص اولاوز واسیر قید محنت دوشمکدن نجات بولاوزکه
بورسمه اهتمام شاهی محضا الهام الهیدر وبو یوزدن حمایت
سلطانی مجرد عنایت یزدانیدر　　بخت خواب آلود ما بیدار خواهد شد مکر
زانکه زد بر دیده آبی روی خرشان ما　　پس حضرت یعسوب وزیر مشیری

اولا

اولان نحله که امین خاصی ومرداد خواصی ادی ایتدی بزم
متعلقاتمزدن خدمت رسالته سزاوار وبنی آدمه مقابله یه یرارکیم
اولا وزیر ایتدی حالیا قوممزك اکثری مشغول عمارت وساعی خدمت
امارتدرکه کمی کرفتار آب وکل وکمی فقیر وحقیرنی حاصلدر
فی الجمله خدمته قابل زنبور سیاه وزنبور زرد وزنبور سرخ و
ملخ وپروانه ومکس وپشه وکیك وسپشدر یعسوب ایتدی
زنبور سیاه اری چست وچابك وحریف نازك در قفا بی کسوت و
عباسی خلعتدر لکن زنکی طبیعت وهندو صفتدر بسیار کوی وکم
خرد وبد آوازه وپر حسددر لوند شهر وبازار ومستمند دارو
دیاردر زنبور زرد وزنبور سرخ عوان وزبانکار وظالم
خونخواردر　　هر مکس کبی عوان ونی عسل مصراعی
خوه مشهور ضرب مثلدر　　کفت وکوی حضور اصحابنه نفرت
وجست وجونی جور اربابنه حیرت ویررنیش بی نوشی عقربدن
بدتر وسم پر سمی افعیدن اضردر زیرا زیاده زورمند
وضعفایه پر کوندرنه زیبادیشلی ونه خوش شهدلیلردر
نه هر بازوکه دروی قوتی هست　　بمردی عاجزانرا بشکند دست
ضعیفانرا مکن در دل کزندی　　که درمانی بجور زور مندی

مکس دخی اکرچه خلقت عجیب وخلقت غریبه اسیدر وطیار صیاد رفتار وجند
من جنود الله الجبّاردر ترکیبی درت کوهردن وترتیبی سکز جا نوردن در
نته کیم دیمشلردر
خوك چشم ومار دم کرکس بر وکژدم شکم
شیر صدر وناقه پا وپیل کردن اسب سر
اما نفسنده دناءت وطبعنده اساءت غالبدر مزدور خلایقا ولوب هر زمانده کل تهمتی وجل همتی عالم خلقنك غلاتنی یجمکه مقصوردر وعدا داجبارى کبی حصاده فسادی غیر محصوردر استخوان دندان هرزه خایی واول ناقه صفت اکی پاین کویا آهنین منشاءدر یا داس الماس کردار در بو سببدن رسول رب العالمین حضرت محمد الامین علیه الصلوة والسلام من الملك العلام انك هلاکن دیلیوب بویورمشدر
اللهم اهلك الجراد واقتل کبارها وامت صغارها وافسد بیضها وسد افواهها عن مزارع المسلمین وعن معایشهم انك سمیع الدعاء
مکس دخی جبیث نهاد واهل فساد وصاحب اوعناد ورشوخ چشم وبی شهدر بد طینت وبی آزرم در حلویات ونجاسة اوش نهادنده تعیین خیر وشر یوقدر وطبیعتنده رذالت وضررچوقدر ناپاك وبی دراك وسوزنی باکدر حدیثده وارددرکه الذباب کله فی النار الا النحل وبر حدیثده دخی بویوردرکه اذا وقع الذباب فی اناء

احد

ناقه یعنی دوه

جراد یعنی چکرکه

مکس یعنی سینك

احدکم فلیغمسه فان فی احد جناحیه داء وفی الآخر دواء وانه یتقی بجناحه الذی فیه الداء وبر روایتده اذا احد جناحی الذباب سم والآخر شفاء فاذا وقع فی الطعام فامقلوه فانه یقدم السم ویؤخر الشفاء پروانه اکرچه پری پیکر وملك منظردر کسوتی نظیف وطینتی لطیف پرندهٔ طریق ومرغك ضعیفدر ارباب ریاضت واصحاب قناعت کبی کوشه نشین وعزلت کزیندر اما واله مستانه وعاشق دیوانه در مولوی صفت کثرت دوراندن تحصیل دوار اتمشدر وآتش پرستلر کبی قبله سن انوار اتمکله چشمنی خیره ورمه دار اتمشدر نته کیم رسالهٔ شمع وپروانه ده مؤلفلری مقاله دیمشدر

نیجه پروانه عشقه سرورادی	ترك وتجریدده قلندرادی
قرحسینه ایلین نظری	پیکانی ظن ایدردی پری
نه پری خلقله فرشته ادی	طینتی عشقله سرشته ادی
قلمغز عشق چوق رونقی اود	اولمشیدی بر وقتی دود آلود
انی خاکستر ایدوب اول آتش	طاشی غیم غمیدی ایچی کش
خرقه سی کل کبی در یره ایدی	چهره سی نوردن حریره ادی
عیشی بیادن انقطاع اتمش	سولوی لرله چوق سماع اتمش
حاصل ایدوب صفای مرودهٔ ذوق	جانی بولمش طواف کعبهٔ شوق
ایلمش عالم اچره عزلتلر	کنج عزلتده چوق ریاضتلر

کیجه‌لر قنده کورسه روشن بزم | ایلریدی اول یاکه جاندن عزم
دلنده اتشی سونمز ایدی | یا نواوده کیرورد ونمی یدی
کندزین کاری صوم وخلوتادی | کیجه‌لر شغلی بزم وصحبتادی
عشق راهینه پایمال دی او | عشق النده شکسته بال دی او
اولمشیدی صفای عشقله یار | عشق اوجنده جعفر طیار

پشه دخی اکرچه کیم ذاتنده دلیر وزعمنده جهانکیر در نته کیم دیمشلردر

پیشه چو پرده شد بزند پیل را | با همه تندی وصلابت که اوست

ونمرود مردودک واول کمراه مطرودک قاتلی اولماغی بو رسمه مدح ایلمشلردر

پشه را لطف آروا ز نمرود | یا خورد مغز در سر نمرود
پشه را دهی ز مطبخ خود | طعمه از کاسه سر نمرود

اما قصاد خونی وبرجلاد تونخوار طوسیله پیلدمان وپروبالیله عنقای جانستان کبی بر قطره قان ایچمکله مست بلکه خاک بستله همدستا اولور بو جمله‌دن صکره نیه بر کوینده‌ٔ ناساز وبر خواننده‌ٔ بدآواز ونه ترانندهٔ اصولی ونه مقاماتدن یولی وارد هر کیشی بر قولق تعیین وهر پرده درد وغم تقریر ایلی زخمه‌سی زخم بلا ومضرابی ضرب عنادر نه هوا قوللنور که بر دم اندن جانک راحت اوله ونه بر لحظه آرام ایلر که کوزکه خوابا ستراحت کله آهنک هنکامیله وسرآغاز

نی

بی انجاسیله کوکللر خراش وسینه‌لر تراش ایدر والحق صیت وصداسندن ونوای ناخوشر اداسندن کوجک وبیوک بی حضوردر ونغمات مختلفة الادوارندن ونقرات مخالفة الاطوارندن خلایق پر نفوردر

کوی رک جان همی کسلد زخمهٔ ناساز ناخوش ترانا آوازه‌مرک

بدآواز کیک یعنی بورہ اکرچه چابک وسرباز وعیار ونازک وحیله‌ساز وطرار در وانس بن مالک رضی الله عنه روایت ایلرکه رسول صلی الله علیه وسلم اشتدی که بر کمسنه بورہ یه شتم ایلر بویوردیکه لا تسبه فانه ایقظ نبیا لصلوة الفجر وامام علی کرم الله وجهه ایتدی بر منزله نزول ایلدک پس بزی بوره‌لر انجتدی سبت اتدک رسول ایتدیکه لا تسبوها فنعمت الدابة ایقضکم لذکر الله اما رقاص ناموزون وشیرین کارنی قانوندروذ وجلاجل وخوبی بی پاکدر رحم یصدوم آدمی دروشتاق خوابا ولنلر جهانک درد وغمیدر اهل بزی کیجه‌لرده چنکی وکندزلرده نبکی ایدر نته کیم دیمشلردر

کیجه اول رقاص اولورسن چنکی سن | کندز اولسر خوش اولورسن نبکی سن

وظرفای عجمدن دخی بعض داولمشدر

سطر بسرای کشت مکر حامه خواب تن | کیکان برقص وپس همه شب چنک می زنم
پشه ده خوار وزار وحقیر نی مقدار ایکن صورتده فیل وسیرتده

افیلدر حضرت حق سبحانه اکا قانز ایچمك ایچون عجب آلات واسباب ویرمشدر
یعنی مانند پیلدمان اکا خورطوم وانیاب عطا ایلمشدر سپش که کهله در
اول دخی اگرچه صاحب سکینه واهل وقاردر اما غایتده قبیح الشکل ومردار در
خدمتده کاهل وطینتده مهملدر اگرچه هر کشینك اوکنجه ادنی اشارتله
نوالنور وجزئی التفاتله تکرلنور لکن الندن بر معقول ایش وفعلندن بر
مقبول خبیش کلوردکلدر ارباب معارفدن واصحاب لطایفدن بعضیلر متن
بو یوزدن خوب دیمشدر بورالرا نود بتلرا ورسدر یاوزدر
تحته بیتی انکروسدر حاصل کلام بو مقوله کمسنه لرنزد رسم آیین
رسالت بلوروب آداب ملوك سلاطین رعایتن قلور شهریارلر جمالن
کورمش وجهاندارلر خاك پاینه یوز اورمش دکلدر بو خدمتك
عهده سندن کلور وارسه موردر که سوار وپیاده سنی حفظله مأموردر
وسلیمان نبی ایله علیه السلام سؤال وجوابی مشهوردر ونبأ عظیمده
قصه سی مذکوردر ومسطوردر اگرچه کیم صورتده حقیر وکسوتده فقیردر
اما همتده بلند وخدمتده ارجمنددر واکابر واشراف نظرندن بهره منددر
وحسن خطاب ولطف جوابله شهربند درکاه پیلدماندن پراشکنجه وکاه
شیر ژیانله هم پنجه اولور الحق ارباب توحید واصحاب تجرید بو بیتی
انك حقنده دیمشلردر مور گر قوت دلیر شود عاجز اودر نن شیر شود
پس کمر خدمت رسالتله مور مأمور اکی یردن میان بسته اولب سرورو

مجبور

جورله یوله دوشب عزم شهر جبرآباد ایتدی

وقتی که ملك دادبخشك

قبایل وحوش وطیور وطوایف مار ومور ارسال اولنان رسوللری
بعد تبلیغ الرساله وعرض المقاله مراجعت ایدوب ینه حضور شهریاره
ایردلر جمیع حیواناتك امر سلطانی وحکم خاقانیه انقیاد وامتثالن وخاك
پای پادشاهه وبارگاه جهان پناه شهنشاهه هر بری بر رسول سخندان ومرد
صاحب لسان ارسالن خبر ویردلر واول اشارتدن بشارت وبشاشت وصفا
وهشاشت حاصل ایتدکلرن عرضه قلدلر که هر رسول اوشده روز موعوده
وساعت معهوده آستانه سعادت آشیانه شهریاری یه ایرشمك ازرنه
دردیلر ملك دادبخش دخی وزیر اعظم ومشیر مکرمی آصف صفت نصابه
ایتدی حیواناتك اهتمام واقدامی معلوم والتزام اعتصامی مفهوم اولدی
ذریات آدمك سردارلرینه واول طائفه سکرمك سپهسالارینه دخی بو امر
تنبیه وتعیین واشبو خصوصی اعلام وتبیین باینده بر وجهله صرف فراست
وخرج کیاست ایتمك کرکسن که مؤداسی صلاح ما بینه سبب اولا وفساد
ذات البینه ومناصحت ومصافحته منجر اولا نه منافحت ومکافحته وزیر
داخی زمین خدمت اوپب ایتدی

شها تخت اقبال جای تو باد   سریر فلك متکای تو باد

٥٦

آینهٔ دل پادشاهه که جام جهان نمای دوران وخورشید عالم آرای زماندر
احوال عالمه واطوار بنی آدمه تمام واقف درقراین اوضاع ودلایل سماعله
معلوم اولمشدرکه ذریات بشرك دماغنده مدت مدید وعهد بعیددرکه
طایر استکبار واستعلا واستظهار واستیلا آشیانه یلمشدر ونبی آدمك
دل وجانندن درختانانیت ورعونت وقهر وغلبه وخشونت کوك
بغلمشدر روزکاردرکه بزوی قوت وبازوی قدرت وخدعه وحیلت و
اسباب وسیلت برله وحوش وطیوری ومار ومووری زیردست ومغلوب
اید نمشلردر سیم غی سکله وفلکی کلکه صاینی لر آهن وپولادی چینیوب کوکه
پوسکوردلر وامواج دریای نهنك آسا دم اوربکیروسنه توسکوردلی

همه کانکش ورزم آزما وتیرانداز همه مبارز وآهن کداز وجوش در
همه فکنده تن اندر مغاکهای هلاك همه نهاده دل اندر نشانهای خطر
انّ الانسان لیطغی ان راه استغنی باسباب شوکت جان غرّه است

که خورشید درچشم شان ذره است بلکه فکر نهادلری شویله درکه باغ
جهانده آبجویباردن غیری برباغن یوردوسبزهٔ بهاردن غیری براوتوردر
طورر فقومیه لرمی بخك النده تیغن الوب ثورکردوبی قربان ایلك
دلرلر ومحیط آسمانی قرایراید وب سمك فلکی تابهٔ زمینده بریان اتمك
استرلر انهم لمردوا علی النفاق وتمردوا بالبغی والشقاق پس بعید درکه

حیوانات له بطریق الاحتجاج مقابلهٔ قبول ایده لر وحضور شهریارده مرافعه و
مجادله نی معقول طوته لر وتنبیه شاهیدن واعلام پادشاهیدن دخی برغرض
فهم ایلیوب هر طرفده قساوت مشید وعداوت ممتدا ولا وبوفسادك صلاحی
وبو نفیرك اصلاحی بری اعتذار روثا ویله واستثار وتسوایله محتاج قلابلی

چو رشته کسته می توان بست لیکن بمیان کره بماند
وقد یحسر الانسان فی طلب الربح بلکه منازعت عظیمه ومصادعات جسیمه یه
ایرشه ودامن سلطنته وچهرهٔ مملکته اندن غبار فترط ودهشت قونه

دوستی را هزار شخص کم است دشمنی را یکی بود بسیار
هله بو بندهٔ بی مقدار وذرهٔ خاکسارك خاطر فاترینه کلن اولدرکه جزیرهٔ
سرندیبده اولان شول شهریار نامدار وجهاندار کامکار که اسم سعادت
مندی سعد الملوك بن وردان وکنیت شریف بیوندی ابو السعدان در وآل
ذو القرنین دن شریف الطرفین وسلطنت چهره سنده بوکون قرة العین درکه
کسیر معدلت جم منزلت لطف ملحض نور مشخص آسمان سریر خورشید ضمیر
خسرو دوران باسط الامن والامان بر پادشاه مکرمت پناه در وبر شهریار
سعادت دستکاه در وحضرت شهریار لرانا ما بینده طریق دلجویی ومخلص
برله منا وضه ومراسله وعلاقهٔ محبتی وهواخواهی یوزندن مناسبت و
معامله اکسك دکلدر ففی کل دهر للزمان مفاخر وفی کل شهر

للانام مشاهی مقتضاسنجه بوکون اول شهریار دیار وجهاندار بختیار
مفخر پادشاهان روی زمین وسزاوار تاج وتخت ونکین درناشر اللطف
والاحسان قاهر الکفر والطغیان بر شهنشاه عدالت بارکاه وبر تاجدار
موهبت لکاه در خداترس وخدادان وخدایار وخدااندیش جهانکیر
جهاندار وجهانبخش وجهانآرای ذات شریفی محفوظ خداست
یزدانی وعنصر لطیفی محظوظ عنایت رحمانی بارکاه همایونی ملاذ غربا
وفقرا ومرجع علما وامرا درود ولت روزافزونی محسود سلاطین جهان و
مغبوط خواقین دوراندر هیبت وسطوتندن تن دریادلی کوه کبی فسرده و
فسرده در وجان کوه تنی دریا کبی کداخته واخته در برشهریارد رکه
سعد ذابح تیغ بهرامله عید سعید خدمتنه قربا زایچون حمل وثور و
جدئی قربان ایدر وبرجهاندار درکه شاه فلك کوه الحضیك النه
نجم رامح کبی نوردن عصاویروب بارکاه جهان پناهه دربان ایلر
تیر کردون شرف خدمتندن سهم اعلا یایرمشدر وزیر فلك کاتب
دیوانی اولمغه الله برات مسلمی کرمشدر
چو وصف ذات شریفش کند زبان قلم عجب مدار که آب حیات ازو بچکد
آدم بنی نك علیه السلام مرقد منورینه ومشهد مطهرینه نکهبان دن
تیمش اکی ملتك مقبولی برشاه مسلمان در تحت حکومتنده وحوزه فرماننده

اولان

82

اولان جزیره بندر تجار بنی آدم ومرسی سفاین عالم در خلفاء راشدین دن النده
بر برات همایون وتربیت نامه وار و تبع تابعین دن رضوان الله علیهم اجمعین
ارشاد خلایق ایچون اجازت عامه سی وار در بو سببدن ذات سعادت دثاری
وجناب سیادت شعاری مرجع انام ومرجع خاص وعام اولمشدر اکر بو مصلحت اول
حضرته عرضه قلنه وحضور موفور السرورینه اعلام اولنه شك یوقدرکه
رای جهان آرایه موافقت وفکر مصلحت کشای مرافقت کوستررلر وقتی که آصف
نصفت نصاب ملك دادبخش حضورنده بو رای پر تنویری کون کبی روشن
تقریر ایتدی ضمیر منیر پادشاهه وزیر سعادت مشیرك تدبیری صواب
ایتدوکی معلوم اولب وزیرك فکر نهادنه تحسین وکلمات باعتمادنه
آفرین ایلدی پس وزیرك صاحب تدبیره امر ایتدی با سعادت ماینده کی
دبیر دلکش تحریر یعنی کاتب دیوان اعلاء جناب سعد الملوکه بر نامه همایون
وبر رقعه میمون املا ایلدی اعنی خامه کوهرافشان زبانندن
حیوانانك احوالنی سویلیه مثال آب زلال عباراتله ومانند سحر
حلال استعاداتله دردر غرر آبدار مرادی وجواهر زواهر تابدار معانی
الفؤادی سلك کتابنده نظم ایدوب
قطره های چکیده از قلمش همه نیسان صفت کهر کردد
مشك از خرد هاش خشك شده بحر از نکته هاش تر کردد

برطوطی صفت شکر ریز بیان وسخن پرواز وبر کبوتر آیین صبا رفتار وبلند
پرواز رسوله حمایل زرین کبی کردن بندجان وهیکل زرین کبی بازوبند
جان ایلیوب ارسال ایدرلر پس کاتب دیوان دخی فرمان قضاجریاندن
هرنه کیم صادر اولدی خامه وار همان باشی ایله طوتب غواص کردار
دریای فکرتدن لآلی شبافروز وکان فریحتدن جواهر جهانسوز اخراج
ایدوب صفحه بیانی مرصع وملمع اتدی که سرعت بنانندن ولطافت بیانندن
دبیر فلکک دوات خامه کبی انکشت حیرت دهاننده قالدی

از برای نثار طبعش چرخ		عقد کوهر کشاد از اکلیل

یا عجبا من خال ابنوبه		تکرع فی بحر من المسك تنظم		تنظم فیها لکافور

من مسکه درّا بلا تعب ولا سلك حاصل الکلام اول نامه کافوری خامه
دورلو باذرنر ختام مشکله مهر اولوب ارباب عرفان واصحاب بیاندن
ذوی القدر الجلی والشان العلی بر جنّی نك النه ویرلدی عروه توصل
وقدوهٔ ترسل اولسون ایچون هدایای عجیبه بی حد وعطایای غریبه بی عدله
حضرت سعد الملوکك خدمتنه ارسال اولندی القصه اول رسول سخندان
کالبرق الخاطف والریح العاصف بر زمّدتده حضور سعد الملوکه ایردی
ولب ادب ایله زمین خدمته بوسه ویردی بعد عرض الهدایا وتبلیغ التحیا اول
حمامهٔ فرخنده فالی یعنی اول نامهٔ عز واقبالی سعد الملوکك قدمنه باش

اوردب اوکنده قودی وورعادها نی کشاده قلوب بو یوزدن مدحت شاهی اوقدی

خسروا از فیض جودت بحر سایل دریتیم		صفدرا از تاب تیغت مهر لرزان سقیم

بعده مضمون نامهٔ میمونه کی اجمال مقالی واختلاف احوالی تفصیلا ایدوب
ملك دادبخش وعدو بند ومملکت کشانك محضرنده اولان رای جهان آرایی
تصویر وتقریر ایلدی واولکه خدمت رسالتی ابتداسندن انتهاسنه دکین
اداء ملیح وبیان فصیح ایله سویلدی پس سعد الملوك کامیاب دخی اول کتاب
عالی جنابی هزار رغبت وتعظیم ومحبت وتکریم ایله الینه الوب فتح ایلدی
نه کورسه بر مخدرهٔ حسنا وبر عروس زیبادر که صباحت لوحهٔ جبههسی صباح
عید سعید کبی مطلع انوار سعادت اولوب قدر بدر تابانه حیرت فرمادن
انکسار ایر کورمش وانارت شمسهٔ چهرهسی فروغ آفتاب عالمتاب کبی منبع
آثار سعادت اولوب طلعت روز فروزانه وجلت خجلتدن اصفرار رویرمش مداد
مشکین نهاد ایله ابرولری وسمه لنمش زیور خطوط ونقطه ایله عارض
کلکونی پر خط وخال وکلکونهٔ لطافت وخوبی بر له رخسارهٔ حیرت فزونی
کارنامهٔ اهل خیال قلاید جواهر زواهر عباراتله وفراید درر غرر
استعاراتله کوش وکردنی بسته وحلل طرایف لطایفله وحلی شرایف
شعار فقرهسی تا پا آراسته وپیراسته

بدین لطایف خوبی کسی نیاراید		بحلههای عبارت عروس معنی را

مکرر ذو القرنین قلم خضر قدم و مسیحادم ایدی که ظلمات دواتده
همدم چشمه سار حیات انس یا خطیرهٔ مقدسه برآءتن محرم نفحهٔ روح
القدس اولمش لؤلؤ منثور کرده رقاصی چو باد صبح در صحرا نوره کرده غواصی چو دزد
لیل در دریای قیر • از صبر بر دلنوازش بره صبر از عقل جانا • وزسیر
سحر سازش کشته حیران ماه و تیر • چونکه اول دلبر مرصعک یعنی اول مکتوب
مطلعندن مقطعنه دک نظر قلندی مضمون میمون و فحوای همایونندن هر نه کیم
اشارت اولنمشدی بلندی حسن قبول ایله تقبل و سنت مشاوره ایله تمهل
کوستردی رسوله خلعت تشریف ویرلوب دار الضیافهٔ سلطانیده نزل و نعم
و عوائد کرمله نزول امر اولندی تا که خطاب مستطاب ایله اول کتابه
مشکین نقابه جواب صواب بیازه له مشاوره کردن سعد الملوک
با ارکان مملکت و اعیان دولت خود و ارسال رسل کردن از حکما هفت
اقلیم پیش ملک داد بخش کریم پس حضرت سعد الملوک وزیر مشیری
و آصف صاحب تدبیری نظام الملکی که عاقل و ادیب و فاضل و لبیب و حسیب
و نسیب ادی دعوت ایدوب امر ایلدیکه شهرک علماء نامدارنی و فضلاء
تقوی شعارنی و امراء صاحب افکارنی و اداء یای ذوی الافتخارنی اکر مسافر در
و اکر مجاور در اکر اهل فراغ در و اکر تاجر بارکاه سلطانی و دیوان خاقانیه جمع
ایدوب ملک داد بخشک اشارت و التماسی بابنده اتحاد آرا و اتخاذ فکر غرا

ایلیوب مکتوب شریفنه و نامهٔ منیفنه جواب محبت انکیز و کتاب مسرت آمیز یازه لر
نظام الملک دخی زمین خدمت لب تواضع ایله بوسه ویروب همان دم قدم طلب
ازره قیام کوستروب علی طریق الاهتمام سعی تام و جد تمام و ملاطفت بار
عام برله علماء اطراف و فضلاء اشرافدن بر مجلس مکرم و محفل محترم ترتیب
ایتدی که صحن ارم اندن بهجت و زینت کرم اوکرنسه روا

چو مجلس چون بهشت عدن پر نور	چه محفل چون جمال خور محبور

سعد الملوک ستوده خصال داخی ارباب فضل و کمالک هر برینه استحقاق و
لیاقتلری موجبنجه اکرام و اقبال و اعزاز و اجلال کوستروب ملک داد بخشک
نامه سنی و حیواناتک هنکامه سنی عرضه ایلدی و ایتدیکه هر بریکوزک
ضمیر الهام پذیریکه خورشید نظیردر هر نه جواب و صواب و هر نه رای
مصلحت آرای که فکر و ملاحظه ایدرسز ظهوره کتوروب زلال مقال ایله غبار
ملالی چهرهٔ مقصوددن و آیینهٔ مراددن شسته و رفته قلسوننر یره ماتسه آرا اتفاق

کوکلدن کوترلور وهمک نفاقی	قلور اهلینه عالم کون کبی در
تواریخ سلاطین دون کبیدر	نه کم در لرسه مقبول جهاندر
بیانی هر برینک پر عیاندر	پس اول قوم کرام امر سلطانیه

جان و دلدن احترام ایدوب و دهان بیرایدوب ایتدلر که توفیق رادت
خالق بیچون و میامن دولت ربع مسکون برله عالم کون و فساده و جان

ابداع واختراع نهادده اعراض ظاهره جواهر زواهر يله قايم اولدقجه
سلطنت دولت دوجهانى واقبال سعادت كامرانى ذات شريف سلطانى ومحفل
جناب منيف خاقانى برله قيام ايليه وصورت وهيولا ميانند پيوند دايم ولفظ و
معنى مابيننده علاقه قايم اولدقجه طوايف انسان وجان وقبايل كون ومكان
دركاه جهان پناه شاهى يه وباركاه فلك اشتباه پادشاهى يه ملازم اوله

فلكلر دوندكجه شهريار اول　　　زمين طوردقجه سلطان ديار اول

وعوالم نجوم وافلاك ومعالم آتش وباد وآب وخاك ايچنده فاعليت و
قابليت ومادّه وغايت جهتندن تأثير وتأثر قرار بولدقجه عدل انصاف
جهانكشانى نظام انتظام فرمان روانى برله ارتباط فاعلى وقابلى
والتيام صورى ومادّى وغايى اتمكدن خالى اولميه

زدادت جهان يكسر آباد باد　　　دل زيردستان زتو شاد باد

اكرچه كيم طوايف وحوش وطيور وقبايل مار ومورله انسان فلكى القدر
وآدم ملكى الصورله قصد معارضه ومناقضه اتمه سى بحسب الظاهر
عقلا معقول ونقلا مقبول كورنمز كه فضل انسانى خورشيد تابان كبى
جلى واسمان كبى علىدر واكا اشتباه غبن غباوتدن عين عقلده سبل
اولمقدن اولور ويا رمد حسددن ديدۀ بصيرتده خلل اولمقدن كلور

چشم بد انديش كه بركنده باد　　　عيب نمايد هنر مردر نظر

وشول

وشول راذل كه طريق صلاح وسداددن مطرود ومنزلت عقل ورشاددن
مردوددر انلرك دعوا وشكواسنه التفات كوسترمك عرض سياست سلطنته وعنوان
رياست قدر وعزته بخلدر كه ازدحام عوام ولولۀ طغاكبى همين قوقو ونيقوغ درد
سرد روافسانۀ بى معنى وهنكامۀ شور وشردر

چه خوش كفت اين سخن مردان باهوش　　　زجان ودل ببايد كردنش كوش
زترياق آرانك بر حذر باش　　　زدست اهل دولت زهر كن نوش

خصوصا التغافل عن بعض الامور تغافل والتناكس فى بعض الاسباب تكايس
قضيۀ مسلمه در اما چون راى جهان آراى ملك داد بخش كه مصلحت حكمت و
تهمت ممتدك حالى فهم اولنمز اكا موافقت ومرافقت ايلمك خصوصا مابينده
بو قدر اخوت وار مقتضاى فتوت ومروت ومبتغاى محبت ومودتدر
فلا بد بو خصوصه اقدام وبو بابده اهتمام اولى واحرى كورينور
واذهان قاصره وطبايع خاسره يه وارد اولان وهم مغلوبيتى رفع وظن
مهروبيتى دفع ايچون غيرت وحميت وازالۀ تهمت اتمك واجب ولازمدر كه
اتقوا مواقع التهم واعملوا بذرايع الهمم بحمد الله والمنه بعنايت يزدانى
وهدايت سبحانى وبيمن معدلت سلطانى ولطف مكرمت خاقانى اقاليم سبعه نك
علما ناموارى وربع مسكونك حكماء حكمت شعارى پاى تخت شهرياردده
باش اوروب وخاك دركاه جهانداريه يوزلر سوروب مقام خدمتده

روز و شبنی صفت کمر بسته قایملر واهتمام عبودیتده لیل ونهار دایملردر

بو بارکاهك حاجبلرندن هر نه اشارت که واقع اولوردیسه لری اذن متقرر

طوترلر واشبو درکاهك صدورندن هر نه فرمان که صدور بولوردجان و

دل استنه یر کوسترلر

کف کریم تو بحریست درا قاصئه جود
که جز بساحل تسلیم نیست پایانش

شعاع تیغ تو برقیست درد یار عدو
که جز اجل نبود قطره های پایانش

اکر بو آستانهٔ سعادت آشیانده لـ

وسدهٔ سیادت نشانه دن برادنی اشارت بیوریله سی جمله قدم غربت ازرنه

کلوب عتبهٔ علیهٔ ملك داد بخشده جمع اولن طایفهٔ حیوانات که منهم من یمشی

علی بطنه ومنهم من یمشی علی رجلین ومنهم من یمشی علی اربع مقابله ومحاوره

ومرافعه ومناظره ایدوب اغزلرینك دادینی ویربتعرض بنی آدمدن دللرکسه لر

وکنش کبی دلایل عقلی وبراهین نقلی ایراد ایدوب فلك کبی یوزلری ازره

بصه لر حضرت سعد الملوك دخی انلرك رای منیرلرینه افرین وحسن تدبیرلرینه

تحسین ایدب یدی اقلیمدن یدی حکیم ذوفنون ویدی علیم رهنمونی

اختیار ایدب یولیراغن کوردلر وعازم بارکاه داد بخش اولب هزار کر وشکوه

وغلبه وانبوه ایله طرف شهر جم اباده یوز اوردلر اکر عنایت باری

یاری قلدواهل دلدن دعا ایله مدد کاری ولا مناظره ومحاوره

نیجه اولور ایشن استماع ایده لر

ابتدای مناظرات واغاز محاضرات در مباحثه شتن برسون وساز با حکیم جان بسم الله الرحمن الرحیم وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ

صفحه ح

کروالوب منور بونده ایوان
فلك سلطانی اتدی عزم میدان

سحر اوردی مسیح آیین نفسلر
کوتوردی خوابدن سربو الهوسلر

یتور کن خلق عالم مست ومدهوش
بو دملردن قلوب دریالین جوش

ایرب سلرزمیندن چرخی طوتدی
فلك طاسی دهلوش کم کم اوتدی

دیرلدی درکه سلطانه قوللر
یوزن خاك ایتدی عزم اهلینه یوللر

ملك داد بخش دخی مقدما مملکتنده اولان شیخ الاسلامی وسایر ذوی

القدر والاحترامی اعیان ملتی وارکان دولتی ولات اکنافی وقضاة

اطرافی والحاصل مملکتنده اولان سادات واشرافی جمع ایدوب شویله که رسوم

سلاطین جهان وآیین خواقین زماندر ترتیب دیوان سلیمانی وترحیب میدان

جهانبانی ایلدی وکندوسی فرشاهی وکر پادشاهی برله تاج کیانی برسر

وخلعت انوشیروانی دربر قلوب معدلت سریرنه وحکومت تختنه کچوب

اوتوردی قوم حاجته بار عام واهل شکایته اجازت تام ویرب پردهٔ

وحشتی وحجاب دهشتی عرض جمال وبسط مقال ایدب اورتادن

کوتوردی سادات علما واشراف فضلا مهر وسکبی زرین وسیمین کرسی لرده

صفت دیوان

وصندلیلرده آرام وقرار ایدیب مجلسه نور وشوکت وسرور وسلوت ویردیلر
وزیر نصفت شعار ومعرفت دثار دخی مقام خدمتده وموقف عبودیتده بنی
وار ال قاوشوروب شرمنده کردار سرافکنده ایلیوب ایاغ طوردی لمؤلفه

انس وجندن طوردی بر دیوان که دهر   کورمشدی سیرادلدن ماه ومهر

پس خوب وآهنك وخوش نیك وصاحب فرهنك سرهنکلری درنك بر برندا
ایلدیلر که روزکار زورکاردن وچرخ غدار ستمکاردن هر کیمك که فریادو
نکایتی وداد وشکایتی وار در سویلسون وپادشاه معدلتجناب وشهریار
مکرمت نصاب یاننده حاجت ومرادی وفکر ونهادی وار در عرضه ایلسون که
اليوم تجزون ما كنتم تعملون وقتی کم اندہ حاضر وبو خصومته ناضی
اولانلر بو ندای بشارت نمای کوش ایتدلرسه جمله ساکن وخموش ومست
ومدهوش ایکن دریالین جوش وخروش ایتدلر هر طرفدن ماننده بحر عمان و
مثال نهر روان موج موج وفوج فوج طوایف بنی آدمدن وخلایق
عالمدن اقوب اقوب کلدی القصه سراسر اصحاب حضور وارباب نفور اول
صوری پر سروری استماع ایدیجك کطوایف البعث والنشور یعنی انس وجن
ووحوش وطیور وقبایل بهایم وسوایم ومار ومور وضباع سباع
مختلفة الطباع واصناف پرنده وانواع چرنده هر یکادن اوچوب
اوچوب وبری برینی کچوب اول مجلس حکم وحکومته ومحفل عدل و

معدلته جمع اولدی کمی شکایت یوزندن لسان وکمی اصغای فصل حکومت
ایچون سمع اولدی شترهایم که رسول بهایم وسردار قوم قوایمدر همین
بی تحمل وتمهل عون رحمانه توکل ولطف یزدانه توسل کوستریب ایلرو یوریدی
دود آه تظلمدن ودخان تاوه تألمدن سحاب ظلمت طناب کبی دوی چرخه
پرتابی وصفحه جمالی آفتاب بوردی لمؤلفه

دود دلش وقت سیر از جگر آتشین   چون نفس جبرئیل از کلوی اهرمن

پادشاه مکرمت کیش ومعدلت اندیش کوردیکه قارشودن کلن بر هیکل
جبل تمثال وبرشکل سحاب مثالدرکه کویا وترى الجبال جامدة
وهي تمر مر السحاب انك شانندہ منزلدر لمؤلفه

بشنده طیلسانی کوفیانه   رداسی کردننده صوفیانه

عاشق نهاد وزنیدل مصراع مستانه جمال وخوش شمایل
حلیم بردبار سلیم پروقار بیت

ریاضت موهبت زاهد شعاری   قناعت کرده از دنیا بعاری

قطع منازل وطی مراحلده مهر عالم نورد وراه جهان کرد کبی
شویله تیزرو وفلك دورکه کویا دست وپای همعنان شمال و
صبادر وهمانا طبع روانی هم رضیع نهر پر صفادر لمؤلفه

اینشده آبه بکزر باد رفتار   یوقشده آتشین عزم وسیل بار

طوبتچو کانله میدان قلسه نازی ایدر کردونله صانکم کوی بازی

طوددقلری چینی دیباجه وطپانلری ترکی ینلماجه بکزر **نظم**

کشتیء بر پای خاك ولنکر بیت الشوئمم درخیل ودرمغاك خار خور و خارکن

تافته و بافته کیسو ودنبالاو او بحر پر خطا درزی سوزده شکن

بدننك موی مزعفری صانکه اوتار زر ده هنلمهٔ بوی عنبری کویا که

مسك ازفود **لمؤلفه** عرق روغن اولمش سرجمله تن چینیوب

صابون کوپودر اول دهن مهر ومه وش بکزر اولکردون بدن

اوتلمشدر پنبه زار صبحدن وقتی که پادشاه عادل وشاهنشاه

قوی دل اشترك یال و یالنی وشکل جمالنی سیر و پر عبر ایلدی همان دم

دوبن اصف منصفك یوزینه نظر ایلدی وزیر دعای شاهی وثنای

پادشاهی اید بایتدی بو پیکر فلك محض و هیکل ملك منظر که

کردن و کوشی پر تمایم در رسول سلطان بهایم در و پیغامبر

قوم سوایمدر پس شتر داخی هزار شور و شعب وشوق وطرب برله

زانوی ادب بازرینه اولوب و پادشاه عالمه اوکنده یوزینی اوروپ

حمد خالق جهان وشکر رازق انسان وجان ودل برله سراغاز

ودرون دلدن اظهار سوز وکداز ایدوب واعلام درد ونیاز

ایلیوب بایتدی که حمداکه بو قدر حکمنده جور بولمدی اهل خرد کهنیه غور

نه مماثل وار کتاب فضلنه نه معادل وار جناب عدلنه

رایت عدلی جهانده رفع ایچون دهر ظلمنك ظلامن دفع ایچون

ایلدی آفاقه ارسال رسل قلدی عقل اهلینه اهدا سبل

ویرمکیچون خلقه نظم وانتظام ایتدی شهلر زمرهسن قایم مقام

سنسن اول قوم کزینك مهتری اول جهان طورد قچه خلقك سروری

عهد مدید و روزکار بعیددرکه ذریات ادم که عنوان نامهٔ

سیرتلری **وکان الانسان ظلوما جهولا** در و دیباجهٔ سیرتلری

ان الانسان لظلوم کفار در بزم ازمنه والی و حکم اولوب

ظلم و بیداددن دقیقه فوت وجور و عناددن دقیقه فوت اتمزلر

آباء کرام واجداد عظاممز که انلرك اذیتندن بغرلری چاك وتکلیف

ما لا یطاق لرینه تحمل ایتیوب هلاك اولمشلردر **بیت**

شد جهانی از اشك ما دریا و می ترسم می شود غرقه از باردل ما

ذوروق کردون رود هر زمانده کاه چوب بیداد له سزنی ساماننزی

اطبال اهل حرب وقتال کبی کوب کوب ضرب ایدرلر و کاه تازیانهٔ

بلا نهادله تن خسته جاننزی ابدان قوم جرم و ضلال کبی طاولم

طاولم قلور قطار روزکار کبی لیل و نهار بری برینه اولایوب

وجایل بلا و سایل محنت وادباری بو نیغم قات قات طولاییب راه

محنته و سفر مشقته شول دکلو سوردلر نه کیجه لر تن فرسوده ضربر لحظه
آسوده اولمدیلر روزکذ زلر جان ناتوانمز بر ساعت غنوده اولمدیلر اللرندن
ویردکلری قوتمز و غدای لایموتمز یا اکی آوج شعیر دروبا بر بیرق
دکلو خمیردر بیشتمز بار محنت لری التنده ریش جارو دام مکس کبی شکار
اولمشدر **نظم** پایم چو سوده شد بر هت از بس لعید جو اشتلک   غلطم
بخون زحالت بی جست و جو بود   بو جمله دن صکره کوش کردنمز
و اطراف بدنمز غم آهنك زنکلر و الم نواد ز الراصوب سحرکان
سوق و بازکوی شهره شهر و دیار ایدلر **نظم**
شرح لیسم مقالمی کوش ایلسه فلك   چشم کواکب اقده لیل و نهار لعل
سالها غیم غمدن باران صفت کوزیاشلرین یاغدر ستوتم قدر اظهار
محبت ایلمزلر و روز شب آتش المدن شمع آیین یانسق یاقلسق
بر موده کلو تأثیر و رقت کوسترمزلر **نظم**
بار رقیب سخت دل زخم زبان کرده نچه سو   چو ز این سوها نیفتد رخنه در فولاد او
بلسك بو دکلو استحقاقی بزه ندر استحقاقله و بو قدر استعذاقی
کیمدن استنطاقله ایدر **نظم** مبین حقیر کدایان عشق راکین قوم
شهان بی کمر خسروان بی کلهند   و الحاصل فوقیت و فضیلتلری
بنجه حجت و برهانله و نه دلیل و بیانله نه روز کارده و قنغی دیارده

ثابت اولمشدر و اکر مجرد قهر و قوت و فر و شوکت برله ایسه مصراع لمؤلفه
ما نیز بدین نمط شکوهی داریم • شك دکلدر که زور و بازوده و سنك
ترازوده بز خودانلردن صد مرتبه افزون و برتر ز و هزار درجه غالب
و زورآورز بزدخی بن بعد اظهار قدرت و قوت و اعلان مکنت و
شوکت ایدرلر **بیت** فیض روح القدس ار باز مدد فرماید • دیکران
هم بکنند آنچه مسیحا میکرد • و کر قدر علی و فضل عملیلری من حیث
فضایل الذات و من جهت شمایل الصفات ایسه برهان عقلی و دلیل نقلی برله
مثبت اولمق کرکدر تا که عرق خصومت منقطع و امر حکومت منخلع اوله
و طایفهٔ بهایم دخی انلره تندخوی و بدکوی و درشت روی لفظله تهمت ایدوب
بو بیتی ورد زبان اتمکدن خلاص اولا **بیت** کرکار دل مسکین با کافرچین
افتد • بزا که ببدخوئی و بی رحم چنین افتد • چون طایفهٔ مردمان شتر
حیوانده بو بیانی و مطالبهٔ دلیل و بیانی کوش اتدلر اولیوزدنکه حمیت
انسانی و غیرت حکمرانی درجان و دلدن خروش اتدلر تجلد و تهور و
تفرد و تکبر کوستروب شتوك ازرنجا غردلر اصف منصفا یلرو وارب
ایتدی های یاران مجلس شاهان و محضر پادشاهان محکمه و عدل و
داد و مجمعهٔ رشاد و سداد در معرکهٔ حرب و قتال و مصطبهٔ جنك و
جدال دکلدر که لا یحتاج الصباح الی المصباح هر سخن که سویلرسز

میزان عقلله سنجیده کورکدرکه کوکللرا ندن رنجیده اولمیه وقسطاس
فکرنده طارتلمق کرکدر صکره نقصان کورطوتلمیه مصراع لدیسکر
منزلتها یا بدار داند کسی مقدار خود ولا تجادلوا اهل الکتاب الا بالتی
هی احسن خصوصاکه بونجه علماء عظام وفضلاء کرام محضرنده که هر بری
احکام فتواده نعمان وشافعی واحکام تقواده قرطبی ویا فعی درهرخطاب که
اولنور برقانون ادب وهرجواب که ویرلور پاکیزه ومذهب کرکدرنا ر
کستهکبی ذلت شماتتك حمایتی متعسردر وتیر جسته کبی عشرت مقالتك
اقالتی متعذردر لمؤلفه زبان هر زمان ترجمان دلست • نکهداری کسی
مشکلست • پادشاه معدلتجا بخود هر فضلك جزاسن وشاهنشاه
مکرمت نصاب خود هر قولك سزاسن ویرسه درمکر که حکیم حجاز اول
اراده حاضر وبوماجرایه ناظر ایدی همان ساعت لسان عرب برله لسانن
وقانون ادب برله بیانن کلوب ایتدی لمؤلفه توسلت بالله نعم المعین
له المجد والحمد فی کل حین • ویربادمه تاج عزتله قدر • خلافت
سریرن کوستردی صدر • اوروب مصطفی نوری النده تاب • ملکلر
سجود اتدی لی رتیاب • ویروب نسل پاکینه قدر وشرف • کیمن
انبیا اتدی کیمن خلف • حبیبنی قلدی کزین انام • علیه
الصلوة وعلیه السلام • قودی خلقه قانون شرعی که تا • سلاطین

آفاقی عی طوتد • اکر طوته بوراهی شاه جهان • اولار خشن دولتله بدزین نب
نثر وشترهایدن یکا اشارت ایدب ایتدیکه هذا الحیوان المرسل من قبایل
بهیمة الانعام والدوابع ذوات القرون والاذناب یعنی بوحیوان برنیجه
شکم پرور ومبتلاء داء البقر بر طایفه طرفندن کلوب بنی آدمدن واول
قوم مکرمدن فضیلتلری وعلو رتبتلری بابنده طلب برهان و
استعلام حجت وبرهان ایتدوکی عجبدن عجب واظهار عجب استکبارلرینه
واعلان حمق استدبارلرینه سببدر نظم
زبان در دها ز ای خردمند چیست کلید درکنج صاحب هنر
چو دربسته باشد چه داند کسی که جوهر فروشست ویا پیلور ر
زیرا انسانك جمله حیواناتدن نه فضل ورجحانی ابتداء خلقت طوایف عالم و
اغاز خلعت شرایف آدمدن برو ماهتاب کبی عیان وآفتاب کبی تابان اولمشدر
وبوخصوصده اشتباه وطلب شاهد وکواه محض سفاهت وفرط بلاهتدر بونك نر
براهین عقلیه یوزنده دلایل نقلیه احتیاجی واردر مصراع
کون کبی روشن دکلمی حال مزای مه سکا اشترا ایتدی محل خلاف مجادله ده
دعوای بداهت خلاف معقولدر وموضع نزاع ومقابلهده ادعای بداهت
غیر مقبولدر مقرردر که حاکم عادل وعالم عامل حضورنده بی شاهد وحجت
وبلاخلف وبینه ومخاصمه ومرافعه مردوددر ومنکر که البینة للمدعی

والیمین حی ما انکر حکیم ایتدی نزاع وجدالکز معاندن ومکابره‌دن‌ شترایتدی
جواب ومقالکز غیر مصادره در البته دلیل شافی وبرهان کافی کرکدر
حکیم ایتدی بلی **نظم** منکرانرا واردات عارفان نبود قبول کافرانرا معجزات
انبیاکی یاورست **نثر** شترایتدی ولی **نظم** بوی درویشان نداری خرقهٔ پشمینه
چه سود چند پیچی مشك در نافه کر مستدا زفرست الحق خصم الزام سفسطه ایله
ومدعی بیانجام مغلطه ایله اولمازاکر حجت وبرهانك وارسه کتوروالا نزاع و
صداعی اورتادن کوتور حکیم ایتدی ای بی خرد بوامرك حجی فلکی الاساس والنجم
مثال در قیاس درشترایتدی لذا الکلام اوجزه واحسن المقال اعجزه اولکه مختصر
مفید ومعتبر وسدید در بیان ایله حکیم ایتدی برهان صحیح ودلیل فسیح بو
خصوصه نطق جریح وبیان صریح در که اعلان کلمهٔ طیبهٔ توحید واظهار
شکر وثناء ذات وحید واحکام وعد ووعید وامر ونهی وتشدید وتهدید
سرجمله اکا منوط در وتدریس قواید تحقیق علوم وتاسیس قواعد تدقیق
فهوم بونکله مربوط در **بیت** امانات الهی ان سخن در مخزن دانش کند
در ودیعت هر کسی بر حسب فرهانش **نثر** نته کیم مخدوم نامی حضرت مولانا
جامی قدس سره کتاب تحفة الاحرار نام کتابنده فضیلت سخن بابنده دیمشدر **نظم**

بیشترین نفحهٔ باغ سخن — مست نسیم چمن ارای کن
صبحدم ان نفحه چو برخاستست — خشك وتر این چمن اراستست

هست سخن پرده کش رازها — زنده کن مردهٔ آوازها
نغمهٔ خنیاکر دستان سرای — مرده بودنی سخن جانفزای
چون بسخن یار شود ساز او — جان بحریفان دهد آواز او
هر که نفس را کند اثبات جان — جز سخن خوش نبود جان آن
هست نفس قالب وجانش سخن — این نفس زنده دلان کوش کن
کرچه سخن هست کرها بیاد — در کرمش بین کهر صد کشاد
هر کره از وی کهری بلکه به — بسته دران کوهر دیکر کره
چرخ اکر زیر شود یا زبر — نیست کره پیش خرد جز کهر

نثر علی الخصوص کلمات پر نکات منتظمهٔ بلغا نظم درر غرردن ازهی در
وعبارات باستعارات متسعهٔ فصحا عقد لآلی وکهردن ابهی در رهی سلکی کهردن
غوانی معانیده قلادهٔ ثمین وماننده شاح هاله تزیین در بلی سوز که ابدار وتابدار
اولا آب زلالدن شیرین وسحر حلالدن رنکین اولور شویلکیم وصفنده
دیمشلر در ونیستان ملاحتدن شکر لر دیمشلر در

نظمی چو نظم پروین نثری چو نثر نعش — خطی چو خط خوبان شعری چو نظم شعری

والحاصل قوم فصیح اللسان وطایفهٔ ملیح البیان درر قرایح وغرر مدایح ایله
قلوب عالمی ونفوس حرمی جذب ایدرلر وجازت لفظ وغزارت معنی بر لطف و
مطلع وحسن ومقطع برله زینت تازه ولطف بی اندازه ویروب کاینات صفا

وطرب وشور وشغب نغمشلر لرزنته کیم مرشد سامی جناب شیخ نظامی نور الله مرقده
کتاب مخزن الاسرارنده نفایس کلام موزوندن کفتارنده بیوردلر **نظم**

قافیه سنجان که سخن بر کشند | کنج دو عالم بسخن درکشند
خاصه کلیدی که در کنج راست | زیر زبان مرد سخن سنج راست
بلبل عرشند سخن پروران | باز چه مانند باین دیکران

پس ان من البیان لسحرا وان من الشعر لحکمة مقتضاسنجه انواع مقالات
فصاحتده واقسام خیالات ملاحتده شول قدر تعبیه لطافت واول دکلو تعبیه
وظرافت قلوبلر که ملائیك صاحبلرینه حیرت ویررلر **بیت**

حسن بیان ایت تفصیل ماست | کون ومکان دفتر تفصیل ماست

نثر شیمدی ایدی کی نطق مقالدن وقیل وقالدن مقصود شول کلامسه که
ترجمان کیفیت احوال وکاشف مستورات ما فی البال اوله ومخاطبه اندن
فایده ومستمعه اول جهتدن عایده اوله لاشك بو قدرکه بو قضیه ده سز که
برابر بلکه نظام وانتظام یوزندن سیوزدن افزون ترز حق سبحانه وتعالی کلام
قدیمنده وبناء عظیمنده بیوردکه **قالت نملة یا ایها النمل ادخلوا مساکنکم**
لا یحطمنکم سلیمان وجنوده وهم لا یشعرون وفرقان کریمنده
بر محلده دخی جاسوس ممالك عالم وپیك نبی صاحب خاتم هدهدك حقنده
بیوردکه **فقال احطت بما لم تحط به وجئتك من سبا بنباء یقین**

اکر

اکر بونلرك نطقی ومقالی مصدق اولمسه آیت صریح **وعلمنا منطق الطیر**
نیجه صحیح اولوردی وکر نطق تکلم سزه مخصوص اولیدی حکم منصوص **انطقنا الله**
الذی انطق کل شیء نیجه راست کلوردی اخر منطق الطیر شیخ عطار روح
روحه الملك الغفار بونلرك کفتاری ومقالاتنك اسراری بیاننده در ومثنوی
معنوی مولویده نور الله قبر قائلها وغفر الله ورحم ناقلها بویله مسطوردر **بیت**

جمله مرغان ترك کرده چیك چیك | با سلیمان کفته افصح من اخیك

نثر والحاصل کر وحوش در وکر هوام **مصراع** جمله در تسبیح وتقدیس وحی لاینام
وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن لا تفقهون تسبیحهم بو خصوصه برهان
قاطع دکلمی **وسخرنا مع داود الجبال یسبحن والطیر** بو مدعایه دلیل ساطع
دکلمیدر اکر دیده حقیقتله نظر ایدرسن وتعسف تعصبدن حذر ایدرسن جمیع
انسان وحیوانی وجمله نباتات وجمادات بو قضیه ده ابنازواشبو قصه ده
هم آواز وهمساز بولورسن علی الانصاف بواشترا که دلیل **انا عرضنا**
الامانة علی السموات والارض والجبال فابین ان یحملنها واشفقن
منها وحملها الانسان انه کان ظلوما جهولا یتمزمی وبو مطلوبه سبیل
له ما فی السموات والارض کل له قانتون کفایت ایتمزمی ومولانای هند بور
رحمة الله الملك الغفور سلسلة الذهب نام رساله سنده جمیع جماداتك
بیان نطقی مقاله سنده دیمشدر زمر تفی کفت با رسول خدا دفتم از مکه جانب صحرا

هیچ سنك و درخت نامد پیش　　که نکفتش سلام نبی کم و بیش
ابن مسعود کفت وقت طعام　　می شنیدیم از طعام کلام
بزبان فصیح و لفظ صریح　　خوش همی کفت بهر حق تسبیح
اکثر حیواناتك خود مقالی مسموع و قیل و قالی مطبوع در غایت ما فی الباب
انلرك لسانن بلمزسز انلر سزك بیانكز بلمزلر بلکه طوایف قبایلك اکثری
بری برنیك زبانینی فهم قلمز دومیلر عربی لغاتی و عربیلر رومی عباراتی بلمسه
عجب می کلدر **لمؤلفه** ای بساده زبان خود فصاحت کستر است　　خود زبان دیکری
آید بکم و عجز آور دست **نثر** مشرق قومی مغرب قومیله هم زبان اولمسه
مستغرب دکلدر **بیت** هرکسی عالمیست از حکمت　　واندرو صد هزار بند و کشاد
نثر پس هندی و حجازی و پارسی و تازی مابینلرنده اولان اختلاف
السن سبب استعلام اولورنه موجب عدم نطق و کلام البته هر جست و جوبك
بر کفت و کوئی و هر کفت و کوبك بر جست و جوئی ولور مع هذا اوله
حجت که سوق مرام و فضل کلامی تحفه دن ایراد ایتدك تحفه مقالندر که
کلامك سیاقنی کوربسیاقندن غفلتدر زیرا اول مقاله نك اخری
بودر که **نظم** نیست سخن دسته لین صوت و حرف　　مرغ سخن راست نوای شکرف
هرچه فتد سری از ان در دلت　　معنی نو کرد دانا نحاصلت
پیش سخندان سخن استان همه　　جان سخن را چو تن استان همه

لاجرم افاق ذکا را کهند • کفت جهان را کلمات الله اند • انکه بار نهی
غیب از دون • سید هدا سرار نهانی برون **قل کل یعمل علی شاکلته** والسلام
حکیم ایتدی ای بیخبر سن آیات بینانك مرموزاتندن غافل سن و محکمات
متشابهاتك مخزوناتندن داجل و جاهل سن **تنزیل من رب العالمین**
دن ایراد برهان و دلیل راسخون فی العلمك وظیفه سیدر نه سبیل هر علیل
و ذلیل کلام ربانیده و نص سبحانیده نطق حیواناتدن مراد لسان حالدر
نه زبان قال **فماذا بعد الحق الا الضلال** و اول که احادیث مرویه در
عن المرتضی و ابن المسعود رضی الله عنهما الملك الودود جماداتده عدم نطقك
برهانیدر روا بکیتك بیاییدر زیرا انلردن نطقك ظهوری و کلامك حضوری
خارق عاده در و اظهار قدرت اهل السعاده در اکر انلرده نطق اولسه
معجزه و کرامت و اعلا ازدینه حجت اولمزدی شتر ایتدی های ردمند خبط و
غلط ایلدك و سهو سقط سویلدك **مصراع** نه روادر که اوله مغلطه برهان شکل
وما یعلم تاویله الا الله دن غفلت ایتدك و باب تاویلده کند وهواکه
تابع اولوب طریق ضلالته کتدك اکر **راسخین فی العلم** دن ایسك **قل امنا**
و کو نسل احمدن ایسك ایت **ربنا ظلمنا** که مقالات حیوانات جمله ممکناتدن
اولوب فی نفسها غیر محالدر پس انك حقنده اولن نصوص محکماتی و ایات
بیناتی بلا معارضه براهین عقلی و نفی مناقضه دلایل نقلی تاویل ایدی

تحویل عین و بالدر و توجیه نی وجیه محض ضلالدر بیت

علم دستاویزه و نرخ کرده‌ای مفتی بزور ای دریغ از عود جز بوی نصیب مجمر است

نثر واحادیث مرویه موجبنجه اولن اعجاز و الزام و خصم اسکات و افحام

جماداتك نطق و تکلمنده دکلدر بلکه اسماع و استماعنده در و صیتی و صدا کرنك

ارتفاعنده در و لیئ سلم که مقالات حیواناتحالی اولانه قالی و فقی که

انکله دخی تفهیم مراد و تعلیم ما فی الفؤاد اولابر بردمثالی بلکه لسان

حالك فضیلتی جلی و مرتبتی علی در حدیث نبوی بوکا ناطقدر و کلام مصطفوی

شاهد صادقدر که من صمت نجا و من سکت سلم و بو اجلدن دیمشلردر که

البلاء موکل بالمنطق و عارفلر بیورمشلردر که لسان الحال انطق من

لسان المقال دیوان احسان که جمیع محامدی شاملدر چون مملکت دلدن

سرحد زبانه ایرشه باطلدر مگر دالعقول و لانلر بپرایهٔ صمتك تحلیه

سندن عاطلدر و موفور الکلام اولنلر اشقهٔ سکوتك تجلیه سندن

غافلدر و قول حکمادر که ان الکلام من فضة فالصمت من ذهب و حضرت

عیسادن صلی الله علیه و سلم و علی نبینا منقولدر که العبادة عشرة

اجزاء تسعة منها فی الصمت و واحد فی الفرار عن الناس نظم

قوت ناطقه بیهوش شود همچو کلیم پرتو نور تجلیش چو تابان کردد

و لسان حالك فضل و شرفنه بو دخی عین دالدر که چوق مربی نفوسدر

اولور که لسان حال الله سویلنور و محادثه‌یا الله تکلم ایلنور چونکه عمله کلمنی

صاحبی انکله ماخوذ اولمز زبان قالك حکمی بو که مخالفدر و احکام شرع

مبین بو امری کاشفدر و اللسان صغیر جرمه و کبیر جرمه خصوصا که کلامك

فی الجمله اعتباری تقلیلندر حسن تقلیلنده در و الا تکثیری قدر قایله

تکسیردر و کثرت تعبیری صاحبنه تعبیردر که خیر الکلام ما قل و دل

و من کثر کلامه کثر خطاؤه و من کثر خطاؤه قل حیاؤه فان الحیاء من الایمان

و نعوذ بالله من الطغیان نظم زبان دان پیر عشق آمد که هر که آموخت زور زری

درونش لوح محفوظ است و خاموشش بر‌ها نست و اما اولکه مقولهٔ شعر و انشادر

انك اکثری صاحبلرینك عیوبنی افشادر که اول رسمله گفتارك یعنی انشا و

اشعارك شعار و دثاری تاربوت و خیال محال اندیشه دن و رشتهٔ افکار

و دل افکار و ضلالت کیشدن طوقنمشدر اولسبیدندر که بازار قیل و قالده

و بیع من یزیدا لفاظ پر خیالده خریدار اولدوغك دیبای زیبانك چوغی

کنسج العنکبوت درو نساج نی نساجلری والشعراء یتبعهم الغاوون

الم تر انهم فی کل واد یهیمون برله مغبوت در چونکه انلرك بیان حاللری

وانهم یقولون ما لا یفعلون در پس کبر مقتا عند الله ان تقولوا ما

لا تفعلون برله معاقبلردر و شان مقاللری یقولون بالسنتهم

ما لیس فی قلوبهم در پس لم تقولون ما لا تفعلون برله معاتبلردر نظم

درقیامت نرسد شعر بفریاد کسی   کر سراسر سخنش حکمت یونان کردد

امعان نظر له رقت اولنسه نیجه درر غرر وجواهر زواهر عدا تدکلك
کلام موجه ومقال عزت فرشیده کرهادو خرمهره دار برقچ الفاظ سقیم وممزه
وبرقاچ حرف عقیم وبیربته در نظم درشعر مپیچ ودرفن او چون اکذب
اوست احسن او   والحاصل او طایفه نك شکرین اشعاری بلبل وطوطی کبی
کندولرین اسیر قفس بلا قلورلر ولعاب کفتاری کرم بریشم کبی وجودلرینه کفن عنا
اولب عنکبوت کردار هر تار نظم شعارکه نسج ایدرلر ذباب وارکندولری ایله وارب
طوتلورلر وسخن بازلقده کبر ودروغ فروغلریله اوتلورلر مع هذا بو
طایفه نك اکثر کفتاری واکبر کرداری مدحه لایق اولمیانی مدح وقدحه
مستحق اولمیانلری قدح ورلاف کذافله تمدح وطراف اعتسافله تفضح در
پس بونلر ولا تزکوا انفسکم نهیندن غافللر واحثوا فی وجوه المداحین
التراب امرنده داخللردر واولکه بونلرك بیانلری ایچنده کلمات حکمت وعبارات
عبرت درنهایت قلت وغایت ندرتده در النادر کالمعدوم ومن یخلوا
عنه غیر معلوم حکیم ایتدی تفصیل بنی ادمه دلیل وسند لایحصی درولا
یعد تمامه فائده وانلارك ایرادندن نه عایده که کور مادرزاده افتاب
عالمتابدن ذرهجه افادت یوقدر نظم نکفته کمتر بپیش کج مهتاز حکمت
بیکمان   جوهری چند از جواهر ریختن بپیش خراست   شتر ایتدی

بوسوز دخی عجب واستکبار کردن وجهل استنکار کردندرکه نهادکز عناد له
مختمر وفوادکز غل وحسددن غیر مطهردر نظم با جسوران لطف خوش باشد
ولی نتوان باب   کشتن آن آتش که اندر سنك واهن مضمرست نثر
فرضا که بز تقابل خطاب ومحل جواب دکولز حضور شهریار معدلت جناب
وآصف نصفت نصاب درومجمع علمای کرام وامراء عظام در مصراع
هرچه بدانی بیار هرچه توانی بکار نثر حکیم ایتدی جمله براهین دالّه
ودلیل خوش قوانینلر بزی اولدرکه حضرت حق اول فعال مطلق بزی مالك
وسزی مملوك ایلمشدر نته کم کلام مجیدنده بیورر اولم یروا انا خلقنا لهم
مما عملت ایدینا انعاما فهم لها مالکون وسزی بزمچون یراتمشدر وبزم
خدمتمز ایچون خلق اتمشدر والانعام خلقها لکم فیها دفء ومنافع
ومنها تاکلون وسخر لکم ما فی السموات وما فی الارض جمیعا منه
جعل لکم الانعام لترکبوا منها ولکم فیها منافع ولتبلغوا علیها حاجة
فی صدورکم ولکم فیها جمال حین تریحون وحین تسرحون اشبو
جمله ایات بینات ونصوص محکمات بزم فضیلتمزه وسزلرك ازروکوزه
مرتبمزه دلیل روشن وبرهان متعین در. وبیع وشرا کرده وعلف
چرا کرده ذمام اختیاری وعنان اقتداری بزم المزه ویرمشدر بالجمله
بزم خدمتمزه سزی مقهور ومجبور ومغلوب ومأمور ایلمشدر شتر

ایتدی هر که دیدۂ حقیقتله نظر ایلر بلور که مالك الملك حقیقی و لخالق
بی نیاز در و سزك مالکیتکز حقیقت دکلدر مجازدر و بو مجازده جمیع حیوانات
سزکله ابنا ندر العبد وما فی یده کان لمولاه دل مجاز نیتدن بی اشتباه
وصورت منفعت ومضرتده وصورت عبودیت وخدمتده سزکله برابروز
وبو شکلده مسخر حکم حق اکبر ز بر سزه خدمتکار ز سز بزه خدمتکار
المخدوم الحقیقی هو الله الواحد القهار دحق سبحانه مجرد حیوانات
ومحضا نباتاته کل بلکه جمیع اشیایی و جمله موجوداتی بربرینه سبب
یارتمشدر و هر بو طیر علاقه خلق اتمشدر هر امرك وقوعنی بر سبیله
وجودنه منوط وهر مقصودك حصولنی بو وسیله نك توسطنه
مربوط ایلمشدر حتی سالکین راه حقك سرمستلری ولجۂ توحیدك
غریقلری ونی پا ودستلری دیمشدر نظم ظهور تو بمنست و وجودمن از تو
فلستظهر لولای لم اکن لولاك   بزم قوت حضور حزم سزی و سزك
قوت وحضورکزه بزی سبب رابطه ایلمشدر ویعرض علیها العلف
والماکل کل یوم سبعین مرة امریله مامورسز و بو اقتداریله دنیا واخرتده
ماجورسز وبونده دخی دقت اولنسه سببیت اقواند ه طایفۂ حیواناتك
سزه مراجعتی لازم کلور حاجتی یوقدر و تحصیل اب و علفده سزك انعام و
احسانکزه انعامك منتی یوقدر که طوایف انعام و قبایل هوام سوامه
هر

هر سیل و کوهسار و هر صحن سبزه زار و هر درخت پربرك و بار و هر سنبل جویبار
وچشمه سار والحاصل سن جمله صحاری و براری ابنار حبوب وانبار دبوب رهید
کاه نی غم و چراکاه خرم در ریاض جانبخش و بهشت اثمار و حیاض دلجوی
سلسبیل کردار در نظم ادیم زمین سفرۂ عام اوست   در ین خوان یغما چه
دشمن چه دوست وما من دابة فی الارض الا علی الله رزقها اولم
یعلموا ان الله یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر فی الحقیقة بز سزه
مامور و مسخر و مقهور فرمان براولدوغمز تعظیم امر حق واسطه سیله در
وتکریم فرمان قادر مطلق رابطه سیله در سزك استحقاق و فضیلتکز
وعلو قدر رتبتکز ایچون دکلدر عین عبرت ودیدۂ حیرتله نظر
ایله کوز اول تسخیرك ضمننده سزه نه اشارتلر ونه رسمه طریق فکر و سبیل
شکره دلالتلر وارد کما قال الله تعالی سخرها لکم لتکبروا الله علی
ما هدیکم ولعلکم تشکرون لتستووا علی ظهوره ثم تذکروا نعمة ربکم
اذا استویتم علیه وتقولوا سبحان الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین
القصه سز بو مجازی تسخیرله مغرور اولوب ان لکم فی الانعام لعبرة
آیتندن غفلت ایتدوکز واشبو عاریتی تامیرن ممکور اولوب فاعتبروا
یا اولی الابصار موعظتندن جهالت ایلدوکز حکمت الهی ولایدیکه
بو اثار لطایف سبحانیده وانوار عواطف رحمانیده سوسنده زبان کبی

حمد وثنای پروردکارله رطب اللسان وطوطی شکردهان کبی تعظیم و
تبجیل کردکارله شهد وبیان اولاسی ونرکس کل کبی مدهوشانه چشم وکوش
حقدن پکادوتدسی ولالهٔ لعلین پیاله کبی فروزندهٔ چهرهٔ مسرت اولاسی
ونیلوفر خورشید فر کبی جانکوی بحر حیرت قلهسی وبنفشهٔ مسکین بو و
خودرو کبی عالم فکرتده سرفرو ایلیهسی بخسه بونجه نعمتله ممکوردر
قدر ورتبتله مغرور اولوب برمرقتل وصیدمزه وزجر وقیدمزه مشغول
اولماغچون دکلدر نظم کار بد کردن نشاید بهر بهبودی خویش تیغ را
برخود زدن نتوان که دروش جوهرست نثر وکندوکزی مالك وبزی
مملوك وسن مرفه الحال وسایر حیواناتی مغلوك بلمك ایچون دکلدر
خصوصا ما لکیت امری ما لکك مملوك ازرینه فضیلتی مستلزم اولماز
وهر زیردست اولان قدر ورتبتله پست اولمق لازم کلمز والا
یوسف نبیدن علیه الصلوة والسلام زعیر مالك افضل اولمق وهر مملوك
صدیقدن مالکی زندیق افضل اولمق لازم کلوردی بلکه سید القوم
خادمهم بو قضیهنك انعکاسنی دلر ومن خدم خدم بو امرك خلافنه دلالت
ایلر حکیم ایتدی تعلیم امرنه دیرسن وانسانك معلمیتنه نه جواب ویررسن که
هر زمانده انسان استاد بهایم ومعلم قوم هایم در طائفهٔ حیوانات
مصاحبت انسانله وانلردن تعلم ولطف واحسانله تحصیل ادب وتکمیل حسب

ایلر بیت سك اصحاب کهف روزی چند پی نیکان کرفت ومردم شد
استادك شاکرد ازرینه فضیلتی خود کون کبی روشن وایات واحادیثله
مبرهن ودرشن ایدی بو قضیهنك دخی مهمله در وقصهٔ غیر معقولدر نیجه
یرلرده سنی وحوش وطیور ومار ومور استاد ومرشد اولورسن ونیجه یرلرده
انلرسن اولورلر اخر الامر قرآن کریمده وفرقان عظیمده هابیلی دفن ایلمکده
زاغدن قابیله تعلیمی ذکر ایله قال یا ویلتی اعجزت ان اکون مثل هذا
الغراب ایتی فکر ایله الحق بونك امثالی روایات وبو معقوله حکایات
عدیو قدر جالینوس حقنه نی بوتیماردن اوکرندوکی کون کبی مشهوردر
وکتب طبابتده مسطوردر که شورابه بحردن منقارله الوب احتقان ایلدی
وبنیان قبض انکله ویران ایلدی نظم روح رادرتن ز ظلمت نور حق
کرد دلیل اهل کشتی را شب دیجور اختر رهبراست واولکه
معلمك معلم ازرینه فضیلتی معین واستادك شاکرد ازرینه مزید رتبتی مبرهن
درردیدکوك اول دخی کلی دکلدر والا جبرائیلك علیه السلام سید الانام
حضرت محمدك ازرینه فضیلتی لازم کلوردی صلی الله علیه وسلم الی یوم القیام نظم
مقرردر جهان ایچنده بی شك که استادن بکچر شاکرد زیرك
دکل کچمك اولور استاده استاد که دیرکر کور ب انی آفرین باد
القصه چون بحث ومناظره ومحاوره ومقابله بو مقامه ایردی وقت

شام و هنکام ظلام قریب اولوب مناظرلرك هر بری زمین خدمته بوسه
ویردی یا بخصومت مغلق و امر حکومت مغلق قلدی پرندلر آشیانه و جزبدلر
مکانته عزم اتدی والحاصل انس و جندن هر کس مقاسلو مقامنه کتدی
پرده ساز آسمان بر پرده دن دخی سرآغاز ایلدی و صورت بازدوران بر
یوزدن دخی کورندی سلطان روز پیروزیعنی آفتاب جهان سوز یوزنه
مشکین نقاب اوردی و زمین و آسمان و کون و مکان ظلمت حجابیله بورندی لمؤلفه

چون کیجه اولدی خیمه مشکله پرده نشا ‌‌ ‌ ‌ چرخی پر ایتدی مهرو بیله دهر حقه باز
روزك طغندی مجمعنی قان ییرادوب ‌ ‌ هنکامه نجوم ایله افلاکه ویردی سوز و ساز

مجلس دوم در مناظره سور ضعیف و مستمطر با حکیم شام

ینه چون آثار صبح اتدی ظهور ‌ ‌ عالمی غرق ایلدی دریای نور
نفخه عیسی کبی باد سحر ‌ ‌ کیجه اموا تینه ویردی زیب و فر
کل کبی آچلدی روی آسمان ‌ ‌ شبدن اغلرکن کله دوشدی جهان
دم چکوب بلبللر آغاز ایلدی ‌ ‌ قمریلر بر بر سرآغاز ایلدی
اولدی ستاسی جهان پر کفت کوی ‌ ‌ هر کشی اشلو اشلینه طوتدی روی

پادشاه عادل و اصفت نصفت خصایل قانون شاهی و رسوم پادشاهی ازرینه
اداء وظایف و حکومت طوایف ایچون ترتیب مجالس و مواقف و تزیین محافل
مشاورفامر ایتدی چونکم ایام بهار و هنکام سبزه زار ایردی پس فلك

کردار

کردار خیمه لری بر کلستانده قوردلر و آفتاب اطوار سراپرده لری بر خرم مکانده
اوردلر که غیرت رشحات زلالندن آب خضرك منزلی ظلمات ایدی و حیرت
نفحات شمالندن دم مسیحا بر نفسلك حیات ایدی صولر شوریده اولوب
دیوانه وار زنجیرین سوررردی یللر هوای عشقله باش قوشوب بستانه ودلك
افکار کاه طور رکاه دوشه یورردی لمؤلفه

بنفشه عاشق دلداده کیبی ‌ ‌ دهاندن کله زر کوستردی
سری استنده برك و بار اشجار ‌ ‌ ایاغ ازره طور بذر کوستردی
ال التندن چمنلر نازکانه ‌ ‌ چنار و بیده خنجر کوستردی
صولر ویروب چمن صحنینی غرقه ‌ ‌ طشوب دریای اخضر کوستردی
غدار یار کیبی عکس خورشید ‌ ‌ دوشب صو ازره آذر کوستردی
دو پیکر جیمی کبی ایکی غنچه ‌ ‌ بر ایکن تن ایکی سر کوستردی
چمن طوطیسی اودلو لاله لردن ‌ ‌ سمندر وار شهپر کوستردی

کل یوسفلین کو کلکی قانه باندرمشدی سنبل یعقوب لین قفتان سیاهه
بویاندرمشدی لاله خونین جکر عاشق دلداده لر جاننندن یقمشدی چراغن
بنفشه لر آشفته دل سودا زده لر کبی باده ویرمشدی دماغن لمؤلفه
یقوب کلنارلر نار خلیلی ● اورتمش لاله تاج اردبیلی ● یتور نرکسلری
نازاو یخوسنده ● سمنبرلر کبی نازاو یخوسنده ● صحن کلستان دیبای نیبای

هفت رنکله وبزم بوستان بساط پر نشاط هفت آورنکله رشك نكارخانهٔ
چین وغیرت خلد برین وحیرت حور وعین وصورت فلك انجم تزیین اولمشدی **لؤلؤ**
نسخهٔ ارتنکه دونمش یریوزی　　صاندوکلشن ارضنه چرخك یلدزی
سبحان من احسن كل شئ خلقه بلبللری مغنیلر کبی فریاد ایدرلر کر
فانظر الى آثار رحمة الله كيف يحيى الارض بعد موتها وقمریلری
مقریلر کبی بو نغمه‌یی اوقورلر که **له الخلق والامر فتبارك الله احسن
الخالقين** تامل فی نبات الارض فانظر • الى آثار ما صنع المليك
عيون من لجين ناظرات • كان احداقها ذهب سبيك • على قضب الزبرجد
شاهدات • بان الله ليس له شريك • القصه رسوم فرمان روایی
وقانون پادشاهی هر نه ایسه یرینه کلدی وشهریار عادل **قل اللهم فاطر
السموات والارض عالم الغيب والشهادة انت تحكم بين عبادك
فيما كانوا فيه يختلفون** دیوب سریر سیادت مابنه وتخت سعادت تابنه
کچوب اوتوردی بینه آفتاب عالمتاب کبی آتشین نهاد سرکشلر خاك پای آستانهٔ
شاهی یره باشلر اوردلر وکروه کروه لجوی کبی سنکین فؤادلر دمه وشلر سدهٔ
سنیهٔ پادشاهی‌یه یوزلر سوردلر وسادات وعلما واشراف وامرا هر بری
یرلو یرنده قرار وفرمان جهان مطاع لازم الاتباعه انتظار کوستردلر
ومنادیلر یرینه ایتدیلر که هر کیمك که عرض حاجتی وار یا بر کیمسه‌دن شکایتی وار

ضعیف مور

حالنی عرض ایلسون وشکایتنی سویلسون **اليوم تجزى كل نفس بما كسبت لا ظلم
اليوم** هماندم خلایق ایچنده بر مور غیتور که دست انساندن بی حضور وپایمال محنت
وشرور اولمش ایدی ودرزیت آدمك الندن واذیتندن خسته ومقهور اولدی رب
غفور وخالق شکور دیوب ظهور ایتدی پادشاه عادل کوردیکه بر شخص درکه
صورتده نحیف هیئتده ظریف کسوتده نظیف غایتده ضعیف یاس اهلی کبی لباسی
عباسی قیاس احساسله معلوم افلاسی حقیر ودل شکسته فقیر ودمبسته
اکرچه پیاده در اما اتلو کبی سکردر وجثه ده لاغر در فرد اما قوتلو کبی سکردر
اسب تازی کبی باریك میان دهان وپنجه‌ده مانند شیر وژیان بازوی قوتده
پست نیروی همتده بلند قدرله خورد وپرشکست جنبشده وشدهٔ ارجمند ناقهٔ
کسسته مهار کبی میانهٔ بستهٔ روزکار ارباب ریاضت واصحاب قناعت ایچنده
عنوان بیانی یار غار وقتی که شهریار عادل مورك بو وجهله کلشن کوردی
دونب وزیر منصفدن بو کیم در دیو صوردی وزیر دخی دعای شاهی وثنای
پادشاهی ایلیوب ایتدی بو درویش سیه پوش وفقیر پر جوش حزن قبایل
پر الام وحسراتك یعنی زمرهٔ فرق حشراتك رسولیدر حضرت سلیمان نبی‌یه
عليه السلام وادی النملدن عبور ایدرکن وجنود مجنده‌سیله ارض
مقدسهٔ شامدن مرور ایدرکن که خال جمال عرصهٔ دنیا ورشك کلستان
جنت علیادر وبر موجب عليكم بالشام فى آخر الزمان مطاف عالمیان وملاذ

سمور دن … اولمش

امل ایاندر یول کسمشدر دیوان سلیمانده عرض حال وچوق قیل وقال
ایلمشدر لمؤلفه خور بقمه غریب ودرویشه نه بلورسن که شاهزاده اولا
عذابچره مثال آینه وار قلب دروش ضمیری ساده اولا
نثر پس مور میان بسته دخی همانده ایلرو واروب شاه عادلك حضورنده
زمین خدمته باش اوروب وپای تخت سلطانی یه یوز سوردی وال قالدروب
کرونش شاهی وعز وقدر پادشاهی ایچون دعالر وثنالر ایلیوب ایتدیکه لمؤلفه
حدا کاکیم عالمك سلطانیدر بر لکینك یر وکوك برهاندر
مورد لسوزکی سخندان ایلدی پرویی عشقنده پران ایلدی
خلعت اولادعباش بداد طاوسینی زحمت طاش بلاد
بسته در خدمتکه چون موسی س کرا اورا باسلیمان درکمی
قهر درکاهنده بیك تیمور مور موری احسانی قلور فغفور فور
بوئی کوردکی بلور اکاه اولن شاهلر درسایهٔ الله اولن
شاه عادل هر نفس آکاه اولا دهر دنیا طور د غنچه شاه اولا
نثر بن فقیر خاکساری وحقیر بی مقداری جانورلردن بر طایفهٔ
بی سروپای وسرکشته دای و بر قبیلهٔ ضعیف ونحیف ومحنت فرسایی که
جوف اشجارده وشکاف احجارده وزیر زمینده ودهلیز وکمینده
مسکن وقرار ایلمشلردر وکل شیء عنده بمقدار موجبنجه یعنی

حالکو

حالکو حالنجه درد نهادن اعلام مغیچون خاکپای معدلت پناه سلطانی وسدهٔ
سنیهٔ سعادت دستکاه خاقانی یه عرض احوال پر ملال واظهار ما فی البال
ایتمکیچون ارسال ایلدیلرکه اذیت ذریت آدمدن جانلرینه کچمشدر و هر بری
باشن الوب بر سوراخه قچمشدر دیرلرکه بنی آدمك بزم ازدن فضیلتی
وقدر منزلتی نجه برهان عقلی ونه حجت نقلی ایله ثابت اولمشدرکه بز بو
درسه جور وجفا وظلم وایذا ایدرلرکیمی بوزی آتش قهر ایله حرق وکیمو بزی
آبچون زهر ایله غرق ایدرلر مع هذا کتاب شریعة الاسلامده وسایر کتب
احکامده کندولر یازمشلردرکه لا یعذب شیئا بالنار فانه لا یعذب بالنار
الا ربها ولا یقتل النملة ولا یقتل الضفدع ولا یقتل الحشرات التی
فی الارض وبونك امثالی وعیده غایت وتشدید وتهدیده نهایت یوقدر
والحاصل علملریله عمل ایتمیوب هر زمانده مختلری اولندن پایمال وسرکشته
احوالی اکر مجرد زور بازوی قوت وکر محض دستبرد نیروی قدرت ایله
ایسه پس سایر حیوانات دن دخی هر کیمسنه کمر جنك وجدال استطاعت وحرب
وقتال طاقت وارد ردرایت استقلال واستبدادی وعلم عناد وفسادی
افراشته ایلسون وکلك اقتدار ایله وقلم استکبار ایله رقم وپیش وانی
ونقش فرمان دوانی صورت صفحهٔ تکبرده وصحیفهٔ تجبرده نکاشته
قلسون لمؤلفه هر کسه دردار خود شاه رعیت پرور است ● ای بسا فرد ستو پا

در قصر خود چون قیصر است • شك یوقدر كه عنقای خیال المحال و عقاب
فكرت مصوّر المحال سرافرازلق و سلطنت پردازلق بلكه شیطنت اندازلق
بیضه سنی زیر بال ایلیوب بصوب بیتور بو قدر مجال و رخصت احتمال
بولجق هزار هزار فرخه رویین منقار و محنت شكار و نیجه نیجه پچه
اتشین بال و آهنین چنكال چقاروب جهانكیرلك صیده هواسن اوچرسه
كركدر كیم لاجرم جزاء سيئة سيئة مثلها موجبنجه هر كشی قصد مكافات
و دفع آفات ایلیوب زمین و زمان و عرصهٔ جهان فتنه و آشوب ایله طولسه در
و عالمدن بیكمان امن و امان و نظم و نظام انسان و حیوان كوتورلبكون و
مكان معركهٔ جنك و جدال و میدان حرب و قتال اولسه در الفتنة نائمة
لعن الله من ایقضها   چو بد كردی مباد ایمن از آفات • كه واجب
شد طبیعت را مكافات •   و كر شرافت آدمی حجج قطعی ایله ثابت اولمش ایسه
و فضیلت انسانی شواهد یقینی ایله ثبوت بولمش ایسه بزدخی معلوم
ایدنوب قطع نزاع و ضع و دفاع ایلیلم و ترك و عناد و فوقیت لرینه
اعتقاد ایلیوب جان و دلدن مطیع و منقاد و خدمتلرنده برمراد اولالم
اتفاق حكیم شام اولارایه قریب یرده طورردی و مور ضعیف ندامك
بو قدرت قوّتله شكایتن استماع ایده یوررردی فی الحال مقابله ایدب
ایتدی لمؤلفه   خدایا سكا در سلم وجود   سنكدر قمو فضل و احسان و جود

نه حكمكده جور و نه امركده عذر   عنایت ایدیب ویردك انسانه قدر
انی شه قلادینی خیل ایلدك   جهانك خلقنی هب طفیل ایلدك
قلوب جمله دن انبیانی كزین   جهانك بو نوریله اچدك كوزین
سلاطین قلدك نكبان بحار   رعیت سرو سینه چوبان وار
ایدب ملك عالمده تا عدل و داد   بولادین و دنیا سدادو رشاد
بو یوزدن چو وار در شهنشاه بهر   شه عادل اولسون ابدشاه دهر

سبحان من تنزه عن الفحشاء بر بولك كریه المنظر قبیح الصور منفور
اللقا مقهور البغا خوار و ذلیل زار و علیل ناقصة البنیة قاصر الحلیة مجهول
النسب معدوم الحسب طایفهٔ خایفه انسان كامل البنیان معروف الرجحان
صبیح الجمال صحیح المجال مطالب تصدیقیهٔ بی بداهتله معلوم و نتایج
تحقیقیهٔ نی ضرورتله مفهوم ایدنمش قیاس صحیح الاركانك شكل
اقترانی سنده و مقیاس اهل میزانك مبادی برهانی سندن مطلوب صحیح و نتایج
صریح اخراج ایلر قوم شریف ایله معارضهٔ تفاضل و مناقضهٔ تكامل ایدب
فضل انسانه و اول منبع لطف و احسانه دلیل و برهان و حجت و بیان استیه لر
و بو قضیهٔ نامرضیه كثرت مغالطه ایله قیل و قاله مؤدی و حیرت
مخابطه و مغابطه بر له جنك و جداله متصدی اولا عجبدن عجب
و غایتده امر اغربدر بلی الشئ اذا جاوز حده انعكس ضده بر قوم شریف كه

اصطلاحات منطق

تعریف جنس انسان

حسن صورت واعتدال قامت وکمال حلیت واستقامت اندرینه اولانلرک افضلیتی
امادتنه واکملیتی علامتنه ظاهر حاللری وکمال اعتداللری دلیل شافی وبرهان کافی
تیمزمی موراتیدی سبحان من لا یجری فی ملکه الا ما یشاء نه عجب اکسک
سویلدک ومخلوقات ربّ عزّتنه نظر فه خوارلغ ایله نظر ایلدک وما خلقنا
السموات والارض وما بینهما باطلا ذلک ظن الذین کفروا حکیم
لبیب اولدرکه هر شیئه حکمت عبرتله نظر قله عاقل ادیب اولدرکه هر جزئیک
کلیتندن باخبر اولا عاقللر دیمشلردرکه ای مرد حق قتی بنجیه مردانه بق
حقیقتده هر سینه اسرار سبحانی یه کنجینه ونفس امرده هر چهره انوار یزدانی یه
آیینه در مصراع درهیچ سری نیست که سری با خدا نیست نظم
هر بیشه کمان مبر که خالیست شاید که پلنک خفته باشد
هر کلیمده بر کلیم هر ژنده ده بر زنده وارد در بو دخی مقرردر هر کیمسکه
بدآیین وبدنژاد ومعجب وخودبین وپرکین در وهر کمزنی نور وبدسرشت
در ناظر هر عیب وزشت در مصراع حافظ توچه دانی که پس پرده که خوبست
وکه زشت لمؤلفه عیبی کورمز دیدهٔ حق بین ایله باطلک عینن حسد ایلر
رمدا الیس فی جهنم مثوی للمتکبرین لا یدخل الجنة من کان فی قلبه
مثقال ذرة من الکبر رسول رب العالمین وسید فخر انبیا والمرسلین علیه
من التسلیمات اوفاها ومن التحیات اصفاها بویسیدن بیورمشدر الاستغفار

من

102

من الذنب مرة ومن الکبر سبعین مرة مشایخ طریقت وکبراء حقیقت
دیمشلردرکه اکر دونده راه نفس خود راصد بار از نفس فرعون بدتر نمی بیند او
درین راه نیست بیت برمکش تیغ زبان هر دم کزین دو شمع را هیچ بر بنداچ
نفرقه از شعله زرین مغفر است مع هذا اکرات ومرات نور بصیرت ودیدهٔ
عبرتبرله مشاهده اولنمشدر پارهٔ موم ز شب تا بخورشید بود زیرهٔ
خاک سیه زیور راجغانکرددحکیم اتیدی بزدن بو بیان وتقریر وتبیان
وتعبیر انسانی تعظیم وتوقیر وسن طایفه تعییر وتحقیره کلدر بلکه
تعیین حکم پروردکار وتبیین امر کردکار موجبنجه هر کشینک مقدارنی
بیان ورتبت وقدرنی عیاندر واما بنعمة ربک فحدث مقتضاسنجه
انسانه اولن احسان نعم ذوی المننی احصادر وانلرک علو شانلرینه بعض
دلایل وشواهد وخصایل وموایدله ایمادر اول جملدن بری حسن صورتدرکه
دلیل لطف سیرتدر وشاهد کمال سریرتدرکه الظاهر عنوان الباطن وحضرت
عزت عزت اسماؤه وعلت آلاؤه لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم
ورسول رب العالمین صادق القول الامین دیمشدرکه ان الله خلق آدم
علی صورته شبهه یوقدرکه بو خصوص واشبو نصوص بنی آدمک فضل فضیلتنه
وقدر رتبتنه بی اشتباه روشن دلیل وصادق کواه در بیت
کشته از لطف حق بهر صنعه خاک حسن صورت دلیل سیرت پاک

ترغیب حسن سیرت در

مورایتدی حاشا که اصحاب معنی حسن وصورتله لاف ایلیه وحلیهٔ عاریتله
کذاف سویلیه وارباب قلوب قالب ومقدارله افتخار ایده وشکل شمایله
وجسمانیت وهیاکله اعتبار قله که صورت دیدکك دولت دنیا کبی صنل
زایل وحلیت عدایتدکك نقش علی الماء کبی ضیف واهلدر **نظم جامی**
تن بود چون غلاف وجان شمشیر / کار شمشیر میکند نه غلاف
نقش وپیرایه سرمایهٔ مؤنثاندر وصورت وحلیه کارنامهٔ مخنثاندر
سمساران بازار حقیقت کوکلدن غیری یرده مسکن ومأوا وملجأ
طوتمزلر عالم صورت دام اغیاردر وملك ومعنی منزلکه ابراردر
اولکه مطلوبدر ماوراء پردهٔ غیبدر وشولکه محجوبدر کرفتار
قید وبند شك وریبدر **نظم** عیسی قید راه بجز سوزنی نداشت
کارش چو رشتهٔ صدکن وپیچ وتار یافت / هرکه اسیر بنیه در
نشانهٔ سهام حوادث وآفاتدر وهرکیم کرفتار صورت حلیه در
خانهٔ ریش وجراحاتدر اکر صورتك حق یننده قدر ورتبتی
اولیدی **ان الله لا ینظر الی صورکم** بیورلمزدی وکر جسامتك رب
العزة حضورنده منزلتی اولیدی منافقلر شاننده **واذا رأیتهم
تعجبك اجسامهم** دیر ایکن **کانهم خشب مسندة** برله جماداته
تسویه یلمزدی **نظم سعدی** اقل جبال الارض طور وانه / لاعظم

عندالله

عندالله قدرا ومنزلا بو سببدن حکماء بنی آدم وبو اجلدن علماء عجم بیور
مشلردر که نه هرکه بقامت مهتر بقیمت بهتر مع هذا حضرت حق جل وعلا
اکر انسان ایچون خاصه **لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم** بیوردی ایسه
جملهٔ مخلوقات ایچون دخی عامه **احسن کل شیء خلقه واعطی کل شیء
خلقه** بیورمشدر **سبحان الذی خلق کل شیء فقدره تقدیرا** غایت ما
فی الباب مسبب الاسباب صورت وهیئاتده جمله منی متفاوت تشدید بوندن
انسانك صورتی احسن وحلیتی مستحسن اولمق لازم کلمز حکیم ایتدی
صورت انسانك وجاهتی کمال نزاهت ونباهتی عین بداهتدر ودروشکل
حیواناتك وقباحتی خصوصا حلیهٔ حشراتك قباحتی بیاندن مستغنیدر
انکاره مجال وتلبیسه احتمال یوقدر مور ایتدی انلرك شمایلنی استقذار
وحسن هیاکلنه انکارندن که سزك استکبار کردن وانلرك احوالنه
استنکار کردن اولمیه / انکه ندارد دل رحمت پذیر • تهمت پشمینه
دهد بر حریر • نه که مقبول طوایف وسر دفتر ظرایف شیخ سعدی
قدس سره کلستاننده دیمشدر **نظم** کسی بدیدهٔ انکار اکر نکاه کند •
نشان صورت یوسف دهد بناخوبی / وکر بچشم ارادت نکه کند در دیو
فرشته ایش نماید بچشم کروبی **نثر** وان سلم که ایله درسزك یا نکرده
قاعدهٔ مقرره وضابطهٔ محرره درکه مفاخرت ایچون وضع شریفه

تشبیه ایدرسز ومجاملتا ایچون کریهی وجه‌له تمویه ایلرسز معین ومقنن
درکه شعرای فصاحت شعار کز وفضلای بلاغت دثار کز له کلمات وعباراتی
بو یوزدن مشحون ومزین در دایما اشکال وشمایلده واوصاف وخصایلده
وحرکات وزوشده مو سکنات ووزشده انسانی وطایفهٔ خوبانی
وسلاطین جهانی وبهادران دورانی حیواناته بلکه جماداته بکزدرکه اکر انلر
صورتده شریف وهیأتده ظریف وحلیتده لطیف وکسوتده نظیف
اولسیدی بو تشبیه صریح نجه‌سی راست وصحیح اولوردی شولادیرسزکه
فلان دلبر آتش رخسار واب عذار آهو چشم و تیهو رفتاردر وعندلیب
الحان وطوطی گفتاردر بنفشه موی ولاله روی وروسرو قامت ویاسمن
بویدر **بیت** رخ منور وخال سیاه واتش وهندو   خط معنبر وزلف
کجت زمرد وافعی   وفلان پادشاه عادل ماضلدر وفلان شاه کامکار
کوه وقاردر وفلان دلیرمانند ببر وشیردر وبونلرك امثالی تشبیهات
حد واطلاقات عد یوقدر فلابد مشبهك مشبهٔ بهدن مرجوحیتنه
قیل وقال ونزاع وجدال ایلك دایرهٔ انصافدن دور وقضیهٔ اعترافده
مهجوردر الحق بو صفات مرضیه‌نك وخصایل سنیه‌نك رسوخنه توقف
وبو جهتدن انلار غالبا ولدقلرنده تعسف یوقدر نته کیم دمشلردر
همت زباز فرزهمای وتك ازنعام   طوق وناز فاخته قوت نرکس کدن

اکر

اکر حشراتك قباحتندن وبعض حیواناتك وقاحتندن سویلرسکز اولدخی
معلوم درکه بنی ادم ایچنده صورتده انلردن قبیح وسیرتده انلردن فضیح
کمسه‌لر اولدغی مجزوم مردر **مصراع** کرکسی در سر وسلکش نکهدقی بکند
حکیم ایتدی ای جاهل **ولقد کرمنا بنی آدم** رجحان انسانه برهان در احتمال
مرجوحیته مانعدر وشبه بر مشبه شبهه سنی دافع در الحق زمرهٔ ادم زبدهٔ
عالم اولدوغنه کیم تردد ایلر زیرا بو نیجه علما وابرار ومشایخ اخیار **بیت**
طالبان را شوند تو بر دلیل   بنمایند بسوی شرع سبیل
هر بری فی زماننا خیر الجلیس ونعم الانیس اولب درس وبحث دینی وارشاد اهل
طریقتی ایدرلر **نظم** از حدیث صحیح مصطفوی • خالی از خلق وسیرت نبوی
وازتفاسیر آنچه مشهوداست   که ز تحریف مبتدع دور ست
وز اصول وفروع شرع هدی   انچه لایق نماید واولی
وز فنون ادب چو نحو وچو صرف   انچه باید دران علوم شکرف
وز رسالات اهل کشف وشهود   وزمقالات اهل ذوق ووجود
نثر وبونلردن غیری ارباب قرائت وارباب روایتدر که کمی ظهر القلبدن
دلکش الحان‌له تلاوت قران وکمی روی مصحفدن خوش بیانله تقریر کلام
رحمان ایدرلر • چون بروج نجوم سیاره • متجزی شده بسی پاره
جز وخر وش حقایق اسرار   هر یکی را دقایق بسیار

مدح علما و مشایخ

مدح اهل قرآن

اتش غایت امانئ کون   وقف بروی همه معانی عون
کلماتش مغرق ظلمات   حرفها ظرفهای ابحیات
عشق او کرده نشر تر نوال   خمس او کشته شمس اوج جمال
نور ایتدی ای غافل کلام رب کریم یعنی انسان حقنده خصوص تکریم
انسان فی ذاته لایق تعظیم در دیمکدر نه مستحق تفضیل و تقدیم بودخی
کلی و عام و علی الدوام دکلدر زیرا هر قضیه که ادات سوردن مهجور در جزئیت
افاده ایدر نه کلیت خصوصا که بو مجرد تکریم در نه افضلیت نته کم بو
قضیه نک مضمون تفصیله **وفضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلا** تخصیص
و تقیید و قضیهٔ اصلی ایله تصویر و تمهید ایلر اکر که حکم کرتمنا کلی اولسه
اولئك كالانعام بل هم اضل سبيلا بعضی انسان بو نقصانک حقنده نه
تمام اولوردی **وما من دابة فی الارض الا علی الله رزقها ولا طایر
یطیر بجناحیه الا امم امثالکم** نه رسم خصوصیت بولوردی و قضیهٔ
لقد خلقنا الانسان فی کبد ایحسب ان لن یقدر علیه احد نیجه راست
کلوردی طایفهٔ انسانک اکثری اکرچه کیم صورتده مردم در اما امعان
نظر اولنسه حقیقتده حیوانی دم در اکر ادم صورتله مکرم اولسه
غول و نسناس ویر روح الصنم ادم اولوردی **نظم**
نه هر که چهره برافروخت دلبری داند   نه هر که اینه سازد سکندری داند

هزار نکتهٔ باریکتر ز مو اینجاست   نه هر که سر بتراشد قلندری داند **نثر**
و طایفهٔ انسانک اکثری سمت غفلتله وصفت منفعتله موسوم در رود دیدار انوار
خورشید فضیلتدن محروم در مرغ صفت عقللری حضیض نقصاندن
اوج کمال عرفانه ایرمشدر طفل رضیع خاطرلری نا ذرود کاو دایهٔ فطانتدن
فطام کلی حاصل ایدب مبلغ رجاله بلوغ الویرمشدر علمای اخیار و فضلای ابرار
کچنلری فنون جنون و جنون فنون برله مفتون و مغبون اولب بر قاچ عبارات
سقیم و اصطلاح عقیمی از برلمشدر **وما یتبع اکثرهم الا ظنا ان الظن لا یغنی من الحق شیئا** هر زمانده یقینیاتی ظنیاتله مخالطه و محکماتی متشابهاتله معالطه
قلورلر تا کم ساده دللرک دماغنی بو افسونله سراسیمه ایدرلر و سلیم خاطرلرک
قلوبنی بو افیونله دونیمه ایدرلر **نظم** حرف درویشان بدزدد مرد دون
تا بخواند زان سلیمی را فسون   تحصیل دولت دنیا و دینک طالبلری و تکمیل
لذت نفسانیه نک راغبلری   آلوده شد بحرص درم جان عالمان   این
خوری از کذاف بایشان نمی رسد   جمله سینک دقایق رسوم و اعتبارله
مشدود و معقود و قلوب عقول و اغزارله مسدود و مصفود **کلا انهم عن ربهم
یومئذ لمحجوبون** **نظم** مقتدای زمانه است و فقیه   با درون خبیث و نفس سفیه
سینه پر کینه دل پر از وسواس   کرده ضایع بکبت و کوی انفاس
عمر خود کرده در خلاف و مرا   صرف حیض و نفاس و بیع و شرا

کشته مشعوف لا یجوز و یجوز — مانده عاجز بکار دین چو عجوز
باچنین کار و بار کرده قیاس — خویشتن را که مستا کمل ناس

نثر فقهاسی اصول کتابلری اوقوممش و حکماسی احتمالات باطله‌نی اکلدن قوممش
اصحاب علوم رسمیه‌نك و ارباب فنون اسمیه‌نك اکثری خود محال معدومك
وجودنه مجرد احتماله و خیال موهومك امکاننه فرض محال ایله تصویرات
مطالب و تحریرات مآرب ایدرلر شول مبادئ تصدیقیه که حدس ایله بداهتله
معلومدر و اول نتایج تحقیقیه که ضرورتله مفهومدر مسلماتنی وهمیاتله
خلط ایدرلر و استخراج مأخذنده خبط ایلرلر فلا بدنه قیاس صحیح الارکانله
شکل اقترانی سندن مطلوب صحیحه و نه مقیاس اهل میزانله دلیل
ایقانی سندن نتیجه صریحه واصل اولورلر مباحثه‌لرینك مآلی
و مناقشه‌لرینك حاصلی قورو قیل و قاله مفضی و متصدی و عبث جنك و
جداله مؤدیدر نظم ای نکرده دلا زعلا یتوصاف — مزن از دانش
حقایق لاف — الحق انك کبی علومدن و اول رسمی فهومدن نه مهلکات
نفس و اخلاقه خبرت و نه سعی و تجارتدن زاد آخرت حاصل اولورته کم
مرشد انام امام همام کتاب احیاده احوال علماده بویله نقل ایلرکه قدرأى
بعض الشیوخ بعض العلماء فی المنام فقال له ما خبر تلك بالعلوم التی
کنت تجادل فیها و تناظر علیها فبسط یده و نفخ فیها و قال قد طاحت

هباء

هباء منثورا ما انقطعت الا رکعتین خلصنا لی فی جوف اللیل والحاصل
بو مقوله عالملرك نصیبی علومدن عین جدلدر صنعا که توفیق عملدر ما
ضربوه لك الا جدلا بل هم قوم خصمون زیرا هر برینك مطامح انظاری
اصابت مناصب فانیه ارزن مقصوددر و مسارح افکاری احاطت مراتب
دنیه برله محصوردر علوم دینی حطام دنیایه وسیلت ایلمشلردر مجالس
ارباب جهالتدن و محافل اصحاب ضلالتدن لاف کذا فی فضیلت
اکلمشلردر للمؤلفه بحث علم اولدی جدال و درس لاف • شرح و تعریف
اعتراض و اعتساف • خامه مفتی اولیا اکشتاز • لقمه سنی
فتوایه دستاتمز دراز • اهل استفتادن الوبلر مغان • اولورا ولمنی
بولدغی یا زدهمان • اولدی قاضیلر طغاه‌ی شاهدین • دادخواهك
دکلیلر شاهدین • شرعی قورلر حکم ادرلر عرفله • سوبلمیه خصمی
قورلر عنفله • شین رشوت شیشنه اتمز نظر • شرعدن
عینی یومر اول شاه در • نثر انهم علماء السوء اکر بونلرك احوالنه وقوف
کلی و مآل قیل و قالنه عرفانك جملی لوسك کتاب احیانك اوایلنه و علماء
سوءك انده مسطور اولان قبایح افعالنه و فضایح احوالنه نظر ایله
و شونلرکه زمانمز اهل ارشادی و طایفه رشادی و شیوخ پراعتمادی
و طالب مرجع استنادی اکثرینك سجل اعمالنده و جریده احوالنده

تفحص و تصفح ایلسك قباحتا فعالنه و فضاحتا مالنه واقف
وکاشف اولورسن نظم مستحمه دیر دل در صورتا هطینفا چون زند
مندوکا زجنس سفید شجادرست دنیابی دنیا یچون ترك و حب ماسوایی
کوکللرنده برك ایمشلردر دعوای ارشاد ایدرلر رشادن ایرمدین اظهار
کرامت قلورلر استقامتا لو یرمدین تکمیل و تلقین و تحقیق و یقین
اهلی کچرلر وهم وکماندن و مکر و شیطاندن خلاص اولمدین نظم
اذا کان الغراب دلیل القوم   سیهدیهم الی دار البوار
هرکرا زاغ رهنما باشد   منزلش وادی بلا باشد
کتاب کشف المحجوبده مسطوردر و بین الاکابر مشهوردر که مشایخ
طریقت و محققین حقیقت اتفاق ایتمشلردر که اقتدا و اتباع شول
مستقیمه کرکدر که انقلاب احوالدن خلاص اولمش و تلوین امالدن
نجات بولمش و بیورمشلردر که مرتبهٔ ارشاد جمیع مراتب فنادن عبور
و قبول اهل دنیا و عقبیدن مرور ایتدکده بقاء حقیقی یه ایتدکدن اخر
مرتبه سیدر مقام ارشاد مقام مقربیدن اعلادر و مراتب عبودیتك
جمله سندن بالادر زیرا مقربیت تلوینده اولمق جایزدر اما مرشد اولان
اول ورطه دن فایزدر هرکه انده نه اشیاء خسیسیه میل ایلور
مثلا اتباع شهوات و امتلاء لذات و قبول خاص و عام و هوای جاه و نام

کبی و نه اشیاء نفیسیه میل اولورمثلا خرق عادات و اظهار سیادات
و افشای کرامات و احصای مقامات کبی نظم مرشد آدن ناطاقنور هر راه زن
اولدی عارت اعتقاد مرد و زن   چرخ وش هر سفله یی ایدن طواف
اورمسون قطب دیو دوران لاف نثر عین بونلر قابللرك بیضهٔ استعدادینی
افساد ایدرلر صنعه که عالمده اصلاح فساد ایدرلر نه پارهٔ وقاحتی سرینی
سامانلرینه تاج مفاخرت قلورلر و خرقهٔ فضاحتی تن نافرمانلرینه دیباج
معاشرت ایدرلر   کوبند جماعتی که راهی داریم • وز کسوت عارفان پناهی داریم
کر تاج و نمد کمال ایشان باشد • ما نیز از ین نمد کلاهی داریم
نته کم مرشد طریق الخلوة صاحب کتاب السلوك دیمشدر که لم یبق من التصوف
الا اسمه و النحو شرطه و رسمه و الحاصل زمانلرنده عرفاندن خبر و نه
جنانلرنده احساندن اثر دایما ازرق و ریا بی پیشه و ریاست و هوای اندیشه
ایدبار رباح صلاح و اصحاب فلاح زتینه کبی انسان کامل و مرشد
مکمل کچنورلر هر بری بر غول درکه اضلال خلایقه مشغولدر بادیهٔ
استعداده ساکلری راه استقامتدن آزدب وادی نفسده حیران
و تیه ضلالتده سرکردان قلورلر نظم نرکس از لاف زند از نرکس چشم تو مرنج
نرونداهل نظر از بی نا بینایی   احوال باطندن دکلری بی بهره
وقور و هوی و هایله عالمده پر شهره درلر رباعی

پوشیده مرقع اند این خامی چند   بیهیده نظامات الف لامی چند
نارفته ره صدق و صفا کامی چند   بدنام کننده نکو نامی چند

للحق بونلر آیینه صفت صورتا وغیلری واهل غربت کبی کسوتا اوغولری
بلکه صورت ناسده نسناس پر وسواسدرکه افسوس و افسونله حضروالیاس
وخیرالناسدر دیورلر **رباعی** مادام که در تفرقه و وسواسی • در مذهب اهل جمع
شرالناسی • لا والله ناس نه نسناسی • نسناسی خود نه جهل نشناسی
شرارت نفس اتباعیله بولهب وقت اولوب هر دمده چراغ شرع محمدی و شمع
آیین احمدی سوندرمك دیلرلر **نظم** ای دل بیا که ما بپناه خدا رویم
زانچ استین کوته و دست دراز کرد   سایر فرق ضاله عوامی واربابی مکر و
حیله و دامی خود یاد ایتمك اولمز نه یوزلرنده حیادن نم و نه سوزلرنده
شفادن نم هر یرده که بنای دای اوردلر عهد قدیم نشته یای اوردلر **مؤلفه**
فزوسرا ایکی دللو خامه کردار   سیه دل ایکی یوزلو نامه کردار
قمو دجال سینه مثل سوزن   قمو ثعبان زبان ماننده یکار
بو جمله یله نه درجهٔ عزیمتلری وار عزیمتدن و نه قطره جبر قطیعتلری
وار غیبت و غنیمتدن کویا دیباج جسدلری تار و پو حسددن
و یا حبل من مسددن طوقنمشدر و هما نا جان و دللرنده ایت هماز مشاء
بنمیم عتل بعد ذلك زنیم اوقنمشدر **نظم** غلام همت درد یکشان

بکس

بکس نکم   نه این کروه که ازرق ریا و دل سیه شد   هر برى مكاذيب اهل
خلاقله و اعاجیف افترا و کذا فل مخلاف دروزکار و لقاف شهر و دیار
اولمشدر یحلفون علی الکذب وهم یعلمون **نظم**
نقد صوفی نه همه صافی و بی غش باشد   ای بسا خرقه که شایستهٔ آتش باشد
نعوذ بالله من هذا القوم و انلرکه حفاظ و قرادر اکر روایت و قراءتده
سیبویه و فرد دراکثری رب تالی القرآن والقرآن یلعنه حکمنده داخلدر
زیرا احوال الفاظه عالملر و احکام و معنی یه جاهللردر و کلام ملك
اختلافاتنده مستغرق اولوب متکلمونك مشاهده سندن غافللردر **نظم**
نقد عمرش ز فکرت و معرج   خرج شد در رعایت مخرج
صرف کردش همه حیات سن   در قرات سبعه و عشره
کر شود مدی از ادایش کم   حرف غم در دلش شود مدغم
همچنین هرچه از کلام خدا   جز خدا قبلهٔ دلست ترا
موجب لعن و مایهٔ طردست   حبذا مقبلی که زان فردست
انصاف بو بیتی حافظ شیرازی نه زیبا دیمشدر **بیت**
عشقت رسد بفریاد کر خود بسان حافظ   قران ز بر بخوانی در چارده روایت
القصه صورتا انسان ایده اولان غول بیابانی بیحد و لباس ناسده اولان
نسناس پر وسواسه عدیو قدر پس عاقله بو مقوله امور مایهٔ افتخار

ویایه‌ٔ اعتذار اولمز بحمد الله والمنه حیوانات عجما بو ذمایمدن مقرا و بو غایمدن
مبرادر حکیم ایتدی سبحان الله عما یقول الظالمون علوا کبیرا عذر هر جهوددن
قدر مسیحا یه شکست گلمز و پایهٔ عزت نبوی پست اولمز بلکه تشریف دفعه الله
بر له مشرف اولوب حضیض خاکدن اوج افلاکه صعود نه سبب اولور و شر زنار
شر بولهبدن نه تعب اولور نته کم دیمشلر محمد نوری برقوکن عربدن
شرار ایردی نار بولهبدن کوهر نار احمده و جوهر اقدار
محمده نه ضرر و خطر کلور بلکه افتاب عالمتاب کبی تنویرنه و چرخ عالی جناب
کبی تشهیرنه باعث اولور الاشیاء تعرف بالاضداد کما تعرف بالانداد زیرا
زبون حسود بدکردار فضل و کمال اصحابنک فضیلت و فضایلنی و علم و هنر
اربابنک سیرت و حسن خصایلنی افواه خاص و عامه دوشوب اشتهار و انتشار
ویردکه نته کم نافهٔ مشک اذفر و شمیمهٔ عبیر باد و آذر واسطه سیله مشام
عالمی زیاده معطر ایلر نظم اذا اراد الله نشر فضیلة طویت اتاح لها
لسان حسود لولا اشتعال النار فیما جاورت ما کان یعرف طیب
عرف العود بو کلام دخی مقبول فضلا و مقبول بلغادر نظم
فاذا اتتك مذمتی من ناقص فهی الشهادة لی بانی کامل نثر یعنی
شونلر که عرفان و فضایلله موصوف و حسن خصایل شمایلله معروفدر
و طراز خلعت وجود احسان و جودله معلمدر و بین الخلایق افتاب جهان

تاب

تاب کبی نورانیتلری مسلمدر بر بخه اراذل بدخصایلك قباحتندن و برقاج
ادانی مستنکر الشمایلك وقاحتندن انلرك شرفلری شکست و قدرلری پست
اولمازنیت عیسی بحافی راکه خاکی اوراست و زمام سك نهادلرك عوعوندن
و تمامزی اعتقادلرك لولوندن ذیل عصمتلرینه تلوث کلمز نظم
دریای محیط راکه پاکست از جرك دهان سك چه باکست سور ایتدی
الحمد لله حمدا کثیرا اراذل بدخصایل ادمه اعتراف و اقرار ایلدك و رذایل بد شمایل
انسانی بیانکله اظهار ایلدك نته کم شیخ سعدی دیمشدر بیت
کاوان و خران باربردار به ز آدمیان مردم آزار
امدی انلر که بنی آدمدن اوصاف جمیله یله موصوف و احوال جلیله ایله معروفدر
و شونلر که ذریات بشردن ملکی الصفات و فلکی السمات در فی زماننا
مفقود و فی عصرنا غیر موجوددر فرضا که ندرتله موجود اولسه افضلیتی
حکمنی تعمیم و سنك مذکورلك کلیتنی تتمیم اتمز و سز اول قوم کرامدن و اول طایفهٔ
عظامدن اولمه کوزینه محل اختصام در و محتاج بیان اعتصام و قبایلمزده
بو مقوله اهل فضایل وارددر دیمه العینین نفتخر بدن ابیه قضیه سنه
راجع اولور بیت بکذر از ویرانهٔ دنیا سلامت کرچه هست کنجها
دروی که بر هر یك طلسم منکراست وقتی که نزاع و خصومت و جدال و حکومت
بو محله یتدی شهباز فلك پرواز افتاب اشیان مغربدن یکا عزیمت

اندی هنکامه کیردوزك نورانی بساطی دورلدی ولعبت بازشبك ظلمانی
خیمه سی قورلدی سرچشمهٔ انوار نهار نیلی نقابا اورندی وروی زمین واسمان
کحلی حجابله بورندی هر کشی قصه دن حصه سن الدی حکایت وشکایتك وبرهان و
حجتك اعلاسی فردایه قلدی جمعیت دیوان سلطانی طاغلدی خواص وعوام و
هوام وسوام واصحاب دانه ودام وارباب جدال واختصام مقاملو مقامنه
عزم ایلدی پس بر یرقنادیل فلك یندی وشموع ملك ملك اویاندی
وثعبان شباغزندن اودصاچمغه باشلایوب عالمدن صیت وسس
کسلدی وغوغا وعلالای دیوان جهان سرجمله یصلدی
بلمزم کم بو بخیه یوزبك کفت وکوی های وهوی
بردم ایجنده کمون ملکینه نیجه طوتدی دوی

مجلس سوم در مناظرهٔ روباه پرهیزکار با حکیم ترکستان نظم

یینه ترتیب اولدی چون دیوان روز   عرض شاهی ایلدی سلطان روز
چقدی قصردن قبای زر کیوب   کچدی جم تختینه لعل افسر کیوب
مسکن وحش وطیر اتدی قیام   جوشه کلدی جنبش ایدی خاص وعام
هر کشی کارینه اقدام ایلدی   دلده کی رازینی اعلام ایلدی
یعنی چونکه کاتب سرحل سیمله ظلمت صحایفنه ایت نوربازدی وقلم پولادله
سکه نی مرمره قوندی وسلطان روز پیروزشهریار اسلام کیتی فروز
کبی

کبی رایت سفید کردون سوزی افراشته ایدیبوردی وعساکر نورانی جامه
ولشکر شمسی عمامه یله روی غبرای مشکین نقابی وصفحهٔ اسمان نیلی حجابی سراسر
بر ودی کویاکه سلطان صاحب رایت ترتیب میدان سیاست اتدی که جراح روزکار
زورکار جوزاکهدارا نبری الماس دمار له دندان انجم تابداری دهان اهرمن
شب نابکاردن بر بر چکدی بکرزکه بر خوف وخشیتدن چهرهٔ اسمان زعفران
ودرون کون ومکان طبطلو قازاولدی وزهره نك زهره سی صینوب چیر
کیوانك بغری صویه دوندی وماه پروینك صورتی پرپراولب بهرام ومشترینك
چهره سی قانو نه یوندی **بیت** شهاب از رخ صفحهٔ چرخ ریزان   چو برك
نیلوفر امطار ساکب **نثر** پس شاه عادل وپادشاه روشن دل بر کوهسار سنکین
نماد واهرمن و بر کوه فلك شکوه وکیوان حصارك ذیلنده کمرتع جدی وحملدك
وکلستان ارمدن بدلدر وزلال سلسال سلسبیل کبی داری کویا نهرلین در
وحریر سبن زاری پر ازهاری سندس واستبرقدن البن درامیلدی قبهٔ
افلاك همسی منقش خیمه لرقوردلر ومنطقهٔ ذات البروجه برابر مذهب
سرپرده لر اوردلر القصه نه بر نیجه سایبان اسمانی ایوانی آراسته
ومیدان دیوانی پیراسته اتدلر ارکان دولت واعیان ملت علماء عظام
وفضلاء کرام امیر وفقیر کبیر وصغیر اصحاب شکوی وارباب دعوا قبایل
مار ومور وطوایف وحوش وطیور بارکاه سلطان ودرکاه دیوانه جمع اولدلر

لمؤلفه اولدی چون آیین دیوانی تمام   قلدی حاجبلر صدای بار عام

نثر همان ساعت قبایل سباع وطایفهٔ ضباع ایچندن روباه دادخواه وبارگاه
حکومت وپیشگاه دار الخصومتدن یکا یورودی وقتی که پادشاه معدلت
پناه وشاه مکرمت دستگاه روباه روسیاهک قانون رسم وراه ورعایت
اداب بارگاه ازرنه قدوم پرهجومنه نگاه ایلدی کوردکه برشخص عیار رو
طرار سلوب غربت وکسوت اوغورلری کبی برپوستین مقلوب کیوب وارد نجه
جاروب واربرنسنه سوریوب تیر کبی مجلسه طوغرلب کمان کبی ایکی
بوکلب سپر کبی سینه سی ازرع سوربن مغلوب ومهروبیر یوزینه سکه
کلورکه افتاب عالمتاب سایه سن کورمزاماتك وپوییده شو یله ابد قفارو
بادپای درکه کویا چرخ جهان نورد وزمین پیمای در نوك ایناپی نیشتر
حجامه بکزر رنك آمیز وآتش انگیز زبانی خنجر ابدار اظفاری داس
تابدار اینه وچهره سندن صورت مکر ودستان خورشید تابان کبی
عیان وصفحهٔ سیماسندن مخطوط نیرنك وافسون نقش وکهکشان
کبی پر بیان پس شهریار عادل اصف صفت دلدن بو حریف مکر واندیش
وچالاك حیلت کیش نه کشی در مصراع بو یادا یللرده کیمك
بیلشیدر دیو صوردی اصف منصف دخی تجدید مراسم ادعیهٔ شاهی
وتمهید لوازم اثنیهٔ پادشاهی ایلیوب ایتدی بو شخص پرفنون حریف

تواضع

تواضع نمون طوایف سباع وقبایل ضباعك رسولی در که بنی ادم ایله دعواسی
وذریات ابو البشردن شکواسی وارد ر مصراع همان ساعت همان لحظه همان دم
روباه دل شکسته وپر غم جاروب صفت میان بسته ویوزی ازنه آهسته آهسته
سر عبودیتی مذلت ترابنه اوروب وچهرهٔ خدمتی مسکنت غبارینه سوروب بو
یوزدن عرض سوز وساز وحمد خالق بی نیاز له سر اغاز ایلیوب ایتدی

حمد اکا که وجودی سرمد در   لطف واحسانی خلقه بی حد در
جمله شی ساجد اکا اول مسجود   اندن ایرق یوق جهانده معبود
ماحی هر صفات ذات اولدر   حی قیوم وکاینات اولدر
جز وکلدن جنابی اعلا در   قید اطلاقدن معرا در
نه مبین رسوم وحد یله   نه معین قیود وعد یله
ویرمکیچون نظام دهر قرار   شهلری قلدی ملکده نوبت دار
حشره دك شهریار اولوب دوران   نوبت شه جهانی کوملسون

بو بنجه روزگار وقرونی شمار در که ذریات بشرك شور وشرندن ونسل
آدمك افسون وشرندن جانمز کچدی کمی یوزی صیدا یدرلر وکیمزی
قید وبند ایدرلر هر زمانده قتلمز ایچون کمین قلورلر وتیغ قهرله پوستمز
چقاروب پوستین قلورلر انلره نه زیانمز طوقندی که هر بری بزه قان یاغیدر
وچراغلرنیك دهنی نه دلسوخته نك بغری یاغیدر خنجرلرندن یورکمزده

باشلر چقوب روز وشب مجروح وتيغ وتيرلردن بيجان اولوب صحرالرده مطروح
ضربه ح بريله جكرمزده شش لرچقاردلر وزور اشكنجه يله ارقامزدن
قايشلر چقاردلر اكر طايفه مزايچنده براكى نادانلرم كوردلرسه يابرقچ اهل
طغياندن ستم كوردلرسه باقى لرومزلشنه كناهى وسايرلرمزك نه كناهى واردر **نظم**

بى كناهى ابجرم ديكرى ازروى جهل | سرزنش كردن نه رسم عاقل دين پرورست
كرم داكش مى توان عين كه خواند عيسوى | كر بزعم مرد مشام الخبائث دختراست

القصه بلمز كه بونلرك چبرنا زدورانه نه يوزدن الى واردر وافسانه پرداز
نهانه نه وجهله دلى واردركه برنيچه مزى اسير وكرفتار زنجير بلا ايدب
بو بلاميداننده ومحنت وعنا شهرستاننده او بونلر اونياد بشهره بازار وسخره
شهرودياردلركراولور بونجه اشوب وزهرى وغلبه وقهرى مجرد
بازوى قوت ونيروى قدرت برله ايسه بزم خود اهنين سرپنجه مزدن
ومحنت اميز طبانجه مزدن طاغ وطاش قيا كلمشدر ورعد كردار نعره لرمز
زمين وزمانه وكنبد اسمانه اوازه لر صالمشدر مكركم طايفه انسان بزم
بو احوالمزدن غافلدر وحرب وقتالمزدن جاهلدر بلى **نظم لمؤلفه**

قتى لدن طبانجه يمين باش | صنور بازوسن آهنى مشتنى طاش

وكر بوغلولرى علو مرتبت وقدر فضيلت برله ايسه البته پادشاه عادل
محضرينه برهان عقلى ودليل نقلى يله بزم بوزمزه اثبات كوركدر

مكر

مكر كم حكيم تراك مجلسه قريب يرده طورردى ودوبا هك تقرير وبيانن
ومطلب وحجت وبرهانن استماع ايدن يورردى فى الحال هزار شور وشغب وغيرت
وغضب برله باشن قلدرب لطف وادب برله برقچ قدم ايلرو واروب ايتدى **لمؤلفه**

خدايا سنكدر جمال وكمال | ازلسن ابدسن سكا يوق زوال
سكادر مسلم جهاندارلق | كيدرردلدن ادكله هرطارلق
عدم كن بزه لطف وجود ايلدك | كرمدن عطاى وجود ايلدك
بزه انبيا بيله يول كوسترب | ازايشك جزاسنى يول كوسترب
شو دكلو نعم ويردك اى لطف حق | كه يللر بيان اولسه عد اولمه يوق
بريسى بو لطفك كه شاملدر | وجود شهنشاه عادلدر
شب ودوز اوله بزه دولت قرين | مراد بجه دورايده چرخ برين

نه عجب زمانه قلمشدر سبحان الله ونجه دورانه طوش اولمشز واه واه كه
بونك كبى برحريف كمراه كه كفت وكونيدن خرد اصحابنه استهزاء واردر
وشكل ورونيدن نظارباننه استكراه ذريات ادمك واول قوم مكرمك
فضل ورتبتنده وقدر ومرتبتنده اشتباه ايلر بوقدر بيلمزمى وبو دكلو
فهم اتمزمى كه حضرت حق واول قهار مطلق غلبه وقهر واستيلاء
دهر ايچون بنى ادمك النه سيوف ابدار وحراب تابدار كبى برهان قاطع
ويردى نته كم ديمشلردر **بيت** باتيغ تيز اهل خرد راستيز نيست

مرحمت دليران ومحبت تيغ وسنان

مهر عروس ملك با زتیغ تیز نیست ● ارباب سیوفه بر کرامت عطا ایلدیکه
هر بار که قصد اعداء دین و دنیا اتسه‌لر دست موسی کبی یلمان تیغ یدبیضادن کوستررلر
واصحاب حرابه بر مکرمت احسان ایتدیکه هر قچن که عزم رزم و غوغا قلسه‌لر
ثعبان عصا کبی چوب سنانی اژدها کوستررلر الحاصل وانزلنا الحدید فیه
باس شدید ومنافع للناس موجبنجه طایفهٔ ناسه حرب وضرب ایچون اسباب
بی قیاس ویروب ملک جهان وکون ومکانه مسلط ایلدی بلی نظم

کسی بکرد زمقصود دست خلقه کند ... که پیش تیر بلاها سپر خواهد بود

مرد صاحب صلابت که بزم رزمده سرمست وشمشیر بران وتیر وکمانله
همدست اوله فلابد هر زمانده بو بیتی ورد زبان ایلرلر بیت

نه بیند زمن دشمن بد کمان ... بجز روی شمشیر وپشت کمان

دوباره ایتدی تفریع عجب انکیز وتشنیع استکبار آمیز قواکو حضرت
کردکار دکیر ودار ایچون سنن سیوف آبدار وحراب تابدار ورماح
آتش دمار ویردی ایسه طایفهٔ وحوش وطیوره دخی بر وجهله
انیاب واظفار ومخلب ومنقار ویردکه

جهان کفت کیر وزمین کفته ده ... سنان کفت تحسین کمان کفت زه

هر برینک قان دوکمکده نوکی الماسه وچنکلی عمر اکینن بچمکده داسه
بکزر بلکه سنده کی آلات وقایع واسباب مقامع ومقارع ماننده وایع در

ومحتاج

ومحتاج اهل صنایع در وبزم سلاحمز واسباب نجاحمز ماننده جناح فی المیل
والرواح جزء لاینفک وبزدن بر ساعت غیر منفکدر خصوصا سنن ویرلدی یراغ
غزو وجهاد وصلاح وسداد ایچون ویرلمشدر فتنه وفساد وترهیب عناد
وتعذیب عباد وتخریب بلاد ایچون ویرلمشدرکه بلا ضرورت بر بولک
فارغ البال ومنتظم الاحوال سوده اللری وعرضلرینه تعرض ومدخللری یوق
طایفه‌نک قانلرین دوکمک ونغرلرن سوکمک ایچون دکلدر نظم

ایا ظالم اکن کردنی کش اولمه ... چو اصلک خاکدندر آتش اولمه

نوله حق ساکه ویرسه زور بازو ... کرکدر جمله اشلرده ترازو

مع هذا شونلرکه بزم رزمده دم شمشیر زمرد فامی لب لعل خوبان طمان
ظن ایلرلر ودام پیچ کمند مشکین دامی خلقه وچین زلف مهرویان عز و
نازا کلرلر افتخار واقتداری کشورکشالقده وقهرمانلقده ومملکت
ستانلقده وصاحبقرانلقده مجرد کرز وخنجر وشمشیردن ومحضا
سنان وکمان وتیردن بلمزلر بلکه هر نه قدر یلمان وتیغ وخنجر
تیزلکده وزبان اورلکده برهان قاطع ایسه ایا تفتح مبین رای
درزینک تلقینندبلورلر وزبان سنان وشمشیر ایوان میدان دارو
کیرده هر نه دکلو شمع مطالع ایسه پرتو ظفری تدبیر نازنینک شعلهٔ مهر
آیینندن ملاحظه قلورلر وهر زمانده بیت سرمکش از صحبت صاحب لان

دست مدارا زکمی مقبلاند   دیو بالمشاورة امن من الملامة فحواسنجه
وشاورهم فی الامر مقتضاسنجه فتح وظفری اموردیده اصحاب خبرت
پیرلرك تدبیر جهان پیماسنه منوط ومحنت کشیده ارباب فکرت مشیرلرك
آرای عالم آراسنه مربوط فهم اید بتیغ وتیر وکرز شمشیر والات ضرب ایله
تکبر واسباب حرب ایله تفخر اتمی لر مصراع دریغا ماندانستیم قدر دردمندی را
خصوصا فی زماننا مبارز ودلیر وصاحب تیغ وتیر کچنلر وکرزك اکثری صف و
غاده وعرصه هیجاده برخرئ مضایقه کورسلر کیك یقای کهسار البجا
کوزلر بیت ففی الهیجاء ماجربت نفسی   ولکن فی الهزیمة کالغزال
نثر حکیم ایتدی ای حیوان بیخبر داکاه اول که فضایل انسانه نه حد وارد رنه
عدا کر عین عبرت ودیده خبرت برله نظر ایدرسن فضایل بنی آدمی عیش و
عشرتلرندن وحسن معاشرتلرندن فهم ایلرسن اولا کلوا من طیبات
مارزقناکم حکمی موجبنجه ثانیا وکلوا واشربوا فحواسی اسلوبنجه ماکولات
لطیفه ومطبوحات نظیفه درکه فیها ماتشتهیه الانفس وتلذ الاعین
یعنی جان پرور خورشلر ورنکین ومزعفر جوارشلر جوهری حبوبلر وعنبری
ربلو بلری آفتاب کبی کرده لر وماهتاب کبی پرورده لر کوناکون بریانلر
وقاورمه لر ورقص نمون کبابلر وچورمه لر روغنی چورکلر سکری
بورکلر زلف خوبان کبی پرپیچ وتاب بریانی اولمش کیالر ولب جانان

کبی چون شهد تا بقوت جان اولمش حلوالر خوش کوار وجانبخش جبشیلر
ودافع خمار ودلپذیر ترشیلر لمؤلفه لب شیرینی اکمه کلجك که عطری
سیرایدر جانی بوزاجك بیانی ایجنده ماهیلر خیالی کان الشمس فی جوف اللیالی

محیط روغن ایچره ماکیانلر   صلو بحر غارق ش دریا پرجانلر
غریق اوایین اوررلر دست وپایی   قلورلر اهل بزمه آشنایی
ندیم کوی ماموننیه دن شرح   بیان چوکانن ایدر فکرتی طرح
کلاب آمیز سکر طعمه لر در   حفا انکیز جوهر لقمه لر در
دلینی روغن بادام ایدب موم   شکر پالوده لر دبیك خلقوم
طولدیبستیله خوش سنبوسه تر   لب دلبر کبی پر شهد وشکر
ایدر زلبیه رنکین شمسه لر زین   کوربلو زینه لر قلمش کهر زین
اورن پشمینه حلواسی دیشی   یولرلر دست حیرت برله ریشی
علاودینی وصابونی وکاهی   خجل ایلر نجوم ومهر وماهی
نقللر قالبی اشلر شکردن   چورکلر قرصه لر یاقوت وزردن

وان تعدوا نعمة الله لاتحصوها ثانیا مشروبات دلپذیر ومشروعات
لانظیر در یطاف علیهم بکاس من معین بیضاء لذة للشاربین
که هر برینك شربی انهار جنتدن وعیون رحمتدن در یسقون من رحیق
مختوم ختامه مسك هردم که نوش ایده لر عطر جان پرور ندن دماغلر

معطر وگلاب پر مشك وعنبردن مشاملر معنبر اولور لمؤلفه

خوشاب سیب انكور وامرود　　لطیف وترش وشیرین غیر معدود

باقی نباتی شربت نابلر ورمانلر ویاقوتی شرابلر كه قوت جان وقوت جنان درغیر

محدود درنته كم ظرفای دوران وشعرای زمان وصفنده دیمشلردر ومدحنده

شكرلر ایتمشلردر نظم شرابی معطر چو مسك وگلاب　شرابی ملون چو یاقوت ناب

شرابی كزو پیر گردد جوان　　شرابی كزو تازه گردد روان

شرابی كزو روح گردد صفا　　شرابی كزو خسته یابد شفا

وهنگام صحبت وایام عشرتده ساقیلر بونی اوقورلر نظم

در آب جام وآتش می كن تاملی　　این اتحاد بین كه میان دو دشمن است

زین جام برفروز دل تابخورده را　　كین تابخانه ایست كزان جام روشن است

وبو تركی ابیات شوقانگیز ودلاویز انك اوصافنده بر قچ قدح شراب نوش ایتمش ایمیزدر لمؤلفه

هر كه اول تریاك جانی ایتدی نوش　　قاینیوب قانی جگرده نقلدی خوش

بلمزم ساقی نیجه افسون قلور　　طاشی لعل وطپرغی التون قلور

صانكه یاقوت مفرحدر دمی　　دفع ایدر برمده یوز یللق غمی

خانهٔ دل جامیدر دیگر قدح　　سینه اندن صفا جانه فرح

یا مگر جان بزمنك قندیلیدر　　قفل احزانك كلیدی دیلدر

مایهٔ جاندر حكیم اصلنجه اول　　نوزیردر اندرمغان قولنجه اول

اولمغن ذوق وصفانك علتی　　روح ثانی دیر مسیحا ملتی

شمع روینده نالور نور وفری　　جام جم آینهٔ اسكندری

آب حضر اوقور سم آدینی دوا　　كه بود امراض روحیچون دوا

مفلسی جومرد وپیری نوجوان　　خستهٔ صاغ ایلر وطبعی روان

تازه لر عمرك نهالی جو كبی　　دللری اچر گل خودرو كبی

ذیت در قندیل دلده شعله دار　　شمع جاندر مهر ومحنتینه زار

صفت لباسها

نثر وثالثا یا بنی آدم قد انزلنا علیكم لباسا یواری سوآتكم وریشا ولباس التقوی ذلك خیر مقتضاسنجه دخی یا بنی آدم خذوا زینتكم عند كل مسجد فحواسنجه ملبوسات نازك وتر وثیاب فاخر ومنوردر كه لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان اطلس وكمخادن وناسیج وچوقادن شعارلر استبرق وخارادن وسندس ودیبادن دثارلر قندهاری وساغری عمامه لی ومصری وبربری جامه لر اقمشهٔ حلبی واصنعهٔ قصبی كمی دستار ذیب وزین وكمی استار عیب وشین اولور افسی مرصع وقبای ملمع كمر زرین وكفش نازنین انواع جامه خوابلر قاقم وسمور حتی سنجابدن كمی كافوردن اق وكمی لعبدن یمشاق زراندود قالیلر وزربفت نهالیلر ورنكین نمدلر ثمین مقعدلر مذهب متكالر منقش مصلالر نظم خوب ودلكش نطع ورنك امیزلر　　رسم ماینده

قلوب انکیزلر   برک ترلر قد رنی اید بشکست
چرخك اوقورلر طقوز نطعینه بیت   رابعا مقلانا بخانه لر و مطلا کاشانه لر
کلشن سرالر وحرمرما والر ارم ذات العماد التی لم یخلق مثلها فی البلاد
صفه لر شدادی وقبه لر بغدادی کمرلر هلالی فنارلر خیالی لمؤلفه
طوره لی اچمش ملك ملکنده پر   شمسه لر ویرمش فلك صحنینه سر
فرشلر اولمش جواهردن فسوس   تخته لر دعوج ودوعا آبنوس
تخت زرلرده صطلاب جهان   اندم ختم اولمش رسوم انس وجان
نثر بونلردن غیری اسباب وعیش وعشرت وآلات بزم وصحبت نی قیاس وبی
شمار کمی ذوات النفخ وکمی ذوات الاوتار خوش آوازه کوینده لر وطرب سازه
خونده لر نظم زبانی ودقاق تصنیف کوی   چوطنبور چنك وزن ماه روی
چوصونی بالجان ان مه وشان   معلق زنان زهره بر آسمان
وشیرین سخن قاص لر وموزون حرکات رقاص لر نظم
همه سرو بالا وسیمین ذقن   همه کبك رفتار وطوطی سخن
زرخسار شان شرمسار افتاب   زمرغول شان خون جکر مشك ناب
وبونلردن غیری اثاث بیت ودار واوانی ملك ودیار دمثلا اناء
رصاص وزجاج وبلور انور وصفر وتنحاس وصفر وسیم وزر ومجوهر
کاسه لر وکونه لر وسایر جواهر زواهر نامدار ودرغر شاهوار وزردو

دیناردن قناطیر مقنطره وخیمه وخرکاه وبارونبکاه فاخره سرر مرفوعة
وفرش مصفوفة وزرابی مبثوثة واسباب جواسیق کالاکواب والاباریق
وترتیب محافل کرده دون اهتمام وله الجوار المنشاة فی البحر کالاعلام
وشول اسباب ملاعبه والات مداعبه که نرد وشطرنج درهی برندم استباط
خیال دقیق واستخراج فکر وتوفیقله ورفیقله صدرنج چکلمشدر که هربری
بسیط بزمده بساط نشاط اولوب عقول مخوله سبب انبساط وارتباط اولور
وارباب سیادت واصحاب سعادت برله موجب اختلاط اولور اکر نرد در
بو عالم شش دردده فصول اربعه کبی چار فاصله ازربر وشهور کامله
کبی اوتوز ایام ناقله استنه بغلنمشدر روز وشب کبی دورنك وکردش
افلاك کبی همراهنك در وکعبتین مهر وماه سیرانلرنده دنك در وکر
شطرنجدر اکی عسکر مقابل واکی لشکر مقاتلدرکه پیاده لرینی وکنجه طوتب
ترتیب مبارزان وترحیب میدان ایلمشدر الحرب خدعة مقتضاسنجه
منصوبه لری لعبت بازان خانه افلاکی وفکرت بازان عرصه خاکی
مات ایلر والحاصل اول بر مشغله درکه مزید فکر وخیال ومزیل غم وملالدر
نته کم ابن خیام دیمشدر نظم زمانی بحث ودرس وقیل وقالی ● که انسانرا بود کسب کمالی
زمانی شعر وشطرنج وحکایات   که خاطر را شود دفع ملالی نثر
القصه انسانه احسان اولن اسباب عشرتك وسعتی وبنی آدمه ویرلن الات

معافرتلع فسحتی زبان وبیانله تقریر وخامه ونامه ایله تحریر کلوردکلدر

بحار اولسه مدادا شجار اقلام　　بو لطفلع بیکده بیری اولمز اعلام

ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم نعم المولى ونعم النصير

والحمد لله على ترادف آلائه وتواتر نعمائه دوباره ایتدی ای مغرور هوای نفسانی

وای مکور صفای شیطانی کفتار طریقهٔ اهلام ازدینه سویلیه دك وبرهان

قاعدهٔ علم واحکام ازدینه ایرادایلمدك شکری مقابلهٔ معصیتدن ایدب عصیانی

کفره منجر ایلدك ومدحتی ملاهی ومناهی یه ایلیوب مسئلهٔ مشکلترایلدك

حاشا که حکیم ولبیب ونصاب معرفتدن بانصیب اولانلر اسباب آلایش والات

آرایش ولباس خورش ومواد نمایش ونمایشله مفاخرت ایدن لر مبارزان

میدان طریقتدن میشلردرکه هر بر سرو پایه که مکنت دنیا وفسحت دنیا الوریسه

غافل اولماسونکه سپر سینه سی تیر بلایه وسهم قضایه هدف اولمشدر

وملاحان عمان حقیقت بیورمشلردرکه هر آشفته رایی که روزکار هوا وطغیان

ماکوداب کثرت صالنسه بلمش اولسون که وجودی سفینه سی نجات احتمالندن

وخلاص امالندن بر طرف اولمشدر **بیت** جهان دیر استنی بنیاد ازین فرهاد

کش فرباد که ازافسون تیرنکش ملوك انجان شیرینیم　ذیل ملك دنیا

سراسر کبر ونخوت ومادهٔ عجب ورعونتدر ومثمر نسیان وغفلت ومنتج

عصیان وحجلتدر مع هذا هر زمانده وسمت انتقال وصفت زوال

ازدینه در

ازدینه در انما الحيوة الدنيا لعب ولهو وزينة وتفاخر بينكم وتكاثر
وما الحيوة الدنيا الا متاع الغرور والله لا يحب كل مختال فخور پس

سید الانام علیه الصلوة والسلام بوسببدن بیورمشدر الدنيا سجن

المؤمن وجنة الكافر عین عبرتله نظر ایله که حق سبحانه وتعالی نیجه قومك

حقنده بیورمشدرکه ذرهم يأكلوا ويتمتعوا ويلههم الامل واول حضرت باب

تبتدن مرویدرکه قارنن طویورنجه طعام یمزدی وزواید کلام دیمزدی

ابو هریره دن رضی الله عنه منقولدرکه ما اشبع النبي عليه السلام

اهله ثلثة ايام من خبز الحنطة حتى فارق الدنيا اکر اکیدرلو نعمتا ولسه

برین اختیار ایدردی وبرین فقرایه اشارت ایلردی واکثریا قرصهٔ

شعیر ونان فطیرله کچنوردی شك یوقدرکه خلط انواع طعام وجمع

اصنام الوان مایهٔ امراض واسقام ومادهٔ اوجاع والام در **نظم**

زکم خوردن کسی را تب نکیرد　زپر خوردن بروزی صد بمیرد

دکر خیدبری چون مکس از بهر قوت　در دهن این تنهٔ عنکبوت

نثر وتردد کلدرکه تکلفات لقمه تلفه وتعففات طعمه سرفه راجعدر

ان الله لا يحب المسرفين ولا خير في السرف

طامعا از بهر طعمه پیش هر خس منهند　قانعان ازخنده بر شاه ووزیر وکشورست

ماکیان از بهر دانه میبرد سر بر زمین　قهقهه بر کوه وبر در شیوهٔ کبك نراست

بو اجلدندر که مشایخ اولیا و عباد و زهاد و حکما **بیت** تجوع ترا نی تجرد تصل
دلو سك بنی ماسوادن کسل دیوب ریاضت و مجاوعت و صبر و قناعتله قرب
استطاعت و حقه طاعت اختیار اتدلر پرهیز احتما ایله خدمت مولایه مشغول والدلر
کاو و خر کبی خ لیل و خوار و نعامه کبی اتش خوار اولمادلر **بیت**
هیچ کس ره سوی بالا نیافت تا قدم از نعمت والا نتافت **دیکر**
جز بلقمه بسوزد اخرت کاندر چراغ انچه روغن بیشی اولدی نهایتا زراست
هما کبی استخوانله و عصفور کسیره نانله کچندلر **نظم** همچو هما بر شرف کار باش
کم خور و کم کوی و کم ازار باش **نثر** که جوف ادمی مثال کنیف و مستراح درنه سرای
سرای و قراح نفیس نعمتلر و لطیف شربتلر اکا القا اتمکی وجه کورمز **لا تاکلوا
اموالکم بینکم بالباطل فلینظر ایها ازکی طعاما نظم**
هر که که اندی حوصله کو کلن طعامه صرف جهلیله قلدی جام جمی ظرف شوربا
و حال مشروبان دخی بو وادیدن جاریدر و احکام افاقی بر بینه ساریدر
نته کم سرور کاینات و مفخر موجودات عم بویوردر لا تمیتوا القلب بکثرة
الطعام والشراب فان القلب کالزرع یموت اذا کثر علیه الماء بر حدیثده
دخی بیورد رکه افضلکم منزلة عند الله اطولکم جوعا و تفکرا و ابغضکم
الی الله کل نوم اکول شروب و بونك امثالی احادیثه نهایت و اخبار و اثاره
غایت یوقدر و ظرفا شیرین بیان دیمشدر که **مصراع** هیچ شربت همچو

شراب

118

شراب سر دیست اما اولکه خمردر حقیقتده جمدر و نام شراب اولدوغی شرور
سرورینه عینیدر و حکم کالابوال والخبالدر حبیب الحق و محبوب البرایا علیه
الصلاة والسلام ما دامت الارض والسما بویورمشدر که **ان علی الله عهدا لمن
یشرب المسکران یسقیه من طینة الخبال قیل یا رسول الله ما طینة الخبال
قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار** بر نسنه کیم مردود شریعت و مطرود
طریقت اوله وجودی سبب فضیلت اولماز بلکه موجب رذیلت و انکله مباهات
کفره وسیلت اولور **لمؤلفه** مردود شریعتا اولدوغیچون • تا کلکوزی یاشی سیل خوندر
عاقلانی اختیار ایدرمی • چون شربتی علت جنوندر • مقدمه سی غشیان ••
نتیجه سی هذیان بدایتی صرع و دوار نهایتی صداع و بخادمانی فالج و سکته
در مانی فجاءة موته **نظم** بنا فرید خدا در جهان بقدر تخویش • بلندتر
کهری خوبتر ازان التعقل • چکونه پس بکند جان هوشیار اعراض • زهر چه
ان بطبیعت کند ازالت عقل **انما الخمر والمیسر والانصاب والازلام رجس
من عمل الشیطان** شول نسنه کی سنی عادتدن دور و عبادتدن مهجور ایته کم
حضرت حق بیوردر **لا تقربوا الصلوة وانتم سکارا** یقینا معلومدر که
عالمده اندن مذموم و دنیاده اندن میشوم نسنه اولماز منبع شور و شر و
معدن خطا و خطردر **نظم** بیاده دست میالای کان همه خونست که قطره
قطره چکیدست از دل انکور **نثر** الحق پدر دردمند پند فرزند هوشمند ایچون

بو ابیات دلپسندی خوش دیمشدر لمؤلفه پدر نید پیدرای وغل سکا یول

صقن میدن ام الخبائثدر اول / کشیده نه عرض و حیا قورنه قدر

قلوردی نرو دنیانک امرنده غدر / دوکر جرعه وار آب رویک سنک

مکدر قلور جمله خویک سنک / شروری شرردر صفاسی کدر

کوکلدن غمی عاقلیسه کدر / انکیچون حرام اولدی هر قطره سی

که دریایه منجوا ولور بهره سی / چون طغیانه ایدر بحری بشدن اشی

او دمده دوتر دهر طوفان شر / بو کره دا کیشی نیچون جان اتا

سکایان منصفی اوغول اتا • اما اول شراب خوشگوار و صفا و اقتباس که
فیه شفاء للناس در بر قاچ خسته حال و شکسته بال مکس حجکلر
لعابندن و دهانی بندن کندولر قوت و لا یموت و سدرمق و ذا دشتا وطدق
مدقیچون ترتیب ایدر بصاقلد قلری زوادۀ ظلم و بیداد و حیف و غادللمق
نته کم ظهیر فاریابی دیمشدر بیت بدان طمع که دهن خوش کنی زغایت حرص
نشسته مترصد که قی کند زنبور نثر الحق هر کم ملاحظۀ نیش عاقبت ایلر
ترك خاطرۀ نوش عافیت ایلرانلر که لباس ملمع و خلعت مرصع طامعلردر
من کان یرید الدنیا و زینتها وعیدنك تحتنده داخللردر ان المؤمن
یتزور و المنافق یتزین و شونلر که پلاس مرقع و کرباس مقطعه
قانعلردر الدنیا لمن هربها و الاخرة لمن طلبها حدیثیله عاملردر

حب

119

حب الدنیا راس کل خطیئة انا جعلنا ما علی الارض زینة لها لنبلوهم
ایهم احسن عملا نظم جبۀ خیر الثیاب البیض عالم زاین / زانکه اورا درشت
درّاعه نکیر استراست لباسدن قدر ضرورت مقدار ستر عورتدر و جامۀ
خشندن کفایت شول عبایه در که حر و برددن وقایه در و بونلرك ازدینه
مزید شرف در شویله صنمه که فضیلت و شرف بدر هر کم موافقت مولی ایلر
مخالفت هوا و ترك دنیا ایلر حضرت علی المرتضی رضی الله عنه وارضی به
نه خوش دیمشدر نظم لکسرة من جریش الخبز تشبعنی / وقرحة من قراح
الماء ترویني / وخرقة من خشین اللبس تکسني / حیا وان مت تکفیني لتکفیني
نثر خبرده کلمشدر که من ترك ثوب جمال و هو قادر علی لبسه البسه الله تعالی
من حلل الجنة الحق کمال اصفهانی نه خوش دیمش بو بیانی نظم
کاهی چو نرگس است همه چشم بر کلاه / کاهی چو غنچه است همه دلبستۀ قیامت
خصوصا شول لباس که اطلس و کمخادن و حریر و دیبادن در انلارك حقنده
خود وعید و حساب و تهدیده ارتیاب یوقدر من لبس الحریر فی الدنیا
لم یلبسه فی الاخرة حقیقتده بر عاجزدم بسته و ضعیف دل شکسته
قوردجوغزك که هزار درد سر و خون جکرله کند و خسته تنلریچون بر نجه تار
گسسته شکسته بسته طوقودقلری کفنلرینك غصبایله پیوسته صوییب
المقاداب بجروت و اصحاب فتوت یانند مقبول و نه یوزدن معقول

اولور نته کم ظهیر فاریابی دیمشدر **نظم** زکرم پیله کفن برکشی و در پوشی

میان اهل مروت که دارد ت معذور شعار و مستعار خود ا ربا بشعور یا نند ه

عاردر عجب حالدر که بر کرم ضعیفده کفنی خلعت کرام پر افتخاردر فی الحقیقة

اکر لطافت کسوت و لطافت خلعت محسوب اولادیباج تذرو و طاوس دراج نی

منت خیاط و بی زحمت نساج بردسه دلفریب و رنکا رنک آمیز و بی وجهله دلاویز حالت

انکیزدر که تعریف و توصیفا و لنماز و بو نلردن غیری سایر طوایف طلایفده

دخی لباس مرغوب و کسوت محبوب بی نهایت یوقدر نته کم سلمان دیمشدر **نظم**

که یا فت از قصب سکری بقامت نی که دوخت این عسلی خرقه بر قد زنبور

و اولکه قاقم و سنجاب و سمور در انلرک داخی حالی مانند اطلس و ناسنج و سیفور

در هر زمانده کاه و تیر و کمان و کاه دام کمینله و هزاران هوا و هوس و حشم

و کینله بر بولک کوهی و بیابانی کندو عالمنده و کار و د منده اولاحیواناتی

طوتب و پوستی یرلی یملک و پوستین چقاروب پوستین ایملک مقتضای رحم

و شفقت و موجب کرم فتوت دکلدر من لا یرحم لا یرحم الراحمون یرحمهم الرحمن

ارحم من فی الارض یرحمک من فی السماء بو قدن که انی سبب و فضیلت و علت

فوقیت زعم ایدرسن مع هذا امام شافعی رضی الله عنه جلد سباعک لبسنی مکروه

عدایلمشدر و اول بابی کلیتله سد ایلمشدر ابن عطیه قدس سره نه خوش دیمشدر که

دنیا التی نسنه دن عبارتدر که جمله سی بطریق الاستعاره در مطعوم و مشروب

و ملبوس

و ملبوس و مرکوب و منکوح و مشموم القصه جمیعی سنک احوالی معلوم

اشرف مطعوم که عسلدر غذا و شفاء نی ایلدر بر ذباب ضعیفک لعابی و غذا و

شرابیدر و اشرف مشروبات که مادر بر و فاجر اننده سوادر و اشرف ملبوسات

حریردر اول بر کفن دوده حقیردر و اشرف مرکوبات فرس جواددر اول دخی

مقتل اهل جهاددر و اشرف مشمومات مسک اذفردر اول دخی بر حیوانک

نافه دن دم معطردر و اشرف منکوحات نساء صاحب جمالدر حقیقتده فتنه

رجال و وبال فی مبالدر ردیة الخصال و ردیة الفعال هن ناقصات العقل

و ناقصات الدین اکر قاصرات الطرف اولا و کر حور و عین القصه **لمؤلفه**

کیمکه دنیای دونه مفتوندر کیجه کندر ذلیل و مغبوندر

و اولکه عادت عاد و قاعده شداد موجبنجه دور و تکلف و قصور مذهبدر

و طاق عالی و رواق عالیدر مقدمات حضوردن و مقدمات سروردن

طوتمق قصور عقل و فتور نقلدن ناشیدر حقیقتده ابتاع قیاصر

و تقلید اکاسره در من تشبه بقوم فهو منهم **بیت** هر کرا خوابکه اخر مشتی خاکست

کو چه حاجت که با فلاک کشد ایوان را فرید زمانه بهلول دیوانه دن منقولدر که

وقتی که هارون خلیفه مانند فردوس برین بر قصر فلک تزیین بنیاد ایلدی

و بنیان و سقفن معلا و در و دیوارن مطلا ایدب آباد ایلدی هر هنرور

انده اعجوبه روزکار بربادکار درج اتدی و هر پیشه کر بر نوع عبرت

اهل دیار صنعت نامدار خرج اتدی بهلول ناخی بر پاره فحمله و هزار شفقه و
رحمله اول قصرك دیوارنه واول سرایك بر كنارنه یازدكه یا هارون
رفعت الطین ووضعت الدین رفعت الجص ووضعت النص ان كان من مالك
فقد اسرفت ان الله لا یحب المسرفین وان كان من غیر مالك فقد
ظلمت ان الله لا یحب الظالمین للحق بونلر عاقله مایه اعتذار و كاهله
سبب افتخار اولمز نظم كنكر شاهان كه از ایوان كیوان برتراست رخنها
دان كش بدیوار حصار دین دراست اولكه تمام العقل در قصورك
قصورینی و فقرك حضورینی بلور طمطراق طاق ورواق قلعه وسرای مسرت
نطاقله مفاخرت ایلمز لمؤلفه كوكه چقسك مسیح وار اخی بر اوج
طپرغیله یكسانسن چرخ وش قصرلر ایدوب بنیاد روز وشب پاسبان
دربانسن بلكه هر زمانده قورونی و شكسته كی و پستی و دلبسته كی
كوستریر بو یوزدن معامله قلور نظم درین رباط دو در چون ضرورتست رحیل
رواق وطاق معیشت چه سربلند وچه پست لمؤلفه بو یوغك قاپوكی مسكین دكل یول

كدار دكجه قله اغزین اچوب اول — اتوبصه بو فانی حجره دن تنك
كه كفش تنك ایلی پایكی لنك — علم قالدره عالم تنكنا در
عنانك چكه كم مركب لنك پادر — وجود اسبابی صن تشویش جاندر
عدم ملكینه قچ دار الامان در — شول دنیا یله مغرور و شغل بنا یله مكور

اولا

121

اولانلر بكزر كه سیر انبیا یله علیهم السلام اتباع اتمزلر یا بو حدیث عالی
سندی استماع اتمزلر هر كم دور عالیه بنیاد و قصور رفیعه ابادایلیه ملكلر
دیرلر كه الی این یا ملعون نظم از زبان سوسن آزاده ام آمد بگوش
كاندرین دیر كهن كار سبكباران خوشست كتب تواریخده مسطور واهل
خبرت یاننده مشهوردر كه خلفاء عباسیه دن انتقال دولتك وانهدام
سلطنتك باعث قویسی سرر مرفوعة ونمارق مصفوفة وقصور
عالیه وفرش غالیه واسبابدر مایه كبر وغرور و ماده شرور شور اولمشدی نعوذ
بالله من الشرور بیت جهان رباط خرابست در گذر كه بسیل كه ن مبركه
بیك هشت گل شود معمور بیل ولكه اسباب لهو وطرب و آلات شور و شغب
سر جمله غضب ولعن وطرده سببدر رفات الرقص وضرب الدف ولعب واللعب
كله حرام واولكه الهو در استماع ملاهی ایلمز كه استماع الملاهی معصیة
والجلوس علیها فسق والتلذذ منها كفر وشول طایفه متصوفه كه بوارق
قدسیه وشوارق انسیه یله تحصیل وجد باطنی وتكمیل رقص جانی ایدرلر پس
انلره تقلید ایدن جهله عوامدن بو مقوله اثامك صدوری وبونك امثالی
احكامك ظهوری اگرچه كه من تشبه بقوم فهو منهم حدیثیله عمل ایدر محضا
هوای فسق وفجور در ولو احوال الله مأخوذ در ضمنه كه ماجوردر نظم
چون سلیمان همه بر پشت هوا بندی ذین كر ترا بو هوای تو بفرمان كردی

لهو ولعب

ومن الناس من یشتری لهو الحدیث فحواسندن غافللردر والغناء رقیة الزنا
معناسنه جاهللردر نعوذ بالله من الزنغ بعد الهوی امام ابو یوسف رحمة الله علیه
یاننده کاسردف ضمان یوقدر اکر عود و نای و چنک و چغانه درو کر نقش و
تصنیف و صوت و ترانه در کلیا اسباب لعب لهو و علل خطا و سهودر انده کمان
یوقدر و فتوی بونک ازرنه وارددر هر کیم بونی جاحد در حق صریحه و قول
صحیحه معاند در وانلرکه کوینده لر و خونده لردر و شوق و طرب افزاینده لردر
وچنکی و ربابی و نای زندر جمله سی هر کون بر مجلس اصحابی ایله جلیس و هر
شب بر بزم اربابی ایله انیس قحبه زندر نته کم فردوسی طوسی شهنامه سنده دیمشدر **نظم**

قلم زن نکه دار و شمشیر زن ‌‌ ‌ ‌ ‌ ‌ ‌ نه مطرب که مردی نیاید ززن

حقیقتده بو طایفه ناخایفه نک یاننده ذکر و تسبیحدن بر سوز و ساز
وقاتلرنده یللرعبادت و طاعتدن بر خوش آواز غم پرداز یکدر
بونلر کوی خراباتک نواح مصایبی و مداح نوایبی در فکر و نیت لری
و قصد و امنیت لری اولدر که اهل صلاح و سدادی تصنیفات مبتدعه
و تالیفات مخترعه ایله سواد فساده دعوت ایدلر و قوم فلاح و رشادی
هر بری عشاقک نواسازی و جانمشتاقک دلنوازی کچوب هوی و هوا ایله
الحاده رغبت ویرلر ارباب صلاته سکر مدام ویروب جام میله کوزه
و سبودن ال یودورلر و اصحاب دوزخ شرابیله بهودله حیرت تمام

ویرب رمضانی حلوای عید کبی یدورلر اولئک الذین لعنهم الله ومن یلعن الله
فلن تجد له نصیرا و سیصلون سعیرا و نهج سبیل واضح لمن اهتدی
ولکنما الاهواء عمت فاعمت ‌ ‌ ‌ ‌ مع هذا اذ کر صوت و الحانله اعتبار و رقص
وجولانله افتخار اولسه ظرافت رقص و جولان و لطافت صوت و الحان خود
منصبطوردر که نغمه ققنوس و جلوه طاووس نهایتده مشهوردر مرغان شب
خیزک نغمات دلاویزی و طایر سحرخیزک الحان طرب انکیزی فوق الحد و الغایه
در بلبللرک غلغلی قلوبی شیفته و عقولی فریفته ایدر ‌ و قمریلرک دلکش
ترانی و طوطیلرک شکرین الحانی عابدلری سرمست و زاهدلری هواپرست ایلر

چه ساز بود نواخت دوش بلبل مست ‌ ‌ ‌ ‌ که رفت عمر هنوز دماغ پر صداست

مبحث اسباب سیم و زر

بو جمله ایله نه ایچلرنده بر بینک اداسی انکر و نه شرعا منکردر و اوانی سیم و
زردر اول دخی بین الفجار و الفساق مستعمل و معتبردر ‌ وانلرکه عیار
عقلی تمام دربلورکه بونلرک رجاله استعمالی حرامدر نته کم حدیث نبویده

مبحث نرد و شطرنج

بیورر هذا حرام علی ذکور امتی و اولکه نرد و شطرنج در حقیقتده دردو
صد رنجدر اصحاب صفای بغض و عداوت و ارباب وفایی خبث و قساوت
دوشر خاطر انوری ندن کرفته و متغیر و دل مطهر کورندن اشفته و مکدر
اولور یار همدم یکله و غمخوار محرم یکله غریمی محابا اولورسن مغلوبیتی
قساوت دنیا و مافیها کو یا موت مفاجاه دار الحق صلب و صاف پادشاه

وقتك پندنده بو ابيات صافدلبندى و نظم عالم پسندى خوش كتورمشدر

من بگويم چون بباز اى شاه شطرنج خرد ❊ دشمنا نزاد در شطرنج ازچه ياد افراه كن

دست فلج فتح جوئى عزم فرزين بند ساز ❊ خصم دولت ما خواهى رخ بعدل اى شاه كن

كتب تواريخده مسطور و بين الخلايق مشهوردركه صهصه بن زاهر كه اخراج

فنونده ماهر ادى چونكم شطرنجى تصنيف ايلدى راى هنده عرض ايدب تعريف

ايلدى راى ايتدى شاهان صاحبراى و پادشاهان مملكت آراى هر احد

كركدرنه اهل لهوكه اول مادهٔ فتح و ظفردر بومايهٔ خطا و سهو شونلركه

فتح منصوبهٔ ممالك صددرنده درو انلركه عرصهٔ معركده عرصهٔ لشكرقيدندن در

منصوبهٔ مزخرفهٔ فتح اتمكله ممكور اولماز و عسكر مخيله طرح ايلمككه

مسرور اولماز روز و شب نقوش مهرهٔ انجم و افلاككه و بازيچهٔ انقلابات

آتش و باد و آب و خاككه ناظر اولورلر و حضرت مرتضىدن كرم الله وجهه

مرويدركه بو لجه كچوب كيدركن و عالمى عين عبرتله سير ايدركن بر طايفه

كورديكه او شب شطرنج اوينرلر جهالتلرندن اوده كوزن دوشب ينارلر

بويوردكه ما هذه التماثيل التى انتم لها عاكفون يعنى اول طائفه

عبدهٔ اصنامه و عبدهٔ اوثانه بكزتدى قل الله ثم ذرهم فى خوضهم

يلعبون الحق بو مباهات اولنان امورك اكثرى مباحات اقسامندندر

فكيف كه انلركله مفاخرت اولنه و دعواى فوقيت و مزيت قلنه فلا تتبعوا

خطو

خطوات الشيطان نظم آنكس كه نيست امروزش امورد يكرى ❊ دارد

زروزگار چه ملكى و دولتى ❊ دانى كه چيست اصل سعادات دنيوى ❊

امنى و صحتى و كفافى فى مهلتى ❊ نثر الحق سر جمله ذكر اولنان اسباب عادى

و آلات بادى عرض تاييد حكم حكيمده همين مقابلهٔ عصاى كليمده سحرهٔ فرعون

حبال و عصا مثالندهدر و معارضهٔ و قضا و قدر و نوازل آسماندن حذر

فجرهٔ عالم فنا دكرندن سهاد قسنى تمثالندهدر پس بعد كشف الاحوال و رسف

المثال بو مقوله احوالى و بو رسمه افعالى اجم فضايلدن و اكرم خصايلدن

عد اتمك فرط عناد و خرط قتاددر حكيم ايتدى هله غيرلرى قو بولسم

و بعض كلماتكزى معقول و مقبول طوتب اويالم بارى سز طايفه كه سباع

و ضباع سز و قبيلهٔ مطماع و خبيثة الطباع سز و ممر عاليانه قطاع سز بين بنى

الانواع و عند الجمهور و الاجماع ذريات ابى البشرله نزاع و دفاع اتمك

دوشمن زيرا طوايف حيوانات ايچنده قلت منفعت و كثرت و مضرتله

معروف و خبث قساوت و بغى و عداوتله موصوف سزدن زياده كمسنه

يوقدركه حدت مخالب و اظفار و قوت اسنان خنجر دمارله بر بريكوزك پوستين

يرترسز و لحومنى برسز قطعا نهاد كرده رفق و مدارو نهاد كرده رحم مواسا

يوقدرنه كبيره كبرتدن او تر و حرمت و نه صغيره صغرى اجلندن رحمت نظم

نه از ين كار درد لش دردى ❊ نه از ان راه بر رخش كردى

اقارب وعشایر کوزله شول یوزدن معامله ایدرسز که اعادئ دین ودولت

ودشمنان ملك وملل انك عشر عشیرن ویوزبیکده بیرن اتمی نظم

دەور اینان دوم و کین ساختن　　بجون خورد کی روزشب تاختن

روباه ایتدی بوخصال قبیحه واشبو فعال فضیحه انواع حیوانك ایچنده ذریات

انساندن نشئت قلمشدر نظم آدمی خورند اغلب مردمان　　ازسلام علیك

شان کم جو امان نثر خلقت آدمدن مقدم ودورقابل وهابلدن اقدم بورسم و

آیین وکبر وکین حیوانات اراسنده یوغدی نظم مردمی درجهان نماندزان

که بخوردند یکدکر مردم　　بوجمله یله ینه نبتی لنوعنه کزند وضرر

وقصد وخطر ایلرس غالب وحطام دنیایه طالب وراغب برطایفه دخی یوقدر نظم

عیبکسان منکر واحسان خویش　　دیدهٔ فرو بر بکریبان خویش

نثر بودخی عجبدن عجبدر روباه معامله ده غایتا غربدرکه سن دن

بریکوزهر قچنکه اعراض دنیاوی واغراض نفسانیدن اعراض ایلسه شرو

شور مردمدن نفرت ایدب کوهلرده ومغارلرده وغارلرده وار بسباع

ووحوش ایله الفت ومؤانست ایلر اکر بونلرك مصاحبتندن حضور دل وسرور

کامل وانلرك مقاربتندن تفرقهٔ باطن حاصل اولمسه ناجنسله اختلاط

ومخالفیله ارتباطه عقل قچن رخصت ویررد ی من المثنوی المعنوی

صدهزار ابلیس لاحول آر بین　　آدما ابلیس را درمار بین

سر نهد برپای تو قصاب وار　　دم دهد تا ریزد تخون زار زار

وقتی کم بومناقشه ومجاوبه ومناوبه وجدال ومعارضه ونزاع ومناقضه

بومقامه ایردی نظم فضم جناحیه بازالنهار　　وطار غراب وکار الدیاجی

یعنی معارض روز فیروز مجلس مباحثه نی پریشان ایتدی ومحفل محاوره

ومحادثه نی طاغتدی وینه هنکامه کیر شب بجو رخیام مشك فامنی

میدان کون ومکانده قوردیغیچون ناقهٔ سپید آسمانه بارنبکاه سیاهنی

وخیمه وخرکاه ظلمت پناهنی یوکلدب عزم هنکامه ایلدی پس انلرکه مبارزان

میدان خصومت ومحاوران دیوان حکومت ادی بساط جدال ونزاعی

دوردلر ودهان قیل وقاله مهر سکوت اوردلر پس اول جمع کثیر وجم

غفیر پراکنده وپریشان اولب مقاملو مقامنه کتدی سلطان عادل

واصف نصفت دل دخی خلوت سرالرینه عزیمت اتدی ناچار فصل حکومت

وقطع خصومت فردایه قالدی وبو مرافعه ومدافعه افراد انس وجانی

وهر خرد وجانی فکر وحیرته صالدی لاجرم اول کیجه غسق ظلامدن فلق

صبح بامه دکن ملاحظهٔ قیل وقال وبیك درلو فکر وخیالله سکون واصطبار

وخواب وقرار وتوقف انتظار کوستردلر نظم لمؤلفه

انکچون اکلنور دهرك نفاقی　　که معقد راجتماعی افتراقی

نرطك کسه مهك بکزینی بوتب　　که اولدی روز روشن ثنی روشب

بوغمدن رویی بشرین زعفراندر　　　که صوکی هر بهارك برخزاندر

مجلس چهارم درمناظرهٔ عنکبوت مهموم با حکیم دوم نظم

یینه چون شهباز صبح اچدی قنات　　　خانه سندن اولدی شب عنقاسی مات

قافه دکدی شاه روم التون علم　　　صندی هندك لشکری سرتاقدم

صیحه لر ایتدی ققوب شهپر خروس　　　سینه لر دوکدی فغانلر قلدی کوس

ویرمکه شبچره لر جسمینه جان　　　طولدی حی علی الفلاحیله جهان

شهریار معدلت شعار واصف صفت دثار دخی نیه کفایت مهمات رعایا ولشکری واشاعت اثار عدل وداد کستری اتمك ایچون ترتیب دیوان حکومت وترحیب میدان خصومت امرین ایتدی پس ارباب فضل وکمالکه چابك سواران قلم فتوی وکوی بازان صحن تقوی در وصحیفهٔ منقبتلری یوتی الحکمة من یشاء ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا برله معنون در واصحاب قیل وقالکه هر بری قطب اسمان بلاغت ومرکز جهان براعتدر وطراز کسوتلری هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون ایله متزین در اصل وفروع شرع مبینی وحل حرمت امور دینی فصل ووصل ایچون دیوان سلطانی ومحکمهٔ جهانبانی یه عزیمت کوستردیلر فلا بد انلر کبی سرهنکان بارکاه اعلادر وحاجبان سدهٔ ملادر وزمرهٔ اهل دعوادر وفرقهٔ قوم شکوادر ومحتاجان عرض احوال ومباشران خصومت وجدالدر ارباب

فضلو

فضل وعلمك قدم محترملرینه جبههٔ عبودیت اورب وخاکپای کیمیا سالرینه چهرهٔ استکانت سوروب بالعز والاجلال کالدولة والاقبال اوکلرنجه وارد لرنجه وفی الیمین والشمال کالنور والظلال جان ودلدن یوکرشوب دار القضاء پادشاهی وایوان فصل حکومت شاهی یه کتوردلر نته کم دیمشلردر من کان فی العلم واضعا قدمه یصیر فی العز رافعا علمه العلم من شرطه لمن خدمه ان یجعل الناس کلهم خدمه نظم الناس موتی واهل العلم احیاء　　الناس مرضی وهم فیها اطباء　　والناس ارض واهل العلم فوقهم　　سماء نور وما فی النور ظلماء　　وزمرة العلم راس الخلق کلهم　　وسایر الناس فی التمثیل اعضاء　　علم در لیست بنك باقیمت　　جهل درد یست سخت بی درمان　　نیست آن علم جز سعادت نفس　　نیست از جهل جز شقاوت جان　　پس بنیهٔ آیینهٔ معدلت کستری وقانون رعیت پروری موجبنجه حاجبلر ندای بار عام ایتدیلر واصحاب خصومت ایچون رخصت با بنده اهتمام قلدیلر مکر کم عنکبوت صاحب قنوت برکوشده متحیر وبر پرده اردنده متفکر سکوت اختیار ایدوب صموت ومبهوت اوتورمشدی مسبحان ملك وملکوت کبی ومقدسان صحن جبروت کبی تسبیح حی لا یموته مشغول اولمشلردی بو تنك نای ناسوت ومحنتسرای بی قوتده مثال هاروت وماروت نار حیرتله مصلوب وافکار محنتله مغلوب پرکار چرخ دوارك کارنده وسراپردهٔ لیل ونهارك دوارنده زار ودلفکار قالمشدی ودرکاه خیالده

وکارخانهٔ بالده جولان کردار طور میوب دنشئه اندیشیله و رشتهٔ
فکر تحیرت پیشه یله هر بوزدن سوز کرپاسن طوقردی کاه محنت سنجلرنده
رقص اوروکاه عبرت پارمیخلرنده چنبر اولوب جانباز روزکارکبی نی قرار
اولمشدی وقتی که حاجبلك بارعام ایچون اولن اوازطرب سازینی وندای غم
پردازینی کوش اتدی جرده ایکن جان بولب مستانه وارجوشه وافسرده ایکن چوزلب
دریالین خروشه کلدی و برسوزده بیك قیل یارب قیل وقاله وحمدذی الجلال
والجماله اغاز ایدوب ایتدی

حمد اول خدای فرد وقدیم وعظیمه کم   ملکنده ذره دکلو بوکن یوقدر اشتراك
ذی قدرتا سنی کم مددفیض رحمتی   سنکین دل ایکن ایلدی کهسار سینه چاك
ایدوب وجود پرده سنی تا نار نسیج   بو پرده ایله کزلدی ذاتن او نور پاك
بر بیری اچره قلدی طقوز چرخی دایره   مرکزده قلدی نقطه کبی عنکبوت پاك
دور وجوده ویردی تسلسل شود کلوکم   لیل ونهار حشره دکن بولمز انفکاك
ای شاه معدلت که کنش کبی طاپکه   حق ذره ذره اتدی هر احوالی تابناك
قت قت حریم حرمتکه پرده دار اولا   طورده قچمارض بویدی چرخ پر اشتباك
بزبنده نی مقدار وذره خاکسار

اشارت شهریارمنی وفرمان سردار مز ایله خاکپای سعادت ایات سلطانی
وسدهٔ سنیهٔ سیادت نصاب خاقانی یه کلدم عرض حال پرملال واظهار ما فی البال
ایدب درکه تخت یدمده ساکن ونیك ویدمده ضامن بر قچ کروه پراندوه

بنی

نی شکوه وارد رکه کمی دار البلاء غرنده وکمی دیار عناده تکبنده وکمی کارکاه
حیرتده تهمتده وکمی راه محنتده دونن طیراجق بلیوب ویراجق بیوب صبرو
قناعتله وپرهیز مجاعتله پچنوب زار ودلخسته وفارغ ودم بسته یاتورلر
نه کمسیه دللری دوقنور نه الکرنه برنسنیه تعرضلری وارنه مدخللری

کم خور وکم کوی وکم ازار خلق   عاجز ودلخسته وبیزار خلق

بلمز طایفهٔ انسانه نه ایلدلر که هر زمانده ضربتلرندن پر کرند ومحنتلرندن
مجروح ومستمند اولمشلر درخانه لرینی یقرلر ولانه لرینی یقارلر مخزنلرین
خراب ومدفنلرین یبا بایدرلر ادنی بهانه ایله هلاك واولمز افسانه یله
زیرخاك ایلرلر اکر ذریات ادم دعوای افضلیت ولاف اکملیت ایدوب
بومقوله تعدیلره وضعفا یله بو یوزدن تصدیلره اقدام ایلرسه شاه معدلت
پناهك حضور سعادت کسترنده وعلما واشراف شریعت دستکاهك
محضرنده شواهد عقلی وقواعد نقلی برله اثبات ایلسونلر والا بو ضعیف ودلخسته لردن
اللرن چکسونلر فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا
یره کار اینجا کن که تشویش است در محشر بسی   ابا زجو بر که در دریا بسی شور وشر است
چونکم شهریار معدلت شعار ومکرمت دثار عنکبوتك سخن با فلغن
وعرض احوال موشکافلغن کوردی وزیر نصفت دثاردن یکا توجه
ایدب بو حریف سخن پرداز وحبایل افسانه وافسونده جانباز که میدان

بلاغتده دیوپای وهنکام براعتده انکشت نمای دركیمدر بوصوردی قدیر
دخی خدمت مقامنده چهره خاكسارایدب پای تخته عبودیت باشن قودی
ودعای روز افزون شاهی ایچون ال قالدروب تحیت آیتلرن اوقدی واتیدی
ای شهریار عدل وداد وای شهسوار صلاح ورشاد بو شخص باریك میان و
مدقق واشبو حریف شیرین بیان ومحقق كه پرده باز لقده مثال چرخ
پرادوار دروپرده دار غار احمد المختار در حالیا شهریار ملك كوهسار
اژدرتاجدار طرفندن رساله ودرّیات بشره ن عرض ملازمته كلمشدر شاه
عادل ایتدی شكایتی معلوم وحكایتی مفهوم اولدی قبایل بنی آدمدن كیمدركه
بونكله جواب وخطاب مستطابه متصدی اولب مقابله ومحاوره ومجادله
ومناظره ایلیه اتفاق حكیم روم حكمای یونانك ایچنده وعلمای دوران
اراسنده اوتورمشدی همانا ندم مردانه میدانه كروب بحمد وثنای یزدانه وشكرو
سپاس حضرت منانه اوكدل ویروب ایتدی **لمؤلفه**

حمد اول خدای پاككه كه یارتدی عالمی | آیینه قلدی ذات وصفاتینه ادمی
قندیل نیرا تله هر كیجه زین ایدب | دوندردی باغ عدنه بو دیر اعظمی
باغ جهانی مرده ایكن زنده قلمغه | ویردی صبایه نفخهٔ عیسی ابن مریمی
پس خیل انبیا ورسل ایدب احمدی | ملك دو كونك ایلدی شاه مكرمی
پرتر اولوردی دهر قچنكم صبا یله | غرق عرق اولبدخی صحیسدی شبنمی

ای

127

ای شهریار معدلت آیین وداد بخش | سنْ سنْ بو كون جهانده سلاطینك اكرمی
یقسون خدا چراغكی هر كیجه صبحدك | پرشمع قلدو غنجه بوفیروزه كارمی
عجب احوال وطرفه خیالدر **افمن یمشی مكبّا علی وجهه اهدی امّن یمشی
سویا علی صراط مستقیم** عنكبوت نمقوت اكر بنی آدمك قدر ومنزلتن
وفضل ورتبتن بیلمك دلرسه نظر ایلسون كه اوحی توانا وقادر وبینا ودانا
ذرّیات آدمه واولقوم مكرمه امداد توفیق والهام وارشاد وتلقیق واعلام
برله استخراج صنعتهای عجیب واستنباط حرفتهای غریب ایچون نه دكلو قوت
ونه رسمه قوت ویرمشدر وهندسان ذوی الافتخار ومؤسسان اولی
الافكاره نقدر علم وكیاست ونه وجهله فهم وفراست عطا ایلمشدركه
هر بری مجسطی دان واقلیدس كشا اولب الطهار شعوره وطلسمات واحضار
مأخذ ومتمات ایتمكده عقول فحولی شیفته وجان جهانی فریفته قلورلر
والحاصل انسان صاحب ذرایع بو صنایع بدایع واسطه سیله فی سبیل الله
طاعت خلق عالم اتمك ایچون ایت **انما یعمر مساجد الله من امن بالله
والیوم الاخر** مقتضاسنجه نه مصنع خانه لر بنیاد ایدرلر ولوجه الله عبادت
رازق بنی آدم ایچون حدیث من بنی لله مسجدا ولو كمفحص قطاة بنی الله له
بیتا فی الجنة مبتغاسنجه نه مرتفع كاشانه لر اباد ایلرلر كه هر برینك قاعده سی
اساس دین كبی پیشت سمكده وكنكره سی علم شرع مبین كبی اوج سماكده

مساجد

بر وجهله در که متین لرینك و دکن لرینك یعنی تاکیدارکانك
و تشدید بنیانك کارنده فلکلر سرکردان و ملکلر حیراند بر رسمله
حصانت و متانتی وار در که تمادئ روزکار و تعاقب لیل و نهار ایله خلل
پذیر اولماز لمؤلفه کمرلر انده کم باش چتلمش   کماندر هر بری تیری اتلمش
شرفه منبری معراجه پایه   صلر کرسیلری عرش ازره سایه
فلکلر سیر ایدر محرابی قاشن   اوردلر سنه طك پابینه باشن
قبله کاهلری مصدوقه فلنولینك قبلة ترضیها اولب ارباب
بصایردن و اصحاب ضمایردن دوربین و ناظر یقین اولنلره فاینما
تولوا فثم وجه الله سرینی عیان کوسترلر مناره لری طلعت همایون
و قامت موزون ایله زمیندن اسمانه باش چکوب سرو دلکش و میل کهدن کش
کبی روز و شب قیامده لمؤلفه ایر با فلاکه اندن بانك اذکار   ملکلر
یاکلور تسبیحنی یار   لیالئ رمضانده هر زمان سیران ایدرلر دیرکه لمؤلفه
مناری با قنادیل منور   چو خوبان کشته طوق هیکل زر   و بو زیبا
مساجد و اشبو معلا معابددن غیری خیرایچون مبارك بقعه لر
و متبرك تکیه لرك هر بری منزلکه ارباب صدق و صفا و مهبط انوار
اجابت دعا اولب کعبه کبی مطاف کرام و طیبه کبی زیارتکاه عظام در لمؤلفه
نیاز و عزلت اربابینه ملجا   صفا و وحدت اصحابینه مأوا

چکن

چکن سرانده جیب اربعینه   نظر صالمز سکوخلد برینه
وانده ساکن اولانلرك عنوان بیانی لا یعصون الله ما امرهم
و یفعلون ما یؤمرون در و انتشار فنون علم و استحضار شجون

در بیان مدارس

فهم ایچون مدارس عالی بنیاد کسبع شداد و ترتیب بنیاد ایلیوب روز و شب
محاوره و مباحثه و لیل و نهار مطالعه و مناقشه در لمؤلفه
اوقودرلر درس ایدرلر بحث علمی   قلورلر کسب فضل و قدر و حلمی
کلامی هر برینك پر معانی   ایدرلر شرح حکمتدن بیانی
جهان مشکلرین تفسیر ایدرلر   حقیقت سوزلرین تحریر ایدرلر
اویارب هر کیجه انجم چراغن   اریدرلر فلکلر یغری یاغن
دیوب قال الله و قال الرسولی   یزرلر هر فروغ و هر اصولی

صفت سفاین

و روی دریادن عبور و صحن هادن مرور ایچون فلکلر بنیاد و جنکلر
اباد ایدرلر نیجه فلکلر که میدان مسارعتده و زمان مسابقتده کوی
تقدمی دست فلکدن قاپرلر و نیجه جنکلر که سلك و دریاده و دیارماده
جنك ایچون اژدر صفت هجوم ایتسلر نهنك کردون اهنك لر یولندن صیورلر نظم
طایر تنی پر که شد سیمرغ   پیش و بال و پرش شکسته جناح
شد در سیر شهرها شهره   چون سلیمان بهر غدو رواح
الحق هر بری ماه نو مثال بر نون میاندر که هران خط الف استوادن نازلدر

وكمان غازيان مانند بر رخش باريك ميانددركه هر روز ميدان تير مرادى جانله

حامل‌در **نظم** وعنقاء يطير بلا جناح ويسيق فى الخافق على الخصاف

له وقت المسير لدى انقذام من الخشب لقوم والخوافى كويا هر برى

بر پير لنكر داردركه عصا يله ره كذار درويا بر عليل دسريع السير دركه

پرلچوب بر پروازاتسه مانند طيردر وهمانا بر سالك مسالكدركه هردمده

عزيمتى صوب صحا كدر نيجه سى كشتى فلك تيز رو اوده نيمش غرته‌ٔ ماه نو

باغلوز بخير يله شير نر كبى سينه سى ازده يوردر اژدر كبى

اچسه سيرانه قصد نايد بر پر وبال كانياتى كشت ايدر عنقا مثال

صحن جن كبى دوزى قير كون طاق قصرا هر مند رسر نكون

صپچلرى مفتول جاميلر كبى خلقه باشر كمز اماميلر كبى

بادپا در رخش كردون كبى اولـ كسسه سيرى مهر وماه كبى بولـ

كاسه باز چرخه بكزر حالتى ليك اسبابى درسن بازآلتى

نسنه يرمز هر نه ويرلرسه يير سيرنى دلكش قلوراولدقجه سير

صفحه سيد رآيت نون والقلم لوح سيمى هردم ايلر بر رقم

هيكلى تخت سليمانى انك ديو صرصى بنده فرمانى انك

وهر دود بر اخدودكه موارد ندن نه پياده عبور ايده بلور نه سوار

وهر نهر چون بحركه دوا كدندن نه آدم مرور ايتمكه قادردر نه طوار

كنار

كنار خلايق ايچون قوس قزح كردار وطاق فلك وار ازرلونيه جسر بنياد

ايدرلركه هر برينك كمر هلال آيين ابروى خوبان مايل كبى مقوس ومتعال

وديده‌ٔ جهان بينى عين عاشق دل كبى غرقه‌ٔ ماددر **لمؤلفه**

طاق بودى طاقهاى هر يكى اندرجهان كرنبودى جفت ايشان كهكشان درآسمان

پاى شان بر پشت ماهى فرق شان در بطن ماه از بر ايشان آدمى وز زير ايشان بحر روان

القصه ساير حيواناتك بو مصانع حسناتدن قطعا بهره سى واشبو مجامع

خيراتك دايرسنه يورتمكه زهره سى يوقدر عنكبوتاتيدى **سبحان الذى**

بيده ملكوت كل شىء اكر فضيلت انسان ومزيت احسان بدايع صنايع

وشرايف صنائع برله ايسه جوامع الكلم قرآنده بو آيتده حق سبحانه وتعالى

سزى وبزى جمع ايتمشدر **قل كل يعمل على شاكلته** اكر انساندر وكر باقى

حيواندر هر برينك دانشنه كوره بر روشى وصانشنه نسبت بر جنبشى واردر

وربك اعلم بمن هو اهدى سبيلا الحق بو امور مذكوره جمله وحوش و

طيورده وماروموردده بلكه حشرات هوام مخضرات سوامده مقرردركه هر برى

استحكام اماكن واستقسام مساكن وتمهيد اشيانه وتشييد كاشانه ايتمكده

بى زحمت سنك وخشت وبى منت بنايان بد سرشت مانند صوامع وكنشت

ومثال قصور بهشت نه حجره‌لر ترتيب ونه خلوت خانه‌لر تهذيب ايدرلركه

بعضى مدوّر ومكتب وبعضى مضلّع ومحدّب كبى مثلّث ومربّع ومخمّس

وكمی مسدس ومقوس ومقرنس كه معماران روزكار وستاران داروديار

طرح اطوارنده ورسم ادوارنده حیران ودمبسته قالورلر

هر كسی بر روش كارخیالی داند　　واندران فكر وروش طرفه مالی دارد

مثلا بوم‌ایچنده بر مكس ضعیف مانند خس ونحیف كه تن خسته جانی ودل

ناتوانی شربت واوحینا الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا ومن الشجر

ومما یعرشون برله قدرت وقوت حاصل اتمشدر جرب ستی وشیرینكارلغه

نجه مسدس ونازك وترخانه‌لر ونه مقرنس وشیرین خوشتر كاشانه‌لر

بیاردر پس قدرت حق واذن فعال مطلق برله یخرج من بطونها شراب

مختلف الوانه فیه شفاء للناس قضیه‌سنه مظهر وهر حجره‌سی

پرشهد وشكر اولور وبن بی سروپای ومحنت فرسای كه برضعیف بی‌زور

ونحیف كمترم دوایر اسمان كرداننی قلم وپركار وعمایر جهان اطوار

بی رسم وهنجار خلوت سرالر ترسیم ایدرم پرخیال ونازك مأوالر تقسیم

ایلرم عبرت مال لمؤلفه شودم دست وپایم بر افشار ایدم • جهان

طول وعرض پرادوار ایدم • قلوب نسخ باینده یوزبیك خیال • طقوزیم

براكسوز برنجك مثالی • فلك ازره كارمده صنعت اصام • هر اهل خیالی

یولندن بصام • نه ماكونه خودشان دركار اولم　فسونمده هنجار و

پركار اولم • اكر خلعت مردم اطلس اولا • اوكیم بافتم دربكابس اولا

غایت مافی الباب بر سزك صنعتكرده عاجزوسی كیدان اولا وزسنی بزم صنعتمزده

قاصر وحیران اولاسز وكر افتخاری قصور چون سبع وشداد له ودور

كردون بنیاد له ایدرسكز شك یوقدركه بو مقوله كاروبو یوزدن افتخار

طبعنده شداد صفت استكبار وبیوت ابنیا واولیایه انكار اولمقدندر

هر كه قصور عقل ازمه مقصوردر ومعرفت ودانشدن دوردر مابه

الافتخاری دور وقصوردر ونظر اعتباری تجملات دنیا وثیاب زینیه

مقصوردر نته كم ذكر افتی وبیان محافتی مناظره سومن كچدی واكر

بو صفتلر واسطه‌سیله واشبو حرفتلر رابطه‌سیله انواع حسنات واصناف

مثوبات ظهوره كلوب نجه نجه علی الاركان وقوی البنیان مساجد و

مدارس ورباط وخان بنیاد قلنوردیمكله فخر ایدرسكز اولذا حی اكو انصاف

صافله وحقیقت حاله اعترافله نظر اولنسه واعتذار واعتسافله باقلمیه

خطابندن جوابی معلوم

تعلیقندن احوالی مفهوم اولور طایفهٔ انسان كه طاعت و

عبادتله مأمور فلابد مال ومنالی محلنه وحیراته صرفا تمكله مشكوردر

بلكه بو قضیه‌ده جمله‌سی مجبوردر اما سایر حیوانات بو تكلیفاتدن

معاف ومعذوردر وبو حیراتك دخی فی نفس الامر افاته غایت وفساد و

بطلانله مكافاته نهایت یوقدر زیرا اكر مال حراملهٔ مباشرت

وظلم وغرامالہ مظاهرت اولنوب ظهوره کلمش اولا ارباب تقوی واصحاب
فتوی تصریح ایلمشلردر که اندن رجاء مثوبات وامید رفع درجات ایلمك
سایر معاصیدن ناشدو بدتردر بلکه کفره منجردر که حرامه حلال ومنکراته
مقبول الاحوال دیمشلر اولور بو اجلدن حضرت حق جل وعلا کلام قدیمنده
وفرقان عظیمنده بیورر ولا تتبدلوا الخبیث بالطیب لمؤلفه

حرامی صرف ایدبا وین ثوابی — کوزن یومبدلر آتشدن آبی
ایدب حیله‌یله جارن مهیك دزد — مسیحه کوکلك اتکده ندمزد

وکمال حلال ایله بنیاد وحسن الخصال ایله اباد اولمشلر اولا انك داخی
بناسنده سرف مال عین وبال وزیغ وضلال اولئك الذین اشتروا الضلالة
بالهدی والعذاب بالمغفرة بو جمله دن صکره یا ایها الذین
حکمنك تحتنده داخل اولمق احتمالی کثردر فان الریاء تاکل الحسنات کما
تاکل النار الحطب خود حدیث مشهوردر یراؤن الناس ولا یذکرون الله الا قلیلا

نظم
از ریا پیشه مجو حاجت که جودش عارضیست — میوه کی آرد درخت
خشك کز باران تراست

القصه اکر اهل قبادر واکر اهل عبادر چونکم
اعمالی ریاء للناس واتباعا للوسواس در حاصلی هبادر

دریغا هردمی در مسجد آیی — جهانرا هم ز فن از خود نمایی
تنت اندر تعبجانت کو فتار — زکارت سود نی جز رنج وآزار

الحق طیور غرور وهواسی طایفه‌نك دماغلرنده یومرده مصبوب یاتور
لاجرم هر زماندن ریا واستکبار وعجب وافتخار ایله اوچوره کوزله اکسك
دکلدر پس خیالات باطله ومحالات عاطله ایله لاف وکذاف نه لازمدر

راه دو چون در پاکو شدم پدشه نشست — پیره زن کر خود بیارا ید به بند شوهرست

خصوصا اکر مساجد وجوامع در وکر کذا در زوایا وصوامع در عاینده سی کندو
وجود کردور وفاینده سی قیام وسجود کند در اکر شهر ملاینددر وکر جنس سقایندر
طایفه کوزك حضوری وقبیله کوزك مروری ایچون در حیوانات بودیر
کهنه دن نه مُدُن استرنه سفق میدان صحاری وبوادی جولانکاهی وسیرانکاهیدر
وحصون جبال ووادی ملاذ وپناهیدر دریادن عبور اتکده هر بری
سیاح کامل وملاح فاضلدر حکیم ایتدی دیدکلرك حسب حالدر نه محال و
مصدوقه مقالدر نه خیال لکن صورتا اعتراضنده وانتقامنده ایراد ایدکك
مناقشه در علی المثال انسانك صنعتلری وبنی آدمك حرفتلری بو مذکور
اولان اموره محصور واشبو معدود اولن هنرلره مقصور دکلدر
اول جمله دن بری صنعت حسن کتابتدر که سبب قدر ورتبتدر نته کم
حضرت علی کرم الله وجهه بیوردر که علیکم بحسن الخط فانه من مفاتیح
الرزق لمؤلفه باد مبارك کهر افشان او — بر دل وجان کین کهر ستان او
که کتابت واسطه‌سیله هزاران هزار حقایق ودقایق اسرار ملك وملکوت

ولطایف ومعارف احکام ناسوت ولاهوت مصاحف دل وجاندن صحایف رقم
وبیانه چقوب ثبت اولوروب حد وبی شمار فواید عواید دینا ودینی ورموز
کنوز علم یقینی مطرح سواد وخیالدن مسرح بیان قیل وقاله کلوب شرف بولورد
الحق واسطۀ خط رقم ورابطۀ کاغد وقلم برله انامل کاملان حوامل باران
کبی بونجه زر ابرادی وکهر آبداری قعر دریای دلدن جلب ایدب سواحل اب وکل
طرفنه ایثار ونثار ایلر ومشاطه کان خیال ودلاله کان کمالاتدن عوالم
غیب کموندۀ اولان مستورات عرایس معانی ومخدرات نفایس بیانی حلل
نکات براعت وحلی صفات بلاغت برله زیب وزینت ونقش وصورت بولب
طاووسی جلوه لر کوستررلر شویله که سلک عباراتنی ونظم استعاراتنی
تیر سپهر بدمهر سیرایره بندۀ بناتی وشرمندۀ بیانی اولور **نظم**

ای بر سر کتاب تو منقب شاهی   منشئ فلک داده بر ینقول کواهی
زلف خط مشکین تو یک حلقه ندارد   بی رایحۀ خاصۀ اسرار آلهی
با خذبۀ نوک قلم کاه درایت   بدرفته هیولی سخن صورت کاهی

قلم مسیحا دم کرچه که صورتا ذو القرنین دروالی مغید حضر قدم درکه
دمبدم سیر ظلمات ایدب نصیبا بحیاتدن بانصا بدر وسر چشمۀ
معارفی نکاتدن سیرایدراکی وصفحالن وحلیۀ جمالن تمام جه
کوش اتمک دلرسک بو ابیات فسون سازنده بطریق الغاز علی وجه

الایجاز بانواع الاستعادات واصناف المجازات استماع ایله **نظم لمؤلفه**

ندر اول سرو قد طاوس جولان   که چین قومن قلور جولان حیران
بچه طاوس مرغ مار پیکر   تنی لعل اشیانی عنبر تر
جوان نوخط وسرو قصب پوش   زبانی نی شکر وش چشمه نوش
که اولور مثلک دریاسنده غواص   کهی کافور صحراسنده رقاص
چقوب ظلماته اچندن قلسه طیران   یغار هر دم دلندن آب حیوان
جبشدن اچد غنچه دوو مه شهپر   پر ایلر ملکت کافور عنبر
بولور اهل شرف ظلندن اقبال   همای ملک در اول لوزدی بال
ویا خود شاخ طوبی در نکون سر   کاولمش سدره وار اثمار کوهر
زهی همراز اسین لر ویرمدین باش   جهانه ایلمز جان سنی فاش
نواسی نغمۀ عشاقه تحریر   صداسی کنبد افلاکه تقریر
محبت اهلی کبی اشکار اول   ضعیف وبی لوز زرد ونزار اول

والحاصل خامۀ مشکین عمامه یله صورت پذیر اولان نامۀ کافوری
جامه لر طومارلری مرغ طیار وهمای سما رفتار کبی بال وپرا چوب
پرواز ایدجک دریالردن عبور وکوه وصحرالردن مرور ایدب هر بری
سخنورلکده بر طوطی شیرین مقال وخوبلکده بر کبوتر هدهد مثال اولور
باقی اوصافنی بو غزل رنکین ودلاویزدن واشبو شعر شیرین وشور

انکیزدن معلوم ایده‌یین **غزل لمؤلفه**

نامه‌کاول مهدن کلور تعویذجانغدرینم ۔ محنتایامنده هم خطاماغدرینم
هر الف کم انده دشمش سده آیین نستهها ۔ طوبئ حوراصفت سروروانغدرینم
نقطه‌سی سیری ضمیرم کون کبی ایلر عیان ۔ دود آهمدن هر اعرابی بیانغدرینم
نکته‌لرکم انده درج ایتمشدر اول درج کهر ۔ لاله کبی دلده کی داغ نهانغدرینم
ایلدی اول خاسه کیم بونامه‌ئ شاخ بیان ۔ لامعی بر طوطئ شیرین دهانغدرینم

اکردینه انصافله نظر ودایهٔ اعتسافدن کذرایدرسن بلورسن که بو صنعتدن اشرف و بو حرفتدن الطف عالمده بر صناعت یوقدر حیوانات بو فضیلتدن بی بهره‌در و عدم قابلیت واستعداد له شهره در عنکبوت ایتدیکی صنعت کتابت فضیلت وقدر و مرتبه وسیلت اولسیدی نیچون سرور انبیا وسر دفتر اصفیا وسید بنی ادم وخلاصهٔ افراد عالم حضرت **محمد المصطفی** یه ویرلمیدی دفتر صوفی سواد وحرف نیست ۔ جز دل اسفید همچون برف نیست
مع هذا ذات شریفی وعنصر لطیفی جمیع خصایل جمیله ایله آراسته وجملهٔ مکارم الاخلاق وحسن الخصایل ایله پیراسته اولدغی آیات بینات ایله مبرهن وکون کبی افاقده روشن ومعین درکه صدر مطهری وقلب منوری منبع عیون اسرار الهی ومجمع فنون معارف نامتناهی اولدوغندن کمسه‌نک قیل وقالی ونزاع وجدالی یوقدر **رباعی**

شاهی که مهش غلام ومهرشت کنیز ۔ ناطق بکمال اوست قرآن عزیز
کر جامع هر فضل شود دور نباشد ۔ کز بهر وی آفرین اندآن همه چیز
وسایر صنعتلر وکزك داخی بر نیچه‌سی که سبب معیشتکز وسرمایهٔ تجملکزدر عقلاء منکی ونقلاء معیشته همسردر جمله‌دن بری که نقاشلقدر وهنر کارخانه‌سنده کهرپاشلقدر که رومی خطایی برك رنك امینلرله تصویر کلستان ایدب ونازك وترشکوفه‌دلاویزلرله تحریر بوستان ایلیوب بیك درلو قوشلر قوندردلر ودیوارلرده قصر دلکشلر عذارینك حاشیه‌سنه وجدارلرده سرای مهوشلر رخسارینك دایرسنه هزار خط وخال ونقوش بی مثال الله خرده‌لر کچوب خرد اهلنی زار ایدلر وفلك مثال کاخلرده ملك منظر شمسه‌لر وطوبی نهال شاخلرده پری پیکر ترنجه‌لر یازب سیرو کوك اهلنی حیران ودل افکارقلورلر صانکم اول منقش سرالر ودلکش مأوالر صحن خلد برین وروضهٔ بهشت آیین درکه سراپرده مطلا ومعلالرله تزیین وسندس واستبرق مثال دیبای زیبالرله رشك حور العین اولمشدر **لمؤلفه** سفیداجی جهان رخسارهٔ زین ۔ سوادی حور عینه قرة العین
سعادت صبحنك اولغی سیددر ۔ شب قدرك بو مسکین طرهٔ سیددر
ودار الکفرك بتخانه‌لرنده ودیار فسقك کاشانه‌لرنده مهروشه کبی صنملر رسمن ایدیب روجهله صورت ویردلرکه کوش پر کوهری صدف

کاری سنك نیم سر بر که لری صیرفیلر بازارنه شکست ویرد و پروین صفت
دشلرینك قطاری نظم گهرابداری و سلك در تابداری مبسته ایلر
منبت لبلرینك غنچه سی که جام تر و قدر لعلین قدحلری دریای غمده وشر ر
مطوق غبغبنك ترنجه سی که آب معلق در سیب و نارنجك باشنه
غوغالر اوشور ر نخل بند قامتی سرو روانی حیران قلور و نور مصور
طلعتی آسمان گردان ایلر **مؤلفه** صورتا وغیلر آینه کوردکچه طلعتن
مه فهم ایدر قصوری سیراتسه صورتن القصه بودکلو لطافت و بودکلو
ظرافت برله اول صنعت عند اهل الشرع مردود و سایر ملاهیدن معدوددر
نه نظام عالمده الی وار و نه قدر بنی آدمده مدخلی مکسبتی منفور بطلبیتی
محذور مصور لقندنخود جزاسی ان اشد العذاب یوم القیامة علی
المصورین در و تکلیف باسزاسی جنون کما خلقتموه در **مصراع لمؤلفه**
کند لعنت ملایك صورتش را فرضا که بونلرسی جمله مسنون و مقبول
و مستحب و معقول اولا قطعا برسی سبب فضیلت و موجب زینت اولور
دکلدر بلکه دنیاده رزق راتب و قطع مراتب ایچون جهت مکاسب و
تخصیص مطالب و مارب درچونکم وحوش و طیورك و طوایف مار و
مورك نصیب اوفری **ومن یتوکل علی الله فهو حسبه** خزانه سنددر
و هوام سوامك و قبایل انعامك رزق مقرری **یرزقه من حیث لایحتسب**

قسمت

قسمت خزانه سنددر فلا بد باب پیشه ده نی اندیشه لردر و خدا ایسن
ارزاقی کوه صحرالر و دریالر و پیشه لرده **والله یرزق من یشاء بغیر حساب والله**
ذو الفضل العظیم نعم الرزاق و نعم الکریم من المثنوی المعنوی نظم
عین توکل کن ملرزان پا و دست رزق تو بر تو ز تو عاشقتر است
بو دخی مقرردر که جهد و مکسبت ذلت و توکل و قناعت عین رفعتدر **نظم**
فراغت در قناعت هر که دارد ز مهروم کلامش ترك دارد
القناعة کنز لا یفنی والفراغة ملك لا یبلی نظم
قناعت توانکر کند مرد را خبر کن حریص جهان کرد را
خدا را ندانست و طاعت نکرد که بر بخت و روزی قناعت نکرد
حکیم ایتدی بونلر طورسون انسان ایچنده اولان شرف اسلاف و انساب و
سعادت اولاد و احفاد و اترابنه دیرسن عنکبوت ایتدی بو خود اول
مسئله در مکی که دماغك سرکشته و قلبك پر زلزله در مقصودك
محاوره میدر بحثه مصادره میدر بو رای دخی قوینه لم سنك رایکه
اویلم دیدکوك غرای جاهلیتدرنه مقتضای کاملیتحدیثده وارددر که
من تعزا بعزاء الجاهلیة فاعضوا هن ابیه و حکما دیمشدر المرء یفتخر
بالهمم العالیة لا بالرمم البالیة **بیت** از کوهر خود بکری ورنه
در معدن و یم بسی کهرهاست و شوکت اعوان و انصار و نوکر و

خدمتکاردر و یاران صحبت و همکاران صنعتدر حقیقتده قیود درد و غم وماده درد والمدر **نظم**

درین زمانه رفیقی که خالی از خلل است
صراحی منا بو سفینه غزل است

عالمده یار وفادار مانند عنقادر وجهانده غمخوار هوادار مثال کیمیا در **نظم لمؤلفه**

سواعی فاعی اقارب عقارب
بزهر حوادث بنیش نوایب

مصاحبت اشرار بدکردارك خود افتنه نهایت ومناسبت فجار بی هنجارك سخافتنه غایت یوقدر **نظم**

قطع صحبت کردن از یاران صوری خوشتراست
وز حضور ناموافق بی حضوری خوشتراست

همدمی کز صحبتش خاطر نگردد خرم
زانچنان همدم بصد فرسنك دوری خوشتراست

کلامك عمده سی و بیانك زبده سی اولدرکه هر علاقه و پیوندك و هر ارتباط و بندك بر عقده سی اولور ممکن کلیا کسسته اولیه بر دخی بسته اولیه تاکه درون بی علاقه اندن خسته اولمیه **نظم**

چون رشته گسست میتوان بست
لیکن بمیان گره بماند

وقتی که سوق کلام وعرض مرام بو مقامه ایرشدی وقت ظلام و هنکام شام ایرب تأخیر اختصام اولنوب قیل وقاله مهر اختتام ویرلدی **لمؤلفه**

صفت ...

بال مرصع کشود مرغ ململ بدن
اشك ململ فشاند شمع مرصع لكن

زاغك طاووس بال جلوه ده باغ شد
بومك فرخنده فال کشت چمان در چمن

کرك سیه در ربود یوسف کل رویرا
غرقهٔ خوناب شد لاله صفت پیرهن

کا

کاسهٔ سیمین نهاد کیسهٔ یاقوت کشت
حقهٔ فیروزه شد درج عقیق یمن

کشت امیر حبش چون مه انجم سپاه
سیف یمانی گرفت چون پسر ذوالیزن

مریم شب کسب کرد نفخهٔ روح القدس
چون نبی ثیر بی بوم اویس قرن

پس دهان دستوردن ارباب مجلسه دستور اولوب مخاصمه ومرافعه فردایه قالدی غیبن بلدلر فلا بدانده حاضر اولنلر سلیماندن چهره خاکسار ایدب طاغلدلر **لمؤلفه**

انکچوندر صوق بو قصره کل کیر برك ایصمدین هردم طوردیر
فلك جلادی غایت بی اماندر
که مهری قهری برله توامان در

مجلس پنجم در مناظرهٔ کشف دریا منزاق با حکیم عراق

ینه چون صبح اولدی نور افشان دهر
لشکر شامی صدی سلطان مهر

اولدی انوار یله پر ایوان چرخ
بولدی ترتیب شهانه دیوان چرخ

شهپر طاووس اچوب باز فلك
قلدی عنقا کبی پرواز فلك

انجمك تیهولرن ایدب شکار
قلدی قرغا درنکینی تارمار

صان پرایدی دانهٔ ارزنله شب
کیم خروس صبح بر بردی هب

شاه معدلت کیش دخی کنش کبی خوابکاهندن باش کوتروب نیت کلکشت صحرا و قصد سیر ساحل دریا ایلدی پس صبح امید مطلع امنیت دن تبسم ایدب و بلبل طرب کلبن لطافتده ترنم ایتدی و چمن سیادتدن نهال سعادت تحصیل نضارت و کلشن امالده سرو اقبال تکمیل طراوت

قلدی وازهار جورله کوه وصحرا مزهر وانوار سرورله ارض وسما منور
اولدی سعد الزمان وساعد الاقبال ودنا المنی واجابت الامال
چونکم سایشلر شهریارک مرادنی بلدلر دولتله سوار وشوکتله همعنان
اولسونچون رخش افتاب وبراق براق جناب کبی زمین نورد وجهان کرد آسمان
سم هیزدان دم براسب راه وار عرضه قلدلر نظم

کم ظی ید ندطیفردی فلك — اوچمغه طورردی ماننده ملك

نته کم میدان فصاحتك چابك سوارلری وصحن بلاغتك سردارلری
انك وصفنده دیمشلردر

از زمین بیرون جهد چون باد روز دار و کیر — کر کسی کوید بهرا زسون اوراکه هان
از فروغ نعل او پنهان شود هامون پر شرار — وز غبار کام او بالای کردون پر دخان
سرمهٔ چشم ستارکان کردد او یوم الوغار — خلقهٔ کوش مجره نعل او یوم الرهان
بازهمت کبك پر طاوس وز دراج فال — چرخ دل کوکس بصر بلبل طرب عنقا توان
پس سهنك نوا آهنکلر بشارت کنان

عزیمت پادشاهی سیر وسپاهی یه اعلام ایتدلر همان دم وزرای نامدار وامرای کامکار
صغار وکبار پیاده وسوار بارکاه جهان پناه سلطانی وپیشکاه سرای کردون
اشتباه صاحبقرانی یه حاضر اولدلر چون شهریار کامکار وکامیاب
مانند افتاب جهانتاب اول کردون جناب رخش سعادت نصابه سوار
اولدی پس اول کروه انجم شکوه دخی جان ودلدن غنچه وکل کبی

اغنی براید وب دعای شاهی وثنای پادشاهی برله مانند سوسن ده زبان رطب
اللسان اولوب کمی اقبال وشرف کبی پیشرو وکمی عنایت کبی قفادار کمی دولت کبی
یمین وکمی سعادت کبی یسار کمی دولت پایدار کبی قرین رکاب همایون وکمی همت
دستیار کبی رهین عنان میمون اولب سیل کوهسار وآب جویبار کبی عزم صحرا
وقصد دریا ایلدلر اشجار مینا فام بهار وسرو وشمشاد زمرد شعار کبی
دایاتك شقه لرینی کوکلره چکدلر مصراع لمؤلفه فلکلر بکزدی اول بهاره
ونهال ارغوان ورماح شقایق النعمان شال قزل بیرقلو کوندرلری صحرا یره
دکدلر مصراع لمؤلفه زمینك صحنی دوندی لاله زاره پردین وکوکبه سیله
یوردلر کم اکبر شرف هوا کبك غبار مشاریله چهرهٔ کردون برودلر خول
سیو لکرد ارك نعالی چون هلالی روی زمین پر نقش ونکار ایلیوب صفحهٔ
خاکی وصحیفهٔ افلاکه دوندردی وپیاده وسوارك پای صبا رفتارندن
هوایه صعود ایدن کرد کرهٔ سپهری مرکز خاکه بکزتدی کویا ثور زمین واسمان
جفت وهمعنان اولب کشتزار غبرانی ومرغ خضرانی سراسر سوروب قاره
بیر ایلدی القصه بو اسلوب ایله کلکشت وسیر کوه ودشت ایدك وباد
جهانکرد کبی صحرانوردلك برله کیدرك ساحل دریای منزل ایردلر
لمؤلفه نیجه دریا دهری طوتمش موج آب — اکه نسبت ییدی کردون بر حباب
کوستردی دورانه حدسز عرض وطول — ایر شب کسمش محیط عرشه یول

ایدیا مواجی بیابی کف نثار مستا شترلر دراولمش قطار
سیل غمدن دمبدم جاننده جوش سینه عاشق کبی ایلر خروش
شور طبع و تلخ کام و خشك لب جسمن اتمش مهرلر زان تاب تب

پس پس شهریار کامکار و جهاندار نامدار امر ایلدی اول صحراده کنار
دریاده ماب کون و موج نمون چادرلر و خیمه لر اوردلر و مانند ابر سپید و مثال
چتر خورشید کونلکلر و سایبانلر قوردلر بنه قانون انوشروانی و رسم
جهانبانی ازره سرهنك خوش آهنكلر دیوان سلطانی بصایوب طوایف
بنی آدمه و خلایق عالمه صلا ایلدلر همان دم کبرا دین و دولت و عظمای
ملك و ملت زمان کبی مسارعت و بری برندن مسابقت ایدب خاکپای سیادت
فزای صاحبقرانی یه که کیمیای دیده سعادت و توتیای حدقه عز و دولت در
مهر و مه شاهان صاحبکله کبی چهره لر سوردلر و اشارت بشارت نمای
خاقانی برله زرین کمر سیلرده و جوهری صندلیلرده وقار و تمکین و قرار و
تعیین برله اوتوردلر و سایر امرا و نواب و خدم و حجاب قول قول سرو
دلجو کبی سر فرو ایدب و شاخ کل خودرو کبی اللر قاوشوروب و نهالنی کبی
خدمت کمرین بغلیوب دیزن دیزن اولوب ایاغن طوردلر و نرکس و کل کبی
کوز قولاغ اولدلر که میدان دیوانده سمند دعوایه و توسن شکوایه
مقدماکم طریدو جولان کوستردیرکن منکر کم کشف پر شغب لب دریاده

بر صخره صماکتفنده بر طرفن اهل کشف کبی باشن مراقبه جیجنه و پاسن
فراغت دامنه چکوب مانند دریا بی سر و پا و مثال چتر فلك دوتا تامل
و تفکرده و تحمل تدبرده کندو عالمنده و کار و دمنده ایدی همان دم مستانه
باش قالدوروب جردانه میدانه کیروب ایتدی

حمدا کم لطفنك انظاری مهری هر زمان بیضه کردونده ایلر لعبت ماهی عیان
کوسترر لیل دخی شکلده مانندن مدام صبح خاکستن نهادی اژدر آتش فشان
هیکل چرخی قلوب انجمله یول یول هر کجه دهره ایلر خلقه خلقه بر نهنك جانستان
صحن غبرانك قلوب پشتینی طاس آسمان کوستدر بر قلعه آهن نهاد آبینه جان
کوم قلمشدر مراقب کیجه کندن حکمتی کیك یقادن آسمان سیرن ایدرکتی نهان
شاه احسانکم مدار عدل و احساندر دری مهر و مه دوندکجه اولسون یوزینه دهر خان
خوفدن دشمن کبی چکدکچه باشن جیب ظلم عدل و احسانیله اولسون شهریار انس و جان

دیار محیطده شویله استماع اولندیکه بر نجه ایام امامیش که بنی آدم دیوان
سلطانی و حضور خاقانیده سایر حیوانات بلکه جمیع مکرمات ازره زین لهم
سوء اعمالهم موجبنجه افضلیت دعواسن ایلیوب برهان صورتنده ایراد
مغلطه و دلیل شکلنده امتیاز سفسطه قلوب امیش کاه اباطیل تخفیفه یله استظهار
و کاه اقاویل ضعیفه یله استنصار ایدر امیش بونی فهم اتمیلر می کم نظم
قوت پرواز مرغ از پر بنا شد ای حکیم ور نباشد مرغ را هم بریدن بال و پر است

پس سپهسالار رمز وشهریار معناولان امیر دریابار نهنك نامدار بن حقیر
بی‌مقدار وفقیر خاکساری عتبهٔ علیهٔ خصومت پناهکه وسدهٔ سنیهٔ
حکومت دستکاهکه تحیت کتان ومحمدت کویان کوندردیکه انلارك حجج و
کلمات وبراهین پرنکاتن کوش وهوشله وسمع جمعله بالذات اصغا و
استماع وفضیلت ومزیتلری دلایل عقلی ونقلی ایله حضور سلیمانی ودیوان
خاقانیده ثابت اولورسه بز داخی ترك ایدوز قلنا ما لکم وعلینا ما علیکم
دیوب عرق مخالفتی قطع ایلیه وز ومخالفینك جدال ومراضی
ومخاصمینك جدل واعتراضنی دفع ایدوز والا عداوتی مقرر بلوب
بزدخی امورمزی تدارك ایده اولاوز وقدرتمز یتدکجه وقوتمز وفا
ایتدکجه مخاصمه ومقابله بلکه محاربه ومقاتله ایدوز **لمؤلفه**

ای کمال صنعکه اشکال عالم عینده ال — خط دست قدرتکدن نقش آدم بر مثال
کبریا کلك بحرینه ایرمز قیاس عقل کل — فلك فکرت موج حیرتدن کیرسه کشته حال
درك ایچون بو بحره اول اولدم صنعنله آشنا — غرق حیرتدن صکر وش بومددی اغرنا ولدلا
کاینات احوالنی سن تا قدم علمك محیط — این می بو بر اوج طرق سکاعهن کمال
زورق عقلیله کم استره بونك ساحلی — دشکی بر کرداب کم دیقدر خلاصه احتمال
چار میخ حیرتم نی باد بازونی دمن — دیو نور لطفك یلندن بو قدر فلك خیال
شاه دریا دل کماولا دولتی کوندن فزون — نوله حال قطره دن یلورسه لطفا یید سؤال

مرهس فضل وکرمدر درکهی کردون صفت — خلق عالم اکه اقبال اتسه طکمی ماه وسال
سبحان الله بر جمال پالانی ومحنت کش زندانی بو قباحت پیکر وخباثت منظر بر له
دیوان خاقانیده فضیلت انسانیده سوز سویلیه وطلب حجت وبرهان ایلیه
هزار هزار رسالدرکه بو قضاء مبرم واشبو حکم محکم وبوامر پر حکم بین الولات
والحکم مقرر ومسلم در وخلقت ادمدن بو دمه دك طوائف حیواناتدن زیات
انسانه طوعا وکرها مطیع ومنقاد وعبودیتله معتاد اولا کلمشدر دریغا
خیالات عاطله وتصورات باطله مرور ایام وعبور شهور واعوامله بونلرك
بیضهٔ دماغنی فاسده وبازار عقلنی کساده ویر بطبیعتلرن عنادده
دوشمشدر **وارادان نهلك قریة امرنا مترفیها ففسقوا فیها فحق علیها
القول فدمرناها تدمیرا** م قولنزمانیجه حق ویرمزی بلا بو کشفه ایتدی
حکیم اولن ما لا یعنی کلمات ایلمز عالم معنیدن خبر ویرن نقش صورتدن
سو یلمز **مصراع** هرکه نی هنر افتد نظر بعیب کند الحق سکا کفتار
ترهاتدن فایده ومفتریات ومزخرفاتدن عایده یو قدر اکو برهان وحجتك
وارسه کتور والا بیهوده کلامیله مجلسدن صداعی کتور تا کیم بومساکین
سرکردان سزلرك دست ایذا کوزدن خلاص بولب پای حضوری دامن عافیته
چکه لر واشبو فقرای نی تاب وتوان سزلرك جور وجفا کردن امین اولب مناز لـ
اب وکلده آسوده دل وسیر سلوك ایدرلر حکیم عراق کشفك بو آیی کلامنك

سیاف سیاقدن غرق عرق وآتش غیرتله ماننده شفق اولمبر زمان بحر
عمان کبی تنی لرزان وچرخ سی کردان کبی دماغی پردخان اولدی بعد زمان
اضطرابی ساکن اولیا ایتدی ای کوته منظر و کوتاه نظر فرومایه وهرزه کوی
وژاژخای ذریات آدمك شوکتی و بنی آدمك قدر و رتبتی کون کبی عیان ایکن
سن خفاش نظرخیره چشم کبی پراشتباه وبو روشنالقده کمراه می سن آخر
نظر ایله حق سبحانه وتعالی بنی آدمه نه رسمه سلاطین عظام ذوی الاقتدار له
وخواقین نامدارله مشرف ایلمشدرکه ان الله یأمر بالعدل والاحسان
هر برینك حسب حال وصنعتی در والسلطان ظل الله فی الارض یأوی
الیه کل مظلوم بیان سیرت ومنقبتی در عدل ساعة کفارة سنة موجبنجه
آیین لری عدل وداد در وجعلناهم ائمة یهدون بامرنا حکمنجه پیشه لری
صلاح وسداد در تأمل ایله که حضرت حق جل وعلا انلرك بنیان سلطنتنی
واساس رفعتنی واجعل لی وزیرا مقتضاسنجه وسنشد عضدك باخیك
فحواسنجه وزرای صاحب رای وآصفان کاردنمای برله نه وجهله مشید و نه
اسلوبله مؤکد ایتمشدر اذا اراد الله بملك خیرا جعل له وزیرا صالحا ان نسی
ذکره وان ذکر اعانه وبوندن غیری علمای راسخین فی العلم دن که برینك ثبت
سجل احوال انما یخشی الله من عباده العلماء در ومدار فلك اعمالی ادع
الی سبیل ربك بالحکمة والموعظة الحسنة در ورسول رب العالمین حضرت

محمد

محمد الامین علیه الصلاة والسلام الی یوم القیام بویورمشدرکه علماء امتی
کانبیاء بنی اسرائیل وبونلرك تفصیلنده من هذا القبیل احادیثه نهایت یقدر نه حاجت
زیاده قال وقیل الحق اهل فتوی وصاحب تقوی مفتی لر وناصح لر وصالح لر که
دین ودنیایه نه یوزدن حسن نظام وکمال انتظام ویرمشدر وسایر اصحاب
دراست خوش تقریر وارباب فراست روشن ضمیردر وباقی کامل هنرمندلر که
العلم علمان علم الابدان ثم علم الادیان مقتضاسنجه وتعلموا
من النجوم ما تهتدوا به فی البر والبحر مبتغاسنجه اطبای حاذق ومنجمین
صادق خردمند دایره احصاردن خارجدر وبونلردن غیری امرا ونواب وروسا و
حجاب وحشم وخدم واهل حیوات وکرم درکه نه قلم زبانله تقریر ونه زبان قلم ایله
تحریر اولور الحق انسانك بو شرفی آفتاب کبی ظاهر وماهتاب کبی باهردر
وبو قدر رتبتدن وبو فضل ومکنتدن طایفه وحوش وطیور وقبیله
مار ومور کلیا محرومدر کشف ایتدی حاشا وکلا بونلر سبب خیریت وموجب
فوقیت اولاماز یرا لابد درکه اول ایراد ایتدکك قضایا سر جمله مهمله در
وحجت کتوردکك معانی غیر معقوله در انلرکه مبتلای امارتدر دنیا یچون
سبب عمارتدر صورتده پادشاه معنیده کدادر مصراع کدا پادشاهست ونامش
کداست وحقیقتده سلطنتلری بادهوا وقوری غوغادر بیت
کوشه خالی وبانك غلغلش دردسرست هر که قانع شد بخشك وتر شه بحر وبرست

وافسر مرصع وتاج ملمع لری حقنده که افسرلر پراذ ود ردسرلر یمشلودر **بیت**

انشین لعلی که تاج خسروانرا زیورست | اخکر بهر خیال خام پختن در سراست

هر پادشاه که راعی رعیت وساعی دین وملت اولیه مملکه والی دکلدر

وشهریار دنیا اولانلردخی فی الحقیقة اکرچه خالی دکلدر یا مؤمن دریا کافر

ان شر الدواب عند الله الذین کفروا فهم لا یؤمنون مؤمنی دخی

یا عادلدر ویا جابردر جابرلرك حکمی دخی کافر قریب درو انلرك وجودیله

مفاخرت غایتده غریب دراربابِ قصص ایچنده مشهوردر وکتب تواریخده

مسطوردر بیش بیك یل سلطنت کیرلر ومغرورلرلر النده پایدار ودولت ومکنت

صوری آتش پرستلرك دود ماننده برقرار اولدی

عدل وانصاف دان نه کفر ودین | انچه در حفظ ملك درکار است

عدل بی دین نظام عالمرا | بهتر از ظلم شاه دیندار است

پس مجرد سلطنتله افتخار ایدنلر **ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها**

آیتندن غافللردر **الیس لی ملك مصر وهذه الانهار تجری من تحتی**

حکمتك تحتنده داخللردر تسویل القاء شیطانی برله مغرور وتهویل هوای

نفسانی ایله ممکور اولوب **ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی** وصف

ذاتلریدر **یعدهم ویمنیهم وما یعدهم الشیطان الا غرورا** عنوان

صفتلریدر **نظم** بدان ای خداوند با آفرین | برازد بود پادشاهی ودین

نزنی

نزنی بخت شاهی بود دین بپای | نزنی دین بود پادشاهی بجای

نه از پادشاهی نیاز است دین | نزنی دین بود پادشاه را قرین

وبونی فهم اتمیلری کم مظلوملرك ناوك آهی ودود ناله سحرگاهی آتش

کبی کارکر وسهم القضا کبی پرکدردر **نظم** تیر ضعیفان که کشادا ز کمان

بکذرد از نه سپهر آسمان **لمؤلفه** دم اولور آتش آیین دود مظلوم یقار

دار ودیاری نیته کم موم اول شهریار نامدار وجهاندار کامکار که مؤمن

وعادلدر همین زمانمزده اولن سلطان دریادل وصاحب قران همایون دركه

معدلتنده انوشیروانه معادل ومکرمتنده سکندر گیتی ستانه مماثلدر **لمؤلفه**

ختم اولیدر انده چون عز وعلا | مهدی اخر زمان درسم نو لا

لطفی درکاهنده قول فغفور فور | قهری صحراسنده بیك تیمور مور

خرمن جودنده خاقان خوشه چین | خاتمنده ملك جم زیر نکین

جود نه بر قطره بحرنی کران | نخل قدی اذره کردوزاشیان

همیشه همت بلندی احیای عالم شریعت واعلاء اعلام سنتده ومدام عزیمت

ارجمندی قهر اعدای دین ودولت وقطع وقمع قطاع ملك وملتدر **مصراع**

واثاره فی کل شیء شواهد لان العلی ان یکون مؤیدا من السما منصورا

علی الاعدا **نظم** خدایا تاجهانرا آب ورنکست | فلك را ره دو گیتی را درنکست

جهانرا خاص این صاحب قران کن | فلك را یار این گیتی ستان کن

ممتع دادش از بخت جوانی   زهی جبرش فزون ده زین کانی

مبادا دولتا ز بالینش او دور   مبادا تاج را بی فرق او نور

فراخی باد از اقبالش جهان را   ز عدلش سربلندی آسمان را

وانلرکه وزرای صاحب رای وامرای کارفرمای در اکثری وزر ووزارتله کرفتار وخسر وخسارتله شهرهٔ روزکاردر فهم وفراستدن دور وفکر وکیاستدن مهجوردر یحسبون انهم یحسنون صنعا قانی بر وزیر صاحب تدبیر وبر مشیر نیک تقریر که ظالمک ظلمنده مانع ومظلومه معین ونافع اولب انصر اخاک ظالما او مظلوما حدیثنده داخل اولا جناب رفعت آیاب پادشاهه وممالکته خیرخواه وباب عزت مآبی فقرایه وغربایه پناه اولا زیرا غربا اکر عابد ددر وکر فاجر اکر مؤمندر وکر کافر ناله وانینلری وفریاد وحنینلری مؤثردر **بیت**

شعله که از شمع زبان کش بود   ان همه موست که آتش بود

وزیر اولان مراسم مردی بر له موصوف ومعالم جوانمردی ایله معروف کرکدر همنشینی علمای پاک اعتقاد وقرینی امرای روشن نهاد اولا که تر قا لعلماء بمجالسة الاذکیاء جهان دیده وکار آزموده پیرلرله اوتوره طوره که الشیخ فی قومه کالنبی فی امته خودرای وخودپسند وخودبین بی فکر وبی رای وبی تمکین اولمیه **نظم**

تا خردمند که بر قاعدهٔ طبع رود   همه آداب وی اقتد زره صدق وصواب

لیک بجز دکه بدستور خرد کار کند   شود از حسن کمالش ادب آموزدواب

علم وحکمت ومهترلری وفضل وهمت سرورلری دیمشلر درکه سلطنت فلک کردار بر خیمهٔ بلند وسایه داردر انک ستون استواری وزیر دیندار وسعادتمداردر وسایر امرا ونواب ورؤسا وحجاب اول خیمهٔ شرف نصابه اوتاد واطنابدر هر بار که خیمه نک عمادی اعتمادی رفیع القدر وعالی نهاد اوله قدر ومنزلتدن ورتبت ورفعتده اول خیمهٔ مهر باهه قرین وهمسایهٔ علیین اولور واطناب شرف پیوندی سلسلهٔ زمان کبی ممتد واوتاد جهانکری انجم آسمان کبی مشتد اولور للحق بو اوصافله معلوم وبو الطافله موسوم روزکارده ودار ودیارده وزیر عطارد فطنت ومشتری رتبت وآصف جم منزلتدرکه رای رزینی خورشیدانور وفکر متینی آسماندن برتردر رای صائبی وفکر ثاقبی ژنک شک وظنونی ورنک وهم وعیونی مصقل یقین ومجلای تعیین بر له آیینهٔ افکاردن وچهرهٔ انظاردن پاک ایلر وجیب استار معیباتی ورفع استار مکنوناتی دستاد راکله چاک ایدر **نظم**

خبرهایی که پیروز از ثیر است   بکشف خاطر او را در ضمیر است

زهی شمشیر کو چون صبح بسته   مخالف چون شفق در خون نشسته

زهی آصف سلیمان زمانکه هر آنن که مرادی دنه نیروی فضل وحکمت
وپارای علم ومعرفت برله افکار بدیهه بلقیسنی ضمیر منیر فلك
نظیرندن که صورتصرح ممرد من قواریردر کذرایدوب قبل ان یرتد
الیك طرفك حاضر وقت حال ایلر نته کم وصفنده دینلمشدر لمؤلفه
فکرای عالمك معمار ردر عون حق هر اشده دون کون یاری در
بنن قلمشدر سخاسی خاتمی نیجه خاتم جمله اهل عالمی
ناصر دین حامی ملتدر اول اول سببدن لایق خلقدر اول
لاعرو من علی ان یجود ومن ولی ان یسود وانلرکه مفتیلردر انلرك داخی
احوالی معلومدر وکفتار وکردارلری مفهومدر فی زماننا اکثری
ورثوا الکتاب یأخذون عرض هذا الادنی آیتنه مصداق دشمشدر
کمی جاهلدر وکمی عالمله غیر عاملدر حقی لباس باطلده وباطلی
کسوت حقده حکم مطلقی مقیددر وامر مقیدی مطلقدن کوسترلر
ذلة العالم ذلة العالم حدیثندن مکر کم هر بری غافلدر سلاطین وامرایه
ملازمت ایدوب شعارلری صدق الامین اولمشدر وهر بری منصب علاوه
وصدر معلاده مکر موسی دار ایکن قاپولرنه یوز سوره مکله خوار وحقیر
اولمشدر لمؤلفه سر تسر هر کورا وعقدیستان مکر وحیل مفتی ماراکه دستار
معقد بر سلست نته کم سابقده بعض وقاحتلرینك واجمال

قباحت

142

قباحتلرینك ذکری کچمشدر جلاهتلری تفوق اقران وقبول سلطاندن در
وحدیثده وارددرکه یکون فی اخر الزمان عباد جهال وعلماء فساق نعوذ
بالله من سوء الاخلاق **بیت** کویشة بمهب الریاح ساقطة لاتستقر علی حال
من القلق مکرکه فی عصرنا بونلرك ایچنده مستثنا حضرت شیخ الاسلام
وجمال الانام الحسیب النسیب اللبیب الادیب ناصر الاسلام والمسلمین حجة
الحق علی الخلق اجمعین مفتی مزاولا **بیت** لکل زمان واحد یقتدی به وهذا
زمان هولاشك واحد وانلرکه قاضیلردر مال وجاه ایچون متقاضیلردر
حدیثده کلمشدرکه القضاة ثلث قاضیان فی النار وقاض فی الجنة زیرا
جاهل ایسه یا علمیله غیر عامل ایسه اهل ناردر واشر الشرادر رئیس العباد
صاحب المرصاد العباد نجم دایه قدس سره شویله یازر که واما آنکه در بهشت است
اشارتست که خود در بهشت قاضی است . بو سببدن خواجه عالم صلی الله
علیه وسلم بویورر که من جعل قاضیا فقد ذبح بغیر سکین اکثری میل و
محابا وجهل وهوا ایله حکم ایلر باطل صورت حقده تقریر ایدرلر مال اموال شیده
وحق ایتامده تزویر ایدرلر وابرام امر ایله اوقاف فقرانی تغییر ایدرلر
واخذ رشوت ایلیوب حقدن کور وکر اولورلر وخصمنك بری اکابر اولسه
انك مرادی ازره اقاویل بولورلر حکم قاضی یله قوی اولوردیو حجت
کتوردلر بلکه مذاهب اربعه دن خارج حکم ایلیوب شرعی اورتادن

نوبت قاضیان نا اهل

کوتوردلر لهما اعین لا یبصرون بها ولهما اذان لا یسمعون بها واکی طرف
اکابردن اولسه مسئلهٔ مشکل دردیو حیران قالوردلر وجوابندن عاجزو
نیدرمان اولوردلر وقاضیلغی رشوتله الوردلر قال فی العمادیة القاضی
اذا اخذ القضاء برشوة هل یصیر قاضیا اختلف فیه المشایخ والصحیح انه
لا یصیر قاضیا ولو قضی لا ینفذ قضاؤه حتی برات اقچه‌سی دیو ویردکلرینک
شبههٔ رشوت مقرردر وطلب قضا اتدکلری وملازمت وبلاچکدکلری عظیم
منکردر قال فی جامع الفصولین ولو قلد القضاء وهو من اهله وغیره افضل
منه فقد اساء آداب قاضیده یازرلر که وسوی بین الخصمین جلوسا واقبالا
ولا یلقن احدهما حجة للتهمة ولا یضحک فی وجهه لانه اغراء علی خصمه ولا یمزح
مطلقا لانه یزیل مهابة القضاء بینه کندوی دکلریله عمل اتمیلر ورشوت ایمدی
اولدوغی محلده حکمی تاخیر ایدرلر ورشوته هدیه عنوانن ویروب تزویر ایدرلر
امام شافعی رضی الله عنه بویوردکه **بیت** اذا اتت الهدیة دار قوم تطایرت
الامانة من کواها وابن عمردن رضی الله عنهما مرویدر که لعن رسول الله
صلی الله علیه وسلم الراشی والمرتشی والحاصل بو طائفه‌نک قبایحنه نهایت و
فضایحنه غایت یوقدر برمقدار مناظرهٔ سابقه‌ده کچمشدر التکرار لا یجوز
اکر کامل دیانتله موصوف ومزید صیانتله معروف ودینه معین وناصر
وحقه مشیر ومذکر فی زماننا وارسه قاضی القضاة شهریار کیتی‌ستان

مبحث

ووالی الولاة صاحبقران دوراندر عظم الله تعالی قدره ویسر بالخیر
للسعادة امره **لمؤلفه** کربیر خرد طفل کبی لوح دلندن احکام قضاسن قدر
اوکرنه لایق **نظم** امروز در بسیط جهان باوجود او آیین داوری بیکری را نمی رسد
صیت وی ز ثری بثریا رسیده باد پیوسته تا ثری بثریا نمی رسد
واعظلرک دخی اغلبی عظ نفسک ثم عظ الخلایق والا فاستحیی منی حدیثندن

مذمت واعظان اهل

عاقللردر کبر مقتا عند الله ان تفعلوا ما لا تفعلون آیتنک حکمنده
داخللردر سید الانام علیه الصلوة والسلام بویوردرکه مررت لیلة
اسری بی قوم تقرض شفاههم بمقاریض من نار فقلت یا جبرائیل من هؤلاء
قال هم خطباء امتک یقولون ما لا یفعلون وبونلرک دخی چوغی قصاص و
مفتریدر وحراص مقریدر قرآنک نه متشابهن بلورلر نه محکمن نه ناسخن
بلورلر نه منسوخن قرآنی کندو رای سخیفلریله تفسیر ایدوب من فسر القرآن
برایه فقد کفر وعیدندن امین اولوب کوز یومرلر وعین طمع بر له یلان
کویر ایلیوب ودرزمه خطبه‌لریله هنکامه کیرلکلر ایلیوب خلایقک اقبالن
ومالن اومیلر **بیت** کی شود عالی مقامش کرخسی بر مسنداست کی شود پایه
بلندش کرسکی بر منبراست کذلک احادیثک دخی نه موقوفن بلورلر نه
مرسلن نه منقطعن فرق ایدرلر نه متصلن متواتر ومشهوردن فوقلرن
ضعیف ومرفوعن برهان ایدرلر صحاح وحسانن ترک ایلیوب مجهول و

موطنوعن بیان ایدرلر نعوذ بالله من شرور هذا القوم قبل وقال الله اقبال خلایق
وکشف احوالله مال صامت وناطق دللر خلطوا عملا صالحا واخر سیئا عن عملری
همتلرنه کوره وقدرتلری قوتلرنه کوره در بونی بلمزلرکه بیت
غرلت وخامشی وجوع وسهر این بود عمدهٔ خصال سیر وانلرکه
سایر افراد نوّاب وروسا وتجاردر ومباشران کار وعمّال دیاردر سرجمله
فسقه وفجره وظلمه وکفره در بو سببدن دیمشلردرکه بیت
کاوان وخران بار بردار به زآدمیان مردم آزار
مجایف بی داد لرندن فریاد اهل عالم قبهٔ اسمانه وصیاح وجراح اولاد
آدم صماخ کاخ کیوانه ایرمشدر وچهرهٔ افلاک صفحهٔ خاک کبی
دود ماتملرندن وبخار المللرندن نیله بویانمشدر عیون غبرادن جیحون
وسیحون کبی قان یاشلر روان اولب جهان جور وقهرلرندن وزجر
چون زهرلرندن اودلره یانمشدر بیت انکه بود جامع جمله عیوب
حیف بود در حق او ظن خوب خدمت سلطانیده ومصلحتها قاینده
سعی دروشلری سراسر حیله در وخدیو وجدّ و ورزشلری فی نفس الامر
کسراب بقیعة رسوم امن وامانی ونقوش قرار واطمینانی صحیفهٔ روزکاردن
وصفحهٔ دار ودیاردن کلیا حک المشلردر اکر دیرسکزکه بونلر ملک ودولته
ودین وملته معین ومعاونلردر پس بونلرک حقنده ناسزا کلام

ونا

ونادروا پیام مناسب اهل الاسلام دکلدر جواب اولدرکه رسول علیه السلام
بویورمشدرکه انّ الله لیؤید هذا الدین بالرّجل پس تایید دین وملت انلردن
انلره فضیلت کلمز وناصر ملک ودولت اولمقدن انلره عزت حاصل اولمز
وانلرکیم فی زماننا وعصرنا وقرینا ومصرنا اصحاب طبابت ونجومدر لایق
طرد ومنع ورجومدر هربری بقراط زمان وسقراط دوران کچوب
قیل وقال کلسه لرقلی قیلدن یاروب نبض موردن وشریان زنبوردن
احوال سویلرلر وقانون وشفاده بوعلی سینا واسباب وعلامتده ابن زکریا
کچنوب دوار افلاکه ورعشهٔ افتابه وتشنج خاکه واسترخاء آبه
علاج ایده رزدیرلر اما آسماندن ریسمانی وزمیندن آسمانی
فرق اتمزلر لمؤلفه نوش دارو دردیو زهر ایچورر طور من طبیب صنکه
مار جان ستاندر میر بیمارستانمز اکرچه کیم دم احیاده مسیح الوقت
کچنورلر لکن مسیح الدّجالدر اهم مرادلری وفکر نهادلری همین
خلایقدن جلب اموالدر نته کیم مثنوی مولویده واول کتاب معنوی
ده حضرت مولانا وجناب ولانا قدس الله سره الشریف وشرفه بانواع
التشریف بویورر بیت کفت هر داروکه ایشان کرده اند آن عمارت
نیست ویران کرده اند . بیخبر بودند ز احوال درون استعیذ الله
مما یفترون غالبا حضرت سید السلاطین اعنی من هو لنبینا قرة العین

الامير المؤمنين جناب امام حسن رضي الله تعالى عنه واسلافه واحسن اليه واخلافه بو طايفه نك جهالتى وراه علاج وتجربه ده ضلالتى اجلندن بويورمشدر رحمه الله اقواما لايعرفون الهليلج والبليج لمؤلفه

عاقلسك ايله تمام احتراز • نيه قلورنيه طبيب آدمى • خلط طعام ايله كى ازلى • تن بوزلب چكميه تاجان غمى • وشونلركه نجوم ايله حكم ايدرلر واوضاع فلكيدن سويلرلر اخوان الشياطين واصحاب كهانتله يارو قريندر اكرچه كه هو الذي جعل الشمس ضياء والقمر نورا وقدره منازل لتعلموا عدد السنين والحساب آيتنى پيشواى قيل وقال ايدنورلر وامير المؤمنين حضرت عمر الفاروقك رضي الله عنه تعلموا من النجوم ما تهتدوا به في البر والبحر قولنى مقتداى جواب وسؤال قلنورلر اما بردرجه بو فنك دقايقندن توغل ايدرلر واتيان خير وشر واحكام قضا وقدرده برسم نجوم ايله توسل ايلرلركه كويا مؤثر حقيقى انلرك يانده نجوم آسماندر نه خالق جهان بيت بكير طره سپيكرى وقصه مخوان كه سعد و نحس زتأثير زهره وزحل است من صدق منجما فيما يقول من الغيب فقد كفر بايات الله حديثندن مسلمانلره غفلت ويررلر واهداء راه هدايت ومعالم خير وشره دلالت ايتدكدن ديو مؤمنلرى منزل ضلالته چكرلر بيت

هرزه مى كويد منجم ژاژمى كويد حكيم هردو از تحقيق حال نيندارباو راست

حضرت

حضرت مصطفى عليه من الصلوة ما اصفى بويورمشدركه اخاف على امتى ثلاثا حيف الائمة وايمان بالنجوم وتكذيب بالقدر فتاواى تتارخانيه ده ديمشدركه رجل اراد ان يتعلم النجوم مقدار ما يعرف مواقيت الصلوة والقبلة لا بأس به وما سوى ذلك حرام بيت وصف رخساره خورشيد ز خفاش مپرس كه درين آينه صاحب نظران حيرانند اكر احكام نجومه اعتماد واقوال منجمينه اعتقاد اولسه ايدى احوال غره موقوف شهود اولمز ايدى وكفتار اهل نجوم بو خصوصده مردود اولمز ايدى كلا انهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون هركيم بونلره متابعت ايدرجا بروهايم در وهركه بو طايفه يله مشايعت ايلر خاسر و نادم در طاق رواق كردون وسپهر بو قلمون احاطه فكرتدن بيرون ودايره جزندن افزوندر بيت نه هيچ عقل بر اشكال دور او واقف نه هيچ ديده بر اسرار حكم او بيناست حيف شول عمر كرانمايه وعقل فلك پايه كه تقليد اقليدس ومجسطى ايله بطليموس ممتل ومايلك ومحمول وحاملك فكرندن مرور ايتدى وهم حاوينك وهم محوينك ذكرندن عبور ايتدى بيت مكن عمر ضايع بافسوس وحيف كه فرصت عزيز است والوقت سيف مثلا كواكب سبعه سياره نك عموما فلك تدويرى يا عطاردك خصوصا فلك مديرى وار ايمش يا دكل ايمش فلك آفتابده مخارج المركز اوج وحضيض وارميدر يوقمى ديو دكلرنه فلك زهره ومريخ ومشتريده زحلده حامل ديشلر وجميع افلاكده ممثل

تسمیه اتدکلری فلك قمرده مایل ایشلری بادیه بشلرینه نی مفیددر علی الخصوص
بوطایفه‌نك اغلب کفتاری ظنون واوهام در واکثرمایه افتخاری بری برینه
مخالفت وناتمامدر مثلا فلك ثوابت بطلمیوس یاننده سنه شمسیه حسابنده
اوتز التی بیك ییلده بر دور ایدر ابن اعلم ونصیر توسی یاننده یکرمی بش
بیك دخی اکی یوز ییلده دورین تمام ایدر **رباعی**

ای دوست مکن کوش باحکام نجوم · پابند مشو چو صید در دام نجوم
آن رفت که بود کشف ادریس نبی · امروز نمانده است جز نام نجوم

الحق نه حصر افلاکه یقینلری واردر نه وضع مرکز خاکده تعیینلری **بیت**

چیست این سقف بلند وساده وبسیار نقش · زین معما هیچ دانا در جهان آگاه نیست

اذا السماء انفطرت نصنی تاویل واذا النجوم انتثرت حکمنی تبدیل ایدوب
افلاکه خرق والتیامی ونجومه کسر وانفضامی قابلدر کلدردیلر لیأکلون
اموال الناس بالباطل ویصدون عن سبیل الله **بیت** در کارخانه‌ء عقل و
فکر نیست فهم ضعیف رای فضول چرا کند باقی علوم ریاضیه‌نك احوالی
وفنون حدسیه‌نك مآلی دخی بو یوزدن ملاحظه اولنه
وشونلر که مدرسین علوم رسمیه در اسیر اعتبارات واضافت
اسمیه در آسایش جان ودلی آرایش اب وکلده فهم ایدرلر وعز وتمکین
وقدر وهمتی منصب وجاه وقبا وکلاه‌له ملاحظه قلورلر **بیت**

صفت مدرسین ... عزوجاه اند

قدر

146

قدر مجموعه کل خرج سخن دانند وبس ... ایشانه هر انکه وقی خوانند ومعانی دانسته
اکثر نظرلری محال ومعدومك وجودینه احتمالله وخیال موهومك امکان
وقوعنه فرض محالله مدعای خصمك سندین رد وادله قوملك مستندین
سد ایدوب اهل عرفانه ایرادمنا قضه واصحاب ایقانه القاء معارضه
ایلیوب ترهات ومهملات سویلیکدر **نظم** الا فقهاء هذا العصر طرا اضاعوا
العلم واستغلوا لم لم اذا لاقیتهم لم تلق منهم سوی حرفین لم لم
لانسلم القصه بونلرك مناقب ومثالبی مجلس ثانیده ذکر اولنمشدر
التکرار ممل بلا فایده پس تطویل کلام مله ناسی تصدیع نه معقول
وتحریر مراملمه مدادوقرطاسی تضییع معقول دکلدر ففی التطویل
لاطایل والاشارة تکفی الی العاقل **مؤلفه** ذره دن خورشید تابان اکلنور
قطره دن دریای عمان اکلنور وانلر که روزکار مرده خواجه لردر
وتجارت وغناکه انه دیباجه لردر بنده‌ء دینار ودرم درضمنه کوزکه
خواجکان احسان وکرمدر احسن کما احسن الله الیك نکته سندن غافللردر
اللهم اعط لکل منفق خلفا ولکل ممسك تلفا قضیه سندن جاهللردر
مالك خزاین وصاحب دفاین اولدقدیو بیره کوکه صغمزلر **بیت**

بلعل وزر واز جای ولنکی پیش آر · که کوه را صدا زین سنك پاره دیکر است

همین روز وشب اشلری دنیا مالنی جمع وکنز ایلمکدر وهر زمانده اهل

صفت خواجکان دنیا که گرفتار مال اند
وهر زمان پریشان مال اند

انفاقه تلف و سرفله طعن وطنز ایلمکدر ان الله لا یحب المسرفین ولا تبسطها
كل البسط فتقعد ملوما محسورا اتیلرنی پیشوا ایدنورلر بیت
ای نسا امساك كرا نفاق به مال حق را خرنا مرحق مده اشارتلرنی مقتدا قلورلر
خودینا کوکلرنی مغلوب وفکر سودا عقللرنی مسلوب ایلمشدر والذین یکنزون
الذهب والفضة ولا ینفقونها فی سبیل الله فبشرهم بعذاب الیم یوم یحمی علیها
فی نار جهنم فتکوی بها جباههم وجنوبهم وظهورهم هذا ما کنزتم لانفسکم
فذوقوا ما کنتم تکنزون آیتنك تهدیدندن خشیت اتمزلر من ترك صفراء وبیضاء
کویا بو حدیثك تشدیدندن ایلمزلر راه مخنده حالخندن یوز طعن ولوم
برلنکجی اورسك استرکاهل وخرمهاکبی هر بری حمولدر وقت انفاق و
اشارده اللرندن یانلرنه بیك یللق یولدر احوال كنج قارون کایام داد برباد
با غنچه باز کوییدتا ز نهان ندارد دیکر كنج قارونکه فرو می رود از قهر هنوز
خوانده باشی که هم از غیرت درویشانست بو طایفهٔ خبیثه دن بعض که یوزدردو
محنتله و بیك پشمانی و حسرتله اوقاف و خیرات و رباط و خاناتکه
یاپرلر دنیایه مزید رغبتلرندندر و مالكرنه ارتباط و محبتلرندندر
علاقه سی بردن منقطع اولمسون دیرلر مفارقتی فکرتدن نه این جکلرین
بلمیوب هر زمانده غصه یرلر بیت چه دوزخی چه بهشتی چه آدمی چه پری
بمذهب همه کفر طریقتست امساك حضور مال دنیا یله وسرور فکر سودایله

ملاحظه ایدنرلر بیت ای که معنی داری از زر نجست کو هر کرساش اخر کبریت
احمر بر طین اصفرست والحاصل مالی و منالی درد و محنتله تحصیل ایدرلر و غم و
حسرتله قویب کیدرلر الحق اول باطل ارك حقنده بو خطاب مستطاب بیان
حسب حاله کافیدر لو انتم تملکون خزائن رحمة ربی اذا لامسکتم خشیة الانفاق نظم
دل در جهان مبند که با رست بی وفا جامیست بی شراب و شرابیست بی صفا
نوششن مچش ز هر افاعیست در عقب خمرش مخور که رنج خمار یست در قفا
نقش کرم مجوی کنا الدار قد خلت نام هنر مپرس کنا الزینم قد عفا
اول ملوث نهاد و ناپاك اعتقادلری تنجیسات طباعی بیانندتجنسیان
پاکیزه برله بو بیت دلپذیر خوش دشمشدر بیت کرم بباغ ارم کرم بود و
کرم بخورد بکوش هر که بکفتم کرم کفت کرم سایر عوام کالهوامی و کناس

مذمت عوام الناس ودنی الطبع

چون وسواسی خودیاد اتمك ولمز كه خباثت ذات و نجاست صفاتله هر بری
مشهور جهان و منفور انس و جان اولمشدر تلوثلری بر مرتبه ده درکه
سیل انهار و میاه بحارله پاك اولمق متیسر و طهارت بولمق متصور دکلدر
روایح منتنه شیم ذمیمه سندن جوف چرخ برین مملودر و زهر ابجانستان
خدع غیمه سندن کاسهٔ صحن زمین طپطلودر ارقم کبی ظاهرلری لطف و
لینت ازره و باطنلری لسع و خبث طینت ازره هر برینك وفاقی نفاق
رفاق شقاق و ثاقی نی و ثوق حقوق پر عقوق بیت

عفت الدار بعد عافية . فاسئلوا احالها عن الاطلال نعم قال من قال

رحمه الله الملك المتعال فهذا زمان قد تقوضت فيه سلاليم الاسلام

ووهت اركان الايمان وخمدت ملة الملة وتكدرت شريعة الشريعه واشتبهت

طرق الطريق وانقطعت ارحام الرحم وضعفت سواعد المساعدة وانحسمت

مواد المودة وتطايرت شرارة الشر وطلع فجر الفجور وغاب شفق الشفقة

الى اخره . القصه بو جمله دن صكره شول رسوم سلطنت كه نى شيطنت

واول قوانين امارت كه باعمارت در جميع قبايل وحوش وطيور وطوايف

مار وموردہ وفرق دد ودام وزمرۂ هوا وسوام مابيننده بر وجهله كمال

نظام وانتظام وقيام وقوام ازره جاريدر كه ذريات آدم ايچنده

اول رسمله رعايت رعيت وحمايت حميت متيسر دكلدر واولاد انسان

اراسنده اول يوزدن مرحمت وعنايت وهمت صورت بغلمق متصور

دكلدر اكر انصافله نظر اولنسه زنبور بحلل حالى مثال ايچون

وبو خصوصده استدلال ايچون كافيدر كه اول ضعيف التركيب اسلوب

شاهى وآيين پادشاهى ايله نه زيبا ترتيب وترسيم مواسا وترحيب ازرعا ملادر

معدلت كسترلكده ورعيت پرورلكده تحت حكومتنده اولنلره الطاف و

اعطافى نجه شامل وكاملدر الحق انك عدل وداد ى ورعاياسنك اتباع و

انقيادى زايد الوصفدر اكر سقالريدر وكر جلادلرى وكر سرهنكلرى در

مدح سلطنت زنبور

وكر بو ابلرى روز وشب جمله سى عملده بى جدل وخدمتده ساعى بى بدلدر

غايت ما فى الباب بنى آدمك اول امورده تمام شعورى واول احواله كامل وقوفى

اوليه بو سببدندركه حضرت سليمان نبى عليه السلام وعلى نبينا وادى نملدن

مرور ايدركن وجنود مجنده سيله عبور ايدركن سپهسالار مور اولان

ورعيتنه كمال مرحمت ومزيد شفقتدن حمايت كوستروب ايتدى كه يا ايها النمل

ادخلوا مساكنكم لا يحطمنكم سليمان وجنوده وهم لا يشعرون خلقت آدمدن

بلكه ابتداء عالمدن الى يومنا هذا حيوانات ايچنده سيرت شهريارى برقراردر

وسيرت سپهسالارى استواردر نه آيينلرنده فتنه وخلل ونه قانونلرنده

خدعه وعلل نه شريعتلرنده بدعت نه بيعتلرنده ضيعت بيت

من نميدانم چنين احوال را عنوان چيست نى نبوت مى توانم كفت نى ساحرى

بو قدر واردر كه سلاطين انسان كبى انا ملوك الارض شرقا وغربا واخذون

كل سفينة غصبا ديوب ظلم وعداوتله وحيف وطغيانله افتخار ايتمزلر واولكه

احوال منجم وطبيبدر اول دخى حيوانات ايچنده غايتده غريب ودرونهايتده

عجيبدر ذيرا منجمدن حكم معقول ومشروع وقول مقبول ومطبوع ساعات

ليل ونهار واوقات روزكار وقوفدر وساير احكامنك اكثرى خود

فشار وباقى اقوالنك اغلبى خودنى اعتباردر شك يوقدركه

بو خصوصده خروسدن اعلم وبو بابده اندن مسلم كمسنه اولمز نا اصطرلاب

مدح سلطنت امير مور

مدح خروس عالم الاوقات

وذات الكوسنی نبع دایم ونه آلت ترسی نه روز دوش نه شب تار لیل ونهار
عالم الاوقات والساعات ومؤذن الطاعات والجماعاتدر بو اجلدن سید الانام
علیه السلام بویورمشدر ثلثة اصوات یحبها الله تعالی صوت الدیك
وصوت الذی یقرأ القران وصوت المستغفرین بالاسحار لمؤلفه
بکلدی چون خروس وقتی یله قلدی حق افسرینی یا قوتی
واول طبابت که معرفت داروی صحت ومباشرت دوای علتدر اول دخی
قانون شفا واتفاق اطبا واکیا موجبنجه حیوانات حقنده مسلمدر
زیرا رأس کل دوا احتمادر یعنی تقلیل اکل وشرب وطعامدر نته کم
شیخ نظامی علیه الرحمة بویوردر بیت ز کم خوردن کسی را تب نکیرد ز بیش خوردن
بروزی صد بمیرد وحکما دیمشدر که الجوع رأس العلاج والتخمة مادة الخراج
اکثر امراض واغلب اعراض وغلبهٔ اخلاط طعامك اختلاط وافراطندن وعدم
احتما واحتیاطندن اولور که طوایف بنی آدم انکله مبتلادر واول سببدن
هر زمانده تنلری هدف سهام امراض وبلادر نظم سالها هرچه خواستی کردی
چیست آخر از آن ذخیرهٔ تو جز دل تار ونفس تیرهٔ تو دو سه روزی ببین بنان کیر
راه مردان وار جمند ان کیر بهر نای کلو وطبل شکم چند باشی بحیله غصه دژم
نای خالی راست وطبل تهی چند در نای وطبل لقمه نهی تا توانی ز انسان زی تنك
نشوی در جهان بلند آهنك تا برین طبل تا نه باشد پوست نرسد صیت تو بدشمن ودوست

پیش از ان کت اجل بکیرد نای بزنی طبل ازین سپنج سرای شو علم در قناعت وفقر وقدم
نه بلك قدم طبل وعلم سر قبایل حیوانات بو معنانی تمام مشاهده ایدوب
هر زمانده اکل وشرب خصوصنده مجاهده ایدوب طعامدن سد رمق ایله
قانعلردر وانواع نعم غیر طامعلردر فلا بد زحمت اسقام جسمانیدن
ومحنت آلام طبع هیولانیدن اکثر اوقات بری اولوب طبیب علاجه از محتاجلردر
حکیم عراقی ایتدی بیانکده خطا ایلدك وحق صریحه مخالف سویلدك اکر
حیوانات قناعت واحتما ایله موصوف وصبر علی الطعام وللمایله معروف
اولسه ایدی حق جل وعلا طایفهٔ انساندن کثرت اکل وشرب اولانلره وذریات
آدمدن شره وحرصله خوار وزار اولانلر حقنده یاکلون کما تاکل الانعام
بویربا انساندن اول طایفهٔ حیواناته نسبت اتمزدی وکثرت اکل وشربده
سزی بکزتمزدی کشف ایتدی آیت کریمهده اولکه منصوصدر حیوان
مخصوصدر که اول قبیلهٔ انعامدر نه عامدر انعامك دخی بو حال ابتلاسی
وعدم احتماسی سزوك تکالیف شاقه کوز بلیاتندندر وتحمیلات ما لا طاقه
کورشدندر که هر زمانده زجر وقهر کورزدن ناتوانلردر وهر مکانده ضرب
وطعن کوردن خسته جانلردر فلا بد بار کرانلر کوروزه طاقت وحمل
نی کرانلر کورمه استطاعت ایچون علفله استنصار وکثرت اکلله استظهار
ایلیوب تحصیل قدرت وتکمیل قوت ایدرلر بیت

مدح طبابت حیوانات

وقت ضرورت چونماندکریز دست بکیرد سر شمشیر تیز
حکیم ایتدی حاشا طایفهٔ حیواندن اولکه اهل پرهیزدر غایتده نادر وعزیزدر
اکثرینک طعام ایچون صبری وادام ایچون جانه جبری غدالرینه
اللرینه ایرمدوکجه ندر وفرصت وقدرت ال ویرمدوکجه ندر جوا لکلبه وحرص
شره کوکدوبه نه دیرسن بولدقلری وقت شول قدریر لرکه نه کرینه
مجال ونه ستینه احتمال بیت هر نعابی که تراحرص آورد بانک کرکی دانکه
اوم دم خرد کشف ایتدی کلام حیواناتا ایچنده اهل احتمال کثیر میزان
یحصی ونکهد دالحصاء والحصاد در نعم مبتوافره یه واطعمهٔ متکاثره یه مالک
اولوب لقمه یله قناعت وصبر مجاوعت ایلینلره نهایت یوقدر وکر بو
طوایف بی شمارک ایچندن بیت صوفیان طبله خورولقمه جوسک دلان
همچوکره بردوی شو کبی برقاج کرفتار بطن ومعده واسیر لقمه وطعمه بولنسه
محسوب کلدر اول دخی طایفهٔ بنی آدمدن صوفیلر صفتی ومجد وبلرسیرتیدر
نته کم مثنوی مولویده بویوردر بیت دیریا بد صوفی اندر روزکار زان سبب
صوفی بود بسیار خوار وقتی که مقال جدال وقیل وقال جواب وسؤال
بو مقامه ایردی سلطان فلک خلوت خانسنه وشبستانه عزیمت
وسرابستانه رحلت صورتن کوستردی بیت آهوی شب چو زلف نافه کشای
صد فی شد سپهر غالیه سای ینه دست روزکار مشاطه کرداز زلف

معنبر شب تاری شانه وار تار تار وعالم یوزنی تار ومار ایتمکیچون شانه
مشکین اوردنعی سودا ایدندی بیت ز بوی خوش کمیز دباد چالاک عبیر
آمیز کشته نافهٔ خاک تو بیه جیش حبش قیر کون بو قلمون کشتی لر له
دریای نهادی بحر قطرانه دوندرمکیچون انوار آفتاب روشنلرنه لیل ظلمت
نقابدن سیه یلکنلر بغلمق خیالن ایلدی پس هوای اصحاب جدال واصطرلاب
ارباب قیل وقال سکون بولب خاکپای سلطانی یه باش اوروب خانسلو
خانه سنه عزیمت قلدی خواطر عاشق بی دل وافکار مست لا یعقل کبی
اول محافل انجم شمایل طاغلدی لمؤلفه انکیچون هر کیجه قانا غلرانجم
که بردمن بو جمعیتا ولورکم قنادیل نور ومشاعل سرور سلک ملکده
رخشان وسرای فلکده نورافشان اولوب عالم بر نو زدن دخی ظهور ایتدی
صحن کردون آب کونده ثواقب رهنمون کویا حوض ماده پاره پاره چینی
آیینه لر یا ریزه ریزه بللور آبکینه لر ایدی نظم خیال نور کواکب میا نظلمت
شب چنانکه پر حواصل میان پر غراب بنات نعش پراکنده بر کران سپهر
چو بیضهای شترمرغ درمیان سراب شکل ابروی هلالک خیالنی
چهرهٔ بی مثال آیینه تمثالده سیران ایدن شویله ظن ایدردیکه پهلوان
آسمان خسرو دورانه بر التون کمان ویا نهال کلدن بر نازک چوکان صونردی بیت
تو کفتی خندک دوران تاختن کرد بماندش نعل زرین در بیابان

لمؤلفه مكر سياره لر مه پاره لردر فلكلر عاشق غمخواره لردر
يا خود خلقى بو قلقك سر نكونك صو يوزندن يوزر آواره لردر

مجلس ششم در مناظرهٔ حكيم هندستان با طاوس صناعى جولان

بينه جولان اوروه‌ى چون طاوس مهر دوندى صحن عدنه ميدان سپهر
كل كبى اچلدى روى كائنات كلدى عالم اولدى خرم شش جهات
يعنى آثار سحر اولدى عيان قلدى شب لعبتلرى رو نهان
اچدى طاوس فلك چون پر و بال كوردى انجم دانه سن ارزن مثال
صانه سن سنجاغ شاه بحر و بر آچلوب طوتدى جهانى سر بسر

پس شهريار عالى مقام نركس كبى خوابكاهندن قيام ايدوب امر ايلديكه خيام سدره خرامى بو روضهٔ دلارا ده قوردلركه دار السلام اكا سلام ايدردى اشجار پر ازهارينه وكلزار با انوارينه نظر ايدنلر طحسين ايدرلرديكه طاوس جنان برج آسماندن صحن بوستانه اينوب جولان ايلر بيت
درختان چو بستان قد بر كشيده زيكديكر بخوبى سر كشيده
رياحين بر كنار جوى رسته باب ژاله دست وروى شسته الحق
زمزمهٔ طيور نواسازى ودمدمهٔ مرغان بلند آوازى عقول فحولى حيران وجنان جهانى سكران ايدردى نظم طوطى زكلها كه شكر خنده ديد
بر سر سبزيش پراكنده ديد آهو وروباه در ان مرغزار نافه بكل داده

نيفه بخار جلوه كران جملهٔ كلها شمال كل شكن از شاخ كيا ها غزال
آب زنرمى شده قاقم نماى طرفه بود قاقم سنجاب ساى
روزن باغ از علم سرخ وزرد پنجره ها ساخته بر لاژورد
فاخته فرياد كنان صبحگاه فاخته كون كرده فلك را بآه
قافله زن ياسمن وكل بهم قافيه كو قمرى وبلبل بهم
عرصهٔ مينا فامنده بنفشهٔ مشكين رخسار نسرينه وعذار ياسمينه عين عبهردن حذر ودم باد سحردن وهم ضرر ايدوب حبة النيل ايله نقطه لر قومشلردى جفون لاله ده وعيون شقايق پر ژاله ده غلبهٔ دمدن رمد وانجماددن طوتيدن برده مشاهده ايدوب زمرد ين ميل ايله سرمه لر چكمشدى كويا كه كلنار آتش شعارى قان طوتمش ايديكه فصاد صبا نيشترخارله عرق اكحلدن قصد فصد ايدردى يا خود لعل وياقوت ومرجان يوتمشدى كه جلاد هوا خنجر الماس دمار له شكاف نافه تمكه قصد ايلردى لمؤلفه مسيحدى هوا القماندى آب بوجان ويردى خوش اولشربت ناب كزركم تن سيمين آب دفع حرارت ايدوب پر آبله اولمش ايديكه حكيم روزكار وطبيب بهار كافورى شربتلر ايچوروب ويا كثرت بخاردن تحصيل دوا ر المش ايديكه قاطع صفرا ودافع سودا ماوردى نقوع لرله علاج ايلردى طيور سحرى ومرغان شجرى مجنونلر كبى زمزمه لر وسرمستلر كبى دمدمه لر

ایلیوب سماع اصحابنی شیفته وخردا زبانی فریفته ایدردی نظم

فغان زد زد دل سار و ناله سحرش | که هست در دل سار علت ساری
اکر ز باد نه بوی چون شنید یعقوب | چرا بقهقهه خندید کبك کهساری
نوای بلبل عاشق شنو نه ناله چنك | که از محبت کل شد بر و هوا داری
مده بمجلس کل چنك را مجال که کل | عروس پرده نشین است و چنك بازاری
دلست غنچه بیکار سوسن است زبان | بسیست ده ز زبان آوری به دلداری

القصه اغاجلر سایه سنده خیمه لر و سراپرده لر قورلدی ترتیب دیوان سلطانی برآیین رسوم صاحبقرانی هر نه ایسه کورلدی نیه شهریار فلکی الشمایل و جهاندار ملکی الخصایل هزاران کر و فر و صولت و عز و قدر و دولت برله معدلت سریرنه که چوب کون کبی گردونه شرف ویردی و علما و سادات و اصحاب فضل و سعادات دیوان خاقانی یه جمع اولوب کفت و کوی خاص و عام و های و هوی دد و دام غلغلی زمین دن آسمانه ایردی همان دم قانون قدیم و اشارت شهریار کریم موجبنجه کرز سرهنکان خوش آهنك و منادیان اهل فرهنك یریرندا اتدلرکه انس و جاندن و قبایل حیواندن هر کیمك خصومت و دعواسی وار در سویلسون و حکومت و شکواسی وار در عرضه ایلسون الیوم تجزون بما کنتم تعملون مکر کم طاوس صاحب ناموس مانند جاسوس بو ازدحام

نفوس ایچنده اوزن نهان اتمشدی بلکه مرد پهلوس صاحب کابوس کبی تحت کیکاووسه همسر بر درخت سایه دارك التنده زار و مایوس یاتمشدی همان دم مثال خروس مالوس چان پر افسوس سله باشن قالدرب فانوس خیال کبی کندوسن کوستردی وسبوح قدوس رب الارواحی والناموس دیوب تقنوس وار نغمه لر و ناقوس کردار زمزمه لر و مرغ مانوس صفت دمدمه لر قلدی خرامان خرامان خوش بال و بال الله و زینت پر و بال الله و فرخنده جمال و هزاران رنك و اشکال فلك اشکال الله و صورت آیینه تمثال الله دیوان خاقانی ده جولان ایلدی بیت

چون عروسان کردن ساز کرد | هر پر او جلوه آغاز کرد

پادشاه ایتدی بو حریف خود نمای و ظریف پیکر آرای که نقوش دیبای زیباسی رشك نکارستان چین و غیرت خلد برین در بنجه خرم دیارده اولا المشدر و بو آرایه نه مصلحته کلمشدر بیت

نه خوش وضع و نه زیبا جنبشی وار | بو یا دایللرده نیجه بیلشی وار

آصف منصف زمین خدمته بوس ویرب و پای تخت معدلته باش اورب ایتدی بو مرغ پری پر و همایون فر و ملك منظر و فلك محضر شهریار کوه قاف حضرت سیمرغ کردون مطافدن رساله و اقتباس انوار مهر عدالته کلمشدر که قبایل طیور کم آزاردن الند و کالت نامه سی و طوایف بنی آدمدن عجب هنکامه سی وار در طاوس اشتدی که

کندونك احواللرنی تعریف و ملاللرنی توصیف ایدرلر هماندم دعا و هاننی آچوب
وثنا کوهرلرین صاچوب بلند آوازیله بویله سر آغاز ایتدی لمؤلفه

منت اکا که شهپر سبزیله هر شجر	طاوس چرخ کبی بوکون جلوه کر
روی زمینه زینت ایدبدر لونکله	طاوسه دوندی نقش نکار یله باغلر
کللرله شاخلر دم طاوسه بکزدی	کیم رقص ایدر چمنده ویر صحن باغه فر
جولان ایدر بهار کلستانه ورایدر	طاق آبه کاولدی بودم مبین بال و پر
شاه جهانکه خیمهٔ کلزنکی شوقنه	طاوس باغدن بقر لاله وش جکر
طاوس ولرد و زکون ایدر خلوه ولنی	دوران ایچنده شاه اوله دوند کیماه و خور

بو بندهٔ احقر و کینه کمتر بر بولك شکسته بال و خسته حال مضطرب و خاکی
مقر ایلمش و مقر عیش و نوش طرب ناکی منفرایلمش مرغان پرملال و طایران
بی مجال طرفندن شکایته و دردمافی البال لرین حکایته کلدم دیرلر که
زربات بنی آدم طوایف بین اهل العالمکه عنوان حاللری ظلوم و جهولدر
و کارپر و باللری غفلت و ذهولدر هر زمانده بو بیچاره لری و درد و غمله
آواره لری کندو کاردن و دار و دیارندن فارغ البال و آسوده حال ایکن
کاه کمینلرده پنهان اولوب و کاه کمانلرله عزم میدان قلوب قصد جان
و غارت خانمان ایلر بو وجهله خودکام لقد غرورلری و خون آشام مقده
سرورلری واردرکه فلکه کلك و سیمرغه سکك دیمزلر کاه کوه لرده

وصحرا

وصحرالرده شربت سهام و ضربت صمصام ایله آهوان مشکین نافه جکرلرینی
خون ایدرلر و کاه وادیلرده و دریالرده شیر و نهنك اژدها مصافی خوار و
زبون ایلرلر مصراع لمؤلفه یر اهلینك کوکه چقدی اینینی حیله و افسونله
سیاحان هوا بی دام و نیجه و افسونله سیاحان دریا بی دام ایدرلر لمؤلفه
بو غمدن بیر و کوك ایلر حنینی اکر قعر خاکه و اوج هوایه عروج ایدن و نجا همه
مجال و نجات احتمال یوقدر بر نیجه مزدرد و مختلله دست آویز اطفال و نیجه سی
وهم و حیرتله پای مردار زال اولمشدرکیم اسیر حبس قفس و کیمی
ملعبهٔ هوا و هوس اتمشلردر نظم آسمان مهری ندارد ورنه کی دردو راو

خارکش بودی کل نازك مزاج و نازنین	کر جهان پاکیزه کوهر بودی و جوهرشناس
خون نکردی ریسمانه درکردن درثمین	

الحق طایفهٔ انسانك کبر و غروری
و فساد و شروری بر مرتبیه وارمشدرکه بیرو پلنککی روز میدان حسابه
المزلر و همای چرخ آهنکی و قتیزان ذبابه صایمزلر خون روان ایدن لعل
بدخشان و یاقوت رخشان کبی دملر و صفالر سورلر و زبان حامل کبی
قاشوق قاشوق قانمزه و قطره قطره اشك خون افشانمزه اشلیرلرلر قانمزی
بالنلرندن عسلدن احلی و اشفا و لبندن اعلا و اصفا دیرلر بیت

این کودکان زمزاج چه مند کرفته اند	کش خون ما حلالتر از خون مادرست

مکرکه کاسه کاسه قانمزی لعل مذابه و دانه دانه اشك روانمزی در خوشابه

سیزلر بیت کر نجون غلط چه بالک اورا که طفل خورد سال • رقص داند اضطراب
مرغ بسمل کرده را • معلوم ایدنسك كه بو قدر تعدی ایتمکه • نه سببدن
متعدیلردر وبو دكلو تحدید قلمغه • نه ایله متادی اولوردن • اکر فضیلت واکر
افضلیت دعواسن ایدرلرسه کرکدر که دیوان سلطانیده و مجلس خاقانیده
علما وسادات • واصحاب سیادات • وسعادات محضرنده • عقلی ونقلی براهینله
اثبات ایدلر تاکیم بر دخی جان ودلدن مطیع ومنقاد واعتراض وشبهه دن
ازاد اوله وز • وفضیلت ومزیتلرینه اعتماد واعتقاد • وقطع نزاع و
عناد ایدروز • والحاصل طاوس صاحب جولان حکایت پرشکایتن سولویلر کبی
دونبر دونبر • تقریر ایلدی • وقصهٔ پرغصه سن • نای دمکش کبی اکلیو
اکلیو سویلدی • اتفاقا حکیم هندوستان اول صحن بوستانده بر درخت
سایه دار التنده اوتوروب • بو مجلسه نظاره قلوردی • وطاوسلر
شهرستاننده چوق زمان ساکن اولمغین زبانلرین بلوردی همان
ایلرو کلوب • اوج بیانه بیك سوز وسازله پرواز • واول اعتراضنك
جوابنه اغاز ایلیوب ایتدی نظم حمد اول خدایه کم شب ظلمت نهاددن

صبح منوری کتوروب قلدی پر ضیا — کوسترمکه نقوش جهانی کونك یوزین
دوراچون قلدی آینه کبی جهان نما — ایدوب بیاض چرخی محیط سواد شب
شمع نجومه دیدی صفت ویردی روشنا — نور محمد ایله اچوب کشف ظلمتی

آیین دینی ایلدی کون کبی پر ضیا — قلدی سواد اعظم قرانی بحر نور
طالوب کهر چقرمغیچون ذهن پر آشنا — شاه جهانکه تخت عدالتده روز وشب
انصاف ولطف مسندنه کایلر اتکا — یازسون طراز خلعت قدرینه جلاله
دست زمانه دام لك الغنی والبقا — معلوم ایدنسه وزکه بو مرغ

خانهٔ تلخ کوی • وترش روی وبدسرشت وتندخوی • نه دیمك استر •
بال شکسته وحال خسته بولنه • انسان فلك پروازله هم آشیانه • وبشر ملك
اعجازله همخانه اولمق هواسنه ایلر • وبو زاغ پیشه خودفروش • وخرقه
پوش نیرنك رنك وبویله خودنما • وافسون کفتکو یله پرنوا اولوب طایران
سدره نشین ایله هم پرواز • وساکنان بهشت بوینله ایبان • وهم آوازی اولمق
دلر • آخر صورت حالنده دقت اولنسه قباحت پای زشتی • روش دانشده
خیره سرلکنه برهان یتر • ونقش مانده تأمل قلنسه • وقاحت شکل
بدسرشتی جنبش نقشدن • بیخبرلکنه نشان یتر اکرچه کم فضل وشرف
انسانی • وزربات آدمك لطف واحسانی احاطهٔ افهامدن فزون ودایره
اوهامدن بیروندر اما نیه هر زمانده • طلعت آفتاب کبی درخشان
وچهرهٔ ماهتاب کبی نور افشاندر بیت ز وصف ناتمام ما جمال یار مستغنی است
برنك وبوی وخال وخط چه حاجت روی زیبارا • نه تقریر وبیانه • ونه تحریر
برهانه محتاجدر مصراع ظهور ندندر غایت خفاسی • طاوس ایتدی

عجب حال وطرفه خيالدر فما لهؤلاء القوم لا يكادون يفقهون حديثا

مجلسلرده که عجز کردن عجوزه لر کبی بو علکی چیقیو چو رتدکوز •

ومحفللرده که کودن لکو کردن کودکلر کبی بو درختی چنده چنده

قورتد کوز کمال عرفانکز طعن نقصان صورت ونباهت • ودلیل وبرهانکوزه

دعوای ضرورت وبداهت فارس میدان • وشهسوار دوران کچنور کز

دوم زکانی کبی بر کلامی نی نباتی هر زمان باشندن طوتب • بزه اشك ایاغی

استرسز حقا بو منازل ومراحلك قطعنده کرفتار آب وکل ولب خردن

فرو ماندهٔ ترسز • بلی الغریق یتشبث بکل حشیش • الحق طریق استکباری وتزیین

افتخاری خوش او کرمش سز بلمزسزکه ان الله لا یحب من کان مختالا

فخورا نه حرمت مجلس خسروی ونه آداب مناظرهٔ مولوی نظم

ادبوا النفس ایها الاصحاب طرق الحق کلها آداب

مایهٔ دولت ادب داند بست پایهٔ رفعت خرد داند بست

جز ادب نیست در دل ابدال جز ادب نیست ثا باهل کمال

اکر اثبات مدعاکزه خوش برهانکز • وتقریر دعواکزه دلکش بیانکز •

وارسه فیها • والا فلا • ارباب مناظرات واصحاب محاضرات یانلرنده

کون کبی روشن • وعلی وجه الیقین مبرهندر که محل نزاعده دعوای

بداهت غیر مسموع در • وموضع خلافده عرض نباهت نامطبوع • و

مردار

مردار درکه مور ضعیفه • وزنبور نحیفه مردانه نظر این • کندو ایکی

عیونبه ناظر اولب • خلایقك عیوبندن کندر این بیت

فیلسوفی کو که تا از عین معنی بنکرد تا چه معجون نهاد ین درینه دیرآمیز است

خصوصا که اولور که بر پشهٔ ضعیف قهرمان جهان اولور • وکاه دوشر که

بر مورچهٔ نحیف همدم سلیمان اولور نظم پارهٔ مومی شب نایب خورشید بود •

دیزهٔ خاك سیه زیور اجفان کردد • تیر بارانی که کر قوس قزح یافت کشاد •

دردل جبهٔ کلبن همه پیکان کردد • حکیم اولدر که وکم فی الزوایا من الخبایا

معناسنده دایم تعمق ایدوب • خبط وخطادن حذر ایلیه • هر کلیمی بر کلیم

وهر ژنده بر زنده فکرت ایده که دیمشلردر کم من جسد فی دریس کاسد

فی غر بیس بیت هر بیشه کمان مبر که خالیست • شاید که پلنگ خفته باشد

حکیم ایتدی بنی آدم اورتاسنده مجرد شول عادات سادات • وسادات عادات

رجحان انسان • برهان تیز میکه • قانون فهم وادراك • وآیین لطیف وپاك

برله معاملات شریفه نی • ومجاملات منیفه نی منطوی در انواع رموز و

اشاراتی • واصناف بشاراتی • واعتباراتی محوی در بیت

این شرح بی نهایت کز حسن یار گفتند • حرفیست کز هزاران اندر عبارت آمد

طاوس ایتدی عذرلك کناهکدن • ودلیلك انتباهکدن • زیاده در حاشا که

علم وحکمتدن • ودلیل وحجتدن دم اورنلر • طامات وخرافات وشطحیات

ومزخرفات قبیلندن مالایعنی کلماتله وافعال عبثیاتله احتجاج ایدن •
حکیم اولانه بوندن زیاده عیب فضیح ونقصان قبیح اولمزکه مقام حکمتده
راسخ القدم • وزبدهٔ معرفتده کالعلم ایکن • رسوم عادات واضافات
واعتباراتله دعوای تفضل ایلیه واحکام سرتی • واحوال سریرتی قویب •
اطوار صوریتدن واوضاع نفی ضرورتدن سویلیه • اکر رسوم وعاداتك
میزان تحقیقده ذره مقدار بنجه وعیان تصدیقده قطره معیاری • وزن و
قدری اولسیدی خواجهٔ کائنات ودیباجهٔ مکونات علیه التسلیمات والتحیات
بعثت لرفع الرسوم والعادات بیورمزدی بو سببدندرکه اجلهٔ
مشایخ اسلام واعزهٔ صوفیهٔ ذوی الاکرام العبادة ترك العادة
دیمشلردر وصاحب نزهه علیه الرحمه یازرکه طاعت رسمی بضاعت
نجاستست ترك عادات دلیل سعادت ونجاتست بیت
غلام همت آنم که زیر چرخ کبود ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست
مع هذا اول آیین وفا وقانون صفاکه وحوش طیوره • وانواع ماروموره
اوزتاسنده درهیچ بریده میسر وبرمجلس آخرده متصور دکلدر •
هرقچنکه جماعت طیور بالحضور والجور الم یروا الی الطیر مسخرات
فی جو السما [illegible] متوالیجه زمزمه کنان هواده صف بغلیه لر وطایفهٔ انعام •
وقبیلهٔ هوام [illegible] مسرور وشادکام • کوه وصحراده جمعیت ایلیه لر •

سرورو

سرور و بهجتدن وجود فرقتدن • نه قدر بهره حاصل اولور • نه آنن ریاو
نفاقدن اثر ونه شقا وشقاوتدن خبر القصه کل حزب بما لدیهم
فرحون حکیم ایتدی ای کوته نظر بنی آدمك جود تجس معرفت آمیزنه •
ودقت نظر باتمیزنه ندیرسن که دوربینلکده نظیری ونسیر وسلوکده
مثیلی واردر • حتی روشلری • ولطف ورزشلری بر مرتبه ده درکه
هیچ کمسنه انلرك داین سنه دوداین من وسلوك اندکلری برحمالکه
کیدن من طاوس ایتدی بنه خطا ایلدك ونفی فکر ورؤیت سویلدك
وتصف السنتهم الکذب ان لهم الحسنی طریقنه ذهاب ایتدك فزین لهم
الشیطان اعمالهم سبیلنه کتدك • زیرا عالمده حیواناتکبی • نافذ بصیر اولمز
حدت بصر ودقت نظرده انلره نظیر اولمز • مثلا بین البهایم شترهایم
طول قامت • ودرازی کردن وضخامت سر • وجسامت بدن برله شب
تیره دلده وراه ناهموار ابرکلده • نه خبط وخطا وخلل نه رسمده سیر و
سلوك نه بدل ایلرکه • کوهر شب چراغ دیده سی ستارهٔ درخشنده کبی
کیجه لر روشن نکاه • ومرشد راه دلمؤلفه ندقت نظر نورش ستاره مجال
زسرعت روش خوش ترش سپهر ملول وجوهر طینت فرسده نه خاصیتلر
قونلمشدرکه • بنی آدمدن هیچ کسده اول حالت میسر • واول رسمه
فضیلت متصور دکلدر • برکز کذ [illegible] راهی مرور روزکار

وعبور لیل ونهاردن صکره • دفعهٔ ثانیده تجاریب واشتباه • دقایق
حراسمنی • ودقایق معالمنی یقینا معلوم ایدنوب • وقت رحیلنی دلیل
سبیل • انامل قلم سوار • کاتب اصیل کبی خط مسطردن طشره قدم بصمز لمؤلفه

چون به تندی محمود در زیر نعل پای او   کوه باغ وباغ راه وراه صحرا می شود

کاه اولور که مزید فهمندن بر منزل مخوفده • تعرض عدو وهمندن صاحب
مستخواب ایکی دست وپایی برله رفتار ایدوب وقرار ایدوب
بیدار اید رو هزار کوسفند دردمند بر شب سیاه وبر بیشه زار پر
اشتباه ایچنده • طوغرسلرینه سحرکاه • هر بری • برتسنده اشتباه ایلمز •
بودخی غایتده اغرب وعجبدن عجبدر که بر برهٔ نوزاد ونی قرینه دلیل وراه
برشیر مادرندن غیرسن قبول ایلمز لمؤلفه به تیز فهمیٔ ایشان نمی رسد
هرکز اکر کنند خردها بیکدیکر یاری • کذلك قبایل طیورك دخی اکثری
جوف هوادن • وجوف سمادن یریوزندکی دانه • ولقمه • بلکه زیر زمینده کی
سرچشمه یی کورب نزول ایلر حدت نظرلرندن • ودقت بصرلرندن ودور
بین لك بابندن اولان هنرلرندن کیمك شك وریبی وار در حکیم اتیدی لمؤلفه

نه حاجت سویلمك روشن دروغی   چراغ کذبك اولمز خود فروغی

اکر انلر داننده زیر زمین   وبیننده خبایای کمین اولسه لردی • بر اوج خاك
ایچنده کی دام پنهانی کورب طوتلمزلردی • وبویله دانا وزیرك کچرکن •

برجوی

برجوی بندله اوتلمزلردی لمؤلفه ماندان اهل نجومی را که کوید راز چرخ ••
می نداند باز نشر درخانه مردی دیر است / طاوس ایشدی مکر سن اسرار قضادن
غافل • واحکام قدردن جاهل سن • بلمزمی سنکه اذا جاء القضاء عمی البصر حکم •
مقرر • وحدیث معتبردر • هر قچنکم حضرت آفرین کار • واول قهار • بر مهمی
عالمده • اجرا اتمك دلسه • اهل بصیرتك دیده سی غشاوهٔ غفلتله رمددار
ایلر بیت بوقت نفاد قضا وقدر   همه زیرکان کور کردند وکر وجناب
فاعل مختار • واول جلیل جبار • برامری جهاندن اظهار ایلمك استسه • قوم
جز رتك عقللری علت خطا ایله سقیم الافکار ایدر بیت

هر آتش دست قضا بر فروخت   همه فکر وتدبیرها را بسوخت

پس اول زماندن اصحاب فکر وعرفانك • رای وتدبیری صورت پذیر اولور
ونه ارباب • مکر ودستانك حیله وتزویری تأثیر قلور بیت

چون قضا اید خرد کردد سقیم   هر قیاسی کاوری باشد عقیم

همین سنکله قصه منی • مثنوی مولوی معنویده ایراد اولنان حکایهٔ زاغ و
هدهددر • وانده مسطور اولان ترتیبله دیوان سلطانیده تقریری
لابددر • اصل قصه بودر که حضور موفور السرور سلیمان • نبی علیه
الصلوة والسلام • قبایل وحوش وطیور وطوایف مار ومور • برکوهده
جمع اولب • هر بری توجه کمال لطف وادب • ومزید شور وشغب برله

كندو هنرين • وذاتنده كى كهرين • عرض قلمقده • كمى زبانن • وكمى سمع •
اولمشدى ديوان سليمانى و محكمهٔ حكم رانى • زمزمهٔ مرغان • ودمدمهٔ
انس وجان • ايله طولمشدى چون نوبت هدهده ايردى • سرآغاز • دعاى
بنوتله • وبنياز مسكنت وعبوديتله • زمين خدمته بوسه ويردى
وكندونك هنرندن • وحدت نظرندن خبر ويرب ايتدى **مثنوى**

نكرم از اوج با چشم يقين | مى ببينم آب در قعر زمين
تا كجا بستو وچه عمقستو چه رنك | از چه مى جوشد زخاكى يا زسنك
اى سليمان بهر لشكر كاه را | در سفر سقا شدم من راه را

وقتى كه زاغ حسود سيه روى انده حاضر ايدى • هدهد دوربين
وپرجست وجوى كفتارندن تكذيب • واسناد لاف ودروغله تعييب
ايدب ايتدى **نظم** كر مر اورا اين نظر بودى تمام • چون نديدى زير مشتى خاك
دام • چون كرفتار آمدى در دام او • چون قفص اندر شدى ناكام او
پس هدهد تاجدار • حضرت سليمانه خطاب مستطاب ايدوب • وزاغ نابكاره
جواب ويروب ايتدى **مثنوى** زاغ كو حكم قضا را منكراست • كر
هزاران عقل دارد كافراست • من ببينم دام را ز اندر هوا • كر نپوشد
چشم عقلم را قضا • چون قضا آيد شود داشته بخواب • مه سيه
كردد بكيرد آفتاب **ولا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون**

آخر

158

آخر قصهٔ آدم وحوا فى الجنة المأوى • سنك سؤالكه تمام رد • وبنم جوابمه
محكم سند دكلمى در • آدم كه ملائيكك مسجودى • وجميع طوايفك محسودى
ايكن حرمت **يا آدم اسكن انت وزوجك الجنة** يله محترم ونعمت
وكلا منها رغدا حيث شئتما برله مغتنم ايكن **لا تقربا هذه الشجرة**
فتكونا من الظالمين نهيندن اغواء شيطانى ايله مغرور • واغواء نفسانى يله
ممكور اولب • **فازلهما الشيطان عنها فاخرجهما مما كانا فيه** • پس حكم
اهبطوا ايله اولكلشن صفادن بو كلخن جفايه • واول مقر بلادن بو معتر
بلايه هبوط ايلدى **بيت** من ملك بودم وفردوس برين جايم بود | آدم
آورد بدين دير خراب آبادم • حكيم ايتدى عجب قصه بنيا د ايلدك وفراموش
اولمش بر مهمى ياد ايلدك • يعنى شرف انسانه برهان وحجت مراجعت
جنت وحور وغلمانله عشرت كفايتايد **ان الله يدخل الذين امنوا**
وعملوا الصالحات جنات تجرى من تحتها الانهار كه اول دار الخلودده
انلر ناز ونعيم وروح وراحت وتسنيمله مخلددر • وباقى حيوانات بو
تشريفدن محروم وابدو بو اكرامدن مغبون سرمددر **بيت**

فردا شراب كوثر وحور از براى ماست | امروز نيز ساقى مهروى وجام مى

طاوس ايتدى اكسك سويلدك وحديث مقاتله رضى الله عنه مخالفت
ايلدك كه ديمشدر عشرة من الحيوانات • دخل الجنة • ناقهٔ صالح • وعجل

ابراهیم. وکبش اسماعیل. وبقرهٔ موسی. وحوت یونس. وحمار عزیز
ونملهٔ سلیمان. وهدهد بلقیس. وکلب اصحاب الکهف. وناقهٔ
محمد علیه السلام. واصحاب تفسیر یازمشدرکه. وحوش وطیوردن
لقاسی مایهٔ سرور. وتماشاسی مادهٔ فرحت وحبور. اولنلر جنته دخول
ایدرلر. نته کم انساندن دخی انلرك کم طینتی خباثت کفر ونفاق و
نجاست شقا وشقاق ایله مخمردر. دخول جناندن وتنعم حور و
غلماندن محروم ومطرودر. کذلك حال حیوان دخی کمی نعیم جنانله مسرور.
وکمی بعد وحرمانله مهجوردر. فمنهم من آمن ومنهم من کفر بلکه حیواناتدن
کرفتار جحیم وعلی الخلود مبتلای عذاب الیم یوقدر وان منکم الا واردها
سزه خطابدر وجهنمده مخلد اولمق حیواناته دکل ایدوکی نه ادتیابدر
لمؤلفه فرداعصارا که بدوزخ درآورند. ظاهر شود فضیلت حیوان
برآدمی. حکیم ایتدی رجحان انسان همان بوبیانه منحصر کلدر ونبی آدم
حیوانات کبی اخلاق حمیده یله. واوصاف پسندیده یله موصوف اولمقده
قاصردکلدر. مثلا جلادت وشجاعت. وقناعت تسلیم وتوکل
وصبر وتحمل خلق وخصال. وانس ودلال لطف ومروت. وبذل
فتوت. وبونلرك امثالی انواع مکرمت. واصناف موهبت. واقسام حرم و
همت که نبی آدمده واردر عللده یکمدر وار در مصراع قنغی برینی عد ایدیم

بو

159

بوفضایلك. طاوس ایتدی ای نیکخو دبودیدوکوك صفات مرضیه. واخلاق
سنیه حیواناتدن لا یحصی ولا یعد. اکر جلادت وشجاعتدر. شیر و
پلنکه. واژدرونهنکه کیم بضاعتدرکه. دایم دلاوران جهانی. وبهادران
میدانی نجرأتده. انلره نسبت ایدرلر. مرد شیردل. وصفدر پلنك آهنك
دلیر ببر آیین. وشجاع اژدرها جنك دیرلر. خصوصا مهتر عالم. وبهتر
بنی آدم علیه السلام بویورمشدرکه. کل شجاع احمق امنا وصدق
مصراع هرکه جنك آرد بخون خویش بازی می کند. واولکه بذل وسخادر
حضرت حق تعالیدن خروس پرخروشه عطادرکه. بردانه بولسه
جماعتنی دعوت ایدر. وانلره ایثار ایلیوب. اظهار فتوت ایدر مع هذا
زمانمزده اولان اصحاب کرم. وارباب نعم کبی بونلرك فکرنده نه خیال منت
ونه خاطرنده احتمال صنت بیت خواجه را نبود غنودن از خیال باغ وراغ.
خواب ناید هرکرا خار وخسك دربستراست ان الانسان لربه لکنود
وانه علی ذلك لشهید وانه لحب الخیر لشدید للحق بونصوص انسانك
خصوص حرص وطمعنه شاهد درسدید واولکه قناعت وتوکل وصبر وتحملدر
اول دخی اکثر حیواناتك صفت لازمه سیدر. وخصلت دایمه سیدرکه قوت
لایموته قانعلر وانواع نعمه غیر طامعلردر. نته کیم ذکری کچمشدر انصاف
ایدیجك صبر وتحملده اشتر واستر وبارکیر وخر برابر کمسنه اولمز. اکر

فضیلت آدمی و شرف انسانی بو خصایل و شمایل برله ایسه . انامك انسان
اوردیمز بیتند و عوام و سوامك بنی آدم استنه توقیتنده شبهه قالمز غالبا
بو سببدن عرفاء دوران . و ظرفاء جهان دیمشدر **بیت**

آدمی در عالم خاکی نمی آید بدست — عالمی از نو بباید ساخت وز نو آدمی

بلی هر نامه که کافوری جامه که خامه مشکین عمامه ایله پر رقم در چون
شیرازه مهر و وفا ایله مشترز اولمیه غارت هوادن امین اولماز و هر
جامه خلعت علامکه علم لطافت و ظرافت ایله معلم در چون طراز
صدق و صفا ایله مطرز اولمیه . لایق تشریف قوم کرین اولمز **بیت**

پیر کلرنك من اندر حق ازرق پوشان — رخصت خبث نداد ارنه حکایتها بود

وقتی که قیل و قال و جدال و مقال جواب و سوال بو مقامه ایردی
یعنی طاوس شیرین بیان طوطی شکر دهان کبی . حکیم هندستانه اغزی
دادنی ویردی . حکیم هند کلامنده هزم و شرمنده و جوابنده
مضطر و درمانده اولدی مجالستندن . و قصور مقالتندن شب
کبی چهره سی سیاه . و زنی فر و ماه کرفته کبی خاطری مغبر اولدی آفتاب
عالمتاب شرم و حیادن . ینه کحلی نقابن اورندی . و روی زمین و
آسمان بو حجابدن چادر ظلمتله بورندی . پس اول جمعیت خصومت .
و مجلس حکومت . سپاه منکر البال . و خیال منتشر الاحوال . کبی سر جمله

طاغلدی

طاغلدی . قبایل انسان مغموم . و پریشان و طوایف حیوان شاد و خندان
مقاملو مقامنه عزیمت قلدی . القصه اول کیجه صباحه دك قبایل بنی آدم
بی حضور . و طوایف حیوانات پر سرور اولب کواکب ثواقب کبی بر لحظه کوزلرین
یومادلر **لمؤلفه** شادلقدن بو کیجه ایچون وارمادی کوزم . که سحر اولیوزی
کورالتی قمر کلسه کرك . شوقله مردم چشم پردی حجرلرین . مکر او کردر نور بصر
کلسه کرك . والحاصل کمی پر امید و کمی پر بیم . و کمینك بین الخوف والرجا خاطری
دونیم . منتظر صباح . و مترقب صلح و صلاح اولب اولمرده دللر کیجه یی دری
چقاردلر **لمؤلفه** دل ارضا و لمسونمی پاره پاره . که دوتنی چرخ کی دم برقراره

مجلس هفتم در مناظره حکیم خطا با همایون و همایون لقا نظم

اچدی چون پروانه چون شهباز خور پر هما — خشتیند ترك جولان اتدی طاوس سما
نوردن بر سیل دکدی قافه ذوالقرنین چرخ — قلدی لوح اول سیله بر آیینه گیتی نما
یعنی سیل سیمه کحل زرقو بیاچدی سحر — عالمك عینین عماد شب که قلمشدی عما
چشمه خورشیددن عالم الوب فیض تمام — حاصل اتدی یر و کوك جنت صفت نشو نما
بحر صلدی سیمدن یلکن طقوز درو قه — پرتوندن کان نور اولدی سراسر صحن ما

مکر که ترك کردون که کرك هامونده . رمه نجومی بر هجومله ماننده
کوسفند مستمند . صحرای سماده تار و مار اتدی . یا بر شهباز عنقا پرواز در که
اختر جوقنه شوق و ذوق قلمطوقنب . اوج هواده بر بر شکار اتدی .

الحق مهر جهانکیر • اردی شیر دلیر کبی برج اسد آتش تأثیرده که • روز نبرد
رخش عالم نورد وانجم کرده شیر در • با افتاب عالی نژاد • مانند غزاله نوزاد
یعنی طفل یك ساله خرم نهاد کبی • پستان مادر تباشیردن دهان پر شیر در

نظم شب کهل شد وچو مردم کهل • امیخت سوار قیر با تباشیر
چشم خوش اختران فرو بست • ازغمزه بخنده تباشیر
سرجان سحر قضیب دنبال • در قوسه چرخ راند چون تیر

پس شهریار عادلینه جمعیت • موالی وافاضل ودعوت حمات وقضات
صاحب فضایل ایدوب • دیوان سلطانی ومجلس آنوشروانی بویوروب
بر صحراء ملساده که لاتری فیها عوجا ولا امتا • زمان کبی طولنه
نهایت ونه آسمان کبی عرضنه غایت یوقدر لمؤلفه عرصه سی روز قیامتدك اوزون
طول وعرضی صحن محشردن فزون • بر درخت سدره قیام • وطوبی خرامك
سایه سنده که خلهٔ اخضر • وجامهٔ مجوهر له زمین دن آسمانه سر چکمشدی
وبرك ونوای جان پرور ایله حور وجنانه • ورضوان وغلمانه نعمت سفره لرین
یایمش ایدی لمؤلفه خاکدن چکمش فلك اوجینه سر • سدره وار اچمش ملك
ملکنده پر • شاخساردن آشیان اتمش طیور • بر ایاغ استنه عنقا وش اویور
خیمه کیانی قوردلر • وسریر سلیمانی وردلر • سلطان عادلی اقبال • وشرف
اجلال له کچوب مسند عزته • وتخت سلطنته قدر ورفعت ویردی •

پس

پس ارباب جبال وزراعه یعنی سباع وضباعه وسر جمله وحوش وطیوره
وقبایل مار وموره • وطوایف هوام وسوامه • وفرق دانه ودامه صلا اندردی
وجماعت بنی آدمدن توجه تام • واقبال پر اهتمام کوستروب • ایتدی بو نجه
کونلردر که اصحاب قوایمك نفیری • یعنی طایفه بهایمك زفیری
وطیورك حضورك فریادی • ومار وموری نفورك شکایتنی دادی
عیوقه ایردی غوغای بی غایه • وعلالای بی نهایه ایله ومن الفلق
الی الغسق وحشت کفت وکوی • ودهشت های وهوی ایله عرض حال
پر ملاللری بزه عظیم صداع ویردی لمؤلفه اولسه فرضا سنك واهندن
وجودم قلعه سی • بو حوادث طوپلرندن احتمالی محال • مع هذا موار
حجج وبراهین دن وطرق اصول وقوانین دن هر برکیم تقریر اتدوکوز
صورت پذیر اولوب خصمه الزام اتمدی • مباحثه ومحادثه ومجادله ومناقشه
حددن تجاوز ایلیوب سزدن معقول ومنقول بر حجت صادر اولیب • انلری
رام اتمدی • کار ومصلحت وامور سلطنت واحکام • مملکت واحوال رعیت
همین بودکلدر • قریب در که مصالح دولته اختلال ایره • وطبایع
قوم ملته کلال وملال کله بر کون مجلس آخر • وما هو الحق کون کبی ظاهر
اولمق کرکدر • اکر برهان قاطعکز وساطعکز وارسه اظهار ایله کوز •
والا حیواناتك مظلومیتنه اعتراف واقرار ایله کوز بیت

جزانکه برکار مچو پرکار می دوی
دوران چو نقطه ره بنیانت نمی برد

القصه مجلسلودرکه • آتش سوزناکی ایچنده آب زلال جانبخش وصافی استرسن • زهرابه ماتی آب خوشکوار • وشافی ظنر ایدرسن • هوای بی هواندن • دوکلور واکر غربالده حفظ اولور خیال ایدرسن • آتش سوزان پنبه خشك ایچنده پنهان اولمز • وخاك وخاکستر قاینمقام سیم وزر اولماز

اسم اعظم بکند کار خود ای دل خوش باش
که بتزویر وحیل دیو سلیمان نشود

بو اثناده ناکاه • بر همای همایون فال وفرخنده بال • ومبارك جمال اوج هوادن نور نازل کبی • سمادن اینوب اول درخت سایه دارك • ودرجه پر برك وبارك • اذرنه قوندی همان دم شهریار معدلت شعارك • وجهاندار مکرمت دثارك نظر شریفی اکا طوقندی • آصف نصفت نصابدن یکا نظر قلوب ایتدی بو مرغ خرم لقا وملك سیما که • پیکری مسرت فزا • ومنظری دلکشادر وشهپر سیمینی فروغ صبح منور • یاخود نور مصور در کم در وزیر دخی بعد از دعای شاهی • وثنای پادشاهی ایتدی • بو بر طایر سعادت کستردرکه • حالیا عقاب عالی جناب • سیادت نصابدن جبر بر درکه روز وشب • بونك عزلت وقناعت سرمایه سی در ودولت وسعادت همسایه سیدر • نسر کردون کبی فلك اشیاندر وعنقای قاب کبی لامکاندر • اکرچه کم چشده نحیف • وبنیده ضعیفدر • اما قوتده ارجمند

وهمتده بلنددر • سایه سی شرف بخش عالمیان • ودولت فزای آدمیاندر • نته کم شعرای دوران • وفضلای جهان انك وصفنده دیمشلردر **بیت**

دولت از مرغ همایون طلب وسایهٔ او
ورنه با زاغ وزغن دولت شهپر نبود

بو سببدندرکه سروران تاج وافسر • وسرداران ملك وکشور • انك پر وبالنی ودم شرف ظلامنی زین افسر ایدرلر **لمؤلفه** هرجا که شود کشاده خوانی اوقانع از وباستخوانی • هردم بامید میداقبال • دراوج فلك زند پروبال • هما اشتدی که کندونك صورت حالندن • وسیرت خصالندن قیل وقال اولونر پس حمد خالق بیچون ودعای شهریار ربع مسکونله سرفراز • وسخن اوجنه پرواز ایدوب بویله سراغاز اتدی **لمؤلفه**

ثناشو خالقه کم قلدی نی قلم صنعی
زمینی بونجه نقوشیله فرش بوقلمون

کتاب چرخه یزوب مهر وماهی لوحه مثال
محیط صفحه سی عکسندن اولدی انکلیون

صفاتی صیفه سنی مصدر ایتدی افعاله
چو طلغدی مطلع اسمادن امر کن فیکون

کمال قدرتی سیرایچون بوکون بسدر
نقوش صورت انجم سپهر آینه کون

سراسر ایتمکه اسرار عالمی پیدا
قلدی عناصری ترکیب ودوزدی بومعجون

شه جهانکه شرف بخشدر وجودی ایله
همیشه افسر دارا وتخت افریدون

اولا جهانده عدالتله شاه هفت اقلیم
زمین قرار قلوب دوندکجه بو کردون

وقتی که همای نامدار • ثنای شاهی ودعای پادشاهی دفترن • اوقدی همان دم

اغزندن بر کوهر تابدار • وابدار چقاروب • ملك دادبخشك نظرینه
قودی • ملك نظر ایدوب • کوردیکه بر کهر تابنده منظر ورخشنده محضر که
مهرهٔ زهرانك • پرتو جهان افروزندن شکسته وسنك دیدهٔ پر شهره
اول جوهرك شعلهٔ آسمان سوزندن خسته ودلبسته **لمؤلفه**

رخندن نور الور صبحك جمالی   کونك مهری غمندن زوالی

قرا کوکیجه لرده چراغ روشن نهاد کبی هادی السبل • ومنور کنندلرده
روشنای مهر خاور کبی نوری قدر ذاتنه دلیل • اشبو کعبتین سپید
وسیاه • یعنی مهرهٔ مهر وماه • طاس فلکده غلطان • وکاس ملکده
سرکردان اولالدن برو مثل وهمتاسی کورلمشدکلدر ملك نامور
اول کوهری بویله رخشان کوریجك همای تاج وردن سؤال ایلدی که
اشبو کوهر نه برجك نجم ازهری • ونه درجك دز انوری درکه •
قلزم وعماندن • وهند وبدخشاندن • ودکمه برکاندن بولنمیه لحق نور و
ضیاسی وحسن وبهاسی نه آفتاب جهان آراده • ونه ماهتاب پرصفاده •
وارد زخوشاب بوکه نسبت کوهر سیلانی وجرخ یمانیدر • شاهان
ذوی الافتخار کوهر کلاه واختر اقران کبی بازوبند مه اولمغه یار
لمؤلفه نه کوهر قرة العینی جهانك   چراغ روشناسی بحر وکانك
جمالندن منور روی عالم   صفاسندن مجلا قلب آدم

والحاصل بر کوهر جهان افروز • سکانه سلسله [واسطه] سیله واصل • ونه علاقه
رابطه سیله حایل اولمشدر • دیو صورودی همای • تاج ورونا مورد نجی
ینه درج دهاندن کهر پاش اولوب ایتدی • ای شهریار بختیار سن خسرو
تاجدارك کهرشاهوار کوشهٔ کلاه آسمان مدارندن قرار اتمکله مهر پر
انوار کبی سرفراز اولمشدر • جواهر زواهر بحر وکان خاك پایکه نثار •
ورهکذارکده غبار اولمغله افتخار ایدر بو کوهر نوارکه راه شهریارده
خاکسار ردر • وعیار غبار کوهر بارکه نسبت بر مقدار ردروزکارنی
شمار ایدیکه پادشاه دیار رمز عقاب نامدارکه خزانهٔ حوصله سنده مخزون
ومعدن معدن سنده مکنون ادی • حالیا نشان محبت ایچون روشنالق
وغبار مشار سعادت • نثارکله اشنالق قصدن ایدوب • بن بندهٔ
بی مقدار وذرهٔ خاکسار رنه بابشرف مآب سلطانی وسدهٔ سعادت
آیاب خاقانی یه کوندرب ایتدی **لمؤلفه** تا منتظم است اهل جهان باد مشرف
ذات تو کنا وواسطهٔ ملك نظامست • حضرت شهریارك • وجناب
شاه معدلت شعارك حضور پر جورندن • ومجلس موفور السرورندن طایفهٔ
بنی آدمك مکرمیتی وحجج وبراهیننك عدم محکمیتی کونلردرکه • آفتاب
کبی ظاهر وماهتاب کبی باهر اولدی همین خصوص مزیتیدن • وامور
افضلیتدن لاف کذاف • وحیف وا عتسافله دعوی نه معنی ایدوب

وتدلیس وتلبیسله باطله صورت ویوب کچورلر ایمش پر وبالیله کانله
طاوس وارجولان وشهبازکه داربروا ناوج آسمان این روز صنورلر ایمش
بونلر شول قلاب اصحاب کیمیایه وقلاش ارباب سیمیایه بکزرکه اثبات
هنر واظهار کهر ایتمك استیوب بین الخلایق ملامت وغرامت وخجالت
حاصل ایدر لمؤلفه شول اهل کیمیا که اوزن ظاهر ایلدی بلمز لکیله التونادن باقر ایلدی
هر کلکه نی حیالغ ایدیب قلدی پرده‌ء چاك قدرینی کوکه ایرمشکن ایتدی قاره خاك
القصه وار قوتی بازوی یکتوردب دست آوزلرنی کوستردلر • همین
ضرب مشتله هر قمیزه انکشت قومقدن غیر چاره‌لری قالمدی • ومتاعلرنی
ترازویه اوردب • هر نه قدر که کندولرین • سنکین طوتدلر برحبه
نسنیه قادر اولمایوب • همان خفتلرین اظهار ایتدلر نه بر برهان ایراد
ایتدلر که معقول اولا ونه بر طریق طوتدلر که مقبول اولا لمؤلفه
قورولج وجدلدن اولمز اضی اولورمی قاتی طاشدن کمکله یصی
ضمیر ضمایر کشای خاقانی یه وخاطر خواطر غنای صاحب قرانی یه مفسر ستر
ومتدبر بردر • سراسر حاللری وجمیع قیل وقاللری معلوم ومفهوم
اولدی • همین قصه‌ء پرغصه منی وحکایت پرشکایتمزك فصل حکومتی
وقطع خصومتی حکم شهریار عدالت آیینه وتعیین پادشاه دنیا ودینه
موقوفدر • مکرکم حکیم خراسان واول علیم پرهراسان باشن مراقبه

جیبنه

164

جیبنه وپاسن محابنه • زیلنه چکوب تفکر دریاسنه طالمش ایدی
فی الحال باشن قالدروب آداب مناظره واطوار محاوره برله کفتاره کلوب
ایتدی لمؤلفه منت اول پادشاه عالمه کیم خادم قصر صنعی درمه وخور

بولمغیچون سکون سفینه‌ء خاك — طاغلر قلدی آهنین لنکر
خلقه دون کون هدایت ایتمکیچون — دینه ایتدی نبیلری سرور
احمدی جمله‌دن اوزندورلیوب — ایلدی کاینانه سرور ورهبر
اولدی دوکلدی خسروا روشن — دین یزدان وشرع پیغامبر
دایرا ولدقچه خاکی نه کهدون — نور ویردکچه دهر هفت اختر
بوله دایم شرف وجود که له — تخت جمشید وافسر قیصر

بو مرغ زیرك که سایه‌سی مبارك • ولقاسی متبرکدر • بلمش اولسونکه
حق سبحانه • وتبارك ذریات آدمه فیض اقدسندن بو وجهله استعداد
واستبداد ونور مقدسندن نهادلرنده بر رسم استعداد واستعساد قومشدرکه
هر بری آیینه وار انعکاس انوار ذاته وارتسام اثار صفاته قابلدر هر بارکه
بو قابلیت احکامنی فاعلیت اطوارینجه قوتدن فعله کتوره‌لر مظهر انوار
اخلاق الهی ومصدر اثار اذواق نامتناهی اولورلر • توفیق عنایت
ربانی • وتحقیق موهبت یزدانی واسطه‌سیله افراد کاینات • واحاد
ممکنات ایچنده قدر جلی ومنصب علی بولدلر • خباجقدن واول جواد

مطلقدن. فتوحات کلی ومواهب جملی تحصیل ایدوب دینلری مفتوح.
وسینه لری مشروح اولور. پس نفسك ظلماتی وادیلرندن کچلور. وقلبك
نورانی صحرالری اچلور که اکا نه حدوارد ونه پایان نظم

چرخ فلك انچه بود در خمش | وانچه خرد نام نهد عالمش
درصفت دایرهٔ دل کم است | آن همه چون قطره ودل قلزم است

نته کم حدیث قدسیده وارد در لایسعنی ارضی ولاسمائی. ولکن
یسعنی قلب عبدی المؤمن. بعده مرغ روحانیتلری قیدصورتدن. ونفس
ناسوتدن اطلاق حاصل ایلیوب. عالم معنیه. وجولانکاه ملکوته. وبرج
لاهوته پرواز وطیران قلورکه. انك بیانده عبارات حیران. واشارات
سرکردانذر نظم بحر یکی موج هزار انهزار رویِ یکی آینه ها بی شمار

سایهٔ ظلمت زمیان رفته دور | سایه وظلمت همکی کشته نور
جلوه یکی بود ودوئی هیچ نی | دعوی مائی وتوئی هیچ نی

یعنی النهایة رجوع الی البدایة مقتضاسنجه بو محنت کاه عسرتدن کذر
ایدوب. اول نزهتکاه عشرته الی ماشاء الله سیران ایدرکه اول سیراندن
زبان قاصر وبیان نخاسردر بیت بن نجه سی این بلمای شرح.
تن این می منقبت جانی شرح. لاجرم اول مقامده کاه خمخانهٔ توحیددن
دردکش لك وکاه پیمانهٔ تفریددن جرعه کش لك قلورلر که بحر اولورلر

که قطعه. کاه مهر اولورلر. کاه ذره. کاه محو اولورلر. کاه پیدا. کاه مست
اولورلر کاه شیدا. والحاصل چون معجون طینت آدم صلی الله علیه وسلم خمرت
طینة آدم بیدی اربعین صباحا حکمنجه ترتیب وتربیت بولدی. ونهر حکمتدن
وبحر معرفتدن صوواریلوب شاداب وسربلند اولدی نظم

سبزهٔ وجودش بلطافت رسید | دور کمالش بخلافت کشید

کشور اسماء الهی کرفت. مملکت نامتناهی کرفت. صدهزار شجرهٔ طیبهٔ
پربرك ونوا. وثمرهٔ پرموهبهٔ ذوق وصفا. وروح افزا انك نهاد روشن
انقیادندن. وطینت پاك اعتقادندن علم کبی باش قالدردی طاوسان
صحن سما. وطایران ملاء اعلا. بوقدر وشرفی بنی آدمدن کوروب هرنه
قدرکه. خاکه باش ایندردلر ومنقار نقار کردارله. زمین کشت زاردنی
دپرتدلر. اول خردمندن بردانه اللرنه کرمدی. واول که کنج نهانی که بنی آدمه
میسر اولمشادی ال ویرمدی بیت صبا زحاله دل تنك ماچه شرح دهد.
که چون شکنج ورقهای غنچه تو برتواست دیگر نه هرکه بال وپر دارد کند برآسمان
پرواز. بساسر بار چوجعفر شود بی بال وپر طیار. الحق زریات انسانه
اولان عطا واحسان مخلوقاتدن. کاینا من کان کمسنه اولمامشدر. وبو
رتبه قدر ورتبتی وعزت وموهبتی بر مخلوق بولمامشدر جملهٔ مواهبدن.
بری صفت علمدر که بدر فطرت عالمدن. واول خلقت آدمدن مقدم که مصباح

روح انسانی برکوکب دری کبی زجاج صافی ایچنده درخشان کدورت
جسمانیت ونفسانیتدن که ظلمات بعضها فوق بعض اندن عبارتدر خالص
اولوب روحانیتنه انارت کامل کلوب که نور علی نور اکا اشارتدر ماننده
افتاب شرف ضیا بخش مضی وپرتاب اولمشادی بیت آیینه شد که بروچشم کس
چون نظر انداخت خدا دیدبس چراغ اول عالمده وهمان اولدر من افراد موجودات
ایچندن کوی سبقتی چوکان عنایت ازلی برله قاپوب هل یستوی الذین یعلمون
والذین لایعلمون تشریفاتیله پراحترام اولوب اصناف بهایم وانعام واصحاب
دانه ودام بلکه کافهٔ خلایق ذوی الاحترام ازرینه تفضیل وتکمیل حاصل
اتمشدر بیت ساخت دلش مخزن اسرار حق کرد رخش مطلع انوار حق
والحاصل بوطایفهٔ شریفه هرنه قدرکه بحسب الظاهر علایق جسمانیت
وعوایق بشریت برله مقید کورنسه لر بحسب الباطن ینه مطلق العنان کلستان
لاهوتده سیران وبوستان ملکوتده طیران ایدرلر نته کم اول کلزارلک
بلبللری دیمشدر نظم ازدر این خاکدان چون بپرد مرغ ما بازنشیمن کند بردر آن کلستان

سایهٔ دولت فتد برسر عالم همه	کر بکشد مرغ ما بال وپری در جهان
چو بپرواز جهان سدره بود جای او	تکیه که باز ما کنکرهٔ عرش دان
عالم علوی بود جلوه که مرغ ما	آبخور او بود کلشن باغ جنان

همای ایدی چونکم فضیلت با بنی علمله آچلدی وبنی آدمک افضلیتی حقنده

بلاغت بزمنه معرفت کوهرلرین صاچدی اولا بن بیان ایلیه که علم نه درکه
انک مخصوصیتی انسانه در حکیم ایتدی العلم ما یتمیز به المعلوم تمیزا تاما
لایحتمل النقیض همای ایتدی اکرمایه الافتخار وسبب اغراز اولان علم
بو مذکور ایسه طوایف حیواناتدن بونکله متصف اولمایان برحیوان وبو فضیلتی
تحصیل اتمه مش برجان یوقدر که ناری کلدن وخاری کلدن وآبی کلدن
وجزوی کلدن فرق اتمیه وتمیز ایلمیه حکیم ایتدی علم بر فروغدر اصول و
فروعی واردر اصولک عالم معنیده وفروعک ملک صورتده
شروعی واردر انسانک نصیبی وعلم آدم الاسماء کلها مقتضاسنجه
وعلمناه من لدنا علما مبتغاسنجه اصولدندر نه فروعدن که اول هرزماندن
افتاب عالمتاب کبی خالی دکلدر طلوعدن نته کم وصفنده عالملر دیمشدر نظم

العلم انفع فی الفانی وفی الباقی	والعقل اشرف معجون وتریاق
فالجهل داء ونیمهلک سمیح	والعلم اصبح فیه رقیة الراق

اکا علم معاد دیرلرکه مدار سعادت معنویه وسبب سیادات اخرویه در
وسایر حیوانک نصیبی اقسام فروعدندر نه اصولدن که اول عادیدر
مراتب علیه یه ومبادی جلیه یه وصولدن اکا علم معاش دیرلرکه معیار
معاملات صوریه وسرمایهٔ مجاملات ضروریه در اول علم که
اصولدندر شهپر افلاکیاندر وبو علم که فروعدندر پی وبال

مایکاندر • علم معیشت بر شوردر • علم آخرت دولت مشعلدر • وعلم انسان
دریای محیطدر • علم حیوان اندن بر جدولدر • فاین التراب • واین السماء •
علم آخرت دخی نیجه قسملره منقسمدر • وهر بری بر اسرار ه در • جمله سندن
بریسی علم دیندر • ومعرفت شرع مبین درزهای ایتدی • جز حیوانات
دخی اول بحرین شیرزلی واردر • وکروه وحوش وطیورلک اولیوزدن
شکوهی واردر • کل امة تدعی الی کتابها بو خصوصه ناطقدر • واشبو
عمومه شاهد صادقدر • نته کم سزلک انبیا کز • وحی حق لا بنیا سله ••
واولیا کز کشف والهاملة اظهار شرع وسنت • واجراء احکام دین و
ملت • ایلر کذلک بزدن دخی امام وپیشواسی • ومرشد ومقتداسی
واردر • قوش قولاوز سزا وچار دیرلر • مثلدر • بو سببدن عملاری
بی خللدر • پس آیین وسیرتنی • وقانون سیرتنی بابنده • بالوحی والالهام
تنفیذ احکام وتعلیم واعلام ایلر واول جمله دن بری زنبوردر • شهد
شافیدر • واوحی ربك الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا • بو
مدعایه شاهد کافیدر • اکر علم شریعتدن مراد نماز وتسبیح وعبادات
صریح ایسه نظر ایله که • حق سبحانه وتعالی قنقی قومك حقنده
کل قد علم صلاته وتسبیحه بویورمشدر پس بو آیت کریمه موجبنجه
احکام شرع مبین • واوامر رسوم دینیه جمله من خصوصدن عموما جاریدر

وبوفضل

وبو فضیلت ومکرمت جمله حیوان وانسانه عامة شاملدر • بلکه بو بابده مزیت
وفوقیت حیوانكدر نه انسانك • زیرا حیوانه شمول زیاده در بو امتیاز انك
انکچوندر که انسانك اغلب علومی قبیل ظنوندندر • که حقیقتده اینك کبی
علوم وفنون جنوندر • وما یتبع اکثرهم الا ظنا ان الظن لا یغنی من الحق شیئا
بو مدعانك اثباتنه سبیل صریح ودلیل نیردر زیرا ظنك حکمی دایرهٔ علمدن
خارجدر • شول اجلدندر که آفتاب یقین فلکی المعارج • وملکی المدارج در
مثل الفریقین کالاعمی والاصم والبصیر والسمیع هل یستویان مثلا
افلا تذکرون هر زمان طریق ظنون • شبهه وشکدن خاروزاردر •
وسنك وخشت اوهامدن ناهمواردر • وپای خرد اول نکذاره افکاده
لنك وافکاردر و محققلر دیشلردر که هر علم که عمله مقرون اولمیه •
وهر اعتقاد که طاعت وعبادتله مشحون اولمیه نا اعتبار دور وانك
کبی علم همین صاحبنه سبب ضلال واغرار در • وطلب حطام دنیا یچون دام در
وانك ضرری وان من العلوم جهلا حکمنجه • اول علمله متصف اولنلره
عام در نظم نامه کش عنوان نه قال الله ویا قال النبی است حاصل مضمون
ان خسران روز محشر است • بو سببدندر که علماء ربانیین • رضوان علیهم
اجمعین • بحسب العرف علوم عداوله نك • بر نیچه سن دایره علمدن اخراج
ایتدلر • وانلرك اصحابنی ارباب ضلال • واقوام وبال سلسله سنه ادراج

اتدلر بيت فلم نستفد من بحثنا طول عمرنا ... سوى ان جمعنا فيه قيل وقالوا

امام شافعی دن رضی الله عنه • دیمع روایت اید رکه قچن بر شخص بر شخص ایچون
وصیت کتب علم اتسه • کتب علم کلام اول وصیتین داخل اولمز • زیرا کلام
علم دکلدر • وامام مالك رضی الله عنه دیمشدر لا یجوز شهادة اهل الهواء
والبدع والبدع • اصحابی اید لر اهل هوادن مراد اهل کلام در • قنغی مذهبده اولورسه
اولسون • وامام احمد رضی الله عنه دیمشدر که • علماء الکلام زنادقة
وابو یوسف رضی الله عنه بویورمشدر که من طلب العلم بالکلام • تزندق
پس بوندن معلوم • و بو بیاندن مفهوم اولدیکه منها هب ربعه اذن کلام
علم دکل ایمش امام غزالی رحمة الله علیه • اهل کلام حقنده بو قدر عنایت
ایدوب • احیاء العلومده • بویله یازرکه مبتدع لرك شبهه سنی
دفع ایچون • و اهل هوانك تعصبنی منع ایچون هر بر شهرده فن کلامدن
خبیر بر شخص اولمق کفایت ایدر • زیرا انلرك مذاهب سنی ابطال ایلمك
عقاید اسلامیه نی حمایت ایلر • حاشا که اکابر متکلمین دلایل کلامیه ایله
عقایدنی تصحیح ایدرلر • یا اصولدن بر اصلی انکله تنقیح همین غرضلری
اول فنك تدوینندن افحام جاحدین والزام معاندین در • لمؤلفه

شبهه نارد اهل دلرا اعتراض جاحدین ... کم نکرد دم کرا در دست شمع انورست
واول علم که عنوانی حکمت ایله موسوم در • اول دخی محققین سنت و جماعت

یانده متمسك اولنلر بدرقه توفیق انلری • منزل تحقیقه ایلتمشدر و نور طبع
عنیدلری تأییدلری کمندولرینی تمهیده قومشدر • نظم

حکمت یونانیان پیغام نفس است و هوا ... حکمت ایمانیان فرموده پیغمبر است
نیست جز بوی نبی رهبر تو سوی خدا ... از علی جو بو که بوی بو علی مستقذر است

اکر اول طایفه مشکات نبوتدن اقتباس انوار هدایت اتمیه لر و شریعت انبیایه
جان و دلدن اقتدا و متابعت ایلمیه لر • بادیهٔ وجودی برتابلرینی • هاویهٔ طبع
نی انوارایچنده • قطع ایدوب • کعبهٔ حقیقته ایرمزلر • نته کم شیخ
الطریقه • و مرشد الحقیقه مقتداء الملة والدین صاحب الیقین والتمکین
حضرت شهاب الدین السهروردی انعم الله تعالی سره بانواع الایادی
بویورمشدر • نظم وکم قلت للقوم انتم علی • شفا حفرة من کتاب الشفا
فلما استهانوا بتوبیخنا • فزعنا الی الله حتی کفی • فماتوا علی دین رسطالیس
وعشنا علی الملة المصطفا • حکیم ایتدی هر نه کیم سویلدك راستدر •
و هر نه شبهه که ایراد ایتدك بی کم و کاستدر • اما سنك علمك
نتیجه مقدمات وهم در • و بزوم علممز فیض انوار عقل ذی فهم در
نسبتده بو چرخ برین • او زمیندر • حقیقتده بو نور آفتاب او لسایه
نی تابدر • یعنی علم انسانی شویله یقیندر که آدمی وسواس شیطاندن
آرنوب پاك • وهواجس نفسانیه دن خلاص اولوب تابناك اولد قد نصکره

فایض اولورکه اول صحراده حکمت یونانی کسراب بقیعة یحسبه الظمان ماءً
تخیل ایدرنته کم دیمشلردر **نظم** بقیاسات عقل یونانی نرسد کس بذوق
ایمانی • عقل خود کیست تا بنطق درای ره برد باجناب پاك خدای
کر بحکمت کسی ولی بودی شیخ ما بوعلی بودی حاشاکه اول مقوله
علم که • مقدماتنده ظنون واوهامك الی ونتایجنده • شکوك و
الزامك مدخلی اوله اصحاب یقینه اکا التفات ایلیه • وارباب
دینك انده علی وجه القبول سوزی سویلیه مثلا عناصر اربعه دن مرکب
برمزاج بولنه که کیف وکمده مساوی اولب معتدل حقیقی اولمق
ممتنع اولا یا ممکن یا فوق کرهٔ خاك اکر عناصردر اکر افلاك
فی نفس الامر متحرك اولمش یا ساکن **نظم** با ترهات حکمت یونان ترا چه کار
بس نیست کت نبی و ولی رهبر و مقتداست انکس بارکاه قدم سر یاورد
کر جان پاك نبی رو آثار مصطفاست • همای ایتدی مقرردرکه شور دریا
قطره دن معلوم و نور زکا زده دن مفهوم اولور کار مؤثرا ثرندن
وحال رسول خبرندن بلنور • اتا لر دیمشلردرکه قتلو کون طوغشندن بللودر **نظم**
اکر پاکی بود در تن اثر از روی بنماید وکر صافی بود کاغذ رقم از پشت بر خوانش
چونکه سزك علمکز لدنی والهیدر • ونتیجهٔ فیض نا متناهیدر
ندندرکه علماء عظام • وحکماء کرام کچنلرو کره • میل و مداهنت و تأویل

وما

ومداهنت برله • احکام شرع وسنتی • وآیین وملتی تبدیل وتغییر ایدرلر •
وفراوزهادکز • ومشایخ وعبادکز عجب وریا وکبر برله • وحقد وحسد وبخل و
نکد برله معامله قلورلر **بیت** فردا اکر پیشکاه حقیقت شود پدید شرمنده ره
روی که عمل بر مجاز کرد نته کم مناظرات • سابقه ده انلرك وقباحت
احوالی • وقباحت افعالی ذکر اولنمشدر • بزوم طایفه مزك • اکر شهریدر
وکر بادیه اکر عالمدر • وکر عامی • اول عمله که پیرایه لوییدر وشول
دانشله که سرمایه لوییدر • تسلیم رضا وقبول قضا ازرنیز اولوب
روز وشب تسبیح وطاعتله • وعبادتله واطاعتله روزکارلرن کچوررلر
لمؤلفه زما فعلی نیاید فتنه انکیز • ولیکن از شما درصد یکی نیست
حکیم ایتدی شرف • ادمی شول خاصیت برله درکه نفسلری تزکیه
وقلبلری تصفیه وروحلری تجلیه وسرلری تخلیه بولب درونلری انوار
سبحانی ایله مزهی • واسرار یزدانی ایله منور اولا الحق بو خاصیت شان
آدمیدن غیری بر موجوده میسر کلدی • همای ایتدی بزوم دخی ما بینمزده
تهذیب اخلاقله ارشاد • وتبدیل اوصافله تحصیل رشاد مقرردر
مشاهده اولنمیمیکه حیوانات وحشیه • برادنی زمانده تعلیم و
تربیت وتلقین وتقویت برله نجه اهلیه اولب • اخلاق حمیده • واوصاف
پسندیده تحصیل ایلر • وصباع وضباعك طبع اتش نهادندن سبع شداد

وكافرى بنياد كى محكم اولدى • شجاعت صفتلرى حلم وسكينه نجه متبدل
اولور • وطيورك نفورلك وحشتلرى • وطوايفك حضورلك دهشتلرى •
نره جهله الفته وموانسته تبديل بولور • وسائر هوام وسوامده دخى بو
معانى محسوس بو احوال متصوردر بيت چو نخچير را كه كرت تربيت كنى
جانى بحدكه بوسه كه خسروان شود • حكيم ايتدى شول بو قدركه • بزده دخى
مصاحبت انسانله واندن تربيت واحسانله • تبديل اخلاق وعنايت
الملك الخلاق • واردر • نته كم ابن يمين ديمشدر بيت

صحبت نيك ترا ز بد كند كرچه خردمند — با خود درنا موس صد نيك بر آرد
همسايه بهر جوى دو بن باغ كه آخر — آلوچه با لو نكرد رنك بر آرد

اما سنك تبديل اخلاقكه باعثى انساندن خوف وخشيت در • ورجا و
اميد دركه وهم حيوانى وطمع نفسانيدن منبعث در بيت

كيرم كه مار چوبه كند تن بشكل مار — كو زهر بهر دشمن وكو مهره بهر يار

بزوم تبديل اخلاقمز خوف عذاب آخرت در • وحول قطعيت رحمت ورجا
نعيم جنت • واميد لقاء حضرتدركه اول خوف ورجا نتيجه نور عقل او
دلدر نه مقتضاى آب وكل بيت از آن بدير مغانم عزيز مى دارند
كه آتشى كه نميرد هميشه در دل ماست هماى ايتدى امام جعفر صادق رضي الله
عنه وعن اسلافه بويورمشدركه • العقل آلة اعطينا المعرفة العبودية

لانّم

لا المعرفة الربوبية چونكم نتيجه نور عقل علم عبوديت اولاندن بو حقيقت
سندن بزوم نسوغمن بشردن زياده در • وكدورت عجب ورياه دن
صاف وساده در بيت خاطرت كى رقم فيض پذيرد هيهات مكر از نقش
پراكنده ورق ساده كنى • حكيم ايتدى • اى غافل حيوانك كمالى اولدركه
اوصاف انسانيدن بعض صفاتله محلا اوله • وانسانك كمالى بودركه
اخلاق الهيله متحلى اوله نظم اياتو كجا وما كجا هيهم • وحديث قدسيده واردركه
يا بنى آدم خلقت الاشياء لاجلك • وخلقتك لاجلى • هماى ايتدى بو خلعت
كرانمايه ومرتبه بلندپايه • وجود ذهنينك محو ريخسه وجود
عينينك • حكيم ايتدى لا يلج ملكوت السموات من لم يولد مرتين
حكمنجه • بو عطيه سبحانى وهديه رحمانى بعد از ولادت ثانى • محضا
عنايت ربانى در يعنى اول اكى وجود مجازى • انوار وجود حقيقيه مجازى
اولور اول انوارك شعشعه سندن كليا فنا بولدقدن • ومحو مطلق اولدقدن
صكره در بيت اقبل على النفس واستكمل فضايلها • فانت بالنفس لا بالجسم انسان
بلى هركم بو باديه يه قدم بصه كعبه اقباله ايرمز بيت

خليلى قطاع الفيافى الى الحمى — كثير ولكن الواصلون اليه قليل نظم
بسر جام جم آنكه نظر توانى كرد — كه خاك ميكده كحل بصر توانى كرد
تو كز سراى طبيعت نمى روى بيرون — كجا بكوى حقيقت كذر توانى كرد

جمال یار ندارد نقاب و پرده ولی . غبار ره بنشان تا نظر توانی کرد
حق الانصاف بودرکه انسانده فضل و رشاد و قدر و سداد بحسب الجامعیة
والاستعداددر. نه من جهة الافراد والاجاد همای ایتدی بو دعوایه
برهان معقول و منقول و شاهد عدل و مقبول کرکدر. دعوای
مجرد ایله و مثالی سندله اولماز حکیم ایتدی بو مسئلده عقلك الی. و
قیاسك مدخلی یوقدر. زیرا مراتب تهذیب اخلاقك بو مرتبه
نهایتیدر. و منازل تقلیب احوالك بو منزله غایتیدر. عقل
بو مقامده جبریل صفت. لو دنوت انملةً لاحترقت سبحات جلاله
دینلردندر زیرا عالم حقیقتك وسعتی و کشور معنینك فسحتی
شول مرتبه‌دن متجاوزدرکه. صور محصوده عباراتله. و نسب وضعی
و جعلی استعاراتله احاطسی میسر. یا وسایل دلالات مطابقی.
و تضمنی و التزامی. و یا ترتیب مقدمات الزامی ایله خیالی متصور
اولا **بیت** نشانی می دهندت از خرابات که التوحید اسقاط الاضافات
پس نا چار بونك بیاننده. براکی مقدمه‌نك عرض اجمالندن و برقاچی
نکته‌نك ایماء احوالندن لابددر و یضرب الله الامثال للناس
لعلهم یتفکرون الحق پای مکنت و اقتدار هر نه قدر که تند در بو میداننده
نی دستیاد امثال. و اشباه کنددر. اکر کوش هوشله سامع و شمس

لامعدن بو لمعیه قائم اولورسك بیانمدن حقیقت حال. و حقیقت مقال
عیان اولا **لمؤلفه** نکته عارف چو ازدل بر زند. آفتاب از چرخ چارم سر زند
هما ایتدی سندن بیان شریف بندن اصغاء لطیف که مرادم حقله
عملده رنجدل. و اصلاح ما بینده رنه خلل حکیم ایتدی آکاه اول که
تهذیب اخلاق. یا حسن عادت و ملازمتله. و عبادتله اولورکه.
انك طریق پر توفیقی و موهبت تحقیقی مواظبت اخیار. و مقارنت
ترتبیت ابرارله در **بیت** چاره در دفع خواطر صحبت پیراز بس است. رخنه
یأجوج بستن خاصه اسکندرست. که وجود شریفلری. کبریت احمر.
و عنصر لطیفلری خمر محبت اللهله مخمردر. پس انلرك صحبتنه ملازمت
و خدمتنه مداومت شول حده کرکدرکه نفوس طالبده. نقوش آثار
محبت حق ارتسام ایده و نهادسالکده. عروق صفات ذمیمه انفصام بوله **بیت**
دلکه آیینهٔ شاهیست غباری دارد از خدا می طلبم صحبت روشن رایی
کلام ابرار. و حدیث اخیاردر. الرفیق ثم الطریق الدلیل ثم السبیل
یا نور عقل معادله. و پرتو سعادت مادرزادله اولورکه سالك اولان
اول شموع روشن نهادله ظلمات طبع هیولانیده. و عقبات دل نفسانیده
کمال بصیرتله ازرنا اولب جاده. استقامتدن طشره قدم بصمز یا قوت
نور ایمان و مزیت کسب عرفانله اولورکه. اخلاق حسنیه ثوابلرتبنه

اعتقاد و اخلاق ذمیمه عقابلرك حقیقتنه اعتماد ایلیوب خیره راغب و شردن
مجتنب اولورلر فلابد اکتساب خیره مواظبت و اجتناب شره مداومت اتمکله
ملکات حمیده و صفات ناپسندیده زایل اولور بیت

چون فلك گرده محیط جزو کل از خیر و شر   هرکرا از عهد کل فیض نصیب او فراست

یا نور توحید وسر توحید له اولور که تجلیات جمال حق سالکی کلیا
محو مطلق ایدوب تمام علایق بشریتدن پاك بر آیینه تابناك ایلر پس
فضل خدا آکا عطای بقا ایلیوب قلبنی عرش ذات وروحنی لوح صفات
قلور بیت از افق مکرمت صبح سعادت دمید   محو مجاز آشد شاه حقیقت رسید

الحق نور توحیدك وسر تفریدك طلوعی وحضوری دخی اولماز الا
وقوف قلبی برله ذکره ملازمت وقبلهٔ حقیقی نك توجهنه مداومتله
اولور مشایخ طریقت قدس اسرارهم جملهٔ اذکاردن ذکر لا اله الا الله‌ی
اختیار اتمشلردر نته کم حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم بویورمشدر
افضل الذکر لا اله الا الله بو کلمه که جامع الاذکاردر ومختار
الابراردر مضمون شریفی نفی ماسوا ایله اثبات حقدن مرکبدر هر
کیم که سمت غفلتله وصفت طبیعتله موصوفدر شك یوقدر که
قلب ظلمت نهادی انتقاش نفی حق واثبات غیرله مشغوفدر پس
المعالجة بالاضداد حکمنجه بو کلمهٔ جامعه آکا جوب علاجدر و ظلمت

تفرقه دن اخراج ایدوب نور توحیده عجب منهاجدر رباعی

خوش آنکه دلت ز ذکر پر نور شود   دیو پر توان نفس تو مقهور شود
اندیشهٔ کثرت ز میانه دور شود   ذاکر همه ذکر و همه مذکور شود

تردد کلدرکه بو مرتبه ده دریای نور قدمدن ولجهٔ نهر کرمدن صفات
ملکوت ونعوت جبروت جدوللری مجاری فیض سالکده جریانه باشلر
واخلاق الهی ایله تخلق وصفات ربانی ایله تحقق پرتولری اقمار قلوب
سالکده لمعانه باشلر افمن شرح الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه

بذلك سر طال عنك اکتتامه   ولاح صباح کنت انت ظلامه

پس وجود سالك نهر ایکن بحر بی پایان وبدر ایکن مهر تابان اولور مراتب
کمال انسانی ده بوندن اعلا مرتبه ومنازل خصال آدمی ده بوندن اجلا منزله
اولماز وبو منزلك نهایت کمالی وغایت جمال وجلالی رسول رب العالمین
وشارع شرع مبین خواجهٔ دنیا ودین حضرت محمد الامینه درصلی الله
علیه وسلم که بو مقامك درونسنده نه نبی شریکدر اکا نه ولی نه ابو بکر
شفیع اولی بلور نه علی اما جرعه نوشلرنه نهایت وشمیمه سندن مدهوشلرنه
غایت یوقدر بیت علی نفسه فلیبك من ضاع عمره ولیس له فیها نصیب ولا سهم

افسوس که وقت کار از دست برفت رباعی
اسباب وصال یار از دست برفت   در معرض یك دولت ناپاینده

صد دولت پا یدار از دست برفت والحاصل بو مرتبده اول نسنه که
عاشقه مانع وصال اولور عارفه آینه جمال اولور زیرا قلب عارف اسرار
تقابل اسما و صفاته و انوار توحید ذاته کنجینه اولور نور وحدتدن
دیده جانی منور و سبل کثرتدن چشم جانی تمام مطهر اولب احول
کبی رؤیت اثنیتدن خلاص بولور الله نور السموات والارض
اشارتی نه یوزدندر اکا معلوم اولور ونحن اقرب الیه من حبل الورید
بشارتی نه جهتدندر تمام مفهوم اولور کل شیء هالك الا وجهه
کعبه سنه داخل اولور ولله المشرق والمغرب فاینما تولوا فثم وجه الله
نکته سیله عامل اولور بیت هر که اندر حجاب جا وید است مثل او چوم
بوم و خورشید است زیرا هر سالکه که یثبت الله الذین امنوا بالقول
الثابت مقتضاسنجه عنایت ایرر و هر سالکه که ذلك بان الله هو
الحق وان ما یدعون من دونه الباطل مبتغاسنجه هدایت اوله ذات
بی نهایت حقی صفت صمدیتیله اکلر و اسرار حقایق ذوالجلال والاکرامی
کما هی بلور هر بار که غیب هویت یوزندن نظر ایدر جمله بطون
وجلول کورور هو الله الواحد القهار لا تدرکه الابصار وهو
اللطیف الخبیر سبحان من لا یعلم ما هو الا هو مقربان ملاء
اعلانك دخی کندو کبی عاجز و محروم ماندن اولدوغنه واقف اولوب

جمیع

جمیع اجزاسیله خلا و ملاده فریاد ایلر که سبحان ربك رب العزة عما
یصفون و شول وقت که مظاهر موجوداته تنزلات اسماء متقابله
مرآتندن باقه حضرت تجلی و نظرات تدنی انواریله جمله ظهور و اکوام
مشاهده ایلر سبحان من ظهر فی بطونه وبطن فی ظهوره پس نکته
وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة مبین اولور و سر رأیت ربی
فی احسن صورة معین اولور بیت اندر دو جهان هیچ کل وسنکی نیست
کز بوی وصال تو در و رنکی نیست وله الکبریاء فی السموات والارض وهو
العزیز الحکیم لاجرم اکا هو الظاهر والباطن جمعیتی ویرلوب ما رأیت
شیئا الا رأیت الله فیه ولایتنده تحصیل تمکین ایلر
پس انك ذات شریفی مجمع جمیع محامد و مآثر و عنصر لطیف منبع جمله
عواید و مفاخر اولور بیت تلقین و درس اهل نظر یك اشارتست
کفتم کنایتی و مکرر نمی کنند دیکر جایی که نشان بی نشانست انجا انکشت
خیال در دهانست انجا پس بو مقامه مالك اولان صاحب سعادتك همای
همتی هر کز مزبلهٔ شهوت و هوایه نزول ایلمز و عنقای غریبه قطعا
جیفهٔ دنیایه قونمز چونکه انوار الهی برله حقایق اشیایه کما هی
واقف اولور و استار حجبی روی کوندن کاشف اولور لاجرم
اندن بر دخی میل ملاهی و قصد دواهی کلمز نه سراب عشوهٔ دنیایله

مغرور • ونه شراب نشوه هوا ایله ممکور اولور خاتمتا احوالی تلوث
غرامتدن مصون • وعاقبتا افعال واعمالی تحدث ملامتدن مأمون
اولوب • تمتعات حسی دامندن نجات وشهوات بهیمی آلامندن خلاص
بولور • نه آمال خسیسه ونه احوال نفیسه اکا رزنلك این بلور بیت
خارج از اختلاف روز وشب است   وقت راکاه این وکاه آن بست
همای ایدی چونکم بو تحقیقده • دلایل عقلی غیر قایمدر البته براهین نقلیدن
لازمدر حکیم ایتدی حدیث • ربانی بو بیانك برهاندرکه لایزال العبد
ان یتقرب الی حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه وبصره ویده ولسانه فبی
یسمع وبی یبصر وبی ینطق وبی یبطش وقتی که بو قربك جلالتی عارفه
الفاء سایه ایلیه افتاب ما تری فی خلق الرحمن من تفاوت انك نظرندن
غایبا ولمن فلابد مضیق زماندن وتنکنای مکاندن خلاص کلی بولب
لیس عند ربك صباح ولامساء سریله سرلنور وکندو وجودنی
هر آنده مستهلك کورر همای ایتدی قرآن کریم • وفرقان عظیمده
دخی بو معنایه اشارت وارمیدر • حکیم ایتدی وما رمیت اذ رمیت
ولکن الله رمی • بو قضیه نك حقیقتنه ناطق وحقیقتنه شاهد
صادقدر همای ایتدی الان حصحص الحق • اما بو قدر وارددرکه
بیانکك سیاقی سباقنه موافق وکلامك بدایتی نهایتنه مطابق

دوغمدی زیرا بو حالت ومنزلتی وبو مقام ومرتبتی ولادت ثانیه‌دن صکره
یعنی فنای وجود مجازیدن صکره دردیدك • وبو منزلت طور عقلدن اعلا
ونور فهمدن بالادر دیدك معلوم اولدی که • علم که نور عقلدن مستفاد
اولا • اول مقامده معزول ایمش • بو اجلدن دلایل عقلی اوراده مردود و
مدخول ایمش • سن خود شرف انسانی ابتداده علمله اثبات ایتدك وتمییز
آدمی برله تفضیل ایلرنا ایراد بینات ایتدك بین الکلامین مخالفت ومعارضه
کوروندی فلابد طرف خصمدن مقابله بالمناقضه کوروندی • حکیم ایتدی
حفظت الشیء وغاب عنك اشیاء مقدما سکا علمی تقسیم ایدوب دیدم که
علمك اصولی وفروعی • وغروب وطلوعی واردر • هر نسنه کیم فیض
نور عقله موقوفدر • قسم فروعدندر وفروعدن معدوددر • اکرچه کیم
حکم الاصول سیری فی الفروع مقرردر • لکن انك روشنالغی صبح پر
دروغدن معدوددر • واما اول علم که بعد الفنا فی مقام البقا
تعلیم خدا ایله وجام جهان نمای وعلمناه من لدنا علما برله در صبح صادق
مثال اول نور ذی الجلال والجمال دلیل رجحان • وفوقیتنه برهاندر •
بو مقامده علمدن مراد اولدر • اول بر علمدر که اساس قواعد دین وبنیان
مبانی یقیندر بیت این همه علم جسم مختصر است   علم رفتن براه حق دیکر است
بیت تا آنیست در خونی که هر کس آن نمی داند • خطی کل در ورق دارد که جز بلبل نمی خواند

وقتی که حکیم خراسان شرف انسانی بو یوزدن بیان ایلدی و تکریم بنی آدمی
بو روشن تقریرله عیان ایلدی قبایل وحوش وطیوردن وطوایف
مار و موردن انده حاضر اولنلر و بو ماجرایه سامع و ناظر اولنلر جمله
حکیم خراسانک اوکنده یره یوز لر سوردلر و بنی آدمک فضلنه اعتراف
و دریای اعتذاردن اغتراف ایدوب شهریارک ایاغنه باشلر اوردلر
و سراسر اغزبر ایدوب الحمد لله علی فضله وانعامه قد رجع الحق الی مقامه
دیدلر القصه نسایم سلوت و روایح راحت تنسم ایدوب و تباشیر
صدق و صفا و مباشیر معرو وفا تبسم قلوب ژنک غم درهشت
و غبار وحشت کوکللر آیینه سندن سلندی و ایکی جانبدن طیب
خاطر و جنانله و قبول دل و جانله عذرلر و تسلیلر قلندی نظم

ماه ملک از محاق بیرون شد	روزکار جهان همایون شد
اختر بخت سعد کرد طلوع	طالع روزکار میمون شد
چشم دولت ز لهو کشت قرین	روی مملکت ز عیش کلکون شد
خرمی همعنان عیسی کشت	دزه‌جی هم رکاب قارون شد
یوسف از قعر چه رهایی یافت	یونس از بطن حوت بیرون شد

پس شهریار عادل و آصف صفت شمایل و شیخ الاسلام فاضل
و قاضی القضاة مرضی الخصایل و سایر اکابر و افاضل حکیم

خراسانه تحسین و اول بیان و برهانه آفرین ایتدلر همانذم شهریار عدالت شعار
امر ایلدی بو قصه پرحصه‌نی من الابتدا الی الانتهاء دلایل معقوله و
براهین منقوله سیله قاضی القضات سجل و دفتر و رسایل ایلدی
و شیخ الاسلام انک ازرینه امضای فتوا و اجرای اقوی مهرن اوردی
و دبیر دیوان سلطانی و منشی محکمه خاقانی انواع بلاغت و اصناف
براعتله علی طریق الانشا مقرر نامه یازدی و صاحب دیوان عالی
ذیل نامیه که تاریخی کتاب بابا رشاددر عددی ایچون تحریرا
فی اوایل محرم الحرام من شهور سنه اربع وثلثین وتسعمایة تسطیرن اتدی
وخاتمه سنه بمقام دار السلطنة بروسة المحمیة تحریرن ایلدی

میران دفتر شاهنشاهی اولانلر ظهر مهر قبول اوروب مختوم ختامه
مسک صورتن عرضه قلدلر و وزیر عطارد فطنت کنش کبی ذره حلله
سر نامه برات شاهییه و عنوان حکم پادشاهییه نشان همایون صاحب
قرانی انفذه الله تعالی فی الربع المسکون ما دامت السموات والارضون
و توقیع رفیع جهانبانی لا زال مطاعا فی الامطار الاقطار
الامصار الی یوم یبعثون چکوب حکیم خراسانک النه ویردی
تا کیم من بعد هیچ احد کاینا من کان من افراد الحیوان بوجه من الوجوه
و نوع من الانواع فی البلاد والاصقاع دخل و تعرض اتمیه نظم

شکر خدا را که بعون اله / شد بصفا جنك وخصومت بدل

منهئ اقبال درین کهنه دیر / غلغله انداخت که الصلح خیر

انکه زدی دم ز شقاق و نفاق / می سپرد راه وفا و وفاق

این همه خاصیت عدلست و داد / وین همه فرزندان عدل زاد

معدلت شاه اکر این سان بود

فتح ممالك همه آسان بود

فلا بد اول جمع کثیر وجم غفیر یکدل ویك روی اولوب حضرت سلطانه وجملهٔ ارکانه وعلماء دورانه عبودیت دعالرین وخدمت واستکانت ثنالرین ایلیوب اعتذار له اعتمام طلبن قلدلر وخرم خاطر وفارغ البال ومسرور منتظم الاحوال مقاملو مقامنه عزیمت ایدوب طاغلدلر خاتمهٔ کتاب در عذر تقصیر عبارت وتصویر تعبیر استعادت به تطویل واطناب وتحریر کلمهٔ چند از طریق دعوات شاهنشاهی عالی جناب وحسن الخطاب ونحرز مهر خاموشی بولب سخن فروشی به دعای دولت صاحب قران کردون جناب

للحمد لله والمنه بو مقالهٔ دلپذیر ورسالهٔ بی نظیر حسن ترتیب ونظامله منظوم ولطف ختام اختتامله مختوم اولدی لمؤلفه

قلملر صندی دفترلر دورلدی / دواتا غربنه مسکین مهر اورلدی

یوزن

یوزن دور بقرایا زولونامه / قارا غلدی المدن چشم خامه

یوزا قلیغیله اولچقدی کناره / بو کیك یردن ایدر اولدی نظاره

اکرچه کم امعان نظر اولنسه مصنفنك نامهٔ اعمالی کبی تسوید عبارات سقیمله روسیاهدر ومؤلفنك جریدهٔ آمالی کبی تمهید استعارات عقیمله پرتباه دربیت

بجست مرغ ز دست برفت تیر از شست / چه سود اکر تو کنون پشت دست خواهی خست

اما وسعت اخلاق اصحاب کرمدن متوقع وفسحت ارباب شیمدن متضرع درکه عیوبنی ذیل عفوله مستور وصاجنی کوخیر ایله مسرور ایدرلر سقطاتنه ناظر اولوب اعتراض ایلمیه لر وهفواتنه باقوب اعراض قلمیه لر شك یوقدرکه اکر عین رضای اهل عرفانله ملحوظ اولا مدت مدید وعهد بعید بو جریدهٔ کفت وکوی نسخه سی تحریفات روزکاردن محفوظ اولا وتردد دکلدرکه اکر لطفا التفات قوم احساندن مطروح اولمیه مرور لیل ونهار وعبور اعصارله بو مخدرهٔ خوب رویك چهره سی حرف کیرلرك ناخن انکشت دخلندن مجروح اولمیه لمؤلفه

غرض جان بو نقش دلکشده / بو در رخاطر مشوشده

نقل ادیجك بو دار حیرتدن / ال یو یجق قیود صورتدن

بو کذرکاهده نشانه اولا / بر دعا اتمکه بهانه اولا

یحسه بو خامه کبی شکسته زبان ولال ونامه کبی خسته جان زو سیه حال

نه ذره خاکسار • ونه غبار بی مقداردرکه مجالس اهالی روزکارده •
ومحافل افاضل ملك وديارده • كه هر بری مهر سپهر فضایل • وصدر
بدر شمایلدر • عرض کهر وه عوای هنر قصدن ایره لمؤلفه

خواجه نیجه خواجه لك لافن اورد   براکی درهم دراندن وایه سی
کیسهٔ دلالی پرزر اولدی طوت   چو الکدر الده کی سرمایه سی
اول حُلی دن نیجه فخر ایلر شو کمسه   عاریت ویرمشدر همسایه سی

بونجه زماندرکه قصور حال وقالنه معترف • ولجهٔ اعتذاره
استعفادن • معترفا ولوب خاتر وفاطرندن • حرکوز ومصمم ودل وجانی
دفاترندن محرون ومُدغم ایتمشدر که دهان نظم وانشایه • یعنی اسرار
عیوبنی افشایه مهر ختام اوره لکن الامر بید الله العبد یدبر والله
یقدر بیت من جهد همی کنم قضا می کوید • بیرون زکفایت توکاردکر است
امید درکه الامور مرهونة باوقاتها حکمنجه من بعد لمؤلفه

کسوب سوزدن زبانم خامه کردار   دودم بوزم جهاندن نامه کردار

وخبا بشیخ سنان کبی هر زمان بو بیت دلپذیری ورد زبان ایلیم بیت

باز کفتم زانچ کفتم زانکه نیست   در سخن معنی ودر معنی سخن

بلی هرکیجنکم استیلای محبت حق • واستعلای معرفت جمال مطلق ظهور ایده
موجب هدم قواعد فهم • وسبب نقض معاقد وهم اولورکه استغنت

بالحدق

بالحدق عن القدح • نته کیم مناظرهٔ اخیرده بو معنی بیان اولنمشدر • مکر کم
الضرورات تبیح المحذورات مقتضاسنجه بیع من یزید مناظره در • یعنی
اثناء محاورده دلالهٔ ناطقه بعض غوانیء معانی نك چهره سندن پرده کشالك
برله • سخن فروشلق ایلیه که اول قدر جزئی برله متاع مولدرکه •
بو حقیر ناکزیر بر نقض پیمان • ونسخ ایمان برله مسئول ولمیه
والذین ینقضون عهد الله من بعد میثاقه ویقطعون ما امر الله به
ان یوصل ویفسدون فی الارض اولئك هم الخاسرون زمره سنده
داخل ومدخول ولمیه که عند الشرع شیء یسیر وامر معفوددر بیت

بپوش دامن عفوی بزلت من مست   که آبروی شریعت بدین قدر نرود

علی الخصوص دعای پادشاه اسلام • وجمال الانامده • وثنای صاحبقران
کیتی ستاندن ومدح شهریار آفاق علی الاستحقاق دوزبان آورلك
وسخن کسترلك ایلمك • هل ترزقون • وتنصرون • الا بضعفائکم
ولا یرد القدر الا الدعاء حدیثینی موجبنجه کافهٔ برایانك • وعامه
رعایانك ازرنه فرض عین وعین فرضدر • وهر زمانده واجب الادادر و
فرضدر ابد الله تعالی سلطنته بالعدل والاحسان واید دولته
الی اخر الزمان بیت دونکارش همه خوش باد که دردولت او • روزکار و
سرکار همه خوش می کذرد • وعلی وجه الیقین معلومدرکه بند پیوندو

عقد عهد • وعزم حزم کلامک فصولندن وبیاننک مدخولندن فراغته در
نترک طاعت وعبادته • الحق مناقب ومآثر سلطانیده • ومحامد وفضایل
صاحبقرانیده که مهدی آخر الزمان • وعاصم اخراب اسلام وایمان • وقاصم
اصلاب کفر وطغیان • وباسط بساط امن وامان • وفایض انوار عدل و
احسان • ومالک ستان دوران • وقهرمان کون ومکان • وواسطۀ
عقد نظام جهان • ورابطۀ عقد اهل زمین وآسماندر نظم

شاهی که روز احسان از دست گوهرافشان — باشد دُنانی کان بخشد خزاین یم
حیران صبا ز عزمش خرم جهان ز بزمش — کمتر غلام رزمش اسفندیار و رستم

وبانی مبانی عز وتمکین • وخلاصۀ ایجاد وتکوین • وفخر سلاطین
اوّلین وآخرین وذخر ممالک دنیا ودین • وخلاصۀ الماء والطین
وخلیفۀ رب العالمین • وبندۀ گزین حضرت جهان آفرین • وملاذ
الملهوفین والمساکیندر نظم از جود ذات خلق را درگاه او سدید وز
وقایع ملک را فرمان او حصن حصین • از ره تعظیم ورفعت پادشاها نشر دهی
وزنی احسان ومنت تاجدارانش رهین • هر نه قدر مبالغه اولنسه وتطویل
واطناب قلنسه مصراع فللکرام من التطویل تصدیع • قضیه سیله
اعتراض کلمز مصراع فکثرة التکرار تشنیع شنیع • مقدمه سیله
انتقاض اولماز • حضرت حقدن • وجناب جوار مطلقدن • مسئول

جمیع

178

جمیع عالمیان • ومأمول جملۀ اهل جهان اولدر که هر زمانده بو شهریار
هفت اقلیمک آراء عالم آراسنه که مهر نور افزای ایام دین ودولت • وماه
ظلمت زدای لیالی کفر وضلالتدر وهو الذی جعلکم خلائف الارض
ورفع بعضکم فوق بعض درجات لیبلوکم فیما آتیکم ابتلاسندن کمال
انتباهنی واشتباه عطا ایلیوب ان الله یأمرکم بالعدل والاحسان وایتاء ذی
القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی یعظکم لعلکم تذکرون
ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها واذا حکمتم بین الناس
ان تحکموا بالعدل آیاتنک بینانیله عامل اولمقدن وعدل واحسانی
عالمینه شامل اولمقدن خالی اولمیه که عدل وساعت کفارۀ سنه
حکمنجه سبب عمارت ولایت صوری ومعنوی وعلت امارت مملکت
دنیوی واخرویدر • ومتوقع زمرۀ اخیار واتقیا • ومتضرع فرقۀ
ابرار واخفیا اولدرکه • بو جهاندار • واجب التعظیمک هر آنده ضمیر
ضمایرکشاسنه که مفتش سر جهان وجهانیان • ومدبر زمان و
زمانیاندر ویستخلفکم فی الارض فینظر کیف تعملون ایماسندن دوام
تیقظانی کسلدن احسان ایدوب انما السلطان کان قصده ان
یغنی الفقیر ویؤمن الخائف ویزرع الارض ویعمر الخراب کان مع
ابی بکر وعمر فی الجنة • وهل جزاء الاحسان الا الاحسان

اشاراتنك بشاراتی برله • بو موهبت جلیله و نعمت جزیله نك مقابله سنده
شكر فراوان و سپاس بی پایان میسر قله كه لئن شكرتم لازیدنكم
موجبنجه جلب مزید و ربط عتید لمؤلفه رعیت پرور اولسه شاه عادل
اكا عالمده بولنمز معادل   اولور دنیاده و عقباده سلطان
اودر ظل خدا و نور یزدان   علی الخصوص كه زمان فتن و
طغیانده • شهریارلك ایدوب • و دامن اخر الزمانده تاجدارلك
ایلیوب ناصر دین و شرع مبینه معین اولمقده و محافظت رعایا
و محارست برایا قلمقده قدر و مثوباته نهایت • و فضل و درجاته
غایت یوقدر • بو مقاله سلاطین فی یوم الدین انبیا ایله محشور •
و جمال باكمالی اول كونده بدر منیر كبی پر نور اولدوغنده احادیث
نبی مختارده اشارت • و اخبار اخیارده • بشارت لایعد و لایحصی در
زیرا زمانمز بر زماندر كه انده جیب و كریبان عصمت پردهٔ
حیا كبی چاك • و آب روی شریعت چشمهٔ صفا كبی خاك اولمشدر مكر و خدع
حیله و بدع • و تلبیس و تزویر • و تدلیس و تعزیر • و شور و شرور
و زور و غرور عالمی طوتمشدر قلوب آدمیاندن رحمت و مروت
و نفوس عالمیاندن شفقت و فتوت كوترلمش جوامع و صوامع
اصحاب ریا ایله مملو محافل و منازل ارباب زنا ایله طولو كوچه لر

فساده ماوا • كوشه لر فجوره مثوی • اولوا الانساب فقیر و ذلیل •
ذوی الاحساب حقیر و علیل • نه كبیره كبرندن اوتر و حرمت • نه صغیره
صغرندن ناوترو مرحمت • ظهر الفساد فی البر و البحر بما كسبت ایدی
الناس لیذیقهم بعض الذی عملوا لعلهم یرجعون علما امرا ایله مصالح دنیا و
دینده مشایخه و مكافحه ایلر اولدیلر • اصحاب تقوی من كان له العزلة له
فالعزلة له دیوب عزلت اختفایه فرار ایتدیلر • ارباب فتوی من صمت نجا دیوب
سكوت و انزوا اختیار ایتدیلر • كمال و هنر كهرلری • تاج سر ایكن خاكدر
اولدی سبب قدر و عزت عالمده همین سیم و زر اولدی

قصیدهٔ لمؤلفه

بلمزم آخر نه قلدی روزكار پر عبر   شمدی یوق عالمده ظاهر بر فضایلدن اثر
مقتدای دین اولنلر اختیار ایدب جمول   مرشد عالم كچرهر رهنمای شور و شر
طوتدلر دهری ایدوب دجاللر بر خروج   مهدی آخر زمان اولمز سه بودم چاره كر
وار امیدم كیم شیاطیندن جهانی ایده پاك   حضرت سلطان سلیمان شهریار بحر و بر
فضل احسانی بوكون چون لامعی قلدی بیان   شیخ دوران دیو لاف اورسون هر بی خبر
استقامت فی التشرع در نشانی بو یولك   اهل رهبانیت اولمز دینه هر كز راه بر
صورتا قلبی معمور ایلمك آسان اولور   لیك مشكلدر كه باطن ملكی اولا زیر و زبر
دانهٔ تسبیحدن حاصل ندر چون كم سكا   دام تزویر و حیلدر خرقه و تاج و كمر

قطب دورانا اولمز هر سفلهٔ ایدن طواف ... نیجه رهبر کند و یولین کورمز اولدی خبر

مرد میدان رستم دستان نیم دیر لاف ایدر ... قحبهٔ دنیا اسیری هر زبون زال زر

اژدها کبی یوده ر بولسه بتون دنیای هب ... وه که دستانیله هر روبه کچیور شیر نر

چونکه میراث نبوتدن انکا یوقدر نصیب ... نیجه فرزند نبی‌یم دیر بوکون هر کور وکر

پای بندا حمقاندر موی مفتول سری ... اسب تازی اولمز افسار وزنجیریله خر

خسروا روشن ضمیرک کون کبی آیینه در ... عرض احوال الجهان حاجت کلدر اول قدر

سو نیوز بر دمن ابتیغ خونبار کله هب ... طوتسه دهری طاغلو باشر ار ماننده شرر

شهریار ملک عثمانسن که ویردی حق سکا ... رغبت بوبکر و عزم حیدر و عدل عمر

شول سلیمان زمانسن کم خلافت خاتمن ... دست قدرت طقدی بر ماغوکه ای عالی کهر

عقل لقمان دولت آصف بحر هدهد درسکا ... انس و جان فرمانبرک اولسه یریدر سرتسی

سلطنت بلقیس دربا بوسرای عزتک ... روز و شب طکی پرستارک اولور سه ماه و خور

باد نصرت رهبر کدر هر یکا عزم ایلسک ... وارتیک اقبال و دولت لشکرک فتح و ظفر

رفعت ایوانک سرکشته سی قصر فلک ... زینت دیوانک حیرانی در شمس و قمر

درکه قدرکده بیک تیمور بر مور حقیر ... خاکدراه اولمق در خدمتده بغلیوبکمر

نطق جانبخشک طوتر سرچشمهٔ خضری سرآب ... طبع فیاضک صیر در یای عمانی شمر

خلق مشکینک اشیدب نافه مشکین اولدی خشک ... دست دریاشک کورب ابر کوهر ریزا اولدی تر

جان دشمن باد قهرکدن یا نوب اولور رماد ... اول کیمیای خشک دل بونا رسوزاندر مکر

عزم رزم ایتدکچه شاها صفدران لشکرک ... چرخ مغفر عرض ایدر خورشید تیغ و مه سپر

حزم بزم ایتدکجه دون بندکان درکهک

رقص اوروچرخ وطوترمه دف ونخور جام زر

ظل حیدرک عز و دولت چهره سنه خط و خال • عکس تیغک فتح و نصرت روضه سنه زیب و فر • دین و دولت دشمننه یادخشمک نادقهر • قدر و رفعت تشنه سنه خاک پایک آبخور • شول ممالک فتحی کم اولدی بسیط ابکم • یادشو دیرسه ملکلر بودکل کار بشر • شکر ایچون بو سته آچیدی دواتی چون دهان • طوطی خامه زبانی اولدی شکر • بلمم اولمز بوفضایل عقد انکشتیله عد • ایلدم حاجت نحو دون صفت سلک کهر • یعنی مدحک درلرین نظم ایلدم بو نحو ده • بو یدایلوسه دوات آنی عنوان سیر • چون شریف ادکله در عنوان وختمی نامه‌نک اولسه عالی نامکیله نوله نام نامور • دندکجه نه سپهر وطور دغنجه پیدی پیر • دولت و عدلیله اول عالمده شاه بحر و بر • خط فرمانک اوله طغرای منشور قضا • قدرک احکامیک اودسون هر دم مضای سن قدر

تمت الکتابة شرف الانسان